

การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสาร
ภาษาไทยหมวดวิชาศึกษาทั่วไปสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

นายปรภัสร์ มาสะอาด

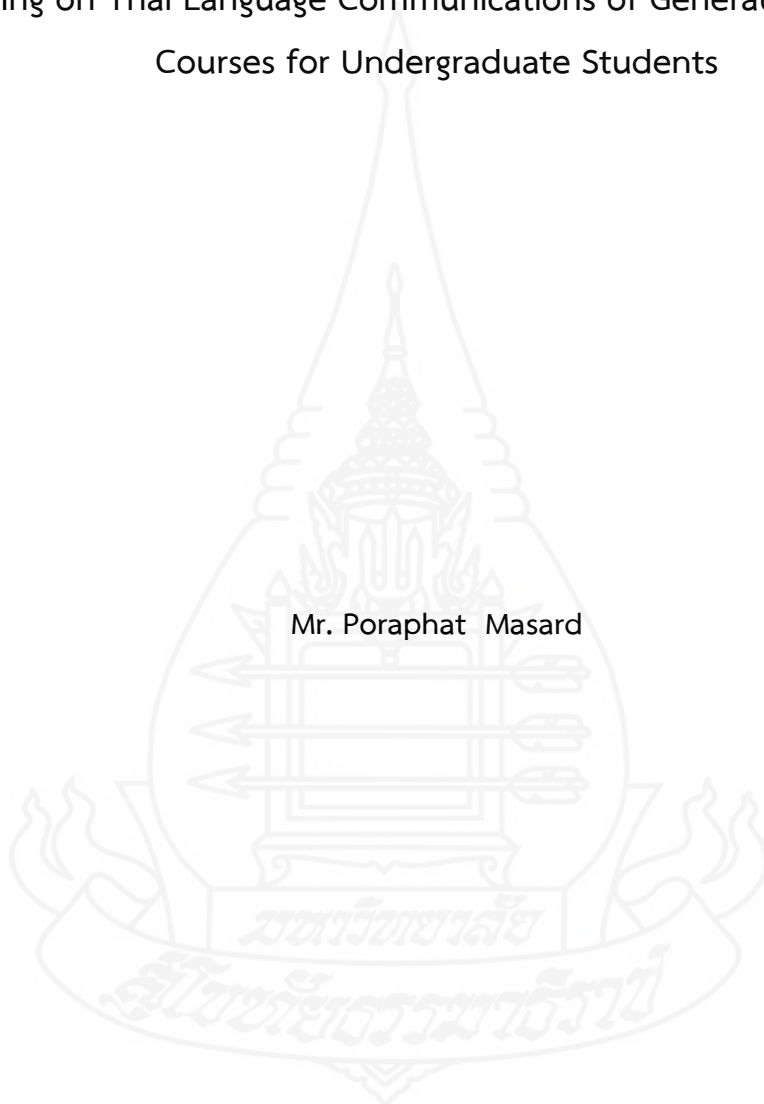

ดุชะฎีนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2564

The Development of an Instructional Model to Enhance Competency
Focusing on Thai Language Communications of General Educational
Courses for Undergraduate Students

Mr. Poraphat Masard

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Doctor of Philosophy
School of Educational Studies
Sukhothai Thammathirat Open University

2021

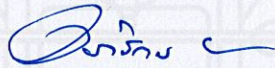
หัวข้อคุณิพนธ์ การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสาร
ภาษาไทยหมวดวิชาศึกษาทั่วไปสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี
ชื่อและนามสกุล นายปรภัสร์ มาสะอาด
วิชาเอก หลักสูตรและการสอน
สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิรักษ์ อนุฆมาน
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปุริมปรัชญ์ คณินพศุตย
3. รองศาสตราจารย์ ดร.ศุภวรรณ เล็กวิไล

คุณิพนธ์นี้ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาเอก เมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน 2564

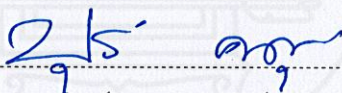
คณะกรรมการสอบคุณิพนธ์

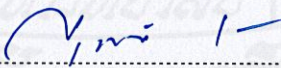
..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ไสว พักขาว)

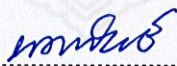
..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิรักษ์ อนุฆมาน)

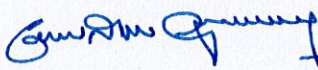
..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปุริมปรัชญ์ คณินพศุตย)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศุภวรรณ เล็กวิไล)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลพัทธ์ ใจเยือกเย็น)

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.เทพศักดิ์ บุญยรัตพันธุ์)

ชื่อคุณิพนธ์ การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย

หมวดวิชาศึกษาทั่วไปสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

ผู้วิจัย นายปรภัสร์ มาสะอาด **รหัสนักศึกษา** 4552100036 **ปริญญา** ปรัชญาดุสิตบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิรักษ์ อนุฆมาน (2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปริมปรัชญ์ คณินพศุตย์

(3) รองศาสตราจารย์ ดร.ศุภวรรณ เล็กวิไล **ปีการศึกษา** 2564

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาองค์ประกอบของสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี (2) พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี และ (3) ศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป

การดำเนินการวิจัยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา 4 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบของสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป กลุ่มตัวอย่าง คือ คณาจารย์ผู้สอนภาษาไทยระดับปริญญาตรี 300 คน ได้มาโดยการเลือกแบบโควตา และผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนวิชาศึกษาทั่วไป 10 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์และแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนและการสอนภาษาไทยระดับอุดมศึกษา 5 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบประเมินรูปแบบการเรียนการสอนของผู้เชี่ยวชาญ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระยะที่ 3 การศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป โดยการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ด้านการสื่อสารภาษาไทยก่อนและหลังการเรียน และการเปรียบเทียบสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทยของนักศึกษา กับเกณฑ์ที่กำหนด กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตที่ลงทะเบียนเรียนวิชา GE.102 การใช้ภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ 1 กลุ่ม 50 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบเป็นระบบ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ การทดสอบค่าที และ ระยะที่ 4 การปรับปรุงพัฒนาคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไปฉบับสมบูรณ์

ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้ (1) องค์ประกอบของสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป ประกอบด้วย 3 สมรรถนะหลัก คือ 1) สมรรถนะภาคทฤษฎี 9 ตัวชี้วัด 2) สมรรถนะภาคปฏิบัติ 8 ตัวชี้วัด และ 3) สมรรถนะภาคคุณลักษณะ 5 ตัวชี้วัด (2) รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระ กระบวนการจัดการเรียนรู้ การวัดและการประเมินผล ได้รับการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ อยู่ในระดับมาก (3) ประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ด้านการสื่อสารภาษาไทยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทยได้ค่าเฉลี่ยรวม 3 สมรรถนะหลัก เท่ากับ ร้อยละ 86.10 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ รูปแบบการเรียนการสอน สมรรถนะการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป ปริญญาตรี

Dissertation title: The Development of an Instructional Model to Enhance Competency Focusing on Thai Language Communications of General Educational Courses for Undergraduate Students

Researcher: Mr. Poraphat Masard; **ID:** 4552100036;

Degree: Doctor of Philosophy (Curriculum and Instruction);

Dissertation advisors: (1) Dr. Apirak Anaman, Assistant Professor;

(2) Dr. Purimpratch Khaninphasut, Assistant Professor;

(3) Dr. Supawan Lekvilai; Associate Professor; **Academic year:** 2021

Abstract

The objectives of this research were: (1) to study the composition of Thai communication competencies of bachelor's degree students in General Education; (2) to develop an instructional model in order to reinforce Thai communication competencies of bachelor's degree students in General Education; and (3) to study the effectiveness of the instructional model for strengthening Thai communication competencies of bachelor's degree students in General Education.

The research is proceeded by using the processes of research and development which were divided into 4 stages: the first stage was to study the composition of Thai communication competencies in General Education. The sample group was 300 Thai instructors teaching in the bachelor degree level obtained by quota sampling and 10 experts in teaching General Education subjects obtained by purposive sampling. The research instruments used were questionnaires, interview form, and group chat log record. Data were analyzed using mean, standard deviation and content analysis; the second stage was to develop the instructional model in order to reinforce Thai communication competencies in General Education. The sample group consisted of 5 experts in Thai language teaching and learning development at the higher education level obtained by purposive sampling. The instrument used was an assessment form of the experts' teaching style. The data were analyzed using mean and standard deviation; the third stage was the study of the effectiveness of the instructional model for Thai communication competencies in General Education by comparing mean of Thai communication achievement before and after learning and compare students' Thai language communication competency with the set criterion. The sample group was 50 Kasem Bundit university students enrolled in Thai language for Creation 1 (GE.102) obtained by systematic sampling. The data were analyzed using t-test; the last stage was to improve and develop a complete manual for teaching and learning models to enhance Thai communication competency in General Education.

The results of the research were summarized as follows: (1) The components of Thai communication competency in General Education consisted of 3 core competencies: 1) Theoretical Competency with 9 indicators; 2) Practical Competency with 8 indicators; and 3) Attributes Competency with 5 indicators. (2) An instructional model for enhancing competency in Thai communication consisted of principles, objectives, content, and learning management and evaluation. These components were assessed by experts at a high level. (3) For the effectiveness of the teaching style, it was found that the achievement of after learning was significantly higher than that of before learning at the .05 level of statistical significance and the average Thai communication competency of the 3 core competencies equals to 86.10%, which was significantly higher than the specified threshold value of 80% at statistical significance at the .05 level.

Keywords: Instructional Model, Thai communication competence, General Education, Bachelor degree

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยที่เป็นคุณูปการนี้สำเร็จลงได้ด้วยดีจากความกรุณาอย่างสูงของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิรักษ์ อนุชาน อาจารย์ ดร.ปรีมปรัชญ์ คณินพศุทธิ์ และ รองศาสตราจารย์ ดร.ศุภวรรณ เล็กวิไล อาจารย์ที่ปรึกษาคุณูปการ ซึ่งได้ให้คำแนะนำและช่วยแก้ไขปรับปรุงให้งานวิจัยนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ด้วยความเมตตาและเอาใจใส่ของอาจารย์ที่ปรึกษาทั้งสามท่าน ผู้วิจัยตระหนักถึงความทุ่มเทของอาจารย์และขอขอบพระคุณอย่างสูงสุดไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ขอขอบพระคุณศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.สุจรีต เพียรชอบ ในฐานะอาจารย์ผู้ให้องค์ความรู้ด้านการสอนภาษาไทยและเป็นผู้จุดประกายให้ผู้วิจัยตัดสินใจศึกษาในระดับปริญญาเอก ขอรำลึกถึงศาสตราจารย์ ดร.สิริวรรณ ศรีพหล ผู้แนะนำให้ทำวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไปในวันสอบคัดเลือกเข้าศึกษา และงานวิจัยนี้ได้รับความกรุณาจากผู้เชี่ยวชาญตรวจพิจารณาเครื่องมือวิจัยและแนะนำให้แนวทางที่ดีมาโดยตลอด ได้แก่ รองศาสตราจารย์ ดร.รัฐจวน คำวชิรพิทักษ์ รองศาสตราจารย์ ดร.สมชัย ศรีนอก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ รุณรา อาจารย์ ดร.ยุทธพร นาคสุข และอาจารย์ ดร.สุภาวรรณ แก้วป๋องปก จึงขอขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างยิ่ง

อนึ่ง ด้วยความมานะพยายามของผู้วิจัยเองกับการให้กำลังใจจากผู้บังคับบัญชาคนแรก คือ อาจารย์ ดร.กรภัค จำประยูร อดีตผู้อำนวยการสำนักวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต และ อาจารย์ ดร.จักรภัทร ดำริธรรมภรณ์ ผู้คอยให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการใช้ภาษาอังกฤษในงานวิจัย รวมถึงน้ำใจของกัลยาณมิตรจากผู้ร่วมงานทุกคน เพื่อนร่วมเรียนสาขาวิชาศึกษาศาสตร์และเพื่อนเอกหลักสูตรและการสอนที่คอยห่วงใยและให้กำลังใจกันมาตลอด ท้ายที่สุดผู้วิจัยขอมอบความสำเร็จจากคุณูปการนี้ให้แก่ทุกท่านที่กล่าวนามมาแล้ว เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษาของชาติและสังคมให้วัฒนาสืบไป

ปรภัสร์ มาสะอาด

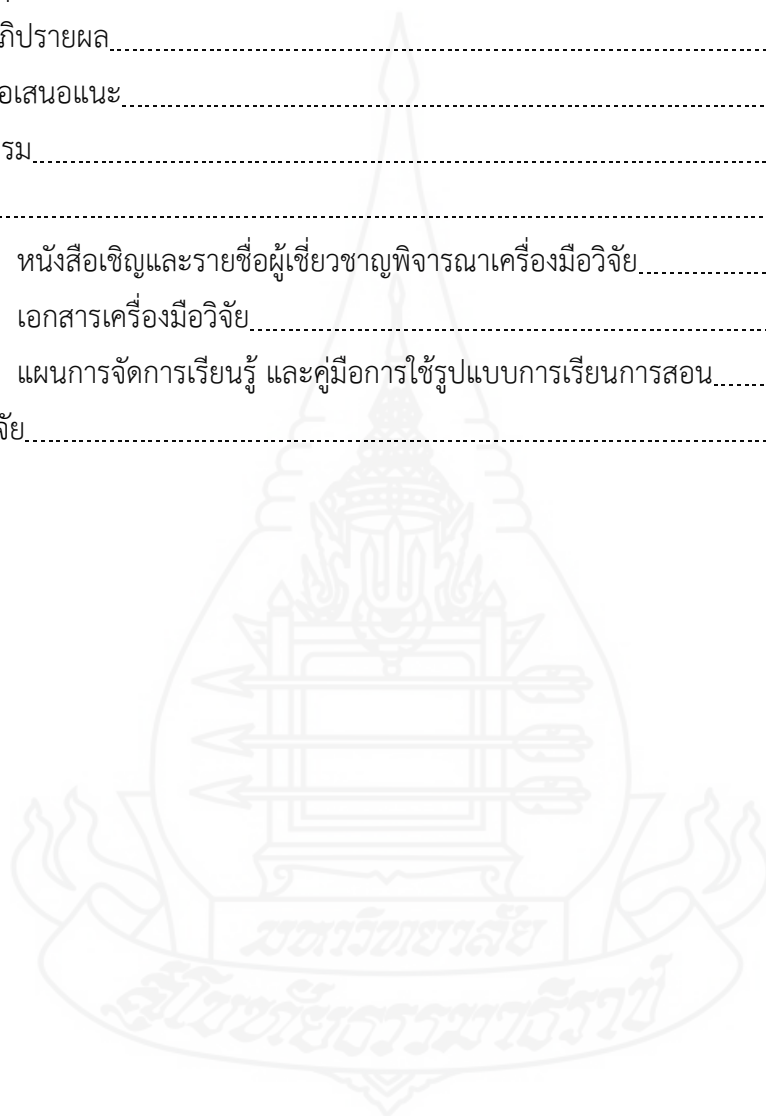
พฤศจิกายน 2564

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	5
กรอบแนวคิดการวิจัย	6
สมมติฐานการวิจัย	8
ขอบเขตของการวิจัย	8
นิยามศัพท์เฉพาะ	9
ประโยชน์ที่ได้รับ	11
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	12
หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน	13
การจัดการเรียนรู้หมวดวิชาศึกษาทั่วไป	21
ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะ ด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป	28
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	69
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	77
ระยะที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน	77
ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนและการสร้างเครื่องมือวิจัย	84
ระยะที่ 3 การศึกษาทดลองประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอน	96
ระยะที่ 4 การปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอน	99
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	102
ผลจากการศึกษาและการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน	102
ผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอน	124
ผลการปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอน	126

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	132
สรุปการวิจัย.....	132
อภิปรายผล.....	137
ข้อเสนอแนะ.....	140
บรรณานุกรม.....	142
ภาคผนวก.....	152
ก หนังสือเชิญและรายชื่อผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเครื่องมือวิจัย.....	153
ข เอกสารเครื่องมือวิจัย.....	166
ค แผนการจัดการเรียนรู้ และคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอน.....	201
ประวัติผู้วิจัย.....	238

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1	เปรียบเทียบลักษณะของผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่กับแนวคิดในการจัดการเรียนการสอน..... 40
ตารางที่ 2.2	เปรียบเทียบองค์ประกอบของกระบวนการเรียนรู้และกระบวนการสื่อสาร..... 43
ตารางที่ 2.3	เปรียบเทียบกิจกรรมและเวลาในการจัดการเรียนรู้ของห้องเรียนแบบดั้งเดิมและห้องเรียนกลับด้าน..... 51
ตารางที่ 2.4	จำแนกความแตกต่างระหว่างศัพท์ว่า Competence & Competency..... 55
ตารางที่ 2.5	แสดงน้ำหนักการประเมินสมรรถนะในระบบการประเมินผลการปฏิบัติราชการของข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย (2562: ออนไลน์)..... 67
ตารางที่ 2.6	เปรียบเทียบการประเมินผลสมรรถนะแบบ 360 องศาในระบบองค์กรกับการประยุกต์สำหรับการวัดและประเมินผลในรูปแบบการเรียนการสอน..... 69
ตารางที่ 4.1	ค่าความถี่และร้อยละของข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะของรูปแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับหมวดวิชาศึกษาทั่วไป..... 104
ตารางที่ 4.2	ค่าความถี่และร้อยละของข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ควรจะต้องคำนึงถึงเรื่องใดมากที่สุด..... 105
ตารางที่ 4.3	ค่าความถี่และร้อยละของข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะของทฤษฎีที่เหมาะสมกับรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี..... 105
ตารางที่ 4.4	ค่าความถี่และร้อยละของข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับความเกี่ยวข้องกันของระดับความสามารถกับการเรียนรู้..... 106
ตารางที่ 4.5	ค่าความถี่และร้อยละของข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการเลือกวิธีการจัดการเรียนการสอนการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป..... 107
ตารางที่ 4.6	ค่าความถี่และร้อยละของข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักการที่เหมาะสมต่อการนำมาใช้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาในระดับปริญญาตรี..... 108

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า	
ตารางที่ 4.7	ค่าความถี่และร้อยละของข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอน เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ควรมีวัตถุประสงค์อย่างไร.....	109
ตารางที่ 4.8	ค่าความถี่และร้อยละของข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ ที่เหมาะสมกับรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะ ด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี.....	109
ตารางที่ 4.9	ค่าความถี่และร้อยละของข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะของขั้นตอน การเรียนรู้ของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะ ด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี.....	110
ตารางที่ 4.10	ค่าความถี่และร้อยละของข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่ใช้เพื่อการวัด และประเมินผลการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอน เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี.....	111
ตารางที่ 4.11	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลที่เป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับ องค์ประกอบของสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี.....	113
ตารางที่ 4.12	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลที่เป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับ คุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะ ด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี.....	123
ตารางที่ 4.13	สรุปค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลสัมฤทธิ์ด้านการสื่อสาร ภาษาไทยจากการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ของรูปแบบการเรียนการสอน เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี.....	124
ตารางที่ 4.14	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี.....	125

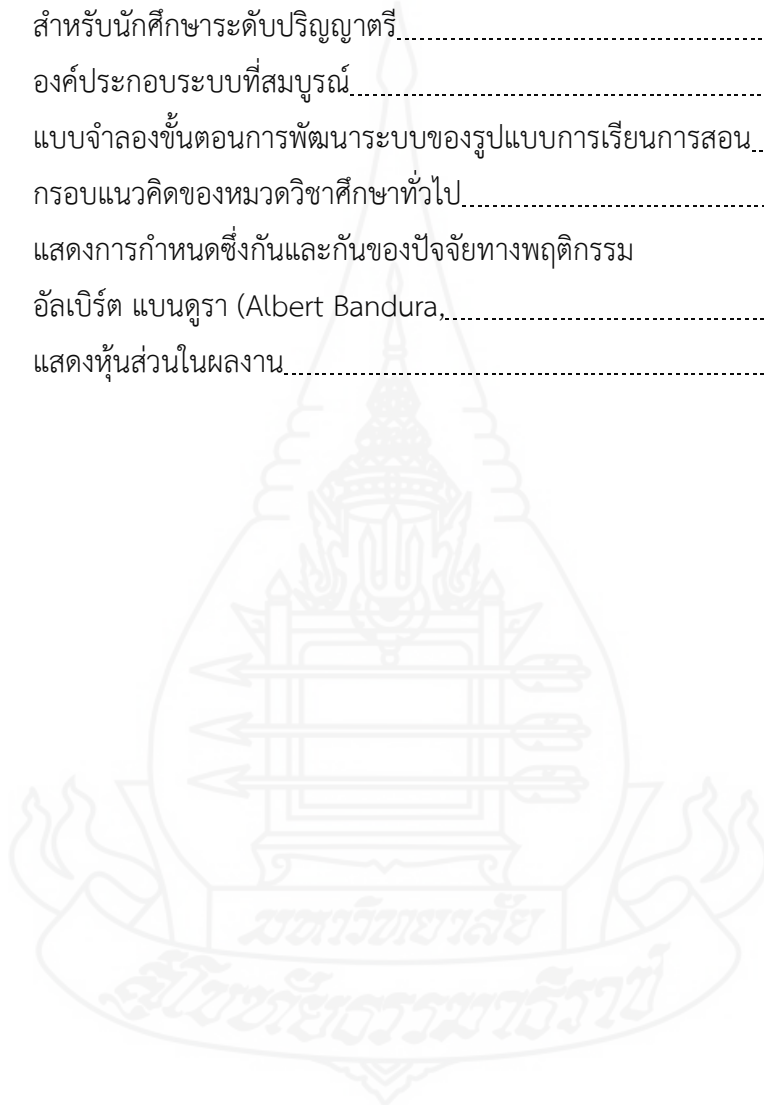
สารบัญตาราง (ต่อ)

		หน้า
ตารางที่ 4.15	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากแบบประเมินตนเองของนักศึกษา เพื่อการทวนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้รายวิชา GE.102 การใช้ภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563.....	126
ตารางที่ 4.16	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากแบบตรวจสอบ การทวนสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้รายวิชา GE.102 การใช้ภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563.....	127

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะ ด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี.....	7
ภาพที่ 2.1 องค์ประกอบระบบที่สมบูรณ์.....	15
ภาพที่ 2.2 แบบจำลองขั้นตอนการพัฒนาระบบของรูปแบบการเรียนการสอน.....	20
ภาพที่ 2.3 กรอบแนวคิดของหมวดวิชาศึกษาทั่วไป.....	24
ภาพที่ 2.4 แสดงการกำหนดซึ่งกันและกันของปัจจัยทางพฤติกรรม อัลเบิร์ต แบนดูรา (Albert Bandura).....	37
ภาพที่ 2.5 แสดงหุ่นส่วนในผลงาน.....	65

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาเป็นการจัดการศึกษาระยะสุดท้ายก่อนที่ผู้สำเร็จการศึกษาจะเข้าสู่ระบบการทำงานในสังคมอย่างแท้จริง การจัดรูปแบบการเรียนการสอนระดับนี้จึงนับว่าสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของผู้เรียน ผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีนี้ระบบการศึกษาจะเรียกว่า “บัณฑิต” ตามเกณฑ์มาตรฐานการอุดมศึกษาระบุว่า “บัณฑิตระดับอุดมศึกษาเป็นผู้มีความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม มีความสามารถในการเรียนรู้ และพัฒนาตนเอง สามารถประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อการดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุขทั้งทางร่างกายและจิตใจ มีความสำนึกและรับผิดชอบในฐานะพลเมืองและพลโลก” (สำนักงานมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา สกอ. 2560: 1) ตามโครงสร้างการจัดการเรียนรู้ระดับปริญญาตรีกำหนดให้มี 3 หมวดวิชา คือ หมวดวิชาศึกษาทั่วไป หมวดวิชาเฉพาะหรือวิชาชีพ และหมวดวิชาเลือกเสรี โดยในแต่ละหมวดวิชาจะมีเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนที่แตกต่างกันในรายละเอียด แต่สัมพันธ์กันในภาพรวมของคุณภาพบัณฑิต สอดคล้องกับการเปรียบเทียบของพระพรหมคุณาภรณ์ (2552: 26) กล่าวไว้โดยสรุปว่า วิชาศึกษาทั่วไปจะทำหน้าที่ให้คนเป็นบัณฑิตในฐานะที่มีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ด้วยคุณค่า ส่วนวิชาเฉพาะและวิชาชีพ มีหน้าที่ในการสร้าง เครื่องมือและความสามารถที่จะใช้เครื่องมือให้แก่คนที่จะเป็นบัณฑิต

หมวดวิชาศึกษาทั่วไปตามโครงสร้างหลักสูตรระดับปริญญาตรี ระบุว่า “หมวดวิชาศึกษาทั่วไป หมายถึง หมวดวิชาที่เสริมสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ให้มีความรอบรู้อย่างกว้างขวาง เข้าใจ และเห็นคุณค่าของตนเอง ผู้อื่น สังคม ศิลปวัฒนธรรม และธรรมชาติ ใส่ใจความเปลี่ยนแปลงของสรรพสิ่ง พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ดำเนินชีวิตอย่างมีคุณธรรม พร้อมให้ความช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ และเป็นพลเมืองที่มีคุณค่าของสังคมไทยและสังคมโลก” (สำนักงานมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา สกอ. 2560: 18) โดยลักษณะการจัดการเรียนการสอนนั้น สถาบันอุดมศึกษาสามารถจัดได้ทั้งลักษณะจำแนกเป็นรายวิชา หรือลักษณะบูรณาการใด ๆ ก็ได้ ด้วยวิธีการผสมผสานเนื้อหาวิชาที่ครอบคลุมสาระของกลุ่มวิชา สังคมศาสตร์ มนุษย์ศาสตร์ ภาษา และกลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์กับคณิตศาสตร์ในสัดส่วนที่เหมาะสม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหมวดวิชาศึกษาทั่วไปให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต

การจัดการศึกษาหมวดวิชาศึกษาทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษาปัจจุบันนี้จะมี ความแตกต่างตามบริบทของสถาบัน บางสถาบันจัดแบบจำแนกรายวิชาโดยกระจายความรับผิดชอบ การเรียนการสอนไปที่คณะวิชา บางสถาบันก็จัดเป็นแบบบูรณาการโดยอยู่ในความรับผิดชอบของ หน่วยงานด้านวิชาศึกษาทั่วไปของสถาบันเฉพาะ หรือบางสถาบันก็จัดแบบคละกันไปทั้งสองลักษณะ โดยมีหน่วยงานด้านวิชาศึกษาทั่วไปเป็นหน่วยประสานงาน การบริหารจัดการการเรียนการสอนหมวดวิชา ศึกษาทั่วไปดังกล่าวนี้ ย่อมมีผลกระทบต่อประสิทธิผลจากการเรียนการสอนเป็นธรรมดา ซึ่งปัญหา การจัดการเรียนการสอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไปนี้ได้รับการศึกษาและรวบรวมไว้โดยไพฑูริย์ สีนลาร์ตัน (2562, น. 30-38) ได้นำผลการวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2526 และ พ.ศ. 2549 มาสรุปเป็นประเด็นปัญหาตาม องค์ประกอบทั่วไปของการเรียนการสอน ดังนี้

1. ผู้รับผิดชอบและผู้สอนมีความเข้าใจเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป ไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ทำให้เกิดความขัดแย้งทางความคิดระหว่างจุดมุ่งหมายของหลักสูตร หมวดวิชาศึกษาทั่วไปกับหมวดวิชาเฉพาะหรือวิชาชีพ โดยเฉพาะรายละเอียดและจุดเน้นของวิชา ศึกษาทั่วไป ซึ่งส่งผลให้ไม่เกิดความเป็นเอกภาพระหว่างผู้รับผิดชอบการจัดการเรียนการสอนโดยรวม

2. การกำหนดรูปแบบและเนื้อหาของหลักสูตรมีความหลากหลาย กล่าวคือ ผู้เรียนมา จากหลายคณะวิชาในกรณีที่ต้องเรียนวิชาศึกษาทั่วไปแบบบังคับร่วม ทำให้เกิดปัญหาความสมดุ ลระหว่างจำนวนผู้เรียนกับกิจกรรมไม่สอดคล้องกัน ส่วนเนื้อหาที่มีความเกี่ยวข้องข้องกับศาสตร์หลาย ศาสตร์ทำให้เกิดปัญหาการจัดการกำหนดสาระรายวิชาให้ครอบคลุมในข้อจำกัดของหน่วยกิตที่ กำหนดไว้ไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต

3. รูปแบบการเรียนการสอนในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปจำเป็นต้องใช้การสอนแบบ สหวิทยาการ (Interdisciplinary) ทั้งนี้เพราะเป็นหมวดวิชาที่มีข้อจำกัดในด้านเนื้อหาที่เน้นความเป็น นามธรรมและอุดมคติอยู่มาก ทำให้ยากต่อการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเฉพาะใน สถาบันอุดมศึกษามักจะจัดผู้สอนที่มีประสบการณ์ด้านการสอนยังไม่มากพอ จึงทำให้ขาดเทคนิค วิธีการสอนที่เหมาะสมกับวิชาศึกษาทั่วไป

4. การบริหารหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไปมีระบบการบริหารจัดการที่ไม่แน่นอน โดยทั่วไปพบว่ามีการบริหารจัดการเป็น 3 รูปแบบ คือ จัดโดยภาควิชา (คณะวิชา) จัดโดย คณะกรรมการ และจัดโดยหน่วยงานอิสระเฉพาะ ซึ่งไม่ว่าจะเป็นการจัดรูปแบบใดถ้าผู้บริหาร ระดับสูงไม่ให้ความสำคัญกับหมวดวิชาศึกษาทั่วไป การจะให้บรรลุถึงเป้าหมายของวิชาศึกษาทั่วไปก็ จะเป็นไปได้ยาก

จากการศึกษางานวิจัยนี้ทำให้เห็นว่ารูปแบบการจัดการเรียนการสอนของหมวดวิชา ศึกษาทั่วไปส่วนมากยังมีปัญหา ซึ่งมีสาเหตุมาจากธรรมชาติของวิชาศึกษาทั่วไปเองที่มีความเกี่ยวข้อง กับศาสตร์หลายศาสตร์ รวมถึงมีความเป็นนามธรรมและอุดมคติอยู่มาก จึงส่งผลไปถึงความไม่เข้าใจ

ของคณาจารย์ผู้สอนหมวดวิชานี้ ทำให้เกิดความสับสนระหว่างการจัดการเรียนการสอนในหมวดวิชาเฉพาะ (วิชาชีพ) และหมวดวิชาศึกษาทั่วไป โดยในรายงานวิจัยดังกล่าวได้เสนอแนะแนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบสหวิทยาการเข้าไว้ ซึ่งก็สอดคล้องกับนิยามของหมวดวิชาศึกษาทั่วไปและลักษณะการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการศาสตร์โดยใช้กลุ่มสาระใดสาระหนึ่งเป็นแกนสำหรับเชื่อมโยงไปยังศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

การสื่อสารด้วยภาษาเป็นศาสตร์หนึ่งที่ถูกกำหนดไว้ในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป สามารถที่จะใช้เป็นวิชาแกนสำหรับบูรณาการเชื่อมโยงกับศาสตร์อื่น ๆ ได้อย่างไม่มีข้อจำกัด ทั้งนี้ด้วยการสื่อสารนี้จัดว่าเป็นวิธีการสำคัญในการถ่ายทอดการเรียนรู้ได้ในทุกศาสตร์ ส่วนภาษาก็จัดว่าเป็นเครื่องมือที่ใช้ประกอบกับการสื่อสาร อันจะทำให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนครบทุกกระบวนการของขั้นตอน เปรียบเหมือนกุญแจที่จะสามารถไขเข้าสู่ห้องแห่งความรู้ความเข้าใจและความเข้าใจในทุกศาสตร์ได้อย่างแท้จริง ดังนั้นการสื่อสารด้วยภาษาโดยเฉพาะภาษาไทยอันเป็นภาษาแม่และเป็นภาษามาตรฐานของชาติจึงมีความจำเป็นต้องให้ความสำคัญเป็นเบื้องต้น แต่ในปัจจุบันกลับพบว่าการสื่อสารด้วยภาษาไทยยังมีปัญหาอยู่อีกมากมาย โดยเฉพาะทัศนคติและค่านิยมในการใช้ภาษาไทยที่ยังไม่เกิดขึ้นให้เห็นเป็นรูปธรรม แม้ในระบบการศึกษาจะให้ความสำคัญมาเป็นอันดับต้น ๆ ก็ตาม จากสถิติการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการใช้ภาษาไทยวันนี้ โดยสวนดุสิตโพลล์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต (2561: ออนไลน์) ได้สำรวจความคิดเห็นของประชาชนทั่วประเทศ จากกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 1,140 คน ระหว่างวันที่ 24 – 27 กรกฎาคม 2561 ซึ่งมีประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับปัญหาการใช้ภาษาไทยในปัจจุบันคือประเด็นความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้ภาษาไทยในปัจจุบัน ขาดการพัฒนาให้ถูกต้องหรือเป็นภาษาวิบัติ ที่เห็นว่าเป็นการพัฒนาภาษาไทยที่ถูกต้องนั้นมีเพียงร้อยละ 17.61 ในขณะที่เห็นว่าเป็นการใช้ภาษาที่วิบัติมีร้อยละ 82.39 โดยให้เหตุผลว่า เพราะใช้คำศัพท์ผิดแปลกไปทั้งการพูด อ่าน เขียน มีการสร้างคำใหม่สำหรับใช้พูดคุยเพื่อความสนุกสนานเท่านั้นพูดไม่เพราะ ใช้คำไม่สุภาพ และไม่ถูกกาลเทศะ ฯลฯ

นอกจากนั้นยังมีข้อมูลเป็นสถิติของสวนดุสิตโพลล์ ที่สอดคล้องกับข้อมูลของกรุงเทพโพลล์ (2557: ออนไลน์) ได้สำรวจไว้เมื่อ พ.ศ. 2557 ในหัวข้อสำรวจ “ภาษาไทยบนสังคมออนไลน์ของคนรุ่นใหม่” จากกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่มีอายุระหว่าง 15 – 35 ปี ที่พักอาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 1,218 คน พบว่าร้อยละ 84.9 เห็นว่าการใช้ภาษาไทยในปัจจุบันเข้าขั้นวิกฤติ และควรช่วยรณรงค์อย่างจริงจัง นอกจากข้อมูลเกี่ยวกับภาษาไทยบนสังคมออนไลน์ของคนรุ่นใหม่แล้ว กรุงเทพโพลล์ยังได้สำรวจเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาไทยในหัวข้อสำรวจว่า “วิชาภาษาไทยในความเห็นของวัยรุ่นยุคใหม่” เมื่อ พ.ศ. 2553 โดยมีข้อเสนอแนะ ร้อยละ 40.4 เสนอว่า หากมีวิธีการเรียนการสอนที่สนุก ไม่น่าเบื่อ และมีหลักการทำให้เข้าใจเนื้อหาได้ง่ายจะสามารถดึงดูดใจให้ผู้เรียนหันมาสนใจเรียนวิชาภาษาไทยมากขึ้น ร้อยละ 19.8 เสนอให้มีกิจกรรม

เช่น เกมทายคำศัพท์ และ ทอล์คโชว์ประกอบการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วม ร้อยละ 19.7 เสนอให้นำสื่อและเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น การตูนแอนิเมชัน และอินเทอร์เน็ตมาใช้ประกอบการเรียนการสอน ร้อยละ 14.4 เสนอว่า ครูและอาจารย์ผู้สอนควรมีความคิดที่ทันสมัย เข้าใจผู้เรียน และสามารถประยุกต์เนื้อหาให้เข้ากับสถานการณ์ปัจจุบันและยกตัวอย่างได้ และร้อยละ 2.8 เสนอว่า ให้มีการจัดการเรียนนอกห้องเรียนหรือนอกสถานที่บ้าง

จากการศึกษาผลการสำรวจของโพลล์ทั้งสองสถาบันนี้ เป็นการสำรวจกับบุคคล โดยทั่วไปที่ไม่ได้เจาะจงว่าเป็นนักเรียนหรือนักศึกษาในระดับใดหรือสถาบันใด แต่ก็เป็นภาพสะท้อนถึงระบบการปลูกฝังจากการเรียนรู้ในระบบการศึกษาว่ายังไม่สามารถทำให้การสื่อสารภาษาไทย เป็นไปอย่างมีคุณภาพ ในการจัดการเรียนการสอนการสื่อสารภาษาไทยในมหาวิทยาลัยจะมีการจัด รายวิชาภาษาไทยไว้ทั้งในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปและหมวดวิชาเฉพาะหรือวิชาชีพ ซึ่งทั้งสองลักษณะนี้ จะเน้นสมรรถนะหรือความสามารถในการสื่อสารไม่เหมือนกัน กล่าวคือในหมวดวิชาเฉพาะหรือ วิชาชีพจะเน้นให้มีความชำนาญและเชี่ยวชาญหรือความเก่งในส่วนของทักษะที่เป็น “ฮาร์ดสกีล” (Hard Skills) ในขณะที่หมวดวิชาศึกษาทั่วไปจะเน้นทัศนคติและค่านิยมการใช้ภาษาไทยให้ดียิ่งขึ้น เพื่อเสริมคุณค่าการใช้ภาษาไทยให้มากกว่ามีคุณภาพเพียงอย่างเดียว เราเรียกทักษะที่เป็น ความสามารถประเภทนี้ว่า “ซอฟต์สกีล” (Soft Skills) วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล (2562:5) ได้นิยามไว้ว่า “Soft Skills เป็นทักษะเสริมการทำงานให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งผู้เรียนจำเป็นต้อง ได้รับการพัฒนาให้มี Soft Skills ที่เป็นพื้นฐานของการทำงานในอนาคต ผู้สอนยุคใหม่จะมีบทบาท หน้าที่ในการเสริมสร้าง Soft Skills ให้ผู้เรียนผ่านการลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ และประเมินความก้าวหน้า Soft Skills ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง”

จากแผนพัฒนาอุดมศึกษาระยะยาว 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) ระบุมีผู้สำเร็จ การศึกษาระดับปริญญาตรีกว่า 75,000 คน ว่างงาน ที่แสดงให้เห็นถึงความไม่สอดคล้องของคุณภาพ ของบัณฑิตกับความต้องการของตลาดแรงงาน จากการศึกษาติดตามพัฒนาการระดับความสามารถ ของบัณฑิต ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 ถึง พ.ศ. 2556 พบว่า มีช่องว่างระหว่างระดับความสามารถบัณฑิต กับความต้องการของนายจ้างเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะความสามารถในการแก้ไขปัญหา ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ และ “ความสามารถในการใช้ภาษา” ซึ่งในข้อเท็จจริงแล้ว นายจ้างจะให้ความสำคัญกับความสามารถด้านทักษะทั่วไป (Soft Skills) ซึ่งรวมถึงความซื่อสัตย์ การตรงต่อเวลา และความกระตือรือร้นในระดับที่สูงขึ้น มุมมองของสถานประกอบการยังเห็นว่า สถาบันอุดมศึกษายังไม่ได้ให้ความสำคัญกับหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนให้ครบตามที่ กำหนดไว้ในหลักสูตร จึงทำให้คุณภาพของบัณฑิตมีความแตกต่างหลากหลายระหว่างสถาบันและ การตอบสนองต่อความต้องการของสถานประกอบการที่แตกต่างกัน

หมวดวิชาศึกษาทั่วไปมีหน้าที่ในการสร้างนักศึกษาให้เป็นบัณฑิตด้วยการพัฒนาทักษะที่เป็นซอฟต์แวร์เป็นหลัก โดยต้องหวังผลทางการสื่อสารภาษาไทยให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ มีข้อมูลจากสยามรัฐออนไลน์ (2562: ออนไลน์) ได้เผยแพร่สำรวจโลกการทำงานที่เปลี่ยนไป ของจ๊อบไทย (JobThai) ว่า ซอฟต์แวร์ที่องค์กรมองหาจากคนทำงานในยุคใหม่ มีประเด็นเกี่ยวกับความต้องการบัณฑิตที่มีความสามารถในการสื่อสารภาษาและถ่ายทอดข้อมูลร้อยละ 47.6 นอกจากนี้เว็บไซต์ของศูนย์การเรียนรู้ทางธุรกิจ SME ณาครกรุงเทพ (2563: ออนไลน์) ได้สรุปเป็นข้อเสนอแนะว่า “สำหรับนักศึกษาจบใหม่ที่มีประสบการณ์ทำงาน จะมีโอกาสได้งานมากขึ้นถ้าสามารถสร้างจุดเด่นให้ตัวเองน่าสนใจ เช่น การทำ Resume ควรมีการปรับข้อมูลเพื่อนำเสนอตัวเองให้เข้ากับตำแหน่งงานและองค์กรที่เราสมัครมากขึ้น ทั้งในการสัมภาษณ์งานควรวางตัวพูดคุยบนมืออาชีพ และอธิบายถึงประสบการณ์ที่เรียนมาว่าจะสามารถนำไปปรับใช้กับตำแหน่งงานที่สมัครได้อย่างไรบ้าง”

จากการศึกษาถึงความสำคัญและที่มาของปัญหา พบว่า การจัดการเรียนการสอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไปในภาพรวมยังไม่มีมีความชัดเจน สภาพการใช้ภาษาไทยของคนตั้งแต่วัยแห่งการเรียนรู้ในระบบการศึกษาถึงวัยทำงาน (15 – 35 ปี) มีทักษะการสื่อสารภาษาไทยที่ต้องได้รับการแก้ไข และประเด็นการผลิตบัณฑิตไม่สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ ได้แก่ ภาพรวมของปัญหาจากทักษะในส่วนที่เป็นซอฟต์แวร์ (Soft Skills) และหนึ่งในปัญหาที่เป็นความสามารถในการสื่อสารภาษาไทยนอกเหนือจากความเชี่ยวชาญในการสื่อสารภาษาไทยเท่านั้น แต่ต้องมีความสามารถในการสื่อสารภาษาไทยที่มีความรับผิดชอบ มีความคิดสร้างสรรค์ และสามารถใช้ในการสื่อสารในการแก้ปัญหาได้ ซึ่งประเด็นปัญหาดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยเชื่อว่าสามารถที่จะแก้ไขได้จากการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปให้สามารถเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย โดยใช้ลักษณะการบูรณาการตามหลักการของหมวดวิชาศึกษาทั่วไป จึงดำเนินการวิจัยเรื่องการพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

2.1 ศึกษาองค์ประกอบของสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

2.2 พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

2.3 ศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี เกี่ยวกับสมรรถนะภาคทฤษฎี สมรรถนะภาคปฏิบัติ และสมรรถนะภาคคุณลักษณะ

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R & D) โดยการศึกษาและการวิเคราะห์ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง 3 ทฤษฎีกับแนวคิดที่เกี่ยวข้อง 3 แนวคิด ดังนี้

1. ทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ (Andragogy Theory) โดย มัลคอล์ม โนลส์ (Malcolm S. Knowles) เชื่อว่าบุคคลในวัยผู้ใหญ่จะเรียนรู้ได้ดีจากการที่ได้รับอิสระทางความคิด ได้ใช้ประสบการณ์และแรงบันดาลใจของตนเองที่มีอยู่จริง และการใช้ความสามารถในการชี้นำตนเอง

2. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (Social Cognitive Theory) โดย อัลเบิร์ต แบนดูรา (Albert Bandura) เชื่อว่าปัจจัยทางสังคมจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ในบุคคลได้จากการสังเกตและเลียนแบบ จากการใช้ความสามารถแห่งตนและการกำกับตนเอง

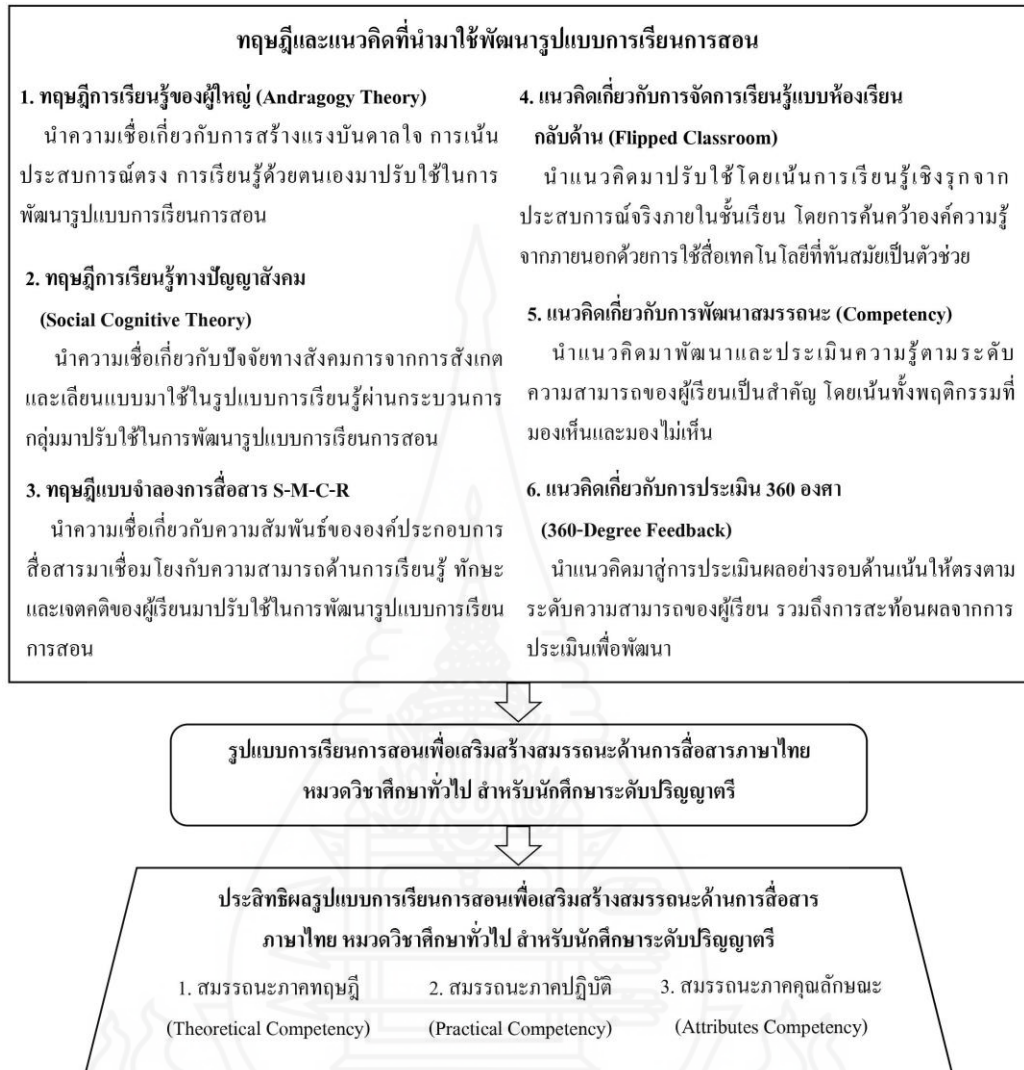
3. ทฤษฎีแบบจำลองการสื่อสาร S-M-C-R โดย เดวิด เค. เบอร์โล (David K. Berlo) เชื่อว่า ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบการสื่อสาร 4 ประการ คือ ผู้ส่งสาร สาร ช่องทางการสื่อสาร และผู้รับสาร กับทักษะการสื่อสาร ทักษะคิด ระดับความรู้ ระบบสังคมและวัฒนธรรม เป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพ

4. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) ของโจนาธาน เบิร์กมานน์ และ อาร์รอน แซมส์ (Jonathan Bergmann & Aaron Sams) ได้นำเสนอการจัดการเรียนการสอนจากประสบการณ์ของตนเอง โดยใช้หลักการยุทธวิธีเพิ่มพูนประสบการณ์ การสืบค้นเพื่อสร้างความคิดรวบยอด การสร้างองค์ความรู้ที่มีความหมาย และการสาธิตเพื่อการปรับใช้ เน้นให้เกิดการเรียนรู้ที่แท้จริง (Mastery Learning) ด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัยและร่วมสมัย

5. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะ (Competency) ของเดวิด ซี. แม็คเคลล์แลนด์ (David C. McClelland) ได้นำเสนอการพัฒนาบุคคลให้สัมพันธ์กับระดับของความสามารถ ทั้งในส่วนที่สังเกตได้และไม่ได้ 6 องค์ประกอบ ความรู้ ทักษะ ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง บุคลิกภาพส่วนบุคคล แรงจูงใจ และเจตคติ

6. แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินแบบ 360 องศา (360-Degree Feedback) ของ มาร์แชลล์ โกลด์สมิธ (Marshall Goldsmith) เป็นแนวคิดต่อเนื่องจากการพัฒนาสมรรถนะ โดยเน้นการประเมินผลให้รอบด้าน จากความหลากหลายในเชิงวิธีการ เครื่องมือ และผู้ประเมิน

แผนผังแสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

4. สมมติฐานการวิจัย

ประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ดังนี้

1. รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ได้รับการประเมินผลจากผู้เชี่ยวชาญในระดับ “มาก” ขึ้นไป โดยกำหนดเกณฑ์ ได้แก่ 5 = มากที่สุด, 4 = มาก, 3 = ปานกลาง, 2 = น้อย, และ 1 = น้อยที่สุด

2. ประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ดังนี้

2.1 ผลสัมฤทธิ์ด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไปหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 สมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไปมีค่าเฉลี่ยรวม 3 สมรรถนะหลัก คือ สมรรถนะภาคทฤษฎี สมรรถนะภาคปฏิบัติ และสมรรถนะภาคคุณลักษณะ สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ร้อยละ 80.00 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. ขอบเขตของการวิจัย

5.1 ประชากร แบ่งตามระยะของการวิจัยและพัฒนา 4 ระยะ ดังนี้

5.1.1 ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบของสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบด้วย 1) คณาจารย์ผู้สอนภาษาไทย ระดับปริญญาตรี และ 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป

5.1.2 ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบด้วย 1) รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี และ 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนหมวดวิชาศึกษาไทย

5.1.3 ระยะที่ 3 การศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบด้วย 1) รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี และ 2) นักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตระดับปริญญาตรีที่เรียนรายวิชา GE.102 การใช้ภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2563

5.1.4 ระยะที่ 4 การพัฒนาเพื่อปรับปรุงคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอน เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบด้วย 1) คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี และ 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป

5.2 ขอบเขตของเนื้อหา การวิจัยนี้เป็นการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยการศึกษาจากทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ (Andragogy Theory) ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (Social Cognitive Theory) ทฤษฎีแบบจำลองการสื่อสาร S-M-C-R แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะ (Competency) และแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินแบบ 360 องศา (260-Degree Feedback)

5.3 ตัวแปรที่ศึกษา

5.3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

5.3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย ได้แก่ สมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย 3 สมรรถนะหลัก คือ สมรรถนะภาคทฤษฎี สมรรถนะภาคปฏิบัติ และสมรรถนะภาคคุณลักษณะ

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 สมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมายถึง พฤติกรรมที่บ่งชี้ถึงระดับของความสามารถ ความชำนาญ ความเข้าใจ และทักษะในการสื่อสารภาษาไทยเชิงบูรณาการตามหลักการของหมวดวิชาศึกษาทั่วไปด้านทักษะการใช้ภาษาไทย จากการวัดและประเมินผลด้วยแบบวัดสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทยประกอบด้วยสมรรถนะหลัก 3 สมรรถนะ ได้แก่ สมรรถนะภาคทฤษฎี (Theoretical Competency) เป็นสมรรถนะที่เน้นความสามารถด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) สมรรถนะภาคปฏิบัติ (Practical Competency) เป็นสมรรถนะที่เน้นการลงมือปฏิบัติที่เป็นพฤติกรรมแสดงความสามารถเชิงทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) และสมรรถนะภาคคุณลักษณะ (Attributes Competency) เป็นสมรรถนะที่เน้นพฤติกรรมภายใน มุ่งวัดความสามารถที่แสดงออกเชิงจิตพิสัย (Affective Domain)

6.2 รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย

หมายถึง แบบแผนการจัดการเรียนรู้ที่สะท้อนความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระ กระบวนการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล ซึ่งได้พัฒนามาจากทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้อง โดยมีขั้นตอนการดำเนินการการเรียนการสอน ดังนี้

6.2.1 ขั้นตอนที่ 1 การสร้างแรงบันดาลใจ เป็นขั้นตอนการนำเข้าสู่บทเรียนเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจภายในด้วยวิธีการที่สร้างสรรค์อย่างหลากหลาย เช่น การใช้พลังภาษา การหากรณีตัวอย่าง การสร้างกำลังใจเพิ่ม หรือการเสริมด้วยแรงจูงใจเชิงบวก

6.2.2 ขั้นตอนที่ 2 การให้อรรถรรมของความรู้ เป็นกิจกรรมเชิงอภิปรายผลจากการที่ผู้เรียนไปศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาสาระที่ต้องเรียนรู้จากการเชื่อมโยงการเรียนรู้นอกชั้นเรียน มาสู่การเรียนรู้ในชั้นเรียน ตามแนวคิดของการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom)

6.2.3 ขั้นตอนที่ 3 การนำสู่ประสบการณ์เฉพาะ เป็นกิจกรรมต่อเนื่องจากขั้นตอนที่ 2 ด้วยการนำข้อสรุปที่เป็นองค์รวมของความรู้มาสร้างเป็นประสบการณ์ตรงเชิงปฏิบัติการอย่างมีขั้นตอนด้วยกระบวนการวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เป็นรูปธรรมเชิงประจักษ์

6.2.4 ขั้นตอนที่ 4 การเจาะประเมินให้ครบถ้วน เป็นการวัดและประเมินผลอย่างรอบด้านตามแนวคิดการพัฒนาสมรรถนะ (Competency) หรือระดับความสามารถของผู้เรียน โดยการวัดและประเมินผลแบบมีส่วนร่วม สรุปเป็นเกณฑ์ระดับของความสามารถ 5 ระดับ ได้แก่ 5 = มากที่สุด (ทำให้ยิ่งใหญ่) 4 = มาก (ทำให้ใหญ่) 3 = ปานกลาง (ทำให้ได้) 2 = น้อย (ทำให้เป็น) และ 1 = น้อยที่สุด (ทำให้เห็น)

6.2.5 ขั้นตอนที่ 5 การทวนผลการเรียนรู้ หมายถึง การนำผลการเรียนรู้มาวิเคราะห์ให้เห็นข้อดีและข้อจำกัด ตามแนวคิดการรับรู้ความสามารถของตนเอง (Perceived Self-Efficacy) เพื่อการนำผลจากการวิเคราะห์นี้ไปสู่การพัฒนาและปรับปรุงการเรียนรู้ของตนเองต่อไป

6.3 ประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอน หมายถึง การบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

6.3.1 การประเมินผลคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอน เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนการสอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป

6.3.2 คะแนนทดสอบระหว่างเรียนและเกณฑ์ระดับของสมรรถนะ ด้านการสื่อสารภาษาไทย 3 สมรรถนะหลัก คือ สมรรถนะภาคทฤษฎี สมรรถนะภาคปฏิบัติ และสมรรถนะภาคคุณลักษณะ

6.3.3 คะแนนทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ที่พัฒนามาจากองค์ประกอบของสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทยที่สะท้อนถึงสมรรถนะหลักในภาคทฤษฎี ภาคปฏิบัติ และภาคคุณลักษณะ

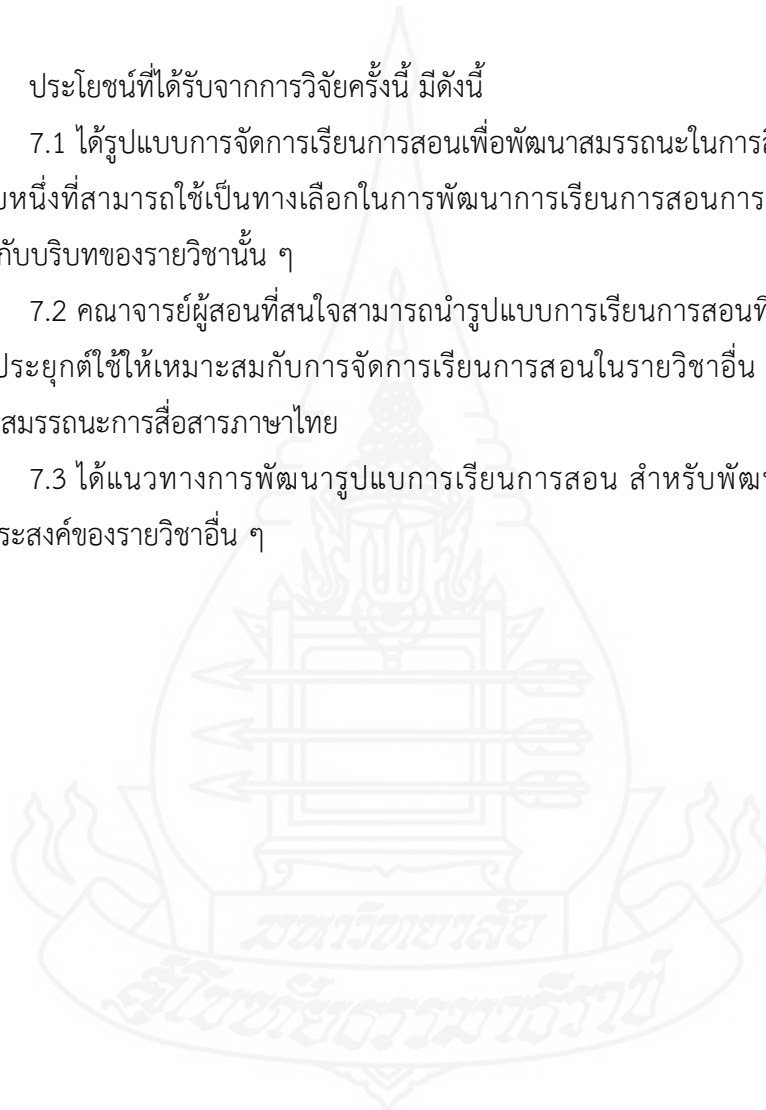
7. ประโยชน์ที่ได้รับ

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

7.1 ได้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาสมรรถนะในการสื่อสารทางภาษาไทยอีกรูปแบบหนึ่งที่สามารถใช้เป็นทางเลือกในการพัฒนาการเรียนการสอนการสื่อสารภาษาไทยให้สอดคล้องกับบริบทของรายวิชานั้น ๆ

7.2 คณาจารย์ผู้สอนที่สนใจสามารถนำรูปแบบการเรียนการสอนที่เป็นผลจากการวิจัยครั้งนี้ ไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาอื่น ๆ เพื่อเสริมสร้างให้นักศึกษามีสมรรถนะการสื่อสารภาษาไทย

7.3 ได้แนวทางการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน สำหรับพัฒนาสมรรถนะต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ของรายวิชาอื่น ๆ

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเรียนรู้ด้านการสื่อสารด้วยภาษา หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการ ทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน
  - 1.1 รูปแบบการเรียนการสอน
  - 1.2 ขั้นตอนและวิธีการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน
2. การจัดการเรียนรู้หมวดวิชาศึกษาทั่วไป
  - 2.1 ความเป็นมาของหมวดวิชาศึกษาทั่วไป
  - 2.2 กรอบแนวคิดของหมวดวิชาศึกษาทั่วไปในปัจจุบัน
  - 2.3 รายวิชาการสื่อสารภาษาไทยในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป
3. ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป
  - 3.1 ทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ (Andragogy Theory)
  - 3.2 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (Social Cognitive Theory)
  - 3.3 ทฤษฎีแบบจำลองการสื่อสาร S-M-C-R
  - 3.4 แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom)
  - 3.5 แนวคิดการพัฒนาสมรรถนะ (Competency)
  - 3.6 แนวคิดการประเมินผลแบบ 360 องศา (360-Degree Feedback)
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 4.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน

หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอน เป็นการศึกษาสาระที่สำคัญ จากทฤษฎีและแนวคิดของนักวิชาการที่เกี่ยวข้อง นำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นแนวทาง ในการพัฒนาเป็นรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวตวิชาวศัลยกรรมศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี ดังนี้

1.1 รูปแบบการเรียนการสอน

คำว่ารูปแบบเป็นคำที่นำมาใช้เรียกถึงสภาพการเริ่มต้นของสรรพสิ่งทั้งที่เป็นรูปธรรม และนามธรรม โดยมักจะใช้นำหน้าคำศัพท์ที่ต้องการแสดงถึงลักษณะของสิ่งนั้น ๆ เช่น รูปแบบ ของสิ่งก่อสร้าง รูปแบบการปกครอง นักวิชาการได้ให้คำนิยามเกี่ยวกับคำว่ารูปแบบไว้ในลักษณะ ที่คล้ายกัน (ทิตินา เขมมณี 2554: 20; รัตนะ บัวสนธ์ 2552: 124; อุทุมพร จามรมา 2541: 22; Procter and Paul, 1978: 174; Tosi and Carroll, 1982: 74; Bardo and Hartman, 1982: 70-71) สรุปได้ ดังนี้

รูปแบบ (Model) หมายถึง สิ่งที่มีมนุษย์ได้พยายามสื่อความหมายด้วยการสร้างสิ่งใด สิ่งหนึ่งมาแทนอีกสิ่งหนึ่งเพื่อให้ง่ายต่อการศึกษาและทำความเข้าใจต่อสิ่งที่ เป็นจริงนั้นให้เห็นได้ เสมือนจริงหรือใกล้เคียงกับสิ่งเดิมมากที่สุด ทั้งในส่วนที่เป็นวัตถุและในส่วนของสภาพที่เป็นนามธรรม จากระบบจริงโดยตรง จึงทำให้รูปแบบมีคุณลักษณะเฉพาะที่สามารถจะกระทำต่อความจริงจาก ต้นแบบให้ปรากฏด้วยกระบวนการทางการสื่อสารในลักษณะของการให้คำอธิบาย และการพยากรณ์ ให้เห็นในเชิงประจักษ์ได้ การนิยามความหมายของรูปแบบข้างต้นเป็นการสื่อสารให้เห็นภาพรวมของ คำว่ารูปแบบ เพื่อให้เป็นส่วนที่ชัดเจนในเชิงรูปธรรมในเชิงลึกลงไปอีก ควรจะต้องทำความเข้าใจใน คุณลักษณะเฉพาะของรูปแบบอีกเป็นลำดับต่อการนิยาม ซึ่ง คีฟส์ (Keevs, 1988: p. 560) ได้ กล่าวถึงคุณลักษณะสำคัญที่จะต้องปรากฏอยู่ในรูปแบบไว้ 4 ประการ ได้แก่

คุณลักษณะที่ 1 รูปแบบจะต้องมีความสัมพันธ์กันในเชิงโครงสร้าง มากกว่าที่จะ ความสัมพันธ์กันแบบองค์รวมที่ไม่สามารถจำแนกออกจากกันได้

คุณลักษณะที่ 2 รูปแบบที่ชัดเจนแน่นอนควรจะต้องเป็นรูปแบบที่สามารถจะใช้ ทำนายหรือพยากรณ์ผลจากการใช้รูปแบบในการดำเนินงานได้ ซึ่งอาจเป็นผลที่ได้จากการทดลองหรือ การทดสอบจนเห็นผลในเชิงประจักษ์ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ

คุณลักษณะที่ 3 รูปแบบควรจะต้องใช้เป็นส่วนหนึ่งของภาษาที่สามารถอธิบาย ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการใช้รูปแบบนั้น ๆ ให้เห็นประจักษ์ถึงกลไกเชิงเหตุผลของ ประเด็นที่กำลังศึกษาได้

คุณลักษณะที่ 4 รูปแบบควรเป็นเครื่องมือสำหรับการสร้างแนวคิดใหม่ ๆ จากการสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรใหม่สำหรับนำมาขยายผลในประเด็นที่ศึกษานั้นได้

จากการนิยามความหมายและคุณลักษณะของรูปแบบทำให้เห็นว่า รูปแบบจะต้องมีบริบทอื่น ๆ มาเกี่ยวข้องมากมาย ซึ่งจะมีทั้งบริบทที่เป็นรูปธรรมที่สามารถสัมผัสจับต้องได้และนามธรรมที่เป็นเป็นเรื่องของแนวคิดต่าง ๆ จึงทำให้รูปแบบมีลักษณะที่แตกต่างกันเฉพาะตามคุณลักษณะของรูปแบบนั้น ๆ งานวิจัยนี้เป็นการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน จึงมีลักษณะของรูปแบบที่แตกต่างกับรูปแบบอื่น ๆ ตามบริบทเฉพาะ ในทางภาษาศาสตร์ได้ใช้คำศัพท์สำหรับเรียกวิธีการถ่ายทอดการเรียนรู้ไว้หลายคำ เช่น คำว่า “การสอน” (Teaching) “การฝึกอบรม” (Training) และ “การเรียนการสอน” (Instruction) โดยแต่ละคำศัพท์จะมีนิยามที่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน จะแตกต่างกันบ้างที่ความกว้างของความหมายให้ครอบคลุมบริบทเกี่ยวกับการเรียนรู้ สำหรับงานวิจัยนี้เลือกใช้คำว่า การเรียนการสอน ด้วยเห็นว่ามีความหมายที่ครอบคลุมบริบทของการจัดการเรียนรู้มากที่สุด ตามนิยามในพจนานุกรมศัพท์ภาษาศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2555, น.290) ระบุว่า “การเรียนการสอน (Instruction) หมายถึง การจัดประสบการณ์ กิจกรรม การเรียนรู้ และการฝึกทักษะโดยใช้ยุทธศาสตร์ กระบวนการ วิธีการ สื่อและเทคนิคต่าง ๆ ที่สามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด เป็นกระบวนการที่ให้ความสำคัญต่อผู้เรียน กระบวนการเรียนรู้ บทบาทการเรียนรู้ของผู้เรียน และปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน ผู้เรียนกับผู้เรียน หรือกับสื่อต่าง ๆ ที่เหมาะสม” จากการนิยามความหมายนี้ ชี้ให้เห็นแนวทางในการจัดการพัฒนาเป็นรูปแบบการเรียนการสอนได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

1.1.1 หลักการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน

หลักการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน เป็นกระบวนการที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนจะต้องไปกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งต่อรูปแบบการเรียนการสอนเดิมให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น หรืออาจเป็นการแก้ปัญหาบางอย่างที่เกิดขึ้นระหว่างการใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบเดิม การพัฒนาโดยทั่วไปจะเกี่ยวข้องกับปัจจัยหลาย ๆ ด้าน ความรอบคอบในการดำเนินงานอย่างมีระบบจึงเป็นเรื่องที่จำเป็น คำว่าระบบ (System) เป็นเครื่องมือในการพัฒนาที่ระบุถึงกลุ่มขององค์ประกอบหลายองค์ประกอบที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันในลักษณะของการกระทำร่วมกันตามวัตถุประสงค์เดียวกัน ซึ่งจะมีทั้งระบบตามธรรมชาติและระบบที่มนุษย์สร้างขึ้น โดยระบบจะมีกลไกในการทำงานที่สัมพันธ์กันเป็น 4 ส่วน ดังนี้

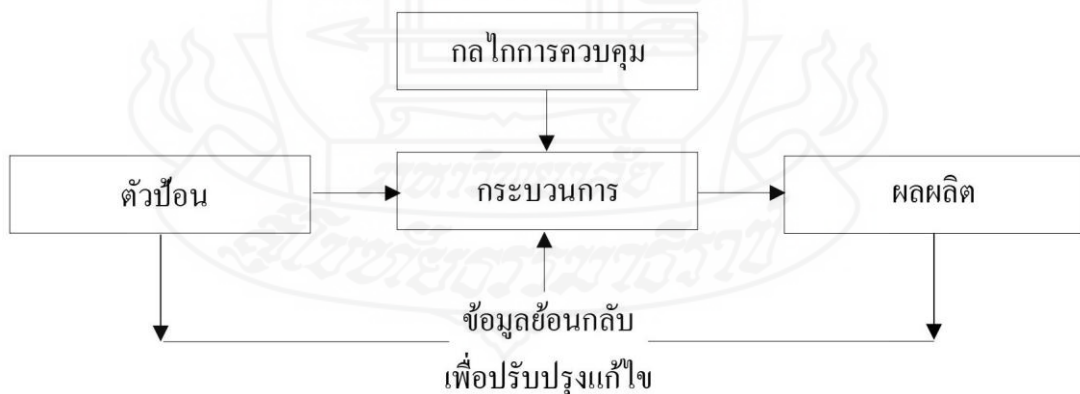
1) ตัวป้อน (Input) เป็นส่วนของทรัพยากรหรือวัตถุดิบที่อาจปรากฏในรูปแบบของสิ่งของหรือแนวคิดที่เป็นเรื่องของข้อมูลและองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่จะใช้เป็นข้อมูลนำเข้าสู่การพัฒนาต่อไป

2) กระบวนการ (Process) เป็นส่วนที่สัมพันธ์กับตัวป้อนในลักษณะการนำมามากระทำด้วยวิธีการใดวิธีการหนึ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเชิงพัฒนาแล้วส่งผลให้เกิดเป็นผลผลิตต่อไป

3) ผลผลิต (Output) เป็นความสัมพันธ์ต่อเนื่องมาจากกระบวนการที่จะเป็นตัวชี้บอกถึงจุดหมายปลายทางที่เป็นวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่อาจจะปรากฏในรูปแบบของวัตถุที่เรียกว่านวัตกรรมหรืออาจเป็นนามธรรมที่เรียกว่าแนวคิดหรือทฤษฎีก็ได้

4) ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) เป็นการนำข้อมูลอันเป็นผลจากผลผลิตนำไปทบทวนในเชิงวิเคราะห์กับตัวป้อนและตัวกระบวนการในลักษณะของการข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาและปรับปรุงให้ระบบมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นในครั้งต่อ ๆ ไป

จากความหมายของการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดเชิงระบบ เมื่อจะต้งนำมาใช้กับการพัฒนารูปแบบจึงนิยมที่จะใช้แนวคิดเชิงระบบมากำกับเป็นหลักการสำหรับพัฒนารูปแบบต่าง ๆ ดังที่ ไอแวนซ์วิช (Ivancevich, 1989) ได้กล่าวถึงรูปแบบเชิงระบบว่าจะต้องประกอบไปด้วย ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และข้อมูลย้อนกลับจากสภาพแวดล้อม โดยอธิบายว่ารูปแบบเชิงระบบนี้มีแนวคิดว่าผลผลิต (Output) ของระบบเกิดจากปัจจัยนำเข้าหรือตัวนำเข้า (Input) ที่ได้รับการบริหารจัดการโดยกระบวนการ (Process) แล้วเกิดประสิทธิผลอย่างใดอย่างหนึ่งจากผลผลิตนั้นซึ่งจะถูกนำมาเป็นข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) นอกจากนั้น ทิศนา แคมมณี (2554, น. 199) ยังได้กล่าวว่า วิธีการเชิงระบบ (System Approach) หมายถึง การจัดองค์ประกอบของระบบในกรอบความคิดของตัวป้อน กระบวนการ กลไกควบคุม ผลผลิต และข้อมูลย้อนกลับ โดยนำเสนอเป็นแผนภูมิ ดังนี้

ที่มา : ทิศนา แคมมณี, (2554, น. 200)

ภาพที่ 2.1 องค์ประกอบระบบที่สมบูรณ์

การจัดระบบของรูปแบบการเรียนการสอนเป็นการนำรายการที่เป็นส่วนประกอบย่อยต่าง ๆ ของรูปแบบการเรียนการสอนที่มีความสมบูรณ์ในตัวเองอยู่แล้วมาจัดให้เป็นหมวดหมู่ โดยเน้นให้ส่วนประกอบเหล่านั้นมีลักษณะเชื่อมโยงและมีอิทธิพลที่สัมพันธ์ต่อกันและกัน จากการศึกษาหลักการและแนวคิดของนักวิชาการ นักการศึกษา รวมถึงนักพัฒนาหลักสูตรหลายคน (ทิตินา แชมมณี. 2554: 215, สงัด อุทรานันท์. 2532: 14, Tyler Ralph W. 1949: 1, Gerlach & Ely. 1971: 12, Glaser R. 1977: 24, Romiszowski. 1981: 100, Klausmeier & Ripple. 1971: 12-13) พบว่า มีการนำเสนอการจัดระบบของรูปแบบการเรียนการสอนไว้อย่างหลากหลายและมีความสอดคล้องกัน ซึ่งสามารถสรุปได้เป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ 1 ระบบการเรียนการสอนแบบสัมพันธ์เป็นเส้นตรง (Linear) เป็นการ จัดระบบการเรียนการสอนตามแนวคิดแบบดั้งเดิมที่มักจะใช้อองค์ประกอบการจัดการเรียนการสอนแบบตายตัว ซึ่งจะจัดเป็นองค์ประกอบของระบบที่เป็นปัจจัยนำเข้า (Input) ได้แก่ การกำหนด จุดประสงค์การเรียนรู้ การกำหนดเนื้อหาการเรียนรู้ และการกำหนดผู้เรียน องค์ประกอบที่เป็น กระบวนการ (Process) ได้แก่ ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน วิธีการจัดการห้องเรียน เทคนิคการใช้สื่อประกอบการเรียนรู้ การใช้แหล่งการเรียนรู้ และการจัดการเวลาเรียน องค์ประกอบที่เป็น ผลผลิต (Output) ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ และองค์ประกอบของการควบคุม ได้แก่ การวัด และการประเมินผล การทวนสอบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ โดยทุกองค์ประกอบจะมีการระบุถึงข้อมูลย้อนกลับที่สัมพันธ์กันโดยตลอด

กลุ่มที่ 2 ระบบการเรียนการสอนแบบยืดหยุ่นเชิงพลวัต (Dynamic) เป็นระบบการเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญกับการวางแผนงานปฏิบัติการและการบริหารจัดการ การเรียนการสอน โดยการออกแบบการเรียนการสอน (Instructional Design Model) ซึ่งระบบนี้จะ เริ่มต้นจากการประเมินความต้องการ (Assess Needs) การกำหนดเนื้อหาสาระ (Content) การกำหนดจุดประสงค์ (Set Objectives) การออกแบบสร้างต้นแบบจำลอง (Construct Prototype Design) การนำต้นแบบจำลองไปทดลองใช้ตามระบบการวิจัย (Utilize Prototype Research) และการติดตั้งระบบบำรุงรักษา (Install & Maintain System)

ดังนั้นการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ ควรต้องเน้นขั้นตอน การพัฒนาอย่างเป็นระบบและยืดหยุ่นให้เกิดพลวัต ด้วยการใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิด ระบบเดิมที่มีปัจจัยนำเข้า กระบวนการจัดการเรียนรู้ ผลผลิต การควบคุม และข้อมูลย้อนกลับ เพื่อความสัมพันธ์กันเชิงโครงสร้างให้มีความชัดเจนที่สามารถพยากรณ์ได้ถึงผลปลายทาง โดยใช้ภาษา เป็นตัวอธิบายถึงปรากฏการณ์อันเป็นผลจากการใช้รูปแบบ เพื่อให้เกิดการสร้างแนวคิดใหม่ ๆ สำหรับนำไปใช้ขยายผลในการศึกษาครั้งต่อไป

1.1.2 องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน

การศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนในงานวิจัยนี้เป็นการศึกษาถึงองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นองค์ประกอบของรูปแบบทั่วไป และ ส่วนที่ 2 เป็นองค์ประกอบของการเรียนรู้ ดังนี้

ส่วนที่ 1 องค์ประกอบของรูปแบบทั่วไป เป็นองค์ประกอบที่กำหนดตามลักษณะของระบบในการสร้างต้นแบบใดแบบหนึ่ง ตามวิธีการพัฒนาและแนวคิดของนักวิชาการหลายคน (นิคม ทาแดง. 2536: 131-132, Brown and Moberg. 1980: 16-17, Husen and Postlethwaite, 1994: 3865) โดยสรุปไปในแนวทางที่สอดคล้องกันเป็น 7 ประการ ดังนี้

ประการที่ 1 หลักการ เป็นการระบุที่มาของกรอบในการสร้างรูปแบบ จากทฤษฎี และแนวคิด ตั้งแต่ระดับมหัพภาค (Macro) และจุลภาพ (Micro) โดยทุกระดับจะต้องมีความสัมพันธ์กันในเชิงพัฒนา

ประการที่ 2 วัตถุประสงค์ เป็นจุดหมายปลายทางของรูปแบบที่เป็นไปได้ สามารถวัดและประเมินผลได้ ระบุถึงสิ่งที่จะต้องดำเนินงานอย่างชัดเจนที่เฉพาะเจาะจง มีความเป็นเหตุเป็นผลในเชิงปฏิบัติ และมีขอบเขตของเวลาที่แน่นอนในการปฏิบัติ

ประการที่ 3 ระบบงานและกลไก เป็นขั้นตอนในการดำเนินงานที่เชื่อมโยงและสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ โดยใช้ปัจจัยและบริบทที่เกี่ยวข้องเป็นกลไกในการดำเนินงาน ได้แก่ บุคคล ทรัพยากร ข้อตกลงร่วมกัน และยุทธศาสตร์

ประการที่ 4 วิธีการดำเนินงาน เป็นส่วนที่สืบเนื่องจากระบบงานและกลไกให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยการกำหนดผู้รับผิดชอบ การรวบรวมและสร้างเครื่องมือ รวมถึงการวิเคราะห์ข้อมูลจากการดำเนินงาน

ประการที่ 5 แนวทางการประเมิน เป็นขั้นตอนการทำให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีนัยสำคัญทั้งส่วนที่เป็นเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยแสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้า การชี้ให้เห็นปัญหา รวมถึงวิธีการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบที่เน้นเป้าหมายเป็นสำคัญ คือ ประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ประการที่ 6 คำอธิบายประกอบ เป็นการสื่อสารด้วยภาษาให้เกิดความชัดเจนในรายละเอียดของการดำเนินงานตามระบบ โดยเน้นไปที่การดำเนินการให้ได้จริงมากกว่าการสื่อสารเป็นหลักการ ทฤษฎี หรือแนวคิด

ประการที่ 7 เงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ เป็นข้อเสนอแนะสำหรับการนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้จริง โดยเน้นให้เห็นถึงรายละเอียดเชิงประจักษ์อย่างเป็นขั้นตอนที่เชื่อมโยงและสัมพันธ์กัน

ส่วนที่ 2 องค์ประกอบของการเรียนรู้ เป็นการนำปัจจัยหลาย ๆ ปัจจัยที่นำมาใช้ให้สัมพันธ์กันกับประสบการณ์และทักษะต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมภายในตัวบุคคลไปในแนวทางที่พึงประสงค์อย่างถาวร จากการศึกษาแนวคิดของนักวิชาการและนักการศึกษาหลายคน (ประไพ ฉลาดคิด. 2548: 4-5, เอกศักดิ์ บุตรลับ. 2537: 210, มาลินี จุฑารพ. 2537 : 69-71, อารี พันธุ์มณี. 2534 : 88, Saylor and Others. 1981: 294 – 299, Kibler. 1970: 44-53, Joyce and Weil. 2000: 13-14) สามารถสรุปเป็นองค์ประกอบได้ 5 ประการ ดังนี้

ประการที่ 1 ผู้สอน เป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อการเรียนรู้ในฐานะผู้ถ่ายทอดและเป็นต้นทางแห่งการเรียนรู้ ผู้สอนจึงจำเป็นต้องมีคุณสมบัติที่สำคัญเกี่ยวกับหลักสูตร เนื้อหาสาระ กระบวนการสอน รวมถึงการวัดและประเมินผล

ประการที่ 2 ผู้เรียน เป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อการเรียนรู้ในฐานะผู้รับการถ่ายทอดและเป็นปลายทางแห่งการเรียนรู้ ผู้เรียนจะสามารถรับการถ่ายทอดได้มากน้อยเพียงใดนั้น จะต้องมีความพร้อมด้านสติปัญญา ความถนัด ความสนใจ และความสมบูรณ์ทางร่างกาย

ประการที่ 3 เนื้อหาสาระ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อการเรียนรู้ในฐานะตัวบ่งชี้ถึงความสำเร็จของผลการเรียนรู้จากการถ่ายทอดของผู้สอนสู่ผู้เรียน ควรมึลักษณะที่สัมพันธ์กับความต้องการ วุฒิภาวะ และพัฒนาการของผู้เรียน จึงจะทำให้การเรียนรู้มีความสมบูรณ์ในเชิงผลสัมฤทธิ์ได้ตามความคาดหวัง

ประการที่ 4 สื่อและแหล่งเรียนรู้ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อการเรียนรู้ในฐานะเครื่องมือที่จะช่วยให้เนื้อหาสาระมีความชัดเจนต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนมีความสมบูรณ์และบรรลุตามวัตถุประสงค์มากยิ่งขึ้น

ประการที่ 5 สภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อการเรียนรู้ในฐานะปัจจัยที่จะช่วยกระตุ้นและอำนวยให้เกิดการเรียนรู้ที่สมบูรณ์มากยิ่งขึ้นต่อผู้เรียน โดยทั่วไปสภาพแวดล้อมจะเป็นสิ่งที่มีอยู่แล้วที่ผู้สอนอาจจะต้องเป็นผู้พิจารณาเลือกใช้ให้สัมพันธ์กับตัวผู้เรียนและเนื้อหาสาระ ในขณะที่บรรยากาศอาจเป็นสิ่งที่ผู้สอนและผู้เรียนต้องร่วมกันสร้างให้เกิดขึ้นอย่างสอดคล้องกับเนื้อหาสาระ

จากการศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบโดยทั่วไปที่เป็นแนวทางการพัฒนานวัตกรรม และรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน สามารถที่จะสรุปเป็นแนวทางการนำองค์ประกอบทั้งสองส่วนนี้มาสู่การปฏิบัติการเชิงพลวัต โดยสรุปและสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน 5 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 หลักการ หมายถึง สาระสำคัญที่เกี่ยวข้องและส่งเสริมให้รูปแบบการเรียนการสอนมีความชัดเจน เป็นเหตุเป็นผล น่าเชื่อถือ และมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ โดยทั่วไปการพัฒนาารูปแบบตามระบบการศึกษาจะเริ่มจากการนำปรัชญาการศึกษา

ทฤษฎี และแนวคิดที่เกี่ยวข้องมาวิเคราะห์ร่วมกับวิทยาศาสตร์และนโยบายขององค์การหรือหน่วยงาน มาใช้กำหนดเป็นหลักการของรูปแบบการเรียนการสอน

องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ หมายถึง ข้อความที่แสดงเจตจำนงของการเรียนการสอนที่ต้องการให้บรรลุผลสำเร็จที่สามารถวัดและประเมินผลได้ทั้งระดับมหัพภาค (Macro) และระดับจุลภาค (Micro) โดยจะมีการกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcome) ให้สะท้อนสมรรถนะหรือความสามารถของผู้เรียนในลักษณะที่เป็นพฤติกรรมทางการเรียนรู้ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) และด้านเจตพิสัย (Affective Domain)

องค์ประกอบที่ 3 เนื้อหา หมายถึง สาระสำคัญของเรื่องตามรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาที่เป็นองค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการเรียนรู้ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยเน้นให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และสามารถวัดและประเมินผลได้ตามระดับของผู้เรียน

องค์ประกอบที่ 4 กระบวนการเรียนการสอน หมายถึง แนวทางและวิธีการที่จัดให้เป็นขั้นตอนการถ่ายทอดความรู้ให้สัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ โดยประกอบด้วยการขั้นตอนหลัก 3 ขั้นตอน คือ การนำเข้าสู่บทเรียน การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การวัดและประเมินผล ซึ่งถ้าจะให้มีความชัดเจนและสมบูรณ์ในการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น ก็สามารถแทรกรายละเอียดเพิ่มเติมในแต่ละขั้นตอนหลักให้สัมพันธ์กับรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นเฉพาะได้อีก

องค์ประกอบที่ 5 การวัดและประเมินผล หมายถึง กระบวนการรวบรวมหลักฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ตามสภาพจริงเกี่ยวกับการเรียนรู้ เพื่อตัดสินคุณค่าในการบรรลุวัตถุประสงค์หรือผลลัพธ์การเรียนรู้ ซึ่งแสดงถึงมาตรฐานทางวิชาการที่ครอบคลุมในเชิงสมรรถนะทั้งด้านพุทธิพิสัย ด้านทักษะพิสัย และเจตพิสัย

1.2 ขั้นตอนและวิธีการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน

การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยทั่วไปจะใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R & D) เป็นแนวทาง จากแนวคิดของ วาโร เฟ็งส์วีสดี (2552, น. 3-4) ได้จัดขั้นตอนการวิจัยและพัฒนา โดยสรุป 4 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 การสำรวจ สังเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการ

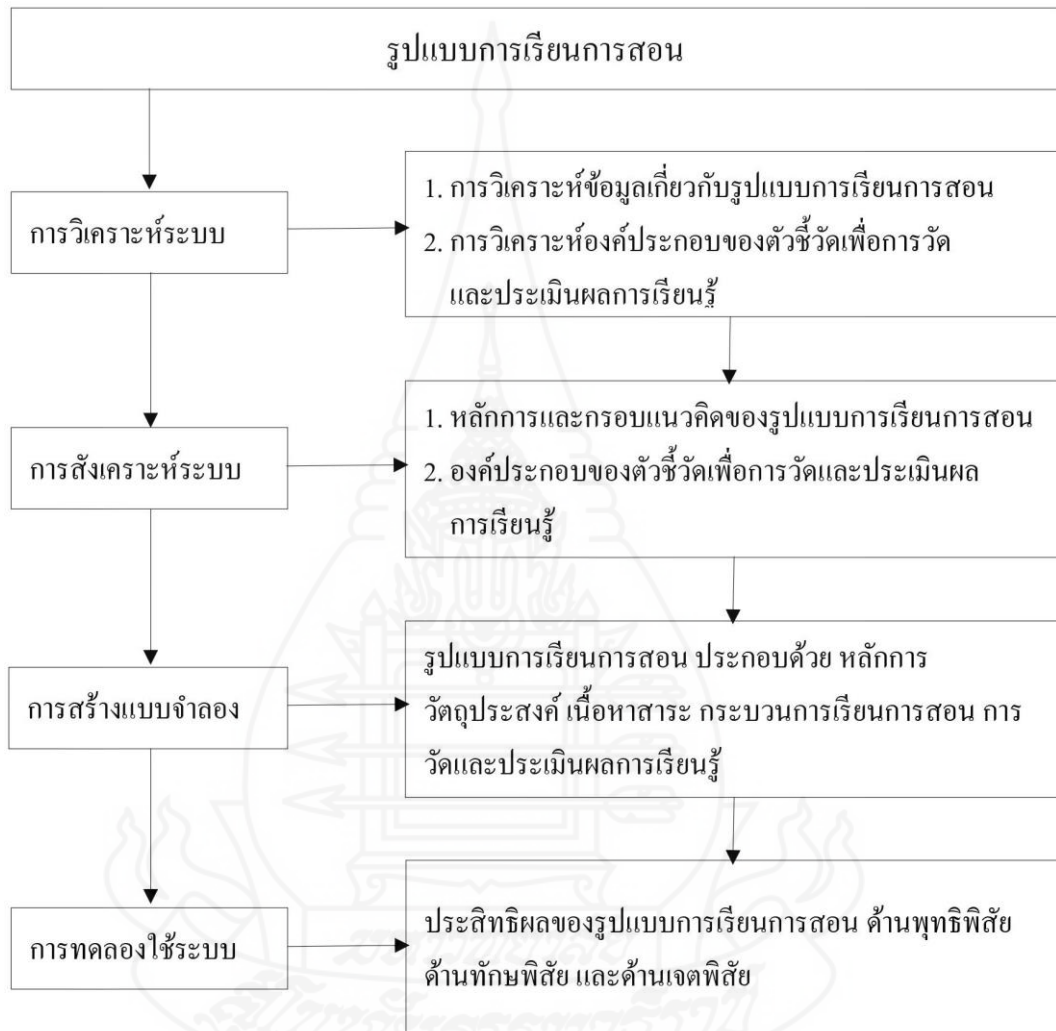
ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้ผลิตภัณฑ์

ขั้นตอนที่ 4 การเผยแพร่ผลิตภัณฑ์

ในการใช้วิธีการวิจัยและพัฒนาเป็นกระบวนการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน จำเป็นจะต้องคำนึงถึงความเป็นระบบของรูปแบบด้วย ซึ่งองค์ประกอบของระบบจะช่วยให้การพัฒนา มีความชัดเจนและบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2556, น. 123)

ได้นำเสนอแบบจำลองขั้นตอนการพัฒนาแบบของระบบไว้ โดยสรุปเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอน
ที่ 1 การวิเคราะห์ระบบ ขั้นตอนที่ 2 การสังเคราะห์ระบบ ขั้นตอนที่ 3 การสร้างแบบจำลอง และ
ขั้นตอนที่ 4 การทดลองใช้ เมื่อมีการนำมาใช้เป็นวิธีการควบคู่กับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน
จึงสามารถประยุกต์ได้ดังแผนผังต่อไปนี้

ที่มา : ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2556).

ภาพที่ 2.2 แบบจำลองขั้นตอนการพัฒนาแบบของรูปแบบการเรียนการสอน

2. การจัดการเรียนรู้หมวดวิชาศึกษาทั่วไป

การจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรีปัจจุบันมีโครงสร้างของหลักสูตรตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2558 เป็นแนวทางในการดำเนินงาน โดยสังเขป ประกอบด้วย 3 หมวดวิชา คือ หมวดวิชาศึกษาทั่วไป หมวดวิชาเฉพาะหรือวิชาชีพ และหมวดวิชาเลือกเสรี เฉพาะในงานวิจัยนี้มุ่งเน้นไปที่การจัดการเรียนการสอนการสื่อสารภาษาไทยของหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ซึ่งเป็นหมวดที่สำคัญหมวดหนึ่งในโครงสร้างหลักสูตร ทั้งนี้แม้หมวดวิชาทั้งสามจะมีเป้าหมายเดียวกันก็คือการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพสู่สังคม แต่ในความเหมือนนั้นย่อมมีความแตกต่างกันโดยหน้าที่และคุณลักษณะเฉพาะของหมวดวิชานั้น ๆ กล่าวคือหมวดวิชาศึกษาทั่วไปมุ่งให้คุณสมบัติความเป็นบัณฑิตในฐานะความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ส่วนวิชาเฉพาะหรือวิชาชีพมุ่งให้ทักษะและความสามารถของผู้เป็นบัณฑิตนำไปใช้ประกอบอาชีพและสร้างสรรค์สังคมได้อย่างมีคุณภาพ และวิชาเลือกเสรีก็มุ่งให้ความเป็นอิสระในการเลือกสิ่งที่เหมาะสมกับตนเองมากที่สุดด้วยดุลพินิจของผู้เป็นบัณฑิตเพื่อนำไปเสริมคุณค่าให้กับหมวดวิชาทั้งสองเบื้องต้น

ตามโครงสร้างของหลักสูตรระดับปริญญาตรี ได้ระบุความหมายของหมวดวิชาศึกษาทั่วไปไว้ว่า “หมวดวิชาศึกษาทั่วไป หมายถึง วิชาที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรอบรู้อย่างกว้างขวาง มีโลกทัศน์ที่กว้างไกล มีความเข้าใจธรรมชาติ ตนเอง และสังคม เป็นผู้ใฝ่รู้ สามารถคิดอย่างมีเหตุผล สามารถใช้ภาษาในการติดต่อสื่อความหมายได้ดี มีคุณธรรม ตระหนักในคุณค่าของศิลปวัฒนธรรม และดำรงตนอยู่ในสังคมได้ดี” (สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2560, น. 10-11)

2.1 ความเป็นมาของหมวดวิชาศึกษาทั่วไป

จากการศึกษาความเป็นมาของหมวดวิชาศึกษาทั่วไปตามแนวคิดของนักวิชาการ และนักการศึกษาหลายคน (พระพรหมคุณาภรณ์ ป.อ. ปยุตโต, 2552: , วิจิตร ศรีสอาน. 2559, ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. 2562, ศรีเพ็ญ ศุภพิทยากุล. 2554) ได้กล่าวถึงความเป็นมาของหมวดวิชาศึกษาทั่วไปในระบบการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรีของไทยไว้อย่างสอดคล้องกัน ซึ่งสรุปได้ ดังนี้

การจัดการศึกษาหมวดวิชาศึกษาทั่วไปมีแนวคิดมาจากการจัดการศึกษาตามแนวศิลปศาสตร์ (Liberal Art) ดั้งเดิมที่มุ่งสร้างความสมบูรณ์ทางการศึกษาให้ผู้ที่จะเป็นบัณฑิตในระดับอุดมศึกษาของประเทศไทยได้เริ่มดำเนินการเกือบ 4 ทศวรรษ โดยเริ่มมีความชัดเจนเมื่อ พ.ศ. 2517 ได้มีการกำหนดให้หลักสูตรในระดับปริญญาตรีทุกหลักสูตรต้องมี “วิชาพื้นฐานทั่วไป” อยู่ในโครงสร้างของหลักสูตรด้วย ซึ่งนักศึกษาจะต้องเรียนอย่างน้อย 30 หน่วยกิต ต่อมาจึงมีการปรับเปลี่ยนใช้คำว่า “วิชาศึกษาทั่วไป” (พ.ศ. 2532) เพื่อให้มีความชัดเจนเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และ

เป้าหมายหลักของวิชาไม่ให้เกิดการทับซ้อนกับพื้นฐานของวิชาเฉพาะหรือวิชาชีพ ในขณะเดียวกันก็มุ่งให้เกิดความสัมพันธ์กันในเชิงเสริมประสิทธิภาพการเรียนรู้ซึ่งกันและกันโดยอ้อมด้วย

2.2 กรอบแนวคิดของหมวดวิชาศึกษาทั่วไปในปัจจุบัน

จากศึกษารอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 (TQF: HEd) และเอกสารเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป สรุปเป็นกรอบแนวคิดได้ดังนี้

2.2.1 แนวคิดเกี่ยวกับกรณีศึกษาการจัดการหมวดวิชาศึกษาทั่วไป เป็นการศึกษาการจัดการของสถาบันอุดมศึกษาหลาย ๆ สถาบัน ซึ่งมุ่งเน้นการจัดการความรู้ที่เหมาะสมให้นักศึกษาในระดับปริญญาตรี สามารถเข้าใจถึงความเป็นไปของโลกเพื่อการปรับตัวในการอยู่ร่วมในสังคมได้ตามบรรทัดฐานที่ถูกต้องของสังคม โดยสรุปเป็นการจัดการ 3 ประเด็น ดังนี้

1) การจัดการเรียนการสอน พบว่ามีการนำข้อมูลจากประวัติศาสตร์มาอ้างอิงให้เข้ากับสังคมยุคใหม่ มุ่งเน้นให้หมวดวิชาศึกษาทั่วไปมีความทันสมัยทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม รวมถึงเน้นการเรียนรู้แบบสหวิทยาการ โดยเชื่อมโยงระหว่างธรรมเนียมการปฏิบัติระหว่างสิ่งใหม่กับสิ่งเก่าให้สัมพันธ์กันเชิงโลกาภิวัตน์ รวมถึงการปลูกฝังอุปนิสัยให้รักการใฝ่เรียนใฝ่รู้

2) โครงสร้างและองค์ประกอบ พบว่ามีการแบ่งหมวดหมู่ของกลุ่มวิชา โครงสร้าง และองค์ประกอบให้ครอบคลุมเนื้อหาสาระและทักษะที่สำคัญตามเป้าประสงค์ของสถาบันกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ

3) รูปแบบการบริหารจัดการ พบว่ามีการจัดการโดยยึดนโยบายจากระดับสูงลงมาาระดับล่าง ความเป็นเอกเทศของหน่วยงานเฉพาะ และมีบุคคลทำหน้าที่รับผิดชอบตามโครงสร้างการบริหารงานของหน่วยงานนั้น ๆ

2.2.2 แนวคิดเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอน เป็นลักษณะการบริหารจัดการของหน่วยงานที่รับผิดชอบหมวดวิชาศึกษาทั่วไป โดยยึดแนวทางการจัดการเรียนการสอนให้เกิดผลตามที่มุ่งหวังด้วยปัจจัยหลักที่สำคัญ 3 ประการ ได้แก่

1) การจัดกลุ่มวิชาส่วนมากจะเน้นความสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน โดยการผสมผสานระหว่างวิชาชีพกับวิชาศึกษาทั่วไป จึงมักจัดการเรียนการสอนร่วมกันกับคณะวิชาในบางรายวิชา

2) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ส่วนมากใช้วิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้เกิดกระบวนการพัฒนาทั้งด้านผู้เรียนและผู้สอน

3) การจัดการด้วยการขับเคลื่อนอย่างเป็นรูปธรรม โดยการกำหนดเป็นหน่วยงานกลางสำหรับทำหน้าที่ประสานงานระหว่างผู้สอนวิชาศึกษาทั่วไปกับคณะ และระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนให้ชัดเจน

2.2.3 แนวคิดเกี่ยวกับความสอดคล้องกับนโยบายส่วนกลาง เป็นการศึกษาจากเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรีและแนวทางการบริหารตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา โดยสรุปเป็น 4 หมวด ดังนี้

หมวดที่ 1 นิยามของหมวดวิชาศึกษาทั่วไป

หมวดวิชาศึกษาทั่วไป หมายถึง วิชาที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรอบรู้อย่างกว้างขวาง มีโลกทัศน์ที่กว้างไกล มีความเข้าใจธรรมชาติ ตนเอง และสังคม เป็นผู้ใฝ่รู้ สามารถคิดอย่างมีเหตุผล สามารถใช้ภาษาในการติดต่อสื่อความหมายได้ดี มีคุณธรรม ตระหนักในคุณค่าของศิลปวัฒนธรรม และดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างดี

หมวดที่ 2 ผลการเรียนรู้ของหมวดวิชาศึกษาทั่วไป

สถาบันอุดมศึกษาส่วนมากจัดองค์ประกอบของหมวดวิชาศึกษาทั่วไปได้ครอบคลุมผลการเรียนรู้ของหมวดวิชาศึกษาทั่วไปโดยสรุปทั้ง 8 ด้าน ได้แก่

- 1) มีคุณธรรมจริยธรรมในการดำเนินชีวิตบนพื้นฐานของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- 2) ตระหนักและสำนึกในความเป็นไทย
- 3) มีความรอบรู้อย่างกว้างขวาง มีโลกทัศน์กว้างไกล เข้าใจและเห็นคุณค่าของตนเอง ผู้อื่น สังคม ศิลปวัฒนธรรม และธรรมชาติ
- 4) มีทักษะการแสวงหาความรู้ตลอดชีวิต เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
- 5) มีทักษะการคิดแบบองค์รวม
- 6) มีจิตสาธารณะและจิตอาสา เป็นพลเมืองที่มีคุณค่าของสังคมไทยและสังคมโลก
- 7) ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างรู้เท่าทัน
- 8) ใช้ภาษาในการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หมวดที่ 3 โครงสร้างและองค์ประกอบของหมวดวิชาศึกษาทั่วไป

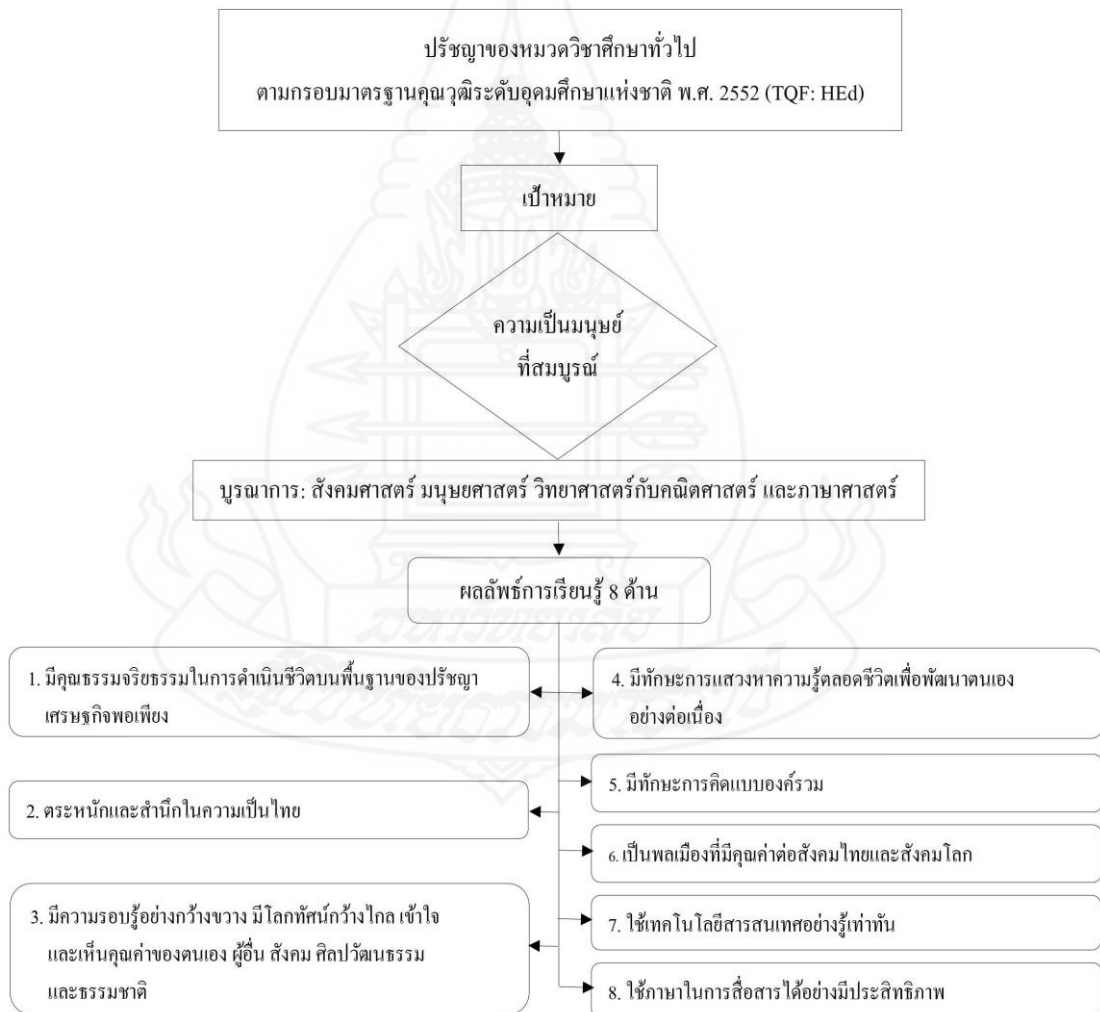
โครงสร้างของหมวดวิชาศึกษาทั่วไป กำหนดให้ผู้ที่จะจบปริญญาตรีต้องเรียนจำนวนหน่วยกิตไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต และจัดการเรียนการสอนเป็นระบบทวิภาค

องค์ประกอบของหมวดวิชาศึกษาทั่วไป คือ ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ด้วยองค์รวมของผลลัพธ์การเรียนรู้ 5 ด้าน ได้แก่ 1) คุณธรรม จริยธรรม 2) ความรู้ 3) ทักษะทางปัญญา 4) ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ 5) ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

หมวดที่ 4 การจัดการเรียนการสอนของหมวดวิชาศึกษาทั่วไป

การจัดการเรียนการสอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป มีลักษณะการจัดการสามารถจัดในลักษณะใด ๆ ก็ได้ที่มีการบูรณาการให้ครอบคลุมสาระด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ วิทยาศาสตร์กับคณิตศาสตร์ และภาษาศาสตร์ในสัดส่วนที่เหมาะสม การจัดการเรียนการสอนจะต้องจัดให้มีเนื้อหาวิชาแบบเบ็ดเสร็จในรายวิชาเดียว ไม่ควรมีรายวิชาต่อเนื่องหรือรายวิชาชั้นสูงอีก ที่สำคัญที่สุดก็คือต้องไม่นำรายวิชาเบื้องต้นหรือรายวิชาพื้นฐานของวิชาเฉพาะในคณะวิชา มาใช้แทนรายวิชาศึกษาทั่วไปเป็นเด็ดขาด ทั้งนี้โดยมีเป้าหมายให้เกิดการเรียนรู้ครบ 8 ด้านตามหลักการของปรัชญามหาวิทยาลัยศึกษาทั่วไปอย่างแท้จริง

สรุปเป็นแผนผังได้ ดังนี้

ภาพที่ 2.3 กรอบแนวคิดของหมวดวิชาศึกษาทั่วไป

2.3 รายวิชาการสื่อสารภาษาไทยในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป

การจัดการเรียนการสอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไปในสถาบันอุดมศึกษาส่วนมากจะจัดการแบบจำแนกเป็นรายวิชา โดยการผสมผสานเนื้อหาวิชาที่ครอบคลุมสาระของกลุ่มวิชา สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ภาษา และกลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์กับคณิตศาสตร์ในสัดส่วนที่เหมาะสม ส่วนการจัดกระบวนการเรียนการสอน คณาจารย์ผู้สอนจะใช้วิธีการบูรณาการกิจกรรมการเรียนรู้ให้สัมพันธ์กับผลลัพธ์การเรียนรู้หมวดวิชาศึกษาทั่วไป 8 ด้าน ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนแบบสหวิทยาการ (Interdisciplinary Instruction) ไพฑูรย์ สีนลรัตน์ (2562: 38) ได้กล่าวถึงเหตุผลไว้ว่า การเรียนการสอนในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปจำเป็นต้องใช้การสอนแบบสหวิทยาการ ทั้งนี้เพราะเป็นหมวดวิชาที่มีข้อจำกัดในด้านเนื้อหาที่เน้นความเป็นนามธรรมและอุดมคติอยู่มาก ทำให้ยากต่อการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งเหตุผลนี้ได้บอกเป็นนัยว่าการจัดรูปแบบการเรียนการสอนของหมวดวิชาศึกษาทั่วไปมีความแตกต่างจากรายวิชาเฉพาะหรือวิชาชีพที่เน้นทักษะทางตรงที่เห็นพฤติกรรมการเรียนรู้เชิงรูปธรรมชัดเจน ทั้งนี้ ด้วยหมวดวิชาศึกษาทั่วไปมีเป้าหมายหลักหรือผลลัพธ์การเรียนรู้ที่เน้นทักษะภายในตัวบุคคล ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เกิดทักษะดังกล่าวนี้ อาจไม่ยากหรือซับซ้อนเท่าใดนัก แต่ที่ยากที่สุดก็คือการวัดและประเมินผลเชิงประจักษ์จะกระทำได้อย่างไรพอสมควร การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้จะสามารถวัดและประเมินผลได้จากการสังเกตและอนุมานเท่านั้น

การวัดและประเมินผลจากพฤติกรรมที่แสดงออกทางการเรียนรู้โดยทั่วไป นักการศึกษาจะแบ่งจุดประสงค์การวัดและประเมินผลเป็น 3 ด้าน ตามทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม (Bloom, 1956) คือ ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) และด้านจิตพิสัย (Affective Domain) ซึ่งในแต่ละด้านจะมีรายละเอียดที่ระบุถึงพฤติกรรมย่อย ๆ ออกไปอีก เมื่อพิจารณาถึงพฤติกรรมที่ผู้เรียนจะแสดงออกให้เห็นถึงการเรียนรู้แต่ละด้านนั้น จะมีเฉพาะด้านพุทธิพิสัยและด้านทักษะพิสัยจะมีความเป็นรูปธรรมสูงพอสมควร ในขณะที่ด้านจิตพิสัยจะมีความเป็นนามธรรมมากกว่า ดังนั้น การวัดและประเมินผลจึงต้องคำนึงถึงความชัดเจนของพฤติกรรมที่ผู้เรียนแสดงออกเป็นสิ่งสำคัญ และการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวก็คือการสื่อสารนั่นเอง ด้วยหลักการเช่นนี้ จึงสรุปได้ว่าการจัดการเรียนการสอนในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป จำเป็นต้องเน้นการสื่อสารด้วยภาษาเป็นสิ่งสำคัญ เพราะจะจำให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความชัดเจนอันจะนำไปสู่การประเมินเชิงประจักษ์ได้

รายวิชาการสื่อสารด้วยภาษาส่วนมากมักถูกกำหนดให้เป็นวิชาบังคับตามโครงสร้างของหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ซึ่งจะมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ส่วนภาษาที่สามจะก็มักจะถูกกำหนดให้เป็นวิชาเลือกเสรี การที่รายวิชาการสื่อสารด้วยภาษาได้รับความสำคัญกับหมวดวิชาศึกษาทั่วไปนั้นเป็นเพราะธรรมชาติของการสื่อสารด้วยภาษานั้นเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ทุกศาสตร์และ

ทุกรายวิชา ถ้าการสื่อสารด้วยภาษาไม่เข้มแข็งพอสำหรับผู้เรียนและผู้สอน กระบวนการถ่ายทอด การเรียนรู้ก็ย่อมจะขาดประสิทธิภาพหรือล้มเหลวได้ ทั้งนี้ด้วยการสื่อสารภาษาสามารถใช้เป็นเครื่อง ในการพัฒนาการเรียนรู้ได้อย่างไม่มีข้อจำกัด โดยเฉพาะการพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ตาม หลักการของหมวดวิชาศึกษาทั่วไป จากการบูรณาการสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ กับคณิตศาสตร์ ด้วยการใช้ภาษาเป็นแกนในการเชื่อมโยงศาสตร์ดังกล่าวนี้ให้เป็นเอกภาพได้

การบูรณาการ (Integration) เป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถทำให้การเรียนรู้มีความ หลากหลายมั่นคงมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยมีพื้นฐานมา จากความเชื่อว่าการศึกษาศาสตร์ที่จะเชื่อมโยงและถ่ายทอดองค์ความรู้จากศาสตร์หนึ่งไปสู่อีกศาสตร์ หนึ่งได้ ดังการนิยามความหมายจากนักการศึกษาหลายคนได้เสนอแนวคิดไว้ (Beane, 1991: 9, Frazee and Rudnitski. 1998: 137, พูนสุข อุดม. 2548: 45, ธนาธิป พรกุล. 2543: 57-58, เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. 2546: 4-8, สุนันทิพย์ บุญสมบัติ. 2554: 10-13, สำลี รักสุทธี. 2546: 26) โดยประมวลและสรุปได้ว่า การบูรณาการ หมายถึง กระบวนการผสมผสานเชื่อมโยงองค์ความรู้ที่ มากกว่าสองขึ้นไปเข้าด้วยกันอย่างสอดคล้องเป็นระบบ ทั้งสาระและกิจกรรมการเรียนการสอน การปฏิบัติให้เกิดความเชื่อมโยงอย่างสมบูรณ์ มีความสมดุลกับความต้องการความสนใจ และ เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ส่วนหลักการบูรณาการนั้น ทิศนา แคมมณี (2554: 146-147) ได้กล่าวไว้ โดยสรุปเป็น 3 ประการ ดังนี้

ประการที่ 1 ในธรรมชาติและชีวิตจริง ทุกสิ่งทุกอย่างล้วนมีความสัมพันธ์กัน การเรียนรู้ที่ดีจึงควรมีลักษณะเป็นองค์รวม ไม่ใช่แบ่งเป็นแท่งหรือเป็นท่อนที่แยกจากกัน ซึ่งทำให้ การเรียนรู้ไม่เชื่อมโยงสัมพันธ์กับชีวิตจริงและความเป็นจริง เป็นผลทำให้ผู้เรียนไม่สามารถนำความรู้ ไปประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตจริงได้

ประการที่ 2 การบูรณาการเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การแก้ปัญหา โดยใช้ความรู้หลาย ๆ ด้านประกอบกัน และช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทั้งทางด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติไปพร้อม ๆ กัน

ประการที่ 3 การบูรณาการช่วยเปิดโลกทัศน์ของทั้งผู้สอนและผู้เรียนให้กว้างขึ้น ไม่จำกัดอยู่แต่เฉพาะด้าน เฉพาะทาง ช่วยให้การเรียนรู้น่าสนใจ น่าตื่นเต้น ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจ ในการเรียนรู้ และมีความคิดและมุมมองที่กว้างขึ้น

หลักการบูรณาการการเรียนรู้ดังกล่าวเป็นวิธีการบูรณาการเนื้อหาวิชาต่าง ๆ เข้า ด้วยกันที่สามารถดำเนินการได้หลายวิธี ซึ่งจะมีทั้งรูปแบบการบูรณาการภายในกลุ่มสาระวิชาเดียวกัน รูปแบบการบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระวิชาต่างกัน การเลือกใช้รูปแบบการบูรณาการสำหรับจัดการ เรียนรู้จึงขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของเนื้อหาสาระ ประสบการณ์และความต้องการของผู้เรียน รวมถึง ความพร้อมของผู้สอน เป็นสำคัญ การจัดการการเรียนการสอนเป็นกระบวนการทำให้เกิดความสมดุล

และความเป็นเอกภาพทางการเรียนรู้ทั้งในด้านเนื้อหา ด้านประสบการณ์ ด้านวิธีการ ด้านความต้องการและความสนใจของผู้เรียน โดยมีลักษณะของรูปแบบเป็น 3 รูปแบบใหญ่ ๆ ได้แก่ รูปแบบการบูรณาการภายในหน่วยเรื่องเดียวกัน การบูรณาการข้ามหน่วยเรื่องระหว่างกัน และการบูรณาการผสมผสานหลาย ๆ เรื่องเข้าด้วยกัน

การนำรายวิชาการสื่อสารภาษาไทยมาเป็นแกนสำหรับการบูรณาการเชื่อมโยงให้เกิดการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ สอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี และหลักการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไปที่เน้นให้ใช้การเรียนการสอนเชิงบูรณาการ พบว่า การบูรณาการของนักการศึกษาแต่ละคนล้วนมีความคล้ายกันในระดับของแนวคิดและหลักการที่เน้นการเรียนรู้แบบองค์รวมหรือความเป็นเอกภาพของการเรียนรู้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้สรุปลักษณะของรูปแบบการบูรณาการการเรียนรู้ที่จะนำมาใช้กับการวิจัยครั้งนี้เป็น 3 ลักษณะ ได้แก่ การบูรณาการเนื้อหาสาระวิชาการบูรณาการทักษะ และการบูรณาการวิธีการเรียนรู้ ดังนี้

2.3.1 การบูรณาการการสื่อสารเชิงวิธีการ เป็นการผสมผสานการใช้รูปแบบ วิธีการ และขั้นตอนการเรียนรู้ที่มีความสัมพันธ์ในเชิงสนับสนุนเป้าหมายทางการเรียนรู้ที่มีความสัมพันธ์กันนำมาผสมผสานกันให้เป็นรูปแบบ วิธีการ และขั้นตอนการเรียนการสอนใหม่

2.3.2 การบูรณาการการสื่อสารเชิงเนื้อหาวิชา เป็นการบูรณาการเนื้อหาสาระของหมวดวิชาศึกษาทั่วไป 4 กลุ่มสาระวิชา คือ สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ภาษา และวิทยาศาสตร์กับคณิตศาสตร์ ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายหลักของหมวดวิชาศึกษาทั่วไป คือ สร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

2.3.3 การบูรณาการการสื่อสารเชิงทักษะและประสบการณ์ เป็นการบูรณาการทักษะในการสื่อสารด้วยภาษา กล่าวคือ ทักษะการรับสารจากวิธีการฟังและการอ่าน ทักษะการส่งสารด้วยการพูดและเขียน โดยบูรณาการให้เชื่อมโยงกับประสบการณ์ทั้งประสบการณ์จริงและประสบการณ์เสมือนจริง นอกจากนั้นยังต้องให้สัมพันธ์กับกลุ่มสาระวิชาศึกษาทั่วไปทั้ง 4 กลุ่มสาระวิชาด้วย กล่าวคือ กลุ่มสังคมศาสตร์ กลุ่มมนุษยศาสตร์ กลุ่มภาษา และกลุ่มวิทยาศาสตร์กับคณิตศาสตร์

3. ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวทวิชาศึกษาทั่วไป

การพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวทวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ผู้วิจัยได้เลือกทฤษฎีที่สามารถใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นรูปแบบการเรียนการสอนได้ 3 ทฤษฎี ดังนี้

3.1 ทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ (Andragogy Theory)

การเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาเป็นการเรียนการสอนที่มีความแตกต่างจากการสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาทั่วไป สิ่งที่แตกต่างกันก็คือจิตวิทยาพัฒนาการ ซึ่งก็คือพฤติกรรมที่แสดงออกของผู้เรียนในวัยผู้ใหญ่จะซับซ้อนมากกว่าในวัยเด็กและย่อมจะส่งผลถึงประสิทธิภาพการเรียนรู้ด้วย ดังนั้นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาจึงต้องคำนึงถึงพัฒนาการตามวัยของผู้เรียนเป็นสำคัญ จิตวิทยาพัฒนาการเป็นส่วนหนึ่งของสาขาจิตวิทยาการศึกษา (Education Psychology) ตามความหมายที่ พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2544: 5) อธิบายไว้ว่า “จิตวิทยาการศึกษาเป็นจิตวิทยาอีกสาขาหนึ่งที่นำเอาความรู้ และแนวคิดทางด้านจิตวิทยามาใช้ในการศึกษา โดยเฉพาะเกี่ยวกับเรื่องการเรียนการสอน นอกจากนี้ยังได้นำเอาความรู้มาทำการศึกษาวิจัยถึงปัญหาที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน การแก้ไขปัญหาดังกล่าว เพื่อหาทางปรับปรุงและส่งเสริม ตลอดถึงพัฒนาการเกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งจะส่งผลให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ” โดยทั่วไปนี้นักจิตวิทยาและนักการศึกษาได้แบ่งช่วงวัยของผู้เรียนไว้คล้าย ๆ กัน ดังนี้

ลอยส์ ฮอฟฟ์แมน, สก็อตต์ พารีส และ เอลิซาเบธ ฮอลล์ (Lois Hoffman, Scott and Elizabeth Hall. 1994) ได้แบ่งพัฒนาการช่วงวัยของผู้ใหญ่ (Adulthood) ว่ามีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป โดยแบ่งออกเป็น 3 ช่วง คือ ช่วงวัย Early มีอายุระหว่าง 20 – 40 ปี ช่วง Middle มีอายุระหว่าง 40 – 60 ปี และช่วง Later มีช่วงอายุระหว่าง 60 ปีขึ้นไปจนเสียชีวิต ซึ่งประเด็นที่น่าสนใจต่อการนำมาเป็นข้อมูลในการศึกษาและพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาก็คือ ผู้ใหญ่ช่วงวัย Early เป็นวัยผู้ใหญ่ตอนต้นซึ่งเชื่อมต่อมาจากวัยรุ่นตอนปลาย โดยทั่วไปบุคคลวัยนี้จะมีพัฒนาการทางร่างกายที่แข็งแรง ในด้านอารมณ์จะมีความมั่นคงทางจิตใจดีกว่าวัยรุ่น ส่วนด้านสังคมของวัยนี้การให้ความสำคัญกับกระบวนการกลุ่มอาจน้อยลงบ้าง เพราะจะมีเรื่องความสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศเข้ามาเป็นแรงขับเคลื่อนมากกว่าหรือถ้ามีครอบครัวในระยะนี้ก็จะงดความสัมพันธ์กับกลุ่มไปบ้างโดยปริยาย แต่ทั้งนี้ในกระบวนการเรียนรู้กระบวนการกลุ่มก็ยังจำเป็นกับบุคคลในวัยนี้ เพราะโดยภาพรวมบุคคลกลุ่มนี้ถ้าอยู่ในระบบการเรียนรู้ก็ต้องพึ่งพากระบวนการกลุ่มอยู่เหมือนเดิม

นอกจากนั้นศรีเรือน แก้วกังวาล (2553) ได้จัดให้บุคคลที่มีช่วงอายุประมาณ 18 – 25 ปี เป็นระยะวัยรุ่นตอนปลาย และอธิบายว่าเป็นช่วงวัยที่มีพฤติกรรมค่อนข้างไปในทางเป็นผู้ใหญ่หรืออาจเรียกได้ว่าเป็นผู้ใหญ่วัยต้นก็ได้ เป็นวัยที่เจริญเติบโตทางร่างกายเต็มที่ การควบคุมอารมณ์มีความหนักแน่นมากขึ้นกว่าในช่วงวัยรุ่นทั่ว ๆ ไป มีความเข้าใจในเรื่องที่เป็นนามธรรมมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับจิตใจ สังคม ค่านิยม และอุดมคติเหมือนเดิม

จากแนวคิดการจัดช่วงอายุของนักจิตวิทยาพัฒนาการทั้งสองแนวคิดทำให้เห็นว่า ผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาโดยทั่วไปจะมีอายุอยู่ในช่วง 18 – 23 ปี ซึ่งจะอยู่ในวัยคาบเกี่ยวระหว่างความเป็นผู้ใหญ่และวัยรุ่น หมายถึงเป็นวัยรุ่นตอนปลายและเป็นผู้ใหญ่ตอนต้น ซึ่งแนวคิดในการใช้อายุเป็นเกณฑ์ในการบ่งชี้ถึงภาวะความเป็นผู้ใหญ่อาจจะยังไม่สามารถตัดสินได้ ดังนั้นจึงควรนำแนวคิดในด้านอื่น ๆ มาพิจารณาเพื่อกำหนดร่วมด้วย ดังข้อสรุปจากแนวคิดของ เชียรศรี วิวิธสิริ และ อุณา นพคุณ (อ้างใน สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. 2547, น. 31-32) ได้สรุปข้อที่ควรนำมาพิจารณาความเป็นผู้ใหญ่ไว้ 3 ประการ ดังนี้

ประการที่ 1 ลักษณะที่เกี่ยวกับอายุ หน่วยงานที่จัดดำเนินการสอนผู้ใหญ่มักจะให้คำจำกัดความของ “ผู้ใหญ่” โดยยึดถือเกณฑ์ด้านอายุเป็นหลัก ในประเทศไทยนั้น ทางกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้ผู้ที่มีอายุย่างเข้าปีที่ 15 หรือ 14 ปีบริบูรณ์ เข้าสู่ภาวะความเป็นผู้ใหญ่ โดยเปลี่ยนคำนำหน้าชื่อจาก ด.ช. เป็น “นาย” และจาก ด.ญ. เป็น น.ส. ซึ่งโดยกฎหมายนั้น บุคคลจะบรรลุนิติภาวะเมื่ออายุ 20 ปีบริบูรณ์

ประการที่ 2 ลักษณะที่เกี่ยวกับอารมณ์และสติปัญญา นักจิตวิทยาพัฒนาการจะพิจารณาความเป็นผู้ใหญ่โดยคำนึงถึงวุฒิภาวะทางด้านจิตใจ ความพร้อมทางด้านสติปัญญา และความรับผิดชอบในภารกิจที่ต้องใช้ทั้งอารมณ์และสมองควบคู่กัน ถ้าบุคคลใดมีความสามารถมากพอก็ยอมรับว่าเข้าสู่ภาวะความเป็นผู้ใหญ่ได้แล้ว

ประการที่ 3 ลักษณะที่เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ทางสังคมและการประกอบอาชีพ นับว่าเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาที่มีความสำคัญอย่างมาก ทั้งนี้เพราะว่าผู้ใหญ่จะต้องมีรายได้จากการประกอบอาชีพที่แน่นอนมั่นคง และสามารถทำหน้าที่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม โดยเริ่มจากการมีบทบาทในครอบครัว อาจจะเป็นพ่อหรือแม่ ทำหน้าที่พลเมืองที่ดีในการเสียภาษีอากรให้แก่รัฐบาล ตลอดจนบทบาทอื่น ๆ ในสังคมตามความสามารถและความสนใจ

แนวคิดที่เป็นข้อพิจารณานี้มีแนวโน้มที่จะสามารถที่จะนำมาพิจารณาความเป็นผู้ใหญ่ของผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาได้ จากประเด็นเกี่ยวกับเกณฑ์ด้านอายุที่ใช้คำสรรพนามนำหน้าชื่อบุคคลทั้งผู้ชายและผู้หญิง ขยายความต่อได้ว่า ในการเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นจะเรียกสถานะของผู้เรียนว่า “นักเรียน” ในขณะที่ในระดับอุดมศึกษาจะเรียกว่า “นักศึกษา” หรือ “นิสิต” ซึ่งเป็นข้อที่จำแนกให้เห็นความแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง ส่วนประเด็นเกี่ยวกับเกณฑ์ลักษณะทางอารมณ์และ

สติปัญญา ผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาส่วนมากจะมีลักษณะทางอารมณ์ที่ค่อนข้างไปในทางเป็นผู้ใหญ่ที่มีความเป็นเหตุเป็นผลมากขึ้นโดยต้องการอิสระในการเรียนรู้ ลักษณะของสติปัญญาที่ชอบที่จะมีความท้าทายในการคิดวิเคราะห์และวิจารณ์สูงตามการพัฒนาในบริบทของสังคมที่พัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ส่วนประเด็นบทบาทและหน้าที่ทางสังคม ผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาไทยส่วนมากแม้จะมีผู้ปกครองเป็นผู้รับผิดชอบในเรื่องของค่าใช้จ่ายในการเรียน ส่วนมากโดยส่วนตัวของทุกคนมักจะแบ่งเวลาจากการศึกษาไปทำงานเพื่อหารายได้พิเศษเพิ่มในส่วนของตนเอง ซึ่งไม่ต่างจากการประกอบอาชีพของผู้ใหญ่ทั่วไป

โดยสรุปจากแนวคิดของ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2555: 12) ว่า เมื่อวัยของผู้เรียนในสถาบันอุดมศึกษาเริ่มตั้งแต่อายุ 17 – 18 ปี เป็นต้นไปจนถึงอายุ 21 – 22 ปี ขึ้นไปเช่นนี้ การศึกษาในระดับอุดมศึกษาจึงเป็นการศึกษาช่วงสำคัญ เพราะช่วงของการศึกษาครอบคลุมตั้งแต่เริ่มต้นการเป็นผู้ใหญ่เต็มที่ การศึกษาในระดับอุดมศึกษาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการที่จะสร้างและพัฒนาคนให้เป็นคนที่สมบูรณ์ของสังคมต่อไป จากข้อสรุปนี้ทำให้เห็นว่าการจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาจะแตกต่างจากการจัดการเรียนการสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่หลายประการ โดยเฉพาะพัฒนาการของวัยที่ส่งผลถึงพฤติกรรมการเรียนรู้ การจัดการศึกษาให้เกิดผลสัมฤทธิ์แก่ผู้เรียนนั้นจำเป็นต้องคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ รูปแบบการเรียนการสอนแบบผู้ใหญ่ (Adult Learning) ที่ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ (Andragogy Theory) เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนทั่วไปจะพบว่ามีการใช้อยู่ในการศึกษานอกโรงเรียนและการฝึกอบรม (Training) เป็นส่วนใหญ่

3.1.1 หลักการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนในวัยผู้ใหญ่

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนในวัยนี้จึงอาจเป็นการจัดแบบยืดหยุ่นปัจจุบันเป็นกระบวนการแต่มีอนาคตเป็นผลผลิต หมายความว่าจัดกิจกรรมให้สนองตอบความเป็นวัยรุ่นตอนปลายใน ณ เวลาที่ผู้เรียนเป็นอยู่ ขณะที่หวังให้มีผลระยะยาวไปถึงความเป็นผู้ใหญ่ของผู้เรียนในอนาคต ในการวิจัยครั้งนี้จึงมีแนวคิดว่าการเรียนรู้แบบนำตนเองควรจะเป็นวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา ทั้งนี้ด้วยผู้เรียนในวัยนี้มักให้ความสำคัญกับตนเองในเชิงทักษะที่หลากหลายและพร้อมที่จะเรียนรู้ควบคู่กับการนำมาใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองให้ดีขึ้น ลักษณะการเรียนรู้ของผู้ใหญ่จำเป็นต้องคำนึงถึงรูปแบบการจัดการให้เหมาะสมกับวุฒิภาวะของวัยนี้ ซึ่งสุทาวดี ตีอินทร์ (2546, น. 11-12) ได้สรุปลักษณะการเรียนรู้ของผู้ใหญ่รวมถึงแนวทางการจัดการเรียนรู้ไว้ ดังนี้

1) ผู้ใหญ่จะเรียนรู้ได้ดี ถ้าเขามีส่วนร่วมอย่างจริงจัง การจัดให้มีส่วนร่วม และมีความรับผิดชอบย่อมจะช่วยให้ก้าวหน้าในการเรียนมากยิ่งขึ้น

2) จัดอุปกรณ์การสอนที่ช่วยให้สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันจริง ๆ จะทำให้เรียนได้ดีกว่าการใช้อุปกรณ์ที่ไม่มีสัมพันธ์กับชีวิตจริง

3) ผู้ใหญ่จะรับความรู้ใหม่ ๆ ได้เร็วกว่า ถ้าความคิดนั้นสอดคล้องกับความเชื่อเก่า ๆ ที่เขามีอยู่

4) การจัดการเรียนรู้ต้องศึกษาพื้นฐานและความต้องการของผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ เพื่อจะได้นำไปเป็นแนวทางการจัดประสบการณ์เพื่อการเรียนรู้ เพราะจะช่วยสร้างความอบอุ่นและความมั่นใจให้ก่อนที่จะเริ่มเรียน

5) จะต้องสร้างความสำเร็จในบทเรียนขั้นต้นให้แก่ผู้เรียนที่มีพื้นฐานการศึกษาน้อย ก่อนที่จะเริ่มเรียนบทเรียนใหม่ต่อไป

6) การจัดการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อการปลูกฝังความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีความเคารพ ยึดมั่น ศรัทธา ในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เข้าใจตนเอง ชุมชน มีกระบวนการตัดสินใจ กระบวนการแก้ปัญหา สามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิต พัฒนาอาชีพ ตลอดจนมีความสามารถในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน

นอกจากนั้น ศักรินทร์ ชนประชา (2557, น. 14) ได้กล่าวถึงวิธีการสอนผู้ใหญ่ไว้ว่ามีความแตกต่างจากการจัดการศึกษาทั่วไป ทฤษฎีเกี่ยวกับการสอน (Instructional Theory) การเรียนรู้ผู้ใหญ่ (Andragogy) ตั้งอยู่บนพื้นฐานความเชื่อที่ว่า ผู้ใหญ่แต่ละคนเป็นผู้ที่มีวุฒิภาวะที่สมบูรณ์ มีความสามารถที่จะเป็นผู้ชี้นำตนเองได้ บทบาทของครูจะไม่ใช่ผู้สอนแต่เพียงฝ่ายเดียว แต่ครูจะเป็นผู้อำนวยการความสะดวกในการจัดกิจกรรมเพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้ เป็นผู้ช่วยในการวิเคราะห์ความต้องการ (Need Analysis) วิเคราะห์ปัญหาของผู้เรียน (Problem Analysis) วางวัตถุประสงค์และออกแบบสร้างประสบการณ์เพื่อการเรียนรู้ (Design Learning Experiences) ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนต้องยึดหลักให้ตอบสนองต่อธรรมชาติของผู้ใหญ่ สิ่งที่ควรคำนึงถึงหรือลักษณะเด่นของผู้ใหญ่ที่มีผลทำให้ผู้ใหญ่เกิดการเรียนรู้อย่างสมบูรณ์แบบมี 4 ประการ ดังนี้

ประการที่ 1 ทักษะของผู้เรียน (Self - Concept) ผู้ใหญ่จะมองเห็นตนเองและนำตนเองได้ รู้จักเหตุและผล และสามารถตัดสินใจได้ด้วยตัวเอง

ประการที่ 2 ประสบการณ์ของผู้เรียน (Experiences) ผู้ใหญ่มีประสบการณ์สามารถเรียนรู้สิ่งใหม่ ยิ่งอายุมากขึ้นก็ยิ่งมีประสบการณ์มาก

ประการที่ 3 ความพร้อมที่จะเรียน (Readiness to Learn) ผู้ใหญ่จะมีวุฒิภาวะและเกิดความพร้อมในการเรียนรู้ และจะเรียนรู้ได้ดีที่สุดถ้าเรื่องที่เรียนรู้อันเป็นประโยชน์ต่อตนเอง และมีความจำเป็นต้องรู้

ประการที่ 4 แนวทางการเรียนรู้ (Orientation to Learn) ผู้ใหญ่จะยึดตนเองเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ และมุ่งนำความรู้ไปใช้ได้ทันที

โนลส์ (Knowles, M.S. 1972) ได้กล่าวถึงลักษณะของผู้ใหญ่ไว้ว่า

1) ผู้ใหญ่มักจะชอบการชี้แนะตนเอง (Self-Direction) มากกว่าที่ให้ผู้บุคคลอื่นมาสั่งสอน

2) การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Active Participation) เป็นวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้ใหญ่ เพราะบุคคลวัยนี้ย่อมมีประสบการณ์มาบ้างแล้วพอสมควร

3) ผู้ใหญ่มักจะตระหนักถึงเรื่องราวเฉพาะที่มาจากชีวิตจริง การจัดการเรียนการสอนจึงควรเน้นใช้เรื่องที่เป็นชีวิตจริงมาเป็นสาระสำหรับการเรียนรู้

4) ผู้ใหญ่มักจะต้องการที่จะเรียนรู้ทักษะและใฝ่หาความรู้ที่จำเป็นต่อการเพิ่มขีดความสามารถในการทำงานของตนอย่างเต็มที่และนำความรู้นั้นมาใช้ได้ทันที

นอกจากนั้น ซัลลิแวน ไวร์เซนสกาย อาโนลด์ และ ซาร์คีส (Sullivan, Wircenski, Arnold and Sarkees, 1990) กล่าวถึงลักษณะการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ไว้ 5 หลักการว่า

หลักการที่ 1 มีภาวะผู้นำ ผู้ใหญ่ส่วนมากจะมีความเป็นผู้นำในการที่จะกำหนดทิศทางการเรียนรู้ของตนเองได้อย่างดี

หลักการที่ 2 มีประสบการณ์ ผู้ใหญ่ย่อมมีประสบการณ์ในการเรียนรู้มาบ้างพอสมควร และประสบการณ์ก็จะถูกนำมาใช้ในรูปแบบการเรียนการสอน

หลักการที่ 3 การเรียกร้องความสนใจ ผู้ใหญ่จะเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริงก็ต่อเมื่อมีความต้องการจะรู้อะไรบางอย่าง

หลักการที่ 4 ให้ความนับถือ ผู้ใหญ่เมื่อได้รับการยอมรับและการนับถือในกระบวนการจัดการเรียนรู้อย่อมมีความพอใจที่จะเรียนรู่มากยิ่งขึ้น

หลักการที่ 5 การเรียนรู้ที่มีลักษณะที่แตกต่าง (Novel Styles) ผู้ใหญ่แต่ละคนย่อมมีรูปแบบการเรียนรู้ของตนมาแล้วจากประสบการณ์ที่ผ่านมา

การจัดการเรียนรู้แบบผู้ใหญ่ให้เกิดประสิทธิผลอย่างเต็มที่ จำเป็นจะต้องมีการศึกษาและพัฒนาอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้ด้วยผู้เรียนในวัยผู้ใหญ่เป็นวัยที่มีแนวคิดและความพึงพอใจในเชิงปัจเจกค่อนข้างสูงและมีความแตกต่างจากวัยเด็ก ๆ โดยเฉพาะความภาคภูมิใจในความเป็นผู้ใหญ่และศักดิ์ศรีของตนเองของตนเอง จึงมีความพอใจที่กระทำการใด ๆ อย่างมีอิสระและมีเสรีในการเลือกที่จะเชื่อ เลือกที่จะยอมรับ เลือกที่จะกระทำ และเลือกที่จะชื่นชมต่อผลจากการกระทำนั้น การทำความเข้าใจผู้เรียนในวัยผู้ใหญ่จะเป็นข้อมูลที่สามารถนำไปออกแบบรูปแบบการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพเหมาะสมและสอดคล้องกับภาวะความเป็นผู้ใหญ่ได้

3.1.2 แนวทางในการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่

การจัดการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่จำเป็นจะต้องคำนึงถึงวุฒิภาวะของผู้เรียน ซึ่งเป็นวัยที่ผ่านประสบการณ์ชีวิตมามากพอสมควร แนวทางในการจัดการย่อมจะแตกต่างจากผู้เรียนในวัยเด็กหลายอย่างหลายประการ โนลส์ (Knowles, M.S. อ้างใน ชัยฤทธิ์ โพธิสุวรรณ. 2544, น. 65-68) กล่าวถึงแนวทางในการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ โดยระบุถึงรูปแบบ Organic Model มี 7 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สร้างบรรยากาศความเป็นกันเอง เป็นการแสดงการยอมรับในเอกลักษณ์ (uniqueness) ของผู้เรียนผู้ใหญ่แต่ละบุคคล แสดงความยินดีที่ได้รู้จักและยอมรับในความแตกต่างและความเป็นตนของแต่ละบุคคล ซึ่งเป็นการเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของแต่ละบุคคล ความรู้สึกนี้จะพัฒนาต่อไปเป็นความรู้สึกเคารพซึ่งกันและกัน (mutual respect) เป็นความรู้สึกไว้วางใจซึ่งกันและกัน (mutual trust) ซึ่งจะเป็นผลดีต่อไปคือกล้าแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

ขั้นตอนที่ 2 จัดโครงสร้างทางกายภาพห้องเรียนมีบรรยากาศที่ไม่เป็นทางการ ขนาดของโต๊ะและเก้าอี้เหมาะกับผู้ใหญ่ นั่งสบาย การจัดโต๊ะและเก้าอี้ หลีกเลี่ยงการจัดแบบห้องบรรยาย ต้องจัดให้อยู่ในลักษณะล้อมวงคุยกัน เพื่อเอื้อต่อการสื่อสารแบบสองทางของสมาชิกทุกคน ขณะพูด ทุกคนได้มองเห็นผู้พูด ทั้งนี้เพื่อมุ่งกระตุ้นให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่ผู้เรียนผู้ใหญ่ สะสมติดตัวมา

ขั้นตอนที่ 3 ผู้สอนอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนวิเคราะห์ความต้องการของตนเอง ตามความเชื่อเบื้องต้นของ Andragogy ที่ผู้ใหญ่มีความต้องการที่จะนำตนเอง นั่นคือผู้เรียนผู้ใหญ่บอกว่าต้องการสิ่งใดได้และถ้าหากติดขัดผู้สอนต้องช่วยแนะนำวิธีการหรือเครื่องมือในการวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียน การที่ผู้เรียนเป็นผู้ระบุความต้องการของตนเอง มีข้อดีแรกคือ ศักดิ์ศรีของมนุษย์ ที่ได้ระบุความต้องการของตนเอง ข้อดีต่อมาคือ เกิดความมุ่งมั่นผูกพันต่อเป้าหมายที่ตนเองเป็นผู้กำหนด

ขั้นตอนที่ 4 ผู้สอนช่วยให้ผู้เรียนกำหนดวัตถุประสงค์ที่เป็นจริงได้ (practical objective) ในทางการศึกษา ในการเขียนความต้องการให้อยู่ในรูปของวัตถุประสงค์การศึกษาที่เหมาะสม ผู้เรียนผู้ใหญ่บางคนอาจสามารถเขียนได้เอง หากติดขัด ผู้สอนต้องช่วยแนะนำและให้ความสะดวก ข้อดีของการที่ผู้เรียนเป็นผู้กำหนดวัตถุประสงค์ของการศึกษาของตนเอง ก็เช่นเดียวกันข้อดีของการวิเคราะห์ความต้องการของตนเอง คือ ภูมิใจในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของตนเอง และความผูกพันมุ่งมั่นและการยอมรับในสิ่งที่ตนระบุเอง

ขั้นตอนที่ 5 การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกวิธีการเรียนรู้ เลือกกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ผู้เรียนชอบและมั่นใจที่จะกระทำ หากติดขัด ผู้สอนต้องแนะทางเลือก ช่วยบอกข้อดี ข้อจำกัดของแต่ละวิธีการเรียนรู้ มอบการตัดสินใจให้อยู่ในความรับผิดชอบของผู้เรียน สอดคล้องกับการรับรู้ตนเอง ที่จะชี้นำตนเองของผู้ใหญ่และเปิดโอกาสให้ได้ใช้ประสบการณ์เดิมมาใช้ในการเรียนรู้อย่างเต็มที่

ขั้นตอนที่ 6 ผู้เรียนดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมีผู้สอนเป็นพี่เลี้ยงเพื่อให้เกิดความมั่นใจ เมื่อติดขัด หรือต้องการความช่วยเหลือ ผู้เรียนกับผู้เรียนและผู้สอนมีโอกาสเรียนรู้จากกันและกัน

ขั้นตอนที่ 7 ประเมินความก้าวหน้าของการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นระยะ เพื่อให้ผู้เรียนตัดสินใจในการกระทำของตนเองตามกิจกรรมการเรียนรู้ได้ ถ้าจำเป็นต้องดัดแปลงหรือยืดหยุ่น สำหรับการประเมินในขั้นสุดท้ายเป็นขั้นตอนที่สำคัญมาก ที่ผู้เรียนจะทราบว่าตนเองถึงจุดหมายที่กำหนดไว้แล้วหรือยัง ยังขาดอีกเท่าไร การประเมินตนเอง (self-assessment หรือ self-evaluation) ขั้นนี้จะมีข้อดีที่กลายเป็นการวิเคราะห์ความต้องการหรือความขาดของผู้เรียนด้วยตนเองอีกครั้ง ถ้ายังไม่ถึงจุดหมายที่ต้องการ ผู้เรียนทราบว่าขาดอีกเท่าไร ผู้เรียนเป็นผู้ระบุความขาดหรือความต้องการเอง ทำให้เกิด ความต้องการที่จะเรียนรู้ต่อไป ทำให้วงจรของระบบการเรียนรู้จากขั้นตอนที่ 7 ย้อนไปบรรจบเป็นขั้นตอนที่ 3 (re-assessment of learning need) กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนผู้ใหญ่จึงเกิดอย่างต่อเนื่องด้วยการชี้นำตนเอง สมศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ผู้ใหญ่ สอดคล้องตามแนวทางมนุษยนิยมได้เป็นอย่างดี

สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ (2547, น. 270-283) ได้นำเสนอเทคนิคที่นิยมใช้ในการสอนผู้ใหญ่ไว้ โดยสรุปดังนี้

1) เทคนิคการอภิปรายกลุ่ม (Group Discussion) เป็นเทคนิคที่ต้องการให้พูดคุยหรือสนทนากัน จากการพิจารณาถึงเรื่องราวที่สมาชิกในกลุ่มมีความสนใจร่วมกัน โดยมีสมาชิกเข้าร่วมอภิปรายประมาณ 6 – 10 คน ภายใต้การควบคุมดูแลของผู้นำหรือประธานกลุ่ม วิธีการอภิปรายกลุ่มนับว่าให้โอกาสแก่ผู้เรียนอย่างมาก ในการแสดงความคิดเห็นและประสบการณ์แก่บุคคลอื่น

2) เทคนิคการอภิปรายเป็นคณะ (Panel Discussion) เป็นรูปแบบการอภิปรายอีกรูปแบบหนึ่ง ประกอบด้วยผู้อภิปราย 3 – 4 คน ที่มีความรู้เป็นพิเศษในเรื่องนั้น ๆ มีความสนใจและรอบรู้เชี่ยวชาญในเนื้อหาวิชาที่จะอภิปราย รวมทั้งมีความสามารถในการใช้ภาษาพูดต่อหน้าผู้ฟังจำนวนมากได้เป็นอย่างดี

3) เทคนิคการเล่นบทบาทสมมติ (Role-Playing) เป็นวิธีการให้สมาชิกได้แสดงชีวิตจริงออกมาทันทีในแต่ละสถานการณ์ เงื่อนไขต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตามสถานการณ์ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่สมาชิกของกลุ่ม โดยผู้แสดงบทบาทก็คือสมาชิกภายในกลุ่มนั่นเอง และก็ไม่ว่าจำเป็นจะต้องมีความสามารถเป็นพิเศษในการแสดง ภายหลังจากที่ปัญหาหรือสถานการณ์ได้แสดงแล้ว

ก็จะให้กลุ่มผู้เรียนอภิปรายและแปลความหมายของการแสดงนั้น โดยอาศัยเทคนิคอื่น ๆ ประกอบ เช่น การอภิปรายกลุ่ม เป็นต้น

4) เทคนิควิธีการสาธิต (Demonstration) เป็นวิธีการเรียนการสอนด้วยการแสดงให้เห็น การปฏิบัติ หรือการกระทำ ซึ่งต้องอาศัยการเตรียมการอย่างรอบคอบในการใช้ กระบวนการนี้ โดยประกอบทั้งทางด้านการพูดและการแสดงให้เห็นด้วยสายตา การตอบคำถามและการอธิบายเพิ่มเติม

5) เทคนิคการสัมมนา (Seminar) เป็นวิธีการเรียนการสอนด้วยการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ซึ่งกันและกันด้วยวิธีการจัดการสัมมนา ซึ่งจะต้องประกอบด้วยสมาชิกประมาณ 5 – 30 คน ที่มีความสนใจเข้ารับการศึกษ โดยการจัดการจากเจ้าหน้าที่ซึ่งมีความเชี่ยวชาญทางด้านวิชาการ สำหรับวัตถุประสงค์ของการสัมมนา เป็นการให้โอกาสแก่ผู้เข้าร่วมได้ศึกษาเนื้อหาวิชาการภายใต้การแนะนำของเจ้าหน้าที่ ซึ่งอาจจะมีผู้อำนวยการในการสัมมนาช่วยให้การแนะนำแก่ผู้เข้าร่วมด้วย

6) เทคนิคการบรรยายเป็นชุดโดยผู้ทรงคุณวุฒิ (Symposium) เป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนด้วยการบรรยายเป็นชุดโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งจะเป็นผู้บรรยายตั้งแต่ 2 – 5 คน บุคคลเหล่านี้จะมีคุณสมบัติในการบรรยายคือต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ หรือเป็นเรื่องที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน การบรรยายอาจจะใช้เวลาตั้งแต่ประมาณ 3 – 20 นาที ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ

สรุปการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษาเป็นการเรียนรู้ที่ต้องจัดแบบผู้ใหญ่ (Adult Learning) ซึ่งเป็นวัยที่มีทั้งองค์ความรู้และประสบการณ์มาากพอสมควรแล้ว เพราะผู้เรียนในวัยนี้เป็นวัยที่กำลังจะบรรลุสติภาวะและบรรลุสติภาวะตามกฎหมายแล้ว เป็นวัยแห่งสติปัญญาเจริญเต็มที่ เป็นวัยแห่งการมีความตึงเครียดทางอารมณ์จากปัจจัยหลายอย่าง เป็นวัยแห่งการสำรวจเพื่อสร้างหลักฐานของชีวิต และเป็นวัยในช่วงเวลาการสืบเชื้อสายวงศ์ตระกูล การจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนในวัยผู้ใหญ่จึงควรต้องคำนึงถึงคุณลักษณะดังกล่าว ตามความเชื่อพื้นฐานของทฤษฎีศาสตร์และศิลป์การสอนผู้ใหญ่ (Andragogy) สามารถนำไปสู่ขั้นตอนการปฏิบัติได้โดยพิจารณาจากมโนทัศน์ ประสบการณ์ ความพร้อมที่จะเรียนรู้ และแนวทางในการเรียนรู้ของผู้เรียนในวัยผู้ใหญ่ ซึ่งสามารถที่จะสรุปเป็นประเด็น

1) การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้เป็นบรรยากาศที่เอื้อต่อคุณลักษณะของผู้เรียนในวัยผู้ใหญ่ที่จะส่งผลไปถึงประสิทธิผลของการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพ

2) อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้แก่ผู้เรียน เพื่อให้การเรียนรู้มีประสิทธิผลจากการการอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับสถานที่เรียน อุปกรณ์การเรียน สื่อการเรียน การสอน ระยะเวลาการเรียนรู้ รวมถึงการบริการในด้านอื่น ๆ ที่เป็นการส่งเสริมการดูแลสุขภาพกาย

สุขภาพจิต เช่น การจัดเครื่องดื่มขณะพักกิจกรรมการเรียนรู้ มุมพักผ่อนคลายความเครียดและความอ่อนล้าจากการเรียน เป็นต้น

3) การวางแผนการเรียนการสอนที่เหมาะสมจากภาวะวิกฤตที่บริบทที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ในวัยผู้ใหญ่ การกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ และการทวนผลสัมฤทธิ์ของการเรียนรู้

4) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ เป็นการดำเนินการสอนที่ยึดวิธีการและขั้นตอนตามแผนการจัดการเรียนการสอนตามหลักการ แต่ในสถานการณ์จริงอาจจะต้องมีการปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์จริงที่มีการเปลี่ยนแปลงกะทันหัน ทั้งนี้ด้วยการวางแผนนั้นเป็นเพียงการกำหนดวิธีการและขั้นตอนแบบคร่าว ๆ สถานการณ์ที่กำหนดไว้ในแผนนั้นยังไม่เกิดขึ้นจริงย่อมมีการเปลี่ยนแปลงได้เสมอ การนำแผนมาใช้ในการจัดกิจกรรมจึงต้องสามารถยืดหยุ่นได้ เพียงแค่ระมัดระวังอย่าให้ไปกระทบกับวัตถุประสงค์หรือผลการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ เพราะจะทำให้ประสิทธิผลหรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ไม่ตรงตามความเป็นจริง

5) การวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน เป็นขั้นตอนที่จะต้องระมัดระวังเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพราะวัยผู้ใหญ่เป็นวัยที่ไม่ชอบให้ผู้อื่นมาตัดสินตัวเองในทางลบ การใช้วิธีการประเมินแบบมีส่วนร่วมจึงเป็นวิธีการที่ดีที่สุดสำหรับการวัดผลและประเมินผลผู้เรียนในวัยนี้ โดยการวัดผลและประเมินผลแบบ 360 องศา ซึ่งเป็นการวัดผลและประเมินผลแบบรอบด้าน โดยจะใช้บริบทที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ทุกบริบทมาเป็นทั้งเครื่องมือและวิธีการวัดผลและประเมินผลเพื่อการยอมรับผลการวัดผลและประเมินผลนั้นอย่างสมเหตุสมผล

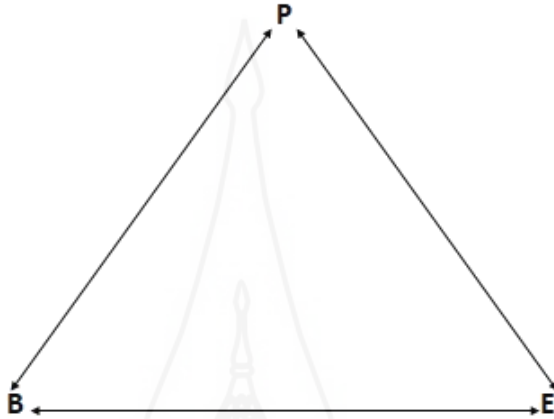
6) การทวนผลการเรียนรู้ เป็นกระบวนการสะท้อนผลการเรียนการสอนเพื่อการปรับปรุงและพัฒนา ทั้งนี้เพื่อเป็นการเพิ่มความเชื่อมั่นในผลสัมฤทธิ์ของการเรียนรู้และตรวจสอบข้อผิดพลาดจากกระบวนการเรียนการสอนตั้งแต่การวิเคราะห์ผู้เรียน การวางแผน การจัดกิจกรรม และการวัดผลและประเมินผล

3.2 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (Social Cognitive Theory)

สืบเนื่องจากทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ (Andragogy Theory) ซึ่งเป็นการเรียนรู้ของผู้เรียนที่มีวุฒิภาวะมากพอแล้วในทุกด้าน ทั้งศักยภาพทางการรับรู้ ทางทักษะ และขีดความสามารถ เพื่อให้เกิดความชัดเจนมากขึ้นสำหรับงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเพิ่มเติมถึงความสามารถที่มีอยู่ในตัวตนของผู้เรียนในวัยผู้ใหญ่ ในที่นี้ก็คือนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่เป็นประชากรหลักของงานวิจัยนี้ ทฤษฎีที่นักศึกษามักจะนำมาศึกษาควบคู่กับทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ก็คือทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (Social Cognitive Theory) ทฤษฎีนี้ อัลเบิร์ต แบนดูรา (Albert Bandura, อ้างใน สมโภช เอี่ยมสุภาชิต, 2550, น. 48-60) นักจิตวิทยาชาวแคนาดาเป็นผู้พัฒนาขึ้น โดยมีความเชื่อว่าพฤติกรรมของคนเรานั้น ไม่ได้เกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงไป

เนื่องจากปัจจัยทางสภาพแวดล้อมแต่เพียงอย่างเดียว หากแต่ว่าจะต้องมีปัจจัยส่วนบุคคล (ปัญญา ชีวภาพ และสิ่งภายในอื่น ๆ) ร่วมด้วย และการร่วมของปัจจัยส่วนบุคคลนั้นจะต้องร่วมกันในลักษณะที่กำหนดซึ่งกันและกัน (Reciprocal Determinism) กับปัจจัยทางด้านพฤติกรรมและสภาพแวดล้อม ซึ่งอาจเขียนได้ดังภาพต่อไปนี้

ที่มา : อ่างใน สมโภช เอี่ยมสุภาชิต, (2550, น. 48-60).

ภาพที่ 2.4 แสดงการกำหนดซึ่งกันและกันของปัจจัยทางพฤติกรรม
อัลเบิร์ต แบนดูรา (Albert Bandura,

ตามแผนภาพ การกำหนดซึ่งกันและกันของปัจจัยจะสัมพันธ์กันเป็นคู่ ระหว่างคู่ P – B แสดงให้เห็นถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างความคิด ความรู้สึก การกระทำ ความคาดหวัง ความเชื่อ การรับรู้เกี่ยวกับตนเอง เป้าหมาย และความตั้งใจ ระหว่างคู่ E – P เป็นการปฏิสัมพันธ์ระหว่างลักษณะของบุคคล สภาพแวดล้อม ความคาดหวัง ความเชื่อ อารมณ์ และความสามารถทางปัญญา ระหว่างคู่ B – E เป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมและสภาพแวดล้อมในชีวิตประจำวัน โดยปัจจัยทั้งสามจะทำหน้าที่กำหนดซึ่งกันและกันแบบไม่มีอิทธิพลอย่างเท่าเทียมกันเสมอไป บางปัจจัยอาจมีอิทธิพลมากกว่าอีกปัจจัยหนึ่ง และอิทธิพลของปัจจัยทั้งสามนั้นมักจะไม่มีเกิดขึ้นอย่างพร้อม ๆ กัน ซึ่งจะต้องใช้เวลาสำหรับการกำหนดซึ่งกันและกันระหว่างปัจจัยหนึ่งไปยังอีกปัจจัยหนึ่ง ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมได้เน้นแนวคิดแยกย่อยเป็น 3 ประการ ดังนี้

ประการที่ 1 แนวคิดการเรียนรู้โดยการสังเกต (Observational Learning) เป็นการเรียนรู้ที่ได้จากการสังเกตตัวแบบ ซึ่งตัวแบบนี้สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ ตัวแบบที่เป็นบุคคลจริง ๆ (Live Model) และตัวแบบที่เป็นสัญลักษณ์ (Symbolic Model) โดยตัวแบบเหล่านี้จะทำหน้าที่ในการสร้างพฤติกรรมใหม่ เสริมพฤติกรรมที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น และทำหน้าที่ยับยั้งการเกิด

ของพฤติกรรม ในการเรียนรู้โดยสังเกตนี้อาจเกิดขึ้นได้จาก 4 กระบวนการ ได้แก่ กระบวนการตั้งใจ (Attentional Processes) กระบวนการเก็บจำ (Retention Processes) กระบวนการกระทำ (Production Processes) และกระบวนการจูงใจ (Motivational Processes)

ประการที่ 2 แนวคิดการกำกับตนเอง (Self-Regulation) เป็นแนวคิดที่เชื่อว่าพฤติกรรมของมนุษย์ไม่ได้เป็นผลพวงของการเสริมแรงและการลงโทษจากภายนอกแต่เพียงอย่างเดียว หากแต่จะสามารถกระทำบางสิ่งบางอย่างเพื่อควบคุมความคิด ความรู้สึก และการกระทำของตนเอง ด้วยผลจากการกระทำของตนเองเพื่อตนเอง การกำกับตนเองนี้ไม่สามารถบรรลุได้ด้วยอำนาจทางจิต หากแต่จะต้องฝึกฝนและพัฒนาด้วยการสังเกตตนเอง (Self-Observation) ด้วยกระบวนการตัดสิน (Judgment Process) และด้วยการแสดงปฏิกิริยาต่อตนเอง (Self-Reaction)

ประการที่ 3 แนวคิดการรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self-Efficacy) เป็นแนวคิดที่เชื่อว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองนั้นมีผลต่อการกระทำของบุคคล บุคคลสองคนอาจมีความสามารถไม่ต่างกัน แต่อาจแสดงออกในคุณภาพที่แตกต่างกันได้ ซึ่งความสามารถของคนเรานั้นไม่ตายตัว ย่อมจะยืดหยุ่นตามสภาพการณ์ สิ่งที่จะกำหนดประสิทธิภาพของการแสดงออกนั้นจะขึ้นอยู่กับ การรับรู้ความสามารถของตนเองในสภาวะการณั้ นั้น ๆ โดยมีปัจจัยที่เกี่ยวข้อง 4 ปัจจัย คือ ประสบการณ์ที่ประสบความสำเร็จ (Mastery Experiences) การใช้ตัวแบบ (Modeling) การใช้คำพูดชักจูง (Verbal Persuasion) และการกระตุ้นทางอารมณ์ (Emotional Arousal)

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (Social Cognitive Theory) และแนวคิดทั้งสามแนวคิดของทฤษฎีนั้นชี้ให้เห็นถึงศักยภาพของการเรียนรู้ที่มีอยู่ในตัวบุคคลที่สอดคล้องกับการนำแนวคิดเกี่ยวกับตนเองมาพัฒนาเป็นรูปแบบการเรียนการสอน โดยใช้คำว่า การนำตนเอง (Self-Directed) จากการนิยามความหมายจากนักการศึกษาหลายคน ได้แก่ โนลส์ (Knowles, M.S. 1975: 15) สเคเจอร์ (Skager, 1977: 133) บรู๊คฟิลด์ (Brookfield, 1984 : 61) กริฟฟิน (Griffin, 1983: 153) เขมณัฏฐ์ มิ่งศิริธรรม (2552: 7) พิเชฐ คุชลาธรา (2559: 59) สมคิด อิศระวัฒน์ (2538: 4) ชัยฤทธิ์ โพธิสุวรรณ (2544 : 4) พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์ และ สุวพิชชา ประสิทธิ์ธัญกิจ (2553: 5) กาญจนา จันทร์ประเสริฐ (2554: 32) แสงเดือน เจริญฉิม และคณะ (2555: 8) ได้นำเสนอถึงความหมาย หลักการ องค์ประกอบ และลักษณะของการเรียนรู้แบบนำตนเองไว้ ดังนี้

3.2.1 การเรียนรู้แบบนำตนเอง (Self-Directed) หมายถึง กระบวนการทางการเรียนรู้ที่บุคคลจะสร้างความต้องการด้วยการเป็นผู้ริเริ่มด้วยตนเองจากการกำหนดเป้าหมายตามศักยภาพของตน จากนั้นจึงดำเนินการเรียนรู้ด้วยตนเอง และประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง ซึ่งการเรียนรู้นี้สามารถที่จะเกิดขึ้นได้ทั้งในฐานะที่เป็นเฉพาะส่วนบุคคลและในฐานะสมาชิกของกลุ่มเรียนก็ได้ โดยอาจจะได้รับการช่วยเหลือจากบุคคลอื่นบ้างในลักษณะของการร้องขอความร่วมมือตามความเหมาะสม

3.2.2 หลักการของการเรียนรู้แบบนำตนเอง เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนจะได้รับการปลูกฝังให้เป็นผู้มีความรับผิดชอบในตัวเองทางตรง และจะส่งผลไปถึงความรับผิดชอบต่อหมู่คณะและสังคมทางอ้อม ซึ่งจะมีหลักการที่เป็นลักษณะเฉพาะ คือ เป็นธรรมชาติของมนุษย์ทุกคนที่จะต้องเอาตัวรอดด้วยตนเองในทุกเรื่องรวมถึงการเรียนรู้ด้วย เป็นรูปแบบของการศึกษาและพัฒนาเป็นรายบุคคล โดยผู้สอนจะต้องทำหน้าที่ให้คำปรึกษา ทั้งนี้ด้วยคำว่านำตนเองไม่ได้หมายความว่าไม่พึ่งพาคนอื่น แต่จะต้องอยู่บนพื้นฐานของการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งตนเองต้องเป็นบุคคลที่มีวินัย มีความรับผิดชอบต่อตนเองเป็นเบื้องต้น การเรียนรู้รูปแบบนี้เป็นการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมได้อย่างต่อเนื่องแม้ว่าจะจบการศึกษาไปแล้ว

3.2.3 องค์ประกอบของการเรียนรู้แบบนำตนเอง เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนการเรียนรู้แบบนำตนเองตามหลักการและองค์ประกอบของรูปแบบการรู้นั้น จำเป็นที่จะต้องเน้นในเรื่องของบทบาทและหน้าที่ของทุกฝ่าย กล่าวคือ บทบาทของผู้เรียนและบทบาทของผู้สอนในฐานะผู้อำนวยการความสะดวก โดยสามารถที่จะสรุปเป็นองค์ประกอบในเชิงปฏิบัติการได้เป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านตัวผู้เรียน ด้านสภาพแวดล้อม และด้านตัวผู้สอน

3.2.4 ลักษณะของรูปแบบการเรียนรู้แบบนำตนเองตามแนวคิดของนักการศึกษาพบว่าทุกรูปแบบผู้สอนจะต้องนำลักษณะเฉพาะของผู้ใหญ่ที่มีศักยภาพในตนเองค่อนข้างสูงมาเป็นปัจจัยส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ได้ โดยพิจารณาจากแนวคิดย่อยของทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (Social Cognitive Theory) คือ การเรียนรู้โดยการสังเกต (Observation Learning) การกำกับตนเอง (Self-Regulation) และการรับรู้ความสามารถของตน (Self-Efficacy) โดยนำมาผนวกร่วมกับแนวคิดของรูปแบบการเรียนรู้แบบนำตนเอง (Self-Directed) และแนวคิดการจัดรูปแบบการเรียนการสอนให้สนองคุณลักษณะดังกล่าว เช่น รูปแบบบทเรียนสำเร็จรูป รูปแบบโครงการ รูปแบบสัญญาการเรียน จากลักษณะของรูปแบบดังเสนอแล้วนั้น ยังมีข้อที่ควรคำนึงก่อนจะตัดสินใจเลือกรูปแบบการเรียนรู้มาใช้ การปรับอัตมโนทัศน์ของผู้เรียนเป็นสิ่งที่ต้องกระทำก่อนเป็นเบื้องต้น นั่นคือความแม่นยำและความยั่งยืนของการเรียนรู้แบบนำตนเองอย่างแท้จริง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนาการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา ซึ่งเป็นวัยรุ่นตอนปลายและวัยผู้ใหญ่ตอนต้น การจัดบรรยากาศการเรียนการสอนจึงควรจัดให้สอดคล้องกับจิตวิทยาการของวัยนี้ให้เหมาะสม โดยสรุปเป็นประเด็นที่จะนำไปพิจารณา ดังนี้

ตารางที่ 2.1 เปรียบเทียบลักษณะของผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่กับแนวคิดในการจัดการเรียนการสอน

ลักษณะของผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่	แนวคิดในการจัดการเรียนการสอน
มีอิสระทางความคิดสามารถตัดสินใจที่จะกระทำหรือไม่กระทำสิ่งใดได้ด้วยตนเอง	ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ด้วยหลักการประชาธิปไตยผ่านกระบวนการทำงานเป็นกลุ่มเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ที่หลากหลาย
มีความสามารถชี้นำตนเองได้ทั้งในการเรียนรู้และการดำเนินชีวิต	ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองให้มากที่สุด โดยผู้สอนจะทำหน้าที่เพียงผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้เท่านั้น
มีประสบการณ์ในชีวิตพร้อมที่จะนำมาปรับใช้สำหรับการเรียนรู้ได้	ออกแบบกิจกรรมโดยนำประสบการณ์เดิมที่มีอยู่มาผนวกกับประสบการณ์เฉพาะ (Specific Experience) ของหน่วยการเรียนรู้ นั้น ๆ
มีแรงจูงใจภายในหรือแรงบันดาลใจพร้อมที่จะดึงออกมาใช้ได้เมื่อมีการกระตุ้นจากกระบวนการเรียนการสอนอย่างถูกวิธี	เน้นการสร้างแรงบันดาลใจ (Inspiration) ซึ่งเป็นแรงจูงใจภายในมากกว่าแรงจูงใจภายนอก

3.3 ทฤษฎีแบบจำลองการสื่อสาร S-M-C-R

การสื่อสารด้วยภาษาเป็นกระบวนการการทำความเข้าใจพฤติกรรมการใช้ภาษาของมนุษย์ที่พยายามจะสร้างความเข้าใจระหว่างกัน เพื่อตอบสนองความต้องการของตนเองผ่านภาษาไปยังบุคคลอื่น ในฐานะที่มนุษย์เป็นสัตว์สังคม การอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มหรือเป็นหมู่คณะย่อมมีความจำเป็นที่จะต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารกันในหมู่ของมนุษย์นั้นโดยทั่วๆ ย่อมจะมีความสลับซับซ้อนมากและน้อยตามเจตนาของความต้องการในตัวของผู้สื่อสารนั้นเป็นสำคัญ ตามทฤษฎีลำดับความต้องการของมนุษย์ (Hierarchy of Needs Theory) ของอับราฮัม มาสโลว์ (อ้างใน Kotler and Armstrong. 2002: 49) ดังนี้

ลำดับที่ 1 ความต้องการด้านร่างกายหรือด้านกายภาพ (Physiological Needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานที่มนุษย์ทุกคนพึงมี เพื่อการดำรงชีวิตให้อยู่รอดได้ด้วยปัจจัยสี่ ซึ่งเป็นความต้องการที่จำเป็นในชีวิตมนุษย์

ลำดับที่ 2 ความต้องการด้านความปลอดภัยและความมั่นคงในชีวิต (Safety Needs) ยังจัดว่าเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานต่อเนื่องจากความต้องการทางด้านกายภาพ โดยทั่วไปเมื่อมนุษย์อยู่รอดได้ด้วยปัจจัยสี่แล้ว มนุษย์ยังต้องการการดูแลปกป้องให้พ้นจากภัยอันตรายจากการ

ถูกคุกคามภายนอก ดังนั้นมนุษย์จึงต้องมีผู้ที่มีความสามารถเหนือกว่ามาเป็นปกป้อง รวมถึงสร้างความมั่นคงในทุก ๆ ด้านในชีวิต

ลำดับที่ 3 ความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของ (Belongingness and Love Needs) เป็นความต้องการที่เพิ่มมากขึ้นกว่าความต้องการขั้นพื้นฐาน จัดว่าเป็นความต้องการขั้นสูงโดยที่มนุษย์จะต้องมีการดำรงเผ่าพันธุ์จึงต้องมีครอบครัวซึ่งจะเริ่มต้นจากการมีความรักและแสดงความเป็นเจ้าของซึ่งกันและกัน

ลำดับที่ 4 ความต้องการความภาคภูมิใจจากการยอมรับในด้านชื่อเสียงและเกียรติยศ (Self-Esteem Needs) เป็นความต้องการขั้นสูงของมนุษย์ที่ย่อมมีความต้องการมากกว่าความรักและความเป็นเจ้าของที่มีข้อจำกัดเพียงบุคคลกลุ่มเล็ก ๆ ดังนั้นมนุษย์ที่มีความพร้อมก็จะพยายามที่จะพยายามสร้างและแสวงหาการยอมรับจากคนส่วนมากด้วยชื่อเสียงและเกียรติยศ

ลำดับที่ 5 ความต้องการความสมบูรณ์ในชีวิต (Self-Actualization Needs) เป็นความต้องการขั้นสูงสุดของมนุษย์ที่ต้องการจะทำความปรารถนาของตนเองให้สำเร็จ โดยมนุษย์จะพยายามใช้ความสามารถที่มีทั้งหมดในตนมาสรรค์สร้างสิ่งที่ตนเองปรารถนาด้วยความพยายามยิ่ง

จากทฤษฎีลำดับความต้องการของมนุษย์นี้จัดว่าเป็นตัวต้นเหตุที่ทำให้มนุษย์ต้องการสื่อสารด้วยภาษาเพื่อให้ได้รับการตอบสนองจากความต้องการนั้น ๆ และการสื่อสารด้วยการใช้ภาษานี้ก็จะมีระดับซับซ้อนขึ้นตามลำดับของความต้องการนั้น ทั้งนี้เพราะการสื่อสารด้วยภาษานั้นย่อมมีเป้าประสงค์เดียวก็คือการสื่อความหมายเพื่อความเข้าใจระหว่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลสองฝ่ายที่จะต้องทำความเข้าใจ แปลความ ตีความ จากสิ่งที่ส่งมาเป็นสัญลักษณ์หรือเป็นสัญญาณบอกเจตนา ซึ่งสอดคล้องกับคำอธิบายคำว่าสื่อสารจากนักวิชาการหลายคน (มัลลิกา คณานุรักษ์. 2547: 22, สวนิต ยมาภัย. 2526: 12, ธิติพัฒน์ เอี่ยมนิรันดร์. 2548: 27, นรินทร์ พัฒนาพงศา. 2542: 3, สมพร สุทัศน์ีย์. 2544: 238, Schram, 1978, อังไฉน กิติมา สุรสนธิ. 2541: 3) โดยสรุปได้ว่า

การสื่อสารเป็นเรื่องของการสร้างเครื่องหมายในรูปแบบของสัญลักษณ์หรือสัญญาณที่มีความหมายในเชิงภาษาแฝงอยู่จากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร โดยเครื่องหมายนั้นจะใช้ความหมายบอกเจตนาของผู้ส่งสาร และผู้รับสารก็ต้องทำความเข้าใจ แปลความ หรือตีความเครื่องหมายที่มีความหมายนั้นออกมาแล้วก็จะทราบถึงเจตนาของผู้ส่งสาร จากนั้นจึงมีการแสดงพฤติกรรมหรือโต้ตอบกลับอันเป็นการสนองตอบต่อสารที่มีความหมายนั้น

การแบ่งประเภทการสื่อสารสามารถแบ่งได้ตามลักษณะเฉพาะของการสื่อสารหลายลักษณะ ดัง มลินี สมภพเจริญ (2556: 7 – 8) ได้แบ่งประเภทของการสื่อสารไว้ 5 มุมมอง ดังนี้

มุมมองที่ 1 แบ่งตามเกณฑ์จำนวนผู้ที่ทำการสื่อสาร ได้แก่ การสื่อสารภายในบุคคล การสื่อสารระหว่างบุคคล การสื่อสารระหว่างบุคคลแบบกลุ่มใหญ่ การสื่อสารภายในองค์กร และการสื่อสารมวลชน

มุมมองที่ 2 แบ่งตามเกณฑ์ลักษณะการใช้ภาษา ได้แก่ การสื่อสารวัจนภาษา และการสื่อสารอวัจนภาษา

มุมมองที่ 3 แบ่งตามลักษณะช่องทางการสื่อสาร ได้แก่ การสื่อสารแบบเฉพาะหน้า และการสื่อสารแบบมีสิ่งสกัดกั้น

มุมมองที่ 4 แบ่งตามความแตกต่างระหว่างถิ่นอาศัย ได้แก่ การสื่อสารระหว่างเชื้อชาติ การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม และการสื่อสารระหว่างประเทศ

มุมมองที่ 5 แบ่งตามการจัดหมวดหมู่ในการสอนเนื้อหาวิชา ได้แก่ การสื่อสารระหว่างบุคคล การสื่อสารมวลชน การสื่อสารในองค์กร การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม การสื่อสารการเมือง ระบบข่าวสาร (Information System) การสื่อสารการสอน และการสื่อสารสาธารณสุข

การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพสามารถที่จะเกิดขึ้นได้จากความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของการสื่อสาร กล่าวคือ ผู้ส่งสาร สาร สื่อ ผู้รับสาร และปฏิกิริยาสนองตอบ และถ้ากล่าวโดยย่อก็คือความสามารถในการสร้างและส่งสารของผู้ส่งสาร และความสามารถในการรับสารด้วยการทำความเข้าใจ การแปลความ หรือการตีความสารของผู้รับสาร ซึ่งบุคคลทั้งสองนี้จะต้องมีสมรรถนะหรือขีดความสามารถในส่งและรับสารที่เสมอกัน ดังนั้นขีดความสามารถหรือสมรรถนะในการสื่อสารด้วยภาษาจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้ส่งสารและผู้รับสารจะต้องได้รับการฝึกฝนมาเป็นอย่างดี โดยเฉพาะการสื่อสารด้วยภาษาในระดับอุดมศึกษาซึ่งเป็นการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้และเพื่อนำไปปรับใช้กับการดำเนินชีวิตจริงทั้งในปัจจุบันและในอนาคต

การเรียนรู้เกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อนำมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ จำเป็นจะต้องเรียนรู้เกี่ยวกับทฤษฎีและแบบจำลองของการสื่อสาร ในการวิจัยนี้มุ่งที่จะใช้ทฤษฎีการสื่อสารทางสังคม โดยมุ่งศึกษาแบบจำลองของเดวิด เบร์โล (David Berlo, 1960. อ้างใน มณฑล ใบบัว. 2536: 56 – 59) จากหนังสือ The Process of Communication ได้กล่าวถึงขอบเขตและวัตถุประสงค์ทางการสื่อสาร ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการสื่อสาร ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร บทบาทของภาษาหรือความหมายในพฤติกรรมสื่อสารของมนุษย์ และปัจจัยที่ที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลทางการสื่อสาร ซึ่งเบร์โลได้อธิบายกระบวนการสื่อสารของมนุษย์ว่าเป็นกระบวนการที่ประกอบด้วยปัจจัยหรือองค์ประกอบที่สำคัญ 6 ประการ ได้แก่ แหล่งสาร ผู้เข้ารหัสสาร เนื้อหาข่าวสาร ช่องทางนำสาร ผู้ถอดรหัสสาร และผู้รับสาร จากปัจจัยหรือองค์ประกอบนี้ การส่งสารและรับสารระหว่างผู้ส่งกับผู้รับ แหล่งสารกับผู้เข้ารหัสสารจัดว่ารวมอยู่ในตัวบุคคลเดียวกัน คือ ผู้ส่งสาร (Source) ดังนี้

ผู้ส่งสาร (Source) คือ บุคคลที่ส่งหรือถ่ายทอดข้อมูล เป็นผู้ที่มีความรู้ ทักษะทัศนคติ สามารถเข้ารหัส (Encode) ในเนื้อหาข่าวสาร โดยพยายามปรับระดับของข้อมูลให้เหมาะสมและถ่ายทอดระดับการรับรู้ของผู้รับ รวมถึงพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับผู้รับสารด้วย

ข้อมูลข่าวสาร (Message) คือ เนื้อหาสาระที่เป็นวจนภาษาและอวจนภาษาที่เกี่ยวข้องด้านเนื้อหา สัญลักษณ์ และวิธีการส่งสารจากจัดเรียงลำดับองค์ประกอบย่อยตามโครงสร้างของสารนั้น

ช่องทางสาร (Channel) คือ ช่องทางที่ใช้ในการถ่ายทอดสาร โดยคำนึงถึงประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้แก่ หูสัมผัสการได้ยินได้ฟังเสียง ตาสัมผัสการเห็นการดูรูปภาพ จมูกสัมผัสการดมกลิ่น ลิ้นสัมผัสในการรับรส และกายสัมผัสความรู้สึก

ผู้รับสาร (Receiver) คือ บุคคลที่ทำหน้าที่ถอดรหัส (Decode) อยู่ปลายทางของกระบวนการสื่อสาร ซึ่งมีความสำคัญในฐานะดัชนีชี้วัดความสำเร็จของการสื่อสาร ดังนั้นจึงต้องเป็นผู้มีความรู้ มีทักษะ และมีทัศนคติที่สัมพันธ์และเสมอกับผู้ส่งสารตามระดับทางสังคมและวัฒนธรรม

การสื่อสารตามแบบจำลอง S-M-C-R นี้เป็นการสื่อสารที่ยึดองค์ประกอบของการสื่อสารเป็นหลัก กล่าวคือ ผู้ส่งสาร สาร สื่อ และผู้รับสาร ดังที่ เกศินี จุฑาวิจิตร (2542, น.13) กล่าวว่า จุดเด่นของแบบจำลองตามทฤษฎีนี้อยู่ที่การแสดงให้เห็นถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของการสื่อสารแต่ละองค์ประกอบ ซึ่งมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของการสื่อสารทั้งกระบวนการ นอกจากนี้กระบวนการสื่อสารนี้ยังสามารถประยุกต์ใช้อธิบายการสื่อสารระดับบุคคลหรือระดับสถาบัน เช่น การสื่อสารมวลชนหรือสำนักงานข่าวสาร หรือโครงสร้างของหน่วยงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ซึ่งสามารถเปรียบเทียบองค์ประกอบของกระบวนการเรียนรู้และกระบวนการสื่อสารได้ ดังที่ มณฑล ไยบัว (2536: 59) ได้แสดงการเปรียบเทียบ ดังนี้

ตารางที่ 2.2 เปรียบเทียบองค์ประกอบของกระบวนการเรียนรู้และกระบวนการสื่อสาร

องค์ประกอบในกระบวนการเรียนรู้	องค์ประกอบในกระบวนการสื่อสาร
1. มนุษย์	1. ช่องทาง
2. สิ่งเร้า	2. เนื้อหาข่าวสาร
3. การรับรู้ในสิ่งเร้า	3. การถอดรหัส
4. การตีความสิ่งเร้า	4. ผู้รับ-แหล่งของสาร
5. ปฏิกริยาหรือแรงสนองต่อสิ่งเร้า	5. การเข้ารหัสของสาร
6. ผลของการตอบสนองต่อสิ่งเร้า	6. ปฏิกริยาตอบกลับ

การเรียนรู้การสื่อสารตามหมวดวิชาศึกษาทั่วไปเป็นการเรียนรู้ที่มุ่งการสื่อสารเชิงบูรณาการ การจัดการเรียนการสอนในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปย่อมจะมุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการตามแนวทางที่กำหนดไว้ในกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ กล่าวคือการบูรณาการสื่อสารด้วยภาษาให้สอดคล้องกับสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ กับคณิตศาสตร์ รวมถึงการบูรณาการในศาสตร์ของตนเอง คือ ภาษาศาสตร์ โดยวิธีบูรณาการนั้นสามารถที่จะทำได้หลายลักษณะ สำหรับการบูรณาการในภาพรวมใหญ่โดยทั่วไปจะมีการบูรณาการแบบสหวิทยาการ และการบูรณาการเชิงวิธีการ ดังนี้

การบูรณาการแบบสหวิทยาการ เป็นการบูรณาการโดยยึดเนื้อหาสาระเป็นหลัก ดังที่ เอกรินทร์ สีมหาศาล (2546, น. 392) อธิบายถึงการบูรณาการแบบสหวิทยาการไว้ว่า เป็นการบูรณาการในเนื้อหาจากกลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเป็นหลักหรือเป็นแกน จากนั้นจึงนำเนื้อหาสาระจากกลุ่มอื่นมาบูรณาการร่วม โดยผู้สอนจะร่วมกันกำหนดหัวเรื่อง (Topic) แนวคิด (Theme) หรือข้อปัญหาที่น่าสนใจร่วมกัน เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาเนื้อหาสาระที่หลากหลาย อันจะนำไปสู่การวิเคราะห์และการสังเคราะห์ต่อไป

การบูรณาการเชิงวิธีการ เป็นการบูรณาการวิธีการสอนตามหลักการและแนวคิดของศาสตร์ต่าง ๆ มาใช้กับวิธีการสอนตามหลักการและแนวคิดของวิชาใดวิชาหนึ่งเป็นหลักหรือเป็นแกน ดังที่ สิริพัชร์ เจษฎาวิโรจน์ (2546, น. 31) อธิบายไว้ว่า การบูรณาการเชิงวิธีการ เป็นการผสมผสานการสอนแบบต่าง ๆ ของแต่ละกลุ่มสาระวิชาเข้ามาใช้ร่วมกัน โดยเน้นให้เกิดความหลากหลายของกิจกรรมการเรียนการสอน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถที่จะนำความรู้จากหลักการและแนวคิดของศาสตร์ต่าง ๆ ไปเชื่อมโยงสู่การปฏิบัติต่อไป

การบูรณาการรายวิชาการสื่อสารด้วยภาษาไทยในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปเป็นวิธีการบูรณาการเพื่อให้สอดคล้องกับปรัชญาของหมวดวิชาศึกษาทั่วไปว่า “สร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์” และความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์นี้ย่อมจะต้องสมบูรณ์ไปด้วยความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่ดีต่อการปรับตัวให้สามารถอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างมีความสุขพร้อมไปด้วยคุณธรรมจริยธรรม มีจิตใจที่ละเอียดอ่อนด้วยสุนทรียะตามหลักการของมานุษยวิทยา และมีทักษะในกระบวนการคิดสร้างสรรค์เชิงวิทยาศาสตร์ สามารถที่จะใช้ระบบของข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพทางเทคโนโลยีสารสนเทศให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคมได้ ซึ่งการบูรณาการดังกล่าวทั้งหมดนี้มีปัจจัยสำคัญที่สุดที่จะทำให้การเรียนรู้มีความสมบูรณ์ได้ย่อมขึ้นอยู่กับคุณภาพทางการสื่อสาร โดยเฉพาะการสื่อสารด้วยภาษาไทยซึ่งเป็นภาษาแม่ของผู้เรียน

การเรียนรู้การสื่อสารด้วยภาษาไทยในปัจจุบันเป็นการสื่อสารในยุคของการสื่อสารไร้พรมแดน แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้แบบเดิมอาจไม่ตอบโจทย์สังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและรุนแรง ด้วยการพัฒนาการสื่อสารของโลกจากสื่อเดิมมาเป็นสื่อใหม่ที่ส่งผลกระทบต่อ

องค์ประกอบทางการสื่อสารอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ คำว่าสื่อใหม่ (New Media) ในที่นี้ตามคำอธิบายของ กาญจนา แก้วเทพ (2556: 10) กล่าวว่า คุณลักษณะของสื่อประเภทที่เรียกว่า “สื่อใหม่” ที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกับหลายสิ่งหลายอย่างที่เกิดขึ้นในบริบทสังคมรุ่นหลังสมัยใหม่ (Post-modern Society) ตัวอย่างของคุณสมบัติที่กล่าวถึงนั้นก็เช่น มีลักษณะกระจายตัว (Decentralized) มีลักษณะลื่นไหลอยู่ตลอดเวลาไม่คงตัว (Dynamic) มีความพร้อมที่จะข้ามแดนของตัวเองไปรวมตัวกับสื่อประเภทอื่น ๆ จนกลายเป็นสื่อใหม่อีกแบบหนึ่งขึ้นมา (Convergence) เป็นต้น นอกจากนี้ อาร์ เค โลแกน (R.K. Logan, 2010 อ้างใน กาญจนา แก้วเทพ และ นิคม ชัยขุนทด, 2556, น. 18) ได้นำเสนอคุณลักษณะของสื่อใหม่เอาไว้ 16 ประการ ได้แก่ 1) เป็นการสื่อสารสองทาง (2) ง่ายต่อการเข้าถึงและแพร่กระจายสารสนเทศ 3) ก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ต่อเนื่อง 4) มีการวางตัวในแนวเดียวกันและเอื้อต่อการบูรณาการ 5) เอื้อต่อการสร้างชุมชน 6) มีลักษณะที่ง่ายต่อการเคลื่อนย้ายพกพาได้สะดวก 7) มีลักษณะที่หลอมรวมกัน 8) มีลักษณะปฏิบัติงานร่วมกันได้ 9) มีความสามารถที่จะประมวลเนื้อหาจากหลายแหล่งมาไว้รวมกัน 10) เพิ่มความหลากหลาย เพิ่มทางเลือก และ หาที่สุดไม่ได้ (Longtail) 11) การหวนคืนกลับมาประสานกันครั้งใหม่ระหว่างผู้ส่งสาร/ผู้รับสาร 12) มีลักษณะส่งเสริมการรวมกลุ่มกันทางสังคมและการร่วมมือกันทางไซเบอร์ 13) การเกิดวัฒนธรรมแบบตัดแปลง ตัดต่อ และปะติด 14) การเปลี่ยนจากผลผลิตมาสู่บริการ 15) เป็นสื่อที่อนุญาตให้ผู้รับสารเป็นผู้เปลี่ยนแปลงเนื้อหา 16) การเปรียบเทียบระหว่างสื่อเก่าและสื่อใหม่

จากคุณลักษณะ 16 ประการของสื่อใหม่ พบว่า มีความหลากหลายและซับซ้อนทั้งในเชิงระบบและการใช้ สอดคล้องกับการจำกัดความของกาญจนา แก้วเทพ และ นิคม ชัยขุนทด (2556, น. 266 – 269) สรุปได้ว่า สื่อใหม่ คือ สื่อดิจิทัลที่เพิ่มความหลากหลายของสื่อในตัวเอง และมีความสามารถในการปฏิสัมพันธ์กับผู้ใช้ได้ เพื่อใช้ในการส่งข้อมูลข่าวสารไปยังกลุ่มเป้าหมายทั้งเฉพาะบุคคลและเครือข่าย คุณลักษณะหลักของสื่อที่เรียกว่าสื่อใหม่ (New Media) นั้นต้องประกอบด้วย

1. สิ่งที่มีความเป็นดิจิทัล (Digitalization) คือ มีลักษณะการทำงานและการประมวลผลแบบหลากหลาย รวดเร็ว และแม่นยำกว่าสื่อเดิมที่เรียกว่าอะนาล็อก
2. มีลักษณะการหลอมรวมของสื่อ (Media convergence) ซึ่งแต่เดิมแต่ละสื่อจะมีคุณสมบัติและลักษณะเฉพาะด้าน ก็ถูกนำเอาลักษณะต่าง ๆ เหล่านี้มารวมกันเพื่อให้สะดวกต่อการใช้งานในสื่อเพียงสื่อเดียว
3. มีการปฏิสัมพันธ์ (Interactivity) ระหว่างสื่อกับผู้ใช้สื่อ
4. เป็นการสื่อสารจากหน่วยเดียวบุคคลเดียว กระจายสารไปยังกลุ่มหม่มาก (One-to-many) ซึ่งมีลักษณะคล้ายสื่อมวลชนที่สามารถกระจายข่าวสารจากผู้ส่งเพียงคนเดียวหรือกลุ่มเดียวไปยังผู้รับสารจำนวนมากพร้อม ๆ กันภายในเวลาอันรวดเร็ว

5. เป็นการกระจายสารจากกลุ่มคนไปยังกลุ่มอื่น (Many-to-many) นอกจากการกระจายสารจากบุคคลเดียวไปยังคนหมู่มากแล้ว ยังอาจเป็นการกระจายสารจากหลาย ๆ คน ไปยังอีกหลาย ๆ คนในเวลาเดียวกันซึ่งเรียกว่าระบบเครือข่าย

สรุปได้ว่า สื่อใหม่นั้นมีสาเหตุมาจากวิวัฒนาการของเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพสูง ถูกนำมาใช้สนองความต้องการของมนุษย์ที่ต้องการมีส่วนร่วมหรือปฏิสัมพันธ์กันในการสื่อสาร ทั้งนี้ก็เพื่อสนองความต้องการของตัวเองอย่างไม่มีข้อจำกัด พฤติกรรมการเรียนรู้ของมนุษย์ก็คือการสื่อสารนั่นเอง จึงเสี่ยงไม่ได้ที่จะต้องนำวิธีการสื่อสารมาเป็นปัจจัยหลักสำหรับการเรียนการสอน โดยเฉพาะการใช้สื่อใหม่ที่มีอยู่รอบตัวให้เกิดประโยชน์ทางการเรียนรู้อย่างมีวิจารณ์ญาณรอบด้าน และที่สำคัญที่สุดก็คือ สื่อใหม่มีข้อได้เปรียบในการดึงดูดใจเนื่องจากมีลักษณะของเนื้อหาและรูปแบบที่หลากหลาย ตัวสื่อมีลักษณะที่เปิดโอกาสให้ผู้ผู้มีปฏิสัมพันธ์และเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่าย นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างความท้าทายให้แก่ผู้เรียนยุคใหม่นี้จากการใช้สื่อใหม่เป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างแรงจูงใจและแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ได้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด

หมวดวิชาศึกษาทั่วไปเป็นหมวดวิชาที่ต้องส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้ที่ผ่านการกลั่นกรองมาแล้วด้วยตนเอง เพื่อนำไปสู่การสร้างแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์สิ่งดี ๆ ให้แก่ตนเองและสังคมต่อไป การวิจัยนี้มุ่งที่จะเสริมสร้างสมรรถนะหรือความสามารถด้านการสื่อสารภาษาไทยเป็นสำคัญ ในขณะที่ภาษาไทยถูกนำมาใช้ในการสื่อสารแบบสื่อใหม่อย่างหลากหลาย ที่มีทั้งแง่บวกและแง่ลบ การนำทฤษฎีแบบจำลอง S-M-C-R มาใช้ควบคู่กับลักษณะของสื่อใหม่สำหรับการเรียนการสอนรายวิชาภาษาไทยหมวดวิชาศึกษาทั่วไป โดยการเน้นที่ความสัมพันธ์ของสมรรถนะในองค์ประกอบทางการสื่อสารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพทางการสื่อสาร โดยมีปัจจัยสำคัญต่อสมรรถนะหรือขีดความสามารถของผู้ส่งและผู้รับที่จะทำการสื่อสารความหมายนั้นจากทักษะในการสื่อสาร (Communication Skills) ทักษะคติ (Attitudes) ระดับความรู้ (Knowledge Levels) ระบบสังคมและวัฒนธรรม (Social-Culture System) ซึ่งจำเป็นจะต้องยึดการบูรณาการตามหลักการของหมวดวิชาศึกษาทั่วไปดังประโยชน์ที่ศึกษาไว้แล้วเบื้องต้น

การบูรณาการตามหลักการของหมวดวิชาศึกษาทั่วไปในงานวิจัยนี้ มีแนวคิดในการบูรณาการจากทฤษฎีแบบจำลองการสื่อสาร S-M-C-R คู่กับทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (Social Cognitive Theory) รวมถึงแนวคิดเกี่ยวกับสื่อใหม่ โดยมีความเชื่อพื้นฐานว่ามนุษย์เป็นสัตว์โลกที่รู้จักการใช้ปัญญาสร้างความรู้ รู้จักคิด รู้จักใช้ประโยชน์จากการสังเกต และมีประสบการณ์เพื่อการเรียนรู้ โดยการเรียนรู้ตามแนวบูรณาการทฤษฎีและแนวคิดนี้ควรจะมีมุ่งไปที่ประสบการณ์การแก้ปัญหาจากผลกระทบของสื่อที่เป็นปรากฏการณ์ใหม่ที่เกิดขึ้นในสังคมอย่างสร้างสรรค์ (A. Bandura, 1994. อ้างใน กาญจนา แก้วเทพ และ นิคม ชัยขุนพล. 2556, น. 84)

3.4 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom)

แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) เป็นแนวคิดการจัดรูปแบบการเรียนการสอนแบบใหม่ของทศวรรษนี้ ผู้พัฒนาแนวคิด คือ โจนาธาน เบิร์กแมนน์ และ อาร์รอน แซมส์ (Jonathan Bregmann & Aaron Sams) ครูในระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนวูดแลนด์ ปาร์ค ไฮสคูล (Woodland Park Highschool) เมืองวูดแลนด์ ปาร์ค (Woodland Park) รัฐโคโลราโด (Colorado) ประเทศสหรัฐอเมริกา จุดประกายเริ่มต้นที่ทำให้ครูทั้งสองเกิดแนวคิดในการจัดการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้านมาจาก 3 กรณี โดยสรุป ได้แก่ กรณีที่ 1 นักเรียนบางคนไม่สามารถจดบันทึกเนื้อหาที่ครูสอนได้ทันในช่วงเวลาเรียน กรณีที่ 2 นักเรียนบางคนมีปัญหาขาดเรียนบ่อย และกรณีที่ 3 นักเรียนที่ทำคะแนนได้ดีแต่ไม่เข้าใจประเด็นความคิดรวบยอด (Key Concept) ของเนื้อหาอย่างแท้จริง (Jonathan Bregmann & Aaron Sams, 2012, p. 4)

กรณีดังกล่าวได้เป็นแรงผลักดันให้ครูทั้งสองต้องหาวิธีการแก้ไข แนวคิดเรื่องการพัฒนาวิธีการจัดการเรียนการสอนจึงเกิดแบบใหม่ขึ้นจนเป็นที่ยอมรับ โดยทั้งสองได้ร่วมกันเขียนหนังสือชื่อ Flip your classroom: Reach every student in every class every day หนังสือเล่มนี้ใช้วิธีการนำเสนอด้วยการใช้ภาษาง่าย ๆ เล่าเรื่องที่เป็นประสบการณ์ของตนเองออกมาได้อย่างน่าติดตาม เนื้อหาในหนังสือแบ่งออกเป็น 9 บท โดยบทแรกจะกล่าวถึงที่มาของแนวคิด (Our story Creating the Classroom) บทที่ 2 กล่าวถึงลักษณะทั่วไปของห้องเรียนกลับด้าน (The Flipped Classroom) บทที่ 3 บอกเหตุผลและประโยชน์ (Why you should flip your classroom) บทที่ 4 การพัฒนาการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน (How to implement the Flipped Classroom) บทที่ 5 ย้ำให้เห็นว่าการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้านทำให้เกิดการเรียนรู้แบบรู้จริง (The Flipped – Mastery Classroom) บทที่ 6 ยกตัวอย่างกรณีศึกษาสำหรับต้นแบบของห้องเรียนกลับด้านที่ทำให้เกิดการเรียนรู้แบบรู้จริง (The Case for the Flipped – Mastery Model) บทที่ 7 บอกวิธีการใช้แนวคิดมาสร้างเป็นรูปแบบการเรียนการสอน (How to implement the Flipped – Mastery Model) บทที่ 8 บอกวิธีแก้ปัญหาจากการใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน (Answering your questions, FAQs) และบทสุดท้ายเป็นบทสรุป (Conclusion)

ส่วนสำคัญที่เป็นเป้าหมายของหนังสือประการหนึ่งก็คือ ผู้เขียนได้นำเสนอแนวทางในการสร้างห้องเรียนกลับด้านที่เน้นให้เกิดการเรียนรู้แบบรู้จริง (Mastery Learning) ซึ่งเป็นแนวคิดเดิมของ จอห์น คาร์รอน (John B. Carrol, 1971, อ้างใน Bruce Joyce, Marsha Weil, with Emily Calhoun. 2000: 323) นำเสนอไว้ว่า การเรียนแบบรู้จริง (Mastery Learning) เป็นการเรียนรู้ที่ผู้มองการเรียนรู้ว่ามีความสัมพันธ์กับเวลาที่ผู้เรียนได้รับในการเรียนรู้ โดยเชื่อว่า ผู้เรียนทุกคนสามารถที่จะเรียนรู้ได้ตามวัตถุประสงค์ หากผู้เรียนได้รับเวลาที่เรียนรู้ในแต่ละเรื่องอย่างเพียงพอตามความต้องการของตน จากแนวคิดนี้สอดคล้องกับ วิจารณ์ พานิช (2556: 41-43) ได้อธิบายไว้ว่า

“การเรียนรู้แบบรู้จริง (Mastery Learning) เกิดขึ้นมานานแล้ว คือ ประมาณ 90 ปี แต่ไม่มีใครสนใจ รวมทั้งเป็นภาระแก่ผู้สอนมากเกินไป แต่ปัจจุบัน ไอ.ซี.ที. ช่วยให้การเรียนรู้แบบรู้จริงนี้ทำได้โดยผู้สอนไม่ต้องทำงานมากขึ้น” และได้ขยายความต่อว่า “หลักการสำคัญของการเรียนรู้แบบรู้จริง คือ การให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ชุดหนึ่งตามอัตราเร็วของการเรียนรู้ของตน ไม่ใช่ต้องเรียนตามอัตราเร็วที่ผู้สอนหรือชั้นเรียนกำหนด การเรียนรู้แบบนี้ ผู้เรียนต้องเรียนในลักษณะเรียงวัตถุประสงค์ไล่ไปตามลำดับพื้นฐานความรู้ก่อนหลัง คือต้องเข้าใจพื้นฐานความรู้ชุดที่ 1 เสียก่อน จึงจะสามารถเรียนรู้และเข้าใจบทเรียนที่ 2 ได้” จากนั้นจึงได้แบ่งลักษณะสำคัญของการเรียนรู้แบบรู้จริงไว้ทั้งหมด 3 ประการ ดังนี้

ประการที่ 1 ผู้เรียนเรียนเป็นกลุ่ม หรือเดี่ยว ๆ ตามอัตราเร็วที่เหมาะสม

ประการที่ 2 ผู้สอนคอยประเมินการเรียนรู้ (Formative Assessment) และวัดความเข้าใจของผู้เรียน

ประการที่ 3 ผู้เรียนพิสูจน์ว่าตนเองเรียนรู้วัตถุประสงค์นั้นแล้ว มีความเข้าใจอย่างแท้จริง โดยสอบผ่านข้อสอบ (Summative Assessment) ส่วนผู้เรียนที่ยังสอบไม่ผ่านวัตถุประสงค์ข้อใดก็ให้ได้รับการช่วยเหลือ

และวิจารณ์ พานิช (2556, น. 43) ยังได้ยืนยันว่า “จากผลการวิจัยบอกว่า การเรียนรู้แบบรู้จริง ช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน เพิ่มความร่วมมือระหว่างผู้เรียน เพิ่มความมั่นใจในตนเองของผู้เรียน และช่วยให้โอกาสผู้เรียนได้แก้ไขตัวเองในการเรียนรู้ ให้ถึงผลสัมฤทธิ์ได้หากเรียนรู้พลาดในรอบแรก”

ทิศนา แคมมณี (2554, น. 121) ได้กล่าวถึงการเรียนรู้ที่แท้จริงซึ่งก็คือการเรียนรู้แบบรู้จริง (Mastery Learning) ไว้ว่า “ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น (ซึ่งอาจเป็นความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ เจตคติ คุณลักษณะ ฯลฯ) จากกระบวนการที่บุคคลรับรู้และจัดกระทำต่อสิ่งเร้าต่าง ๆ เพื่อสร้างความหมายของสิ่งเร้า (สิ่งที่เรียนรู้) นั้นเชื่อมโยงกับความรู้และประสบการณ์เดิมของตน จนเกิดเป็นความหมายที่ตนเข้าใจอย่างแท้จริง และสามารถอธิบายตามความเข้าใจของตนได้”

การเรียนรู้แบบรู้จริง (Mastery Learning) นับว่าเป็นเป้าหมายสำคัญของรูปแบบการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน แม้จะมีการกล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้ต้องมีรูปแบบการเรียนการสอนนี้ในลักษณะของความพร้อมเกี่ยวกับเวลาของผู้เรียน รวมถึงศักยภาพและความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งท้ายที่สุดก็คือต้องการให้ผู้เรียนได้รับการเรียนรู้แบบรู้จริงนั่นเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ แอนดริว สกรีน (2014) ได้บรรยายและนำเสนอ 4 เสาหลักของ “FLIP” ไว้ว่า

เสาหลัก F = Flexible environment, สภาพแวดล้อมที่ยืดหยุ่น หมายถึง รูปแบบการเรียนรู้มีลักษณะที่มีการยืดหยุ่นระหว่างระยะเวลาและช่องว่างของการเรียนรู้

เสาหลัก L = Learning Culture, วัฒนธรรมการเรียนรู้ หมายถึง ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน

เสาหลัก I = Intentional Content, กำหนดเนื้อหาได้สมจริง หมายถึง เนื้อหาการเรียนรู้ในชั้นเรียนถูกออกแบบโดยคำนึงถึงความเป็นจริง คือ ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ได้จริง

เสาหลัก P = Professional Educator, นักการศึกษามืออาชีพ หมายถึง เป็นผู้ใฝ่เรียนรู้อย่างผู้รู้จริงปราศจากข้อสงสัยและความหวั่นไหวใด ๆ

3.4.1 ประโยชน์จากการจัดการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน

ประโยชน์ของการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านสรุปจากการศึกษาหนังสือ โดย โจนาธาน และ อาร์รอน (Jonathan Bergmann and Aaron Sams, 2012, pp. 19 – 33) ดังนี้

- 1) ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้บทเรียนล่วงหน้าก่อนมาเข้าชั้นเรียนได้
- 2) ช่วยผู้เรียนสามารถตามชั้นเรียนจากการเข้าไปเรียนรู้ในสื่อวีดิทัศน์ย้อนหลัง ในกรณีที่ไม่ได้เข้าชั้นเรียนได้ไม่ยุ่งยาก
- 3) ช่วยให้ผู้เรียนได้รับการช่วยเหลือในการเรียนรู้อย่างทั่วถึง ผู้ที่มีพัฒนาการเรียนช้าก็จะได้ไม่ถูกทอดทิ้ง ในขณะที่ผู้ที่มีพัฒนาการเรียนเร็วก็จะได้รับการส่งเสริมอย่างเต็มที่
- 4) ช่วยให้ผู้เรียนสามารถทบทวนการเรียนรู้ได้ตลอดเวลาจากการกรอกลับครูของตนเองได้จากสื่อวีดิทัศน์
- 5) ช่วยเพิ่มปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เพราะเป็นการจัดการวิธีการเรียนรู้ 2 รูปแบบอย่างสัมพันธ์กัน คือ รูปแบบในชั้นเรียน และรูปแบบนอกชั้นเรียน
- 6) ช่วยเพิ่มปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน ซึ่งเป็นผลมาจากการเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนจากเดิมที่เรียนรู้ตามคำสั่งมาเป็นการเรียนรู้เพื่อตนเอง การเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนจึงเกิดขึ้นจากการเรียนรู้แบบร่วมมือ
- 7) ช่วยให้เห็นคุณค่าของความแตกต่างของผู้เรียนเป็นรายบุคคล จากการที่ผู้สอนปรับเปลี่ยนการสอนที่ขึ้นอยู่กับที่แล้วบรรยาย มาเป็นการเดินดูการทำงานของผู้เรียนในฐานะผู้แนะนำ จะทำให้สามารถมองเห็นข้อเด่นและข้อจำกัดของผู้เรียนแต่ละคนได้
- 8) ช่วยแก้ปัญหาในการเรียนการสอนหลายปัญหาคลี่คลายไปในทางที่น่าพอใจ เช่น ปัญหาการเบื่อการเรียน การก่อกวนในชั้นเรียน หรือการไปหลบนั่งใช้สมาร์ทโฟน รวมถึงสิ่งที่ไม่พึงประสงค์แบบอื่น ๆ ทั้งนี้เพราะรูปแบบการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้านจะเน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติการด้วยตนเอง ทุกคนภายในชั้นเรียนต่างก็มีหน้าที่และความรับผิดชอบที่ต้องทำ ทุกคนรวมถึงผู้สอนด้วย

9) ช่วยให้เกิดความโปร่งใสในการจัดการศึกษา และสร้างศรัทธาต่อระบบการศึกษาของมวลชนที่ตกต่ำให้ดีขึ้น จากการเผยแพร่ข้อมูลที่เป็นบทเรียนและข้อกำหนดทางการเรียนรู้ต่าง ๆ ลงไปสู่สื่อสาธารณะ ทำให้บุคคลอื่นแม้จะไม่ใช่ผู้เรียนก็สามารถเข้าไปเรียนรู้ได้อย่างไม่มีข้อจำกัด

แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน นับได้ว่าเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่น่าสนใจยิ่งในทศวรรษนี้ ด้วยแนวคิดนี้ได้ตอบโจทย์การพัฒนาของสังคมยุคปัจจุบันได้อย่างลงตัว เพื่อให้เห็นว่าแนวคิดนี้มีประโยชน์และใช้ได้จริง ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาผลงานการนำแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านนี้ไปใช้วิจัยรูปแบบการเรียนการสอนของ กรวรรณ สืบสม (2560, น. 124) วิสุทธิ์ ตรีเงิน (2562, น. 59 - 60) ศศิธร มุกประดับ และคณะ (2561, น. 7) พบว่า งานวิจัยทั้งสามงานนี้ได้ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านมาใช้ร่วมกับรูปแบบการเรียนการสอนอื่น ซึ่งผลจากการวิจัยทำให้เห็นว่าแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านสามารถนำมาใช้กับการเรียนการสอนได้จริง จากแนวคิดในหนังสือ Flip Your Classroom: Reach Every Student in Every Class Ever Day ผู้เขียนยังได้กล่าวถึงรูปแบบการเรียนการสอนที่เป็นสากลนิยมไว้หลายรูปแบบ เช่น รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project Based Learning) และรูปแบบการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning) สุดท้ายในบทที่ 9 ของหนังสือ ผู้เขียนได้สรุปในลักษณะการให้ข้อคิดชี้เน้นให้เห็นประโยชน์เพิ่มเติมจากการใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบรู้จริงว่า การใช้วิธีการเรียนรู้จากวิดีโออาจเหมาะสมกับบางเนื้อหาเท่านั้น บางเนื้อหาอาจจำเป็นต้องให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าอย่างอิสระ โดยอาจใช้วิธีการผสมผสาน (Hybrid Method) ซึ่งเนื้อหาบางเนื้อหาอาจจะต้องใช้วิธีสอนแบบทางตรงหรือเผชิญหน้า (Direct Instruction) บางเนื้อหาต้องให้ผู้เรียนค้นคว้าข้อมูลเอง และบางเนื้อหาที่ใช้รูปแบบของห้องเรียนกลับด้านได้ โดยได้ยืนยันว่าการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้านเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่ยืดหยุ่น เน้นให้ผู้เรียนมีความรู้และรับผิดชอบในการเรียนรู้ สามารถเรียนรู้เนื้อหาในเชิงลึกได้มากยิ่งขึ้น ในสภาพแวดล้อมที่มีการโต้ตอบและปฏิสัมพันธ์กัน ซึ่งจะเป็นเหตุผลที่จะช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนได้ไม่ยากนัก

3.4.2 วิธีการและขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน

วิธีการและขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้านมีหลักการง่าย ๆ คือ “เรียนรู้ที่บ้าน ทำการบ้านที่โรงเรียน” หมายถึง เน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้ล่วงหน้าด้วยตนเองก่อนนอกห้องเรียน เพื่อทำความเข้าใจและเก็บรวบรวมข้อมูลในส่วนที่เป็นภาคทฤษฎีก่อนล่วงหน้าจากสื่อที่หลากหลาย ซึ่งจะมีสื่อสมัยใหม่จำพวก ไอ.ที.ซี. เป็นหลัก จากนั้นจึงนำข้อมูลมาร่วมกันวิเคราะห์และนำลงสู่การปฏิบัติจริงในห้องเรียน ในหนังสือ Flip Your Classroom: Reach Every Student in Every Class Ever Day ได้นำเสนอตารางการเปรียบเทียบเวลาเรียนในห้องเรียนแบบ

ดั้งเดิมกับห้องเรียนกลับด้าน (Jonathan Bergmann and Aaron Sams, 2012, p. 15) ให้ความแตกต่างดังนี้

ตารางที่ 2.3 เปรียบเทียบกิจกรรมและเวลาในการจัดการเรียนรู้ของห้องเรียนแบบดั้งเดิม และห้องเรียนกลับด้าน

ห้องเรียนแบบดั้งเดิม		ห้องเรียนกลับด้าน	
กิจกรรม	เวลา	กิจกรรม	เวลา
นำเข้าสู่บทเรียน	5 นาที	นำเข้าสู่บทเรียน	5 นาที
ทบทวนการบ้านที่ทำไว้ก่อนเข้าชั้นเรียน	20 นาที	ทบทวนการดูวิดีโอที่ศึกษามาแล้วล่วงหน้าจากการถามตอบ	10 นาที
บรรยายเนื้อหาใหม่	30-45 นาที	กิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้สอนมอบหมาย/ผู้เรียนคิดเองหรือเข้าห้องปฏิบัติการ	75 นาที
กิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้สอนมอบหมาย/ผู้เรียนคิดเองหรือเข้าห้องปฏิบัติการ	20-35 นาที		

จากตารางเปรียบเทียบจะเห็นว่ารูปแบบการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้านจะเน้นการเรียนรู้ในภาคปฏิบัติหรือเน้นกิจกรรม (Active Learning) ไม่เน้นการบรรยาย (Lecture) สำหรับขั้นตอนการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้นจะเริ่มจากการนำเข้าสู่บทเรียน (Warm up activity) ซึ่งจะใช้เวลาไม่มากนัก แต่จะต้องเป็นกิจกรรมที่สนุกสนานจนผู้เรียนจะไม่ยอมพลาดจากกิจกรรมนี้ เพราะอาจมีบางคนที่ไม่ได้เรียนรู้จากการดูวิดีโอล่วงหน้าจนต้องปลีกตัวไปดูวิดีโอในช่วงนี้ ช่วงที่ 2 (Q & A time on video) จึงมีการทบทวนเนื้อหาที่มาจากวิดีโอที่ศึกษามาก่อนเพื่อเป็นการย้ำให้เกิดความถูกต้องอีกครั้งก่อนจะนำข้อมูลมาใช้ ช่วงนี้ผู้สอนอาจทำการสาธิตบางเรื่องที่เป็นจำเป็นจะต้องให้เห็นเป็นรูปธรรม จากนั้นจึงเข้าสู่ช่วงที่ 3 (Guided and independent practice and/or lab activity) เป็นภาคปฏิบัติจากการนำข้อมูลที่เป็นทฤษฎีในช่วงที่ 2 มาลงมือกระทำจริง โดยอาจทำกิจกรรมในห้องเรียนหรือห้องปฏิบัติการก็ได้ การเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้านอาจเป็นภาระที่หนักสำหรับผู้สอนอยู่บ้าง เพราะต้องมีการจัดเตรียมหลายสิ่งหลายอย่างก่อนที่จะมีกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเฉพาะการสร้างสื่อวีดิทัศน์หรือวิดีโอ โจนาธาน

และ อาร์รอน (Jonathan Bergmann and Aaron Sams, 2012, p. 41 - 43) ได้แนะนำวิธีการและขั้นตอนการสร้างสื่อวิดีโอเพื่อใช้ในการเรียนการสอนไว้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนบทเรียนตั้งแต่การกำหนดวัตถุประสงค์อย่างละเอียดในการเรียนรู้ตามสาระ การเลือกเนื้อหา และการวางสไลด์เพื่อนำเสนอ

ขั้นตอนที่ 2 การบันทึกวิดีโอของบทเรียน โดยใช้คอมพิวเตอร์หรืออุปกรณ์เสริมอื่น ๆ

ขั้นตอนที่ 3 การปรับปรุงแก้ไขวิดีโอ เพื่อลดข้อผิดพลาดเมื่อถึงเวลานำไปใช้

ขั้นตอนที่ 4 การนำไปใช้ลงในแหล่งเรียนรู้ตามแผน

ส่วนวิธีการและขั้นตอนในการจัดการเรียนการสอนนั้น โจนาธาน และ อาร์รอน (Jonathan Bergmann and Aaron Sams, 2012, p. 51 – 56) ได้กล่าวไว้ในบทที่ 5 โดยระบุถึงองค์ประกอบที่จะนำมาใช้เป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน ได้แก่ การทำงานเป็นกลุ่มย่อยระหว่างผู้เรียน การทำงานเป็นกลุ่มย่อยระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน หรือการทำงานส่วนบุคคลที่มีการประเมินเพื่อพัฒนา (Formative Assessment) เพื่อวัดผลความเข้าใจของผู้เรียนระหว่างเรียนอย่างเป็นระยะ รวมถึงการประเมินสรุปผลสุดท้าย (Summative Assessment) เพื่อประเมินผลว่าผู้เรียนได้เรียนรู้บรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ ในส่วนของบทบาทผู้สอนจะต้องปรับเปลี่ยนจากเดิมเป็นผู้ให้เนื้อหาที่เป็นความรู้ทั้งหมดมาเป็นการให้เนื้อหาความรู้เฉพาะที่จำเป็นเท่านั้น บทบาทส่วนที่เหลือก็คือการคอยให้คำปรึกษา แนะนำ และตอบคำถาม และที่สำคัญที่สุดก็คือการวางแผนสำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ต้องคำนึงถึงเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

- 1) การกำหนดวัตถุประสงค์ของเนื้อหาให้ชัดเจน
- 2) ผู้สอนต้องมีการวางแผนการเรียนรู้ทั้งแบบรายบุคคลและรายกลุ่ม โดยจะต้องมีการชี้แจงจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ รวมถึงข้อตกลงและระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้
- 3) ผู้เรียนดำเนินการเรียนตามแผนที่วางไว้ จากนั้นจึงประเมินผลตามวัตถุประสงค์โดยมีผู้สอนคอยให้คำปรึกษาและแนะนำ เมื่อผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้แล้วก็แนะนำให้ไปเรียนรู้ในเรื่องต่อไป สำหรับผู้ที่ยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์ ก็จัดให้มีการซ่อมเสริมจนกว่าผู้เรียนจะบรรลุวัตถุประสงค์
- 4) การกำหนดระยะเวลาในการเรียนรู้ ผู้สอนจะต้องคำนึงถึงความแตกต่างทางศักยภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 5) ผู้สอนจะต้องติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง จะต้องเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคลอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนการจัดการเรียนการสอนครั้งต่อไป

นอกจากนั้น ทิศนา แคมมณี (2554, น. 121) ยังได้ระบุถึงการดำเนินการให้ถึงซึ่งการเรียนแบบปฏิรูประบบซึ่งเป็นเป้าหมายของแนวคิดการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้านสำหรับผู้สอนไว้ 2 ประการ คือ

ประการที่ 1 ผู้สอนต้องจัดเตรียมกิจกรรม/ประสบการณ์ที่จะเอื้อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างตื่นตัวและได้ใช้กระบวนการการเรียนรู้ที่เหมาะสม เพื่อนำไปสู่การเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ประการที่ 2 ในขณะที่ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้สอนควรลดบทบาทตนเองลงและเปลี่ยนแปลงบทบาทจากการถ่ายทอดความรู้ไปเป็นผู้อำนวยความสะดวก ช่วยให้ผู้เรียนดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษารูปแบบการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) เป็นการจัดการเรียนรู้เพื่อเปลี่ยนการใช้ช่วงเวลาของการบรรยายเนื้อหาในห้องเรียนปรับมาเป็นการจัดกิจกรรมเชิงรุก (Active Learning) โดยเน้นการสร้างให้เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง (Mastery Learning) ผ่านสื่อและเทคโนโลยีที่ผู้เรียนจะต้องเรียนรู้ด้วยตนเองมาก่อน ในภาพรวมของการนำรูปแบบการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้านมาใช้ พอลจะสรุปเป็นประเด็นได้จากแนวคิดของ สคูลไวร์ส (Schoolwires, 2013, อ้างใน พรพร โยธาวงษ์, 2561, น.: 256) กล่าวถึงการจัดการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้านนั้น ควรยึดหลักการโดยสรุป ดังนี้

1) การนำเข้าสู่ประสบการณ์ (Experiential Engagement) โดยผู้สอนแนะนำวิธีเรียนรู้ให้กับผู้เรียนอย่างมียุทธวิธีที่ผ่านการวางแผนมาแล้วอย่างดี

2) การสำรวจความรู้เพื่อสร้างมโนทัศน์ (Concept Exploration) โดยผู้สอนแนะนำให้ผู้เรียนเรียนรู้จากกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น สื่อวีดิทัศน์การบรรยาย สื่อบันทึกเสียง เว็บไซต์ สื่อสังคมออนไลน์

3) การสร้างความรู้ที่มีความหมาย (Meaning Making) โดยผู้เรียนสรุปองค์ความรู้จากสื่อที่ครูมอบหมายให้ศึกษา

4) การสาธิต และการประยุกต์ใช้ (Demonstration & Application) โดยผู้เรียนนำเสนอความรู้และการนำไปใช้

หลักการจัดการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้านตามประเด็นเบื้องต้นชี้ให้เห็นว่าการเรียนรู้แบบปฏิรูประบบนั้นจะต้องดำเนินการอย่างมีขั้นตอน โดยเฉพาะการเน้นให้เกิดประสบการณ์ที่แท้จริงสำหรับผู้เรียนย่อมจะต้องใช้วิธีการเชิงกลยุทธ์โน้มนำให้ผู้เรียนเกิดอยากรู้ อยากเห็นในสิ่งที่จะนำเสนอในบทเรียนนั้นด้วยตัวของผู้เรียนเองอย่างเต็มใจด้วยวิธีการสร้างแรงบันดาลใจ (Inspiration) ให้เกิดในเบื้องต้นก่อนการนำเข้าสู่ประสบการณ์การเรียนรู้อย่างแท้จริงทั้งประสบการณ์ในเรื่องขององค์ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) และเจตคติ (Attitude)

3.5 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะ (Competency)

แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะเริ่มจากบทความทางวิชาการเรื่อง Testing for Competency Rather Than for Intelligence ของ เดวิด ซี แม็คเคลลันด์ (David C. McClelland. 1973) นักจิตวิทยาแห่งมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะที่ดีของบุคคล (Excellent Performer) ในองค์กร กับระดับทักษะ ความรู้ และความสามารถ โดยยืนยันว่าการวัดระดับความฉลาดทางเชาวน์ปัญญาหรือไอคิว (Intelligence Quotient, IQ) และการทดสอบทางบุคลิกภาพยังไม่ครอบคลุมในการทำนายความสามารถหรือสมรรถนะของบุคคลได้ ทั้งนี้เพราะเห็นว่ายังไม่สามารถสะท้อนความสามารถที่แท้จริงให้ปรากฏเห็นในเชิงประจักษ์ได้ ซึ่งบทความนี้เป็นการพัฒนาแบบทดสอบทางบุคลิกภาพเพื่อศึกษาว่า บุคคลที่ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพนั้นมีทัศนคติและอุปนิสัยอย่างไร และพบว่าสมรรถนะเกี่ยวกับความเข้าใจข้อแตกต่างทางวัฒนธรรมเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงาน ไม่ใช่การทดสอบด้วยแบบทดสอบความถนัด นอกจากนี้บทความของเดวิดยังได้รับการกล่าวถึงอย่างกว้างขวางและเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาสมรรถนะ (Competency) ให้กลายเป็นทางเลือกหนึ่งนอกเหนือไปจากการวัดระดับความฉลาดทางเชาวน์ปัญญาหรือไอคิว

คำว่าสมรรถนะมาจากภาษาอังกฤษว่า Competency เป็นคำที่ถูกนำมาใช้เป็นนวัตกรรมในการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Management) ขององค์กรภาครัฐกิจและสังคม นิสตารักษ์ เวชชยานนท์ (2549, น. 33-35) ได้อ้างแหล่งข้อมูลที่กล่าวถึงความหมายและความแตกต่างระหว่างคำว่า Competency และ Competence จากพจนานุกรม The Concise Oxford of Current English โดยสรุปได้ว่า เป็นความสามารถเชิงลึกของบุคคลที่ส่งผลให้เกิดการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิผลดีขึ้นกว่าเดิมด้วยความเต็มใจ อันเกิดจากสิ่งที่บุคคลจำเป็นต้องมี คือ คุณลักษณะเฉพาะสำหรับการปฏิบัติงานซึ่งเรียกว่า Competence ได้แก่ ความรู้ ทักษะ แรงขับภายใน คุณลักษณะ และบทบาททางสังคม รวมถึงพฤติกรรมที่ทำให้เกิดความสามารถเรียกว่า Competency คือ ความสามารถหรือขีดความสามารถ

แซงไฮ ซีมา (Sanghi Seema, 1961, p. 8) ได้จำแนกให้เห็นความแตกต่างระหว่าง ศัพท์ว่า Competence และ Competency ดังนี้

ตารางที่ 2.4 จำแนกความแตกต่างระหว่างศัพท์ว่า Competence & Competency

Competence	Competency
ทักษะพื้นฐาน (Skill-Based)	พฤติกรรมพื้นฐาน (Behavior-Based)
มาตรฐานที่บรรลุแล้ว (Standard Attained)	ลักษณะของพฤติกรรม (Manner of Behavior)
สิ่งที่วัดได้ (What is measured)	วิธีการให้ถึงมาตรฐาน (How the standard is achieved)

ส่วนความหมายในภาษาไทยนั้นมีการสร้างคำศัพท์ขึ้นมาใช้หลายคำ เช่น สมรรถนะ ความสามารถ ซัดความสามารถ โดยแต่ละคำศัพท์ก็จะนิยามความหมายไปในทางเดียวกัน กล่าวคือ ประสิทธิภาพเชิงพฤติกรรมต่อการปฏิบัติงานของบุคคลที่แสดงออกอย่างรอบด้าน ตามพจนานุกรม ศัพท์ศึกษาศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (ราชบัณฑิตยสถาน. 2555, น. 102) ได้อธิบายศัพท์ว่า Competency ในความหมายภาษาไทยว่า “สมรรถนะ หมายถึง คุณลักษณะและพฤติกรรมที่บ่งชี้ถึง ความสามารถ ความชำนาญในการใช้ความรู้ ความเข้าใจ และทักษะที่มีอยู่อย่างเชี่ยวชาญ รวมทั้งรู้ วิธีการที่จะทำงานให้สำเร็จ โดยนำมาใช้ในการพัฒนาวัดและประเมินผลด้วย”

จากความหมายของคำว่าสมรรถนะและสามัคคีในภาษาไทย ทำให้นักพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์และนักวิชาการหลายคนได้ให้ความหมาย ไว้อย่างสอดคล้องกัน (ณรงค์วิทย์ แสันทอง. 2550: 9, อารงค์ศักดิ์ คงคาสวัสดิ์. 2553: 6, วัฒนา พัฒนพงศ์. 2546: 38, ปิยะชัย จันทร์วงศ์ไพศาล. 2549: 12, อารมณ์ ภูวิทย์พันธ์. 2555: 36, พุฒิ เด่นสมพรพันธ์. 2543: 9, ปิยะดา ชติยะวรา. 2545: 44, อานนท์ ศักดิ์วีระวิชัย. 2547: 61, อุกฤษณ์ กาญจนเกตุ. 2543: 20, ดนัย เทียนพุ่ม. 2546: 45) โดยประมวลและสรุปได้ดังนี้

สมรรถนะเป็นคุณลักษณะพื้นฐานที่มีอยู่ในตัวบุคคล ซึ่งจะปรากฏออกมาในเชิง พฤติกรรม กล่าวคือจะต้องมีการลงมือกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้เกิดขึ้นด้วยความเต็มใจและตั้งใจ โดยจะ แสดงให้เห็นถึงแนวทางการกระทำ พฤติกรรมหรือกระบวนการคิด คุณลักษณะพื้นฐานเหล่านี้จะแผ่ ขยายไปยังสถานการณ์อื่น ๆ และคงทนอยู่ภายในตัวบุคคลเป็นระยะเวลาอันยาวนานพอสมควร ซึ่งสามารถที่ จะนำมาใช้ในการพัฒนาด้วยการวัดผล และการประเมินผลได้ จากคุณลักษณะเหล่านี้อันประกอบไปด้วย ความรู้ ทักษะ อุปนิสัย เจตคติ แรงจูงใจ บุคลิกภาพ และค่านิยม

3.5.1 องค์ประกอบของสมรรถนะ

องค์ประกอบของสมรรถนะนอกจากจะปรากฏอยู่ในแนวคิดและนิยามแล้ว โดยทั่วไปนักจิตวิทยาและนักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ส่วนมากยังมักจะอธิบายให้สัมพันธ์กับทฤษฎีรูปแบบภูเขาน้ำแข็ง (Iceberg Model) ซึ่งเป็นทฤษฎีที่อยู่บนฐานความเชื่อว่า ความแตกต่างระหว่างบุคคลเปรียบเสมือนภูเขาน้ำแข็งที่มีบางส่วนอันเป็นส่วนน้อยปรากฏให้เห็นได้ง่ายและชัดเจนได้แก่ ส่วนของยอดภูเขาที่ลอยพ้นผิวน้ำ ในขณะที่มีส่วนใหญ่ที่ไม่สามารถมองเห็นได้ซึ่งอยู่ใต้น้ำลึกได้แก่ฐานและตัวของภูเขา เทียบได้กับบุคคลที่มีภาพลักษณ์ให้เห็นได้เพียงบางส่วนที่เป็นส่วนน้อยด้วยการแสดงออกที่สามารถมองเห็นได้จากกริยาท่าทางหรือการกระทำภาคปฏิบัติ ลักษณะเหล่านี้ได้แก่ ความรู้ (knowledge) และทักษะ (Skills) ต่าง ๆ ในขณะที่ส่วนใหญ่ที่ฝังลึกแฝงอยู่ในตัวตนของบุคคลซึ่งไม่สามารถจะมองเห็นจากการพฤติกรรมธรรมดาในชีวิตประจำวันได้ ลักษณะเหล่านี้ได้แก่ เจตคติ แรงจูงใจ อุปนิสัย ภาพลักษณ์ภายใน และบทบาทที่แสดงออกต่อสังคม และส่วนที่อยู่ใต้น้ำนี้ นับว่าเป็นส่วนที่สำคัญยิ่งต่อการพัฒนาบุคคล

องค์ประกอบของสมรรถนะได้ใช้แนวคิดจากทฤษฎีแบบจำลองภูเขาน้ำแข็ง (Iceberg Model) จากหลักการและแนวคิดของเดวิด ซี แม็คเคลลีแลนด์ (David C. McClelland. 1973) ซึ่งสอดคล้องกับ สเปนเซอร์และสเปนเซอร์ (Spencer and Spencer. 1993, p. 9-11) สเปนเซอร์และสเปนเซอร์ (Spencer and Spencer. 1993, pp. 9-11) ปิยะชัย จันทรวงศ์ไพศาล (2549, น. 15-16) และอรรังศักดิ์ คงศาสน์ (2553, น. 7) โดยสรุปเป็นองค์ประกอบดังนี้

1) ความรู้ (Knowledge) หมายถึง สาระ ข้อมูล แนวคิด และหลักการที่ บุคคลรวบรวมได้จากประสบการณ์ในชีวิต ความรู้เป็นผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิสัมพันธ์กับ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ สังคม และเทคโนโลยี บุคคลเรียนรู้จากประสบการณ์ การศึกษา อบรม การถ่ายทอดทางวัฒนธรรม การรับรู้ การคิด และการฝึกปฏิบัติ จนสามารถสรุปสาระความรู้และ นำไปใช้ประโยชน์ได้หรือพัฒนาไปสู่ระดับที่สูงขึ้น

2) ทักษะ (Skills) หมายถึง ความชำนาญหรือความสามารถในการกระทำ หรือการปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง เป็นทักษะพิสัยด้านร่างกาย สติปัญญา หรือสังคม ที่เกิดขึ้นจากการ ฝึกฝนหรือกระทำบ่อย ๆ

3) อัตมโนทัศน์ (Self-Concept) หมายถึง การประเมินตนเองด้วยตนเองของ บุคคลในทุกด้าน ทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม อัตมโนทัศน์แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ อัตมโนทัศน์ด้านบวก และ อัตมโนทัศน์ด้านลบ

4) อุปนิสัย (Trait) หมายถึง ความประพฤติที่เคยชินเป็นพื้นมาที่อยู่ในส่วนลึก ของบุคคล โดยจะมีพื้นฐานมาจากความรู้สึกนึกคิดที่แสดงความเป็นตัวตนของบุคคลที่มีผลต่อผู้อื่น และสังคมทั้งเชิงบวกหรือเชิงลบก็ได้

5) แรงจูงใจ (Motivation) หมายถึง กระบวนการกระตุ้นความคิด ความรู้สึก ความพยายาม ด้วยวิธีการต่าง ๆ ให้บุคคลแสดงพฤติกรรมเพื่อไปสู่เป้าหมาย

6) เจตคติ (Attitude) หมายถึง ความรู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งโน้มเอียงไปในทางบวกหรือลบ ซึ่งเกิดจากองค์ประกอบทางอารมณ์หรือจิตใจ เช่น ความรัก ความเกลียด และองค์ประกอบทางด้านความรู้ ความคิดเห็น เจตคติที่เกิดขึ้นมักส่งผลต่อพฤติกรรมของบุคคล

7) ค่านิยม (Values) หมายถึง ลักษณะที่บุคคลหรือสังคมยึดถือเป็นเกณฑ์แรงจูงใจในการคิดตัดสินใจและกำหนดมาตรฐานพฤติกรรมของตนเองหรือสังคม ค่านิยมอาจดีหรือไม่ดีก็ได้ ขึ้นอยู่กับสิ่งที่ใช้เป็นเกณฑ์ตัดสิน

3.5.2 ประเภทและวิธีการพัฒนาสมรรถนะ

การจัดประเภทของสมรรถนะ (Competency) เป็นการแบ่งเพื่อให้สะดวกต่อการนำไปใช้เพื่อพัฒนาบุคคลในองค์การให้บรรลุตามเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยการจำแนกสมรรถนะของแต่ละองค์การจำเป็นต้องคำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะที่เป็นองค์ประกอบของบุคลากรและเป้าประสงค์ขององค์การเป็นหลัก ทั้งนี้ด้วยแต่ละองค์การย่อมจะต้องมีหลักการสำหรับการบริหารจัดการที่เป็นเอกภาพ ซึ่งมักจะปรากฏอยู่ในรูปแบบของวิสัยทัศน์ (Vision) พันธกิจ (Mission) และกลยุทธ์ (Strategy) อันเป็นต้นทางในการนำมาปรับให้สอดคล้องกับคุณลักษณะของบุคลากรด้วยวิธีการอย่างเป็นระบบและสัมพันธ์กัน เพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์ปลายทางคือความสามารถและความชำนาญของบุคลากรแบบรอบด้านและแม่นยำ การจำแนกประเภทและวิธีการจัดทำสมรรถนะของแต่ละองค์การทั่วไปมักจะมีคล้ายกัน ดังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนักวิชาการ นักจิตวิทยา และนักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์หลายคน ได้แก่ อารังศักดิ์ คงคาสวัสดิ์ (2553, น. 16-64) อาภรณ์ ภูวิทยาพันธุ์ (2555, น. 39-46) ปิยะชัย จันทรวงศ์ไพศาล (2549, น. 17-55) ณรงค์วิทย์ แสนทอง (2550, น. 10-11) สามารถสรุปเป็นประเภทและวิธีการพัฒนาสมรรถนะได้ยึดกลุ่มบุคคลเป็นตัวกำหนดสมรรถนะ กล่าวคือ สมรรถนะที่เป็นภาพรวมของบุคลากรทุกคนในองค์การเรียกว่าสมรรถนะหลัก (Core Competency) สมรรถนะที่เป็นหน้าที่ของบุคลากรแต่ละกลุ่มงานเรียกว่าสมรรถนะในหน้าที่รับผิดชอบ (Functional Competency) หรือสมรรถนะประจำกลุ่มงาน (Job Competency) หรือสมรรถนะที่เป็นเทคนิคเฉพาะกลุ่ม (Technical Competency) นอกจากนั้นยังมีสมรรถนะเฉพาะกลุ่มบุคลากรที่อยู่ระดับผู้บริหาร เรียกว่าสมรรถนะในด้านการบริหาร (Management or Professional Competency) ส่วนการจัดทำหรือกำหนดสมรรถนะของบุคลากรแต่ละกลุ่มงานนั้น โดยภาพรวมจะเริ่มจากการสำรวจข้อมูลจากวิสัยทัศน์ (Vision) พันธกิจ (Mission) และกลยุทธ์ (Strategy) และบริบทที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรแต่ละกลุ่ม จากนั้นจึงนำมาวิเคราะห์เพื่อกำหนดเป็นสมรรถนะ และสุดท้ายจึงสรุป

เพื่อนำไปใช้ในองค์กร โดยการปฏิบัติการจัดทำสมรรถนะทุกชั้นตอนนี้จะกระทำในรูปแบบคณะกรรมการเป็นสำคัญ

3.5.3 การประเมินผลสมรรถนะ

การประเมินผลสมรรถนะ (Competency Assessment) เป็นกระบวนการในการทำนายผลจากการพัฒนาความสามารถของบุคลากรในด้านความรู้ ทักษะ และพฤติกรรม การปฏิบัติงานในขณะนั้น โดยการเปรียบเทียบกับระดับของขีดความสามารถที่องค์กรกำหนดในรูปของความคาดหวังไว้อย่างเป็นระบบ โดยได้ศึกษาจากแนวคิดของ สำนักงาน ก.พ. (2552, น. 45-47) อารมณ์ ภูวิทย์พันธ์ (2555, น. 52) ณรงค์วิทย์ แสนทอง (2550, น. 77) และปิยะชัย จันทรวงศ์ไพศาล (2549, น. 68) สรุปได้ว่า การประเมินผลสมรรถนะ คือ การประเมินพฤติกรรมของบุคลากรที่เกี่ยวกับความรู้ ทักษะ และเจตคติ จากการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมอย่างเป็นระบบ การประเมินผลโดยทั่วไปจะมีมาตรการตามเป้าประสงค์ทั้งเชิงปริมาณหรือเชิงตัวเลขและเชิงคุณภาพที่เป็นสมรรถนะโดยตรง การจัดการประเมินผลสมรรถนะจะเป็นการประเมินที่แตกต่างจากการประเมินผลการปฏิบัติงานตามปกติที่จะสามารถระบุได้เพียงพฤติกรรมด้านที่เป็นรูปธรรมที่เป็นความรู้และทักษะ แต่ด้านเจตคติจะไม่สามารถประเมินผลได้ด้วยการประเมินผลการปฏิบัติงานตามปกติ จำเป็นจะต้องใช้การประเมินผลสมรรถนะที่เป็นการประเมินมุ่งคุณภาพเชิงลึกทางพฤติกรรมบุคคล ส่วนรูปแบบการประเมินผลสมรรถนะสามารถสรุปได้เป็น 3 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบแรก คือ การประเมินผลโดยใช้การพิจารณาจากตัวบุคคลเป็นหลัก เช่น การประเมินโดยผู้บังคับบัญชา การประเมินตนเอง การสัมภาษณ์ รูปแบบที่ 2 การประเมินโดยใช้เอกสารเป็นหลัก เช่น การใช้แบบทดสอบ การใช้แบบสอบถาม การเขียนเรียงความ และรูปแบบที่ 3 การประเมินผลแบบผสมผสาน เช่น การประเมินผลจากพฤติกรรม การปฏิบัติงาน การประเมินผลแบบสามร้อยหกสิบองศา การประเมินแบบศูนย์ทดสอบ เป็นต้น

ผลที่ได้จากการประเมินผลสมรรถนะอย่างเป็นระบบสามารถที่จะนำไปใช้พัฒนาองค์กรได้ทุกรูปแบบ กล่าวคือ ถ้าผลการประเมินบุคลากรระบุว่าสมรรถนะต่ำกว่าระดับมาตรฐานหรือความคาดหวังที่กำหนด ก็จะไปสู่การพัฒนาเพื่อการแก้ไข ถ้าผลการประเมินผลสมรรถนะบุคลากรเท่ากับระดับมาตรฐานหรือความคาดหวัง ก็จะนำไปสู่การดำรงรักษาสมรรถนะของบุคคลไว้เป็นแบบอย่างในการพัฒนาองค์กร แต่ถ้าผลจากการประเมินผลสมรรถนะของบุคลากรมีเกินกว่าระดับมาตรฐานหรือความคาดหวังที่กำหนด ก็จะสามารถใช้เป็นแนวทางในการกำหนดเป็นสมรรถนะในเชิงพัฒนาใหม่สำหรับเพิ่มคุณภาพสมรรถนะของบุคลากรในองค์กรต่อไป

3.5.4 สมรรถนะในกระบวนการเรียนการสอน

การใช้สมรรถนะ (Competency) ตามหลักการ ทฤษฎี และแนวคิดดังที่ได้ศึกษานี้เป็นกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่นิยมใช้ในองค์กรภาคธุรกิจและอุตสาหกรรม

ซึ่งได้ถูกใช้ควบคู่กับการประเมินผลการปฏิบัติงานตามปกติ โดยจะถูกนำมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาความก้าวหน้าของบุคคลและองค์การในฐานะเครื่องมือสำหรับจำแนกและเสริมขีดความสามารถของบุคลากร สำหรับในระบบการศึกษาพบว่ามีความพยายามที่จะนำสมรรถนะมาปรับใช้ในการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาบ้าง เช่น การพัฒนาสมรรถนะครู อาจารย์ และผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งจิตติมา วรณศรี (2552, น. 2-3) ได้สังเคราะห์มาตรฐานด้านความรู้และความสามารถของครูจากสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการและบุคลากรทางการศึกษา และสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา โดยกำหนดเป็นสมรรถนะของครูที่พึงประสงค์ไว้ 12 ด้าน ดังนี้

- 1) สมรรถนะด้านความรู้วิชาเฉพาะ การมีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน และเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวข้อง
- 2) สมรรถนะด้านการพัฒนาหลักสูตร สามารถวิเคราะห์หลักสูตร จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา นำหลักสูตรไปใช้ได้บรรลุวัตถุประสงค์ สามารถประเมิน และปรับปรุงหลักสูตร
- 3) สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน สามารถวิเคราะห์ผู้เรียน ออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ได้เหมาะสมกับผู้เรียน จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติจริงให้ผู้เรียนได้ฝึกคิด วิเคราะห์ และแก้ปัญหาได้
- 4) สมรรถนะด้านการวัดและประเมินผล สามารถเลือกวิธีการและเครื่องมือในการวัดและประเมินผลได้อย่างเหมาะสม ตรงตามสภาพจริง สามารถสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้ รวมถึงสามารถนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้
- 5) สมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ สามารถเลือกใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ นวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งสามารถออกแบบและสร้างสื่อในการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
- 6) สมรรถนะด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน สามารถดำเนินการวิจัยในชั้นเรียน วิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ และวิจัยเพื่อแก้ปัญหามาสู่การพัฒนาการเรียนการสอน
- 7) สมรรถนะด้านจิตวิทยาและการจัดการชั้นเรียน มีความเข้าใจธรรมชาติผู้เรียน สามารถวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการจัดทำข้อมูลสารสนเทศประจำชั้นเรียน สามารถกำกับดูแลแก้ปัญหาพฤติกรรมของผู้เรียน และสามารถช่วยเหลือให้คำแนะนำ ส่งเสริมความถนัด เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ
- 8) สมรรถนะด้านการใช้ภาษาและการสื่อสาร สามารถใช้ทักษะในการฟัง พูด อ่าน และเขียนภาษาไทยเพื่อการสื่อความหมายได้ถูกต้องตรงตามประเด็น สามารถเขียนเอกสารทางวิชาการ และสามารถใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อแสวงหาความรู้หรือสื่อสารได้

9) สมรรถนะด้านการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ สามารถวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาการจัดการเรียนรู้ วิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็งของสถานศึกษา สามารถสังเคราะห์หรือจัดทำสิ่งต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ เพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนางาน สามารถสร้างสรรค์บูรณาการความรู้วิธีการสอน หรือสร้างนวัตกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

10) สมรรถนะด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพ สามารถวิเคราะห์ตนเอง ยอมรับและปรับปรุงเพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานของตนเอง สามารถนพวัตกรรมการมาใช้เพื่อพัฒนางาน และอาชีพ สามารถเลือกวิธีพัฒนาตนเองได้อย่างเหมาะสม สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนร่วมงาน เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ สามารถใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อแสวงหาความรู้ทางวิชาการอย่างสม่ำเสมอ เป็นผู้นำทางวิชาการ

11) สมรรถนะด้านการทำงานเป็นทีม สามารถปรับตัวเข้ากับบุคคลอื่น ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตน ยอมรับความคิดเห็นผู้อื่น ปฏิบัติตนตามบทบาทผู้นำหรือผู้ตามได้อย่างเหมาะสม สามารถสร้างความสัมพันธ์และประสานงานกับชุมชน ร่วมมือกับชุมชนในการดำเนินกิจกรรมของสถานศึกษาหรือชุมชน และสามารถจัดบริการทางวิชาการแก่ชุมชน

12) สมรรถนะด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ มีความรักเมตตา และปรารถนาดีต่อผู้เรียน มีความศรัทธาในวิชาชีพ และปฏิบัติตามจรรยาบรรณของวิชาชีพครู มีความอดทนและรับผิดชอบต่อหน้าที่ สามารถปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งทางกาย วาจา และจิตใจ

สมรรถนะซึ่งเป็นตัวกำหนดความสามารถของครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยทั่วไปจะถูกกำหนดไว้ในรูปแบบของจรรยาบรรณและข้อบังคับตามกฎหมายที่สืบเนื่องมาจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ แต่ในทางปฏิบัติยังไม่สามารถระบุได้ว่าข้อกำหนดที่เปรียบเทียบกับสมรรถนะเหล่านี้จะสามารถบ่งชี้ถึงขีดความสามารถของบุคลากรดังกล่าวนี้ได้ ด้วยกระบวนการการนำไปใช้ดำเนินการและการประเมินผลเช่นเดียวกับสมรรถนะในภาคธุรกิจ ซึ่งครูและบุคลากรทางการศึกษาเหล่านี้จำเป็นบุคคลต้นทางหรือต้นแบบทางการศึกษาสำหรับผู้เรียน ส่วนการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่จะมีผลต่อผู้เรียนโดยตรง พบว่ามีความพยายามที่จะนำสมรรถนะมาใช้บ้างในลักษณะที่คล้ายกันกับภาคธุรกิจ ดังความหมายจากราชบัณฑิตยสถาน (2555, น. 102-103) ได้ให้ความหมายไว้ในพจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ว่า สมรรถนะ หมายถึง คุณลักษณะและพฤติกรรมที่บ่งชี้ถึงความสามารถ ความชำนาญในการใช้ความรู้ ความเข้าใจ และทักษะที่มีอยู่อย่างเชี่ยวชาญ รวมทั้งรู้วิธีการที่จะทำงานให้สำเร็จ โดยนำมาใช้ในการพัฒนาวัดและประเมินผลด้วย ซึ่งคำนี้ยังคล้ายกับคำว่า สามัตถิยะ (Competence) หมายถึง ทักษะ ความสามารถของบุคคลที่นำความรู้

ความเข้าใจ มาแสดงออก หรือกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งได้ถึงระดับมาตรฐานที่กำหนดไว้ คือทำได้และทำเป็น นำมาใช้ในการพัฒนา วัดและประเมินผลด้วย

การนิยามความหมายเช่นนี้เป็นการนิยามสำหรับใช้ในวงการศึกษ ซึ่งปรากฏในศัพท์ที่ใช้เรียกชื่อรูปแบบการศึกษาหลายชื่อ เช่น คำว่า หลักสูตรเน้นสมรรถนะ (Competency-Based Curriculum) การศึกษาเน้นสมรรถนะ (Competency-Based Education) และการสอนเน้นสมรรถนะ (Competency-Based Teaching) ดังนี้

หลักสูตรเน้นสมรรถนะ (Competency-Based Curriculum) หมายถึงหลักสูตรที่กำหนดความสามารถที่ผู้เรียนจำเป็นต้องพัฒนาให้เกิดขึ้นตามลำดับ โดยผู้บริหารจัดการหลักสูตรและผู้เกี่ยวข้องมีหน้าที่รับผิดชอบจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะตามมาตรฐานที่กำหนด

การศึกษาเน้นสมรรถนะ (Competency-Based Education) หมายถึงการจัดการศึกษาโดยกำหนดความสามารถของผู้เรียนเป็นเป้าประสงค์สำคัญ โดยเน้นวิธีการที่จะทำงานได้สำเร็จอยู่เสมอ รวมทั้งกระบวนการที่จะต้องบรรลุตามหลักสูตร

การสอนเน้นสมรรถนะ (Competency-Based Teaching) หมายถึงการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนบรรลุความสามารถตามมาตรฐานที่กำหนดไว้

ระบบการศึกษาของไทยเริ่มให้ความสำคัญต่อการพัฒนาสมรรถนะในการเรียนรู้ โดยมีความพยายามที่จะสร้างหลักสูตรอิงสมรรถนะ (Competency-Based Curriculum) ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ของกระทรวงศึกษาธิการ ได้ระบุดังสมรรถนะที่สำคัญของผู้เรียนไว้ 5 ประการ ดังนี้

1) ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึกและทัศนคติของตนเอง เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม

2) ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และกาคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

3) ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรม และข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อม

4) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

5) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือกและใช้เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคมในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม

จากการศึกษาการใช้สมรรถนะในระบบการศึกษาของไทยดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าองค์กรทางการศึกษาของชาติยังให้ความสำคัญต่อสมรรถนะ และพยายามที่จะให้ผู้เรียนมีสมรรถนะตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่เจาะจงนำไปเชื่อมโยงกับสาระการเรียนรู้อันเป็นเนื้อหาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ สำหรับหลักสูตรในระดับอุดมศึกษาซึ่งเป็นหลักสูตรที่รับช่วงการพัฒนาการศึกษาต่อจากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่จากการศึกษายังไม่พบว่าหลักสูตรในระดับอุดมศึกษา ยังไม่ได้มีการกำหนดให้หลักสูตรเป็นหลักสูตรอิงสมรรถนะเป็นฐานแต่อย่างใด แต่ถ้าจะพิจารณาโดยนัยแล้วจะพบว่าในหลักสูตรระดับอุดมศึกษาจะมีการกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcome) ที่มีความใกล้เคียงกับการกำหนดสมรรถนะที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับบุคคลหรือนักศึกษา ดังที่ เอนก เทียนบุชา (2559, น. 33) ได้วิเคราะห์หลักสูตรระดับอุดมศึกษาที่มุ่งเน้นสมรรถนะไว้ว่า สถาบันอุดมศึกษาในปัจจุบันได้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) สอดคล้องกับกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ (NQF) โดยกำหนดสาระและผลลัพธ์การเรียนรู้ใน มคอ. 1 มคอ. 2 และ มคอ. 3 เน้นสมรรถนะแกนกลาง (Core Competency) ซึ่งเป็นสมรรถนะพื้นฐานทั่วไป ส่วนสมรรถนะวิชาชีพ (Professional Competency) ยังไม่มีการกำหนดมาตรฐานอย่างชัดเจน และยังไม่มีการเน้นในประเด็นดังกล่าวเท่าที่ควร

กระแสความตื่นตัวต่อการจัดการศึกษาตามแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษ 21 เป็นความท้าทายสำหรับการพัฒนากระบวนการศึกษาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เป็นไปอย่างรวดเร็วพร้อมและรวดเร็ว ซึ่งส่งผลต่อวิถีการดำรงชีวิตของประชาคมโลกอย่างทั่วถึง ผู้รับผิดชอบต่อการศึกษาก็ต้องตื่นตัวและเตรียมพร้อมสำหรับการตั้งรับด้วยการปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้ให้สนองต่อการเปลี่ยนแปลงนั้น การจัดการเรียนรู้ที่ตอบโจทย์ความเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 หลักใหญ่ก็คือทักษะสำหรับการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 อย่างครบถ้วนและเท่าทัน ทักษะในศตวรรษที่ 21 นี้จำเป็นจะต้องใช้สมรรถนะหรือขีดความสามารถสำหรับเป็นข้อกำหนดทางเงื่อนไขในการส่งเสริมและกระตุ้นให้บุคคลเกิดทักษะการเรียนรู้อย่างรอบด้านและทันต่อการเปลี่ยนแปลงนั้น การจัดการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษาเป็นการศึกษาที่ได้รับผลกระทบจาก

การเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 จากการวิจัยของ เบญญาภา คงมาลัย และ ศรเนตร อารีโสภณพิเชฐ (2558, น. 42) ได้วิเคราะห์และสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ สมรรถนะการจัดการความรู้ของนิสิตนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ว่าประกอบไปด้วย สมรรถนะ 3 ด้าน 9 สมรรถนะ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 สมรรถนะด้านมีความรู้

- 1) มีความรู้ด้านหลักการจัดการความรู้
- 2) มีความรู้ความเข้าใจด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

องค์ประกอบที่ 2 สมรรถนะด้านทักษะการจัดการความรู้

1) มีทักษะด้านการบ่งชี้ความรู้และรวบรวมความรู้ที่มีอยู่ในตัวบุคคลหรือ เอกสารอย่างเป็นระบบ

2) มีทักษะในการจัดการความรู้ที่มีอยู่ในตัวบุคคลหรือเอกสารอย่างเป็นระบบ

3) มีทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคล มีปฏิสัมพันธ์ที่ดี ทำงานเป็นทีม และการร่วมมือร่วมใจ

4) มีทักษะในการแบ่งปันความรู้โดยใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการค้นหา จัดเก็บ แลกเปลี่ยนความรู้ทั้งในและนอกองค์กร

5) มีทักษะการคิดและแก้ปัญหาอย่างมีระบบและมีเหตุผล

องค์ประกอบที่ 3 สมรรถนะด้านคุณลักษณะการจัดการความรู้

1) มีจิตสำนึกด้านคุณธรรม จริยธรรม และความซื่อสัตย์ในการจัดการความรู้

2) มีความรับผิดชอบในการแบ่งปันความรู้เพื่อประโยชน์ต่อสังคมและ

ส่วนรวม

จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ สมรรถนะการจัดการความรู้ของนิสิตนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ดังกล่าว มีความ สอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) ตามมาตรฐานผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcome) ทั้ง 5 ด้าน ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ โดยสรุปเป็น สมรรถนะหลัก (Core Competency) ที่ต้องการประกอบด้วย 10 สมรรถนะ ได้แก่

- 1) สมรรถนะในการควบคุมตนเอง
- 2) สมรรถนะในการเรียนรู้
- 3) สมรรถนะเชิงกลยุทธ์
- 4) สมรรถนะในการคิด การวางแผน และการจัดการ
- 5) สมรรถนะในการขับเคลื่อนนวัตกรรมและการเปลี่ยนแปลง
- 6) สมรรถนะด้านทีมงาน

- 7) สมรรถนะในการจัดการตนเอง
- 8) สมรรถนะด้านการวิเคราะห์และการใช้เทคโนโลยี
- 9) สมรรถนะในการสื่อสาร
- 10) สมรรถนะในการรับรู้เรื่องระหว่างประเทศ

เมื่อนำสมรรถนะการจัดการทั้ง 10 สมรรถนะมาเทียบเคียงกับผลลัพธ์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 ซึ่งกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ไว้ 5 ด้าน คือ ทักษะด้านคุณธรรมจริยธรรม ทักษะด้านความรู้ ทักษะด้านปัญญา ทักษะด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ทักษะด้านการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยี พบว่าส่วนมากสามารถเทียบเคียงกันได้ดี

สรุปสมรรถนะในกระบวนการเรียนการสอนเป็นลักษณะพื้นฐานทางการเรียนรู้ที่มีอยู่ในตัวผู้เรียน ที่จะแสดงออกทางพฤติกรรมหรือการคิด อันเกิดจากกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามระบบการศึกษาที่เน้นสมรรถนะ (Competency-Based Education) ที่เน้นความสามารถของผู้เรียนเป็นเป้าประสงค์สำคัญ สำหรับหลักสูตรระดับอุดมศึกษาได้กำหนดสมรรถนะการเรียนรู้ไว้ในกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ โดยกำหนดเป็นผลการเรียนรู้ (Learning Outcome) ที่คาดหวังที่ระดับปริญญาตรีอย่างน้อย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ส่วนการประเมินผลสมรรถนะการเรียนรู้ สามารถจะกระทำได้ 3 วิธี ได้แก่ วิธีการประเมินทางตรง วิธีการประเมินทางอ้อม และวิธีการประเมินสนับสุนน

การวิจัยนี้เป็นการนำสมรรถนะมาใช้กับการเรียนรู้ด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป ผู้วิจัยจึงนำข้อสรุปจากหลักการของหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ทฤษฎีแบบจำลองการสื่อสาร SMCR และสมรรถนะ นำมาบูรณาการเข้าด้วยกันพัฒนาเป็นคุณลักษณะของสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป โดยบูรณาการการสื่อสารให้สัมพันธ์กับทักษะการใช้ภาษาไทย ปฏิสัมพันธ์สังคม ศิลปะและสุนทรียะ และการสร้างสรรค์ จึงสรุปเป็นสมรรถนะด้านการสื่อสารเป็น 3 สมรรถนะใหญ่ ได้แก่

1) สมรรถนะภาคทฤษฎี (Theoretical Competency) เป็นสมรรถนะที่เน้นความสามารถด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ประกอบด้วย ความรู้ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า

2) สมรรถนะภาคปฏิบัติ (Practical Competency) เป็นสมรรถนะที่เน้นการลงมือปฏิบัติที่เป็นพฤติกรรมแสดงความสามารถเชิงทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) ประกอบด้วย การเลียนแบบ การทำตาม ความถูกต้อง/แม่นยำ ความต่อเนื่อง และความเป็น

ธรรมชาติ นอกจากนั้นยังมุ่งวัดความสามารถที่แสดงออกทางพฤติกรรมในเชิงจิตพิสัย (Affective Domain) ประกอบด้วย การยอมรับ การตอบสนอง ค่านิยม การจัดระบบ และบุคลิกภาพ

3) สมรรถนะภาคคุณลักษณะ (Attributes Competency) เป็นสมรรถนะที่แสดงออกให้เห็นถึงความรู้สึทางจิตใจในรูปแบบต่าง ๆ ที่บ่งบอกถึงความสนใจ ความซาบซึ้ง ความเชื่อ ทศนคติ และค่านิยม โดยพฤติกรรมเหล่านี้จะแฝงอยู่ในสมรรถนะเชิงคุณภาพในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติเป็นสำคัญ

3.6 แนวคิดเกี่ยวกับการการประเมินผลแบบ 360 องศา (360-Degree Feedback)

แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินแบบ 360 องศา (360-Degree Feedback) เป็นกระบวนการประเมินที่เน้นข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) เกี่ยวกับตัวผู้ถูกประเมินที่มีความหลากหลายทางข้อมูลเพื่อให้มีความถูกต้อง ผู้พัฒนาแนวคิดนี้ ได้แก่ มาร์แชลล์ โกลด์สมิธ (Marshall Goldsmith) ปัจจุบันแนวคิดการประเมินรูปแบบนี้ได้รับการยอมรับอย่างมากจากองค์กรต่าง ๆ ในภาคธุรกิจและอุตสาหกรรมเป็นส่วนมาก จากการให้ความหมายของ เอ็ดเวิร์ด และ อีแวน (Edward and Ewen: 2018) ว่า การประเมินแบบ 360 องศาเป็นการประเมินผลจากหลาย ๆ แหล่งที่จะเข้าไปเก็บข้อมูลเกี่ยวกับงานที่ใกล้ชิดกับผู้ถูกประเมินให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ นอกจากนั้น สตีฟ ฟรานซ์ (Steve France, 2000) ได้อธิบายไว้ว่า การประเมินแบบ 360 องศา เป็นขอบเขตของวิธีการที่กว้างและการรวบรวมข้อมูลที่เป็นทางการจากแหล่งหลาย ๆ แหล่ง ข้อมูลจากการประเมินระบบ 360 องศา จะได้มาจากผู้ที่ประเมินตนเอง เพื่อนร่วมงานเป็นหลัก ซึ่งปีเตอร์ วอร์ด (Peter Ward, 1999) ได้สรุปไว้ว่า การประเมินผลการปฏิบัติงานแบบ 360 องศา เป็นระบบการเก็บรวบรวมข้อมูล และการให้ข้อมูลย้อนกลับของข้อมูลผลงาน ทั้งบุคคลและกลุ่มที่ได้รับมาจากจำนวนของผู้ที่เป็นหุ้นส่วนในผลงาน โดยแสดงเป็นแผนภาพ ดังนี้

ภาพที่ 2.5 แสดงหุ้นส่วนในผลงาน

นอกจากนั้น วรรณคดีวิทย์ แสนทอง, 2544, น. 261 – 264) ยังให้คำอธิบายถึงการประเมินแบบ 360 องศาไว้ว่า เป็นการประเมินผ่านมุมมองของบุคคลรอบข้างที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้ประเมิน โดยได้แบ่งออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

ประเภทที่ 1 แบบมุ่งเน้นผลการปฏิบัติงาน

ประเภทที่ 2 แบบมุ่งเน้นภาวะผู้นำ

ประเภทที่ 3 แบบมุ่งเน้นทีมงาน

ประเภทที่ 4 แบบมุ่งเน้นความสัมพันธ์ของทีมงาน

สรุปความหมายของการประเมินแบบ 360 องศา ได้ว่า เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผลงานที่มีตั้งแต่ระดับพื้นฐานจนถึงขั้นสูง โดยเป็นสิ่งที่ผู้ถูกประเมินได้ใช้ความรู้ ทักษะ ทัศนคติ และคุณลักษณะส่วนบุคคลสร้างสรรค์ไว้ ส่วนระดับของข้อมูลที่ใช้ในการประเมินนั้น สามารถแบ่งเป็น ข้อมูลที่มาจากการสำรวจ ข้อมูลที่มาจากการประเมินแบบรอบมิติ ข้อมูลที่เป็นผลผลิตทางด้านความคิดหรือคุณลักษณะส่วนบุคคล

วัตถุประสงค์ของการประเมินแบบ 360 องศา หมายถึง จุดหมายปลายทางที่เป็นผลจากพฤติกรรมของผู้ถูกประเมินที่มีต่อสิ่งเร้า ดนัย เทียนพุดม (2547, น. 143) ได้แบ่งวัตถุประสงค์การประเมินแบบ 360 องศาไว้ว่า

1. เพื่อกำหนดพฤติกรรมบุคคลและทีมงานให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และคุณค่าธุรกิจ (การเรียนรู้)
2. เพื่อต้องการมุ่งเน้นการให้รางวัลจูงใจตามความสามารถของบุคคลและผลสำเร็จของหน่วยงานหรือธุรกิจ (การเรียนรู้)
3. เพื่อใช้วิธีวัดผลงานที่ยุติธรรมและแม่นยำ
4. เพื่อสนับสนุนให้มุ่งมั่น ผูกพันกับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
5. เพื่อเสริมแรงต่อการริเริ่มสิ่งต่าง ๆ ในองค์กร

วิธีการประเมินผลแบบ 360 องศา เน้นการประเมินอย่างรอบทิศทางและรอบด้าน ประคัลภ์ ปณิตพลังกูร (2562: ออนไลน์) กล่าวว่า โดยหลักการการประเมินแบบ 360 องศา ผู้ถูกประเมินจะต้องประเมินตนเองด้วย จากนั้นก็ให้แต่ละด้านรอบตัวมาประเมินผลงานด้วย ดังนี้

ด้านบน ก็คือหัวหน้า ซึ่งต้องประเมินลูกน้องอยู่แล้ว และอาจจะให้หัวหน้าหน่วยงานข้างเคียงที่ทำงานร่วมกันกับพนักงานคนนี้มีส่วนร่วมประเมินด้วย

ด้านล่าง ก็คือ ลูกน้องจะต้องประเมินหัวหน้าตนเองด้วย เพื่อเป็นอีกมุมมองหนึ่งจากลูกน้องของตนเอง

ด้านข้าง ๆ ก็จะมีประกอบด้วยเพื่อนร่วมงาน และบางแห่งก็ใช้ลูกค้าภายนอกเข้ามาประเมินด้วย ถ้าพนักงานคนนั้นมีส่วนในการที่จะต้องติดต่อลูกค้าภายนอก

จากแนวทางการประเมินสมรรถนะในระบบการประเมินผลการปฏิบัติราชการของข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย (2562: ออนไลน์) ได้กำหนดเป็นตารางน้ำหนักการประเมิน ดังนี้

ตารางที่ 2.5 แสดงน้ำหนักการประเมินสมรรถนะในระบบการประเมินผลการปฏิบัติราชการของข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย (2562: ออนไลน์)

ผู้ประเมิน	การให้น้ำหนัก		
2 กลุ่ม	ผู้บังคับบัญชา : 60	ผู้ร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชา : 40	
3 กลุ่ม	ผู้บังคับบัญชา : 40	ผู้ร่วมงาน : 20	ผู้ร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชา : 40
4 กลุ่ม	ผู้บังคับบัญชา : 40	ผู้ร่วมงาน : 20	ผู้ใต้บังคับบัญชา : 20 ผู้รับบริการ : 20

จากการศึกษารูปแบบการประเมินผลสมรรถนะในส่วนขององค์กรรวมที่ใช้รูปแบบการประเมินผลแบบ 360 องศา ซึ่งทำให้เห็นมิติทางคุณภาพของผู้ถูกประเมินชัดเจนมากยิ่งขึ้น ทำให้ง่ายต่อการตัดสินสรุปผลเชิงคุณภาพ ดัง อลิสา อินทร์ประเสริฐ (2562: ออนไลน์) ได้ระบุถึงประโยชน์ของการใช้วิธีประเมินแบบ 360 องศาไว้ 3 ประการ ดังนี้

1. ทำให้ได้ทัศนะที่หลากหลายในการประเมินบุคลากรมากยิ่งขึ้น และถือเป็นการเปิดโอกาสให้มีการวิพากษ์วิจารณ์เชิงสร้างสรรค์ ทั้งยังเป็นการชี้ให้เห็นจุดบกพร่องและการระบุจุดเด่นของตนเองอีกด้วย

2. เกิดประโยชน์ต่อการปรับปรุงภาวะผู้นำของผู้รับการประเมิน และพร้อมทั้งการปรับปรุงระดับความพึงพอใจของผู้ได้รับข้อมูลย้อนกลับ

3. สร้างการมีส่วนร่วมระหว่างพนักงานที่ร่วมกิจกรรมการประเมิน และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างพนักงานกับผู้บังคับบัญชาอีกด้วย ทำให้มีการสื่อสารที่ดี มีความเชื่อมั่นระหว่างกัน เกิดความร่วมมือกัน ทั้งยังสร้างจิตสำนึกในการมองประโยชน์ส่วนรวมกันมากขึ้น

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรจะนำรูปแบบการประเมินแบบ 360 องศา มาปรับใช้กับการประเมินการเรียนการสอนก็จะทำให้การประเมินผลการเรียนรู้ความชัดเจนและเป็นที่ยอมรับจากผู้เรียนรวมถึงผู้เกี่ยวข้องอีกด้วย ด้วยการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันได้พยายามนำแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะมาใช้ จากการกำหนดเป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competency-Based Curriculum) วิธีการประเมินการเรียนรู้แบบฐานสมรรถนะโดยทั่วไปจะเน้นกระบวนการเรียนรู้ (Learning Process) และการประเมินให้ความสำคัญกับการประเมินแบบย่อย (Formative Assessment) อย่างต่อเนื่อง เพื่อติดตามดู

ความก้าวหน้า วินิจฉัยข้อจำกัด และข้อเด่นของผู้เรียน ให้ข้อมูลย้อนกลับ และเป็นการประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของผู้สอนไปด้วย ในขณะที่เดียวกันก็ต้องมีการสอบสรุปผลปลายทาง (Summative Assessment) เพื่อวัดและตัดสินกระบวนการเรียนรู้ (The end of learning process) ด้วยวิธีการ ดังนี้

1. ใช้การอิงเกณฑ์ (Criterion Referenced) สำหรับวัดความสำเร็จในการปฏิบัติของผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนา ใช้ศักยภาพตามขีดความสามารถ โดยไม่ต้องเปรียบเทียบกับผู้อื่นหรือการตัดสินแบบอิงกลุ่ม

2. การประเมินสมรรถนะที่สำคัญ (Crucial Outcome) ก่อน ทั้งนี้เพราะผลการเรียนรู้/การปฏิบัติของทุกสมรรถนะมีความสำคัญไม่เท่ากัน บางสมรรถนะอาจมีความสำคัญกว่าอีกสมรรถนะหนึ่ง ผู้สอนจึงจำเป็นต้องตั้งข้อจำกัดหรือเงื่อนไขในการเรียนรู้และการประเมินผลให้ชัดเจน

3. บูรณาการสมรรถนะต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเข้าด้วยกัน ไม่ประเมินแยกตามหน่วยสมรรถนะออกจากกัน แม้ว่ากรอบมาตรฐานจะกำหนดแยกเป็นหน่วยสมรรถนะ สมรรถนะย่อย และตัวบ่งชี้ ในที่นี้ไม่ได้หมายความว่าผู้สอนจะต้องจัดการเรียนการสอนหรือประเมินผลแยกแต่ละสมรรถนะ เพราะในการจัดเนื้อหาการสอนแต่ละหน่วยอาจต้องเกี่ยวข้องกับสมรรถนะต่าง ๆ ได้แก่ การสังเกต (Observation) ประเมินตามรายการ (Checklist) การสาธิตและตั้งคำถาม (Demonstration & Questioning) ใช้แบบทดสอบ (Test) การสอบปากเปล่า (Oral Test) การทำโครงการ (Projects) สถานการณ์จำลอง (Simulation) แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolios) การประเมินโดยใช้คอมพิวเตอร์ (Computer-based Assessment) เป็นต้น

จากแนวโน้มในการนำรูปแบบการประเมินสมรรถนะของบุคคลที่มีการใช้อยู่สำหรับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของภาคธุรกิจ โดยเบื้องต้นสถาบันการศึกษาได้นำมาใช้ควบคู่กับการบริหารงานพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา ต่อมาเมื่อสังคมในฐานะผู้ใช้ผู้สำเร็จการศึกษาหรือผู้ใช้บัณฑิตในระดับอุดมศึกษาได้สะท้อนให้เห็นถึงความไม่สอดคล้องของการผลิตบุคลากรให้มีความสามารถที่ตรงกับภาระการปฏิบัติงานในสถานประกอบการ โดยเฉพาะความสามารถที่เป็นทักษะประเภทซอฟต์แวร์ (Soft Skills) หรือทักษะที่เป็นคุณภาพภายในของบุคคล ในงานวิจัยนี้จึงได้นำแนวคิดการพัฒนาสมรรถนะแบบดั้งเดิมมาผนวกกับการประเมินผลแบบ 360 องศา มาสังเคราะห์เป็นขั้นตอนและวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทของการเรียนการสอน ดังนี้

ตารางที่ 2.6 เปรียบเทียบการประเมินผลสมรรถนะแบบ 360 องศาในระบบองค์กร กับการประยุกต์
สำหรับการวัดและประเมินผลในรูปแบบการเรียนการสอน

การประเมินแบบในระบบองค์กร	การประเมินในรูปแบบการเรียนการสอน
1. ศูนย์กลาง – พนักงานประเมินตนเอง	1. ผู้เรียนประเมินตนเอง
2. ด้านบน – ผู้บังคับบัญชา (หัวหน้า) ประเมิน	2. ผู้สอนประเมิน
3. ด้านล่าง – ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา (ลูกน้อง) ประเมิน	3. ประเมินจากฐานความรู้ (แบบทดสอบ)
4. ด้านข้าง – เพื่อร่วมงานและผู้เกี่ยวข้องประเมิน	4. เพื่อนร่วมชั้นเรียน/กลุ่มย่อย

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นการศึกษาวิจัยอื่น ๆ ในเชิงความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเรียนการสอนและสมรรถนะการเรียนรู้ทั้งในส่วนของงานวิจัยภายในประเทศและงานวิจัยต่างประเทศ เพื่อหาความเหมือนและความต่างสำหรับใช้เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนของงานวิจัยนี้ให้มีประสิทธิผลเมื่อนำไปใช้ในสถานการณ์จริง ดังนี้

4.1 งานวิจัยในประเทศ

การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องในส่วนของงานวิจัยในประเทศที่เป็นภาษาไทย ผู้วิจัยได้แบ่งการศึกษาเป็นงานวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอน จำนวน 4 งาน งานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะ จำนวน 3 งาน และงานวิจัยเกี่ยวกับการสื่อสารภาษาไทย จำนวน 2 งาน ดังนี้

4.1.1 งานวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอน

กฤษฎิ์ สงสวัสดิ์ (2557) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวการเรียนรู้แบบร่วมมือกันสร้างความรู้สำหรับนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวการเรียนรู้แบบร่วมมือกันสร้างความรู้สำหรับนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต และ 2) เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น การดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ระยะที่ 2 การทดลองใช้และประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น ทดลองใช้กับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวการเรียนรู้แบบร่วมมือกันสร้างความรู้ พบว่า (1) ผู้เรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ย

ทักษะความร่วมมือกันเรียนรู้โดยรวมสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (2) ผู้เรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยทักษะความร่วมมือกันเรียนรู้โดยรวมสูงกว่าผู้เรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ผู้เรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยเจตคติต่อรายวิชาโดยรวมอยู่ในระดับมาก

ณัฐปคัลภ กิตติสุนทรพิศาล (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ด้วยกระบวนการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ที่มีต่อความสามารถเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียนที่ได้เรียนรู้แบบร่วมมือบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ด้วยกระบวนการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้เป็นนักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีนิเทศศิลป์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ จำนวน 40 คน ผลการวิจัย พบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียนแบบร่วมมือบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ด้วยกระบวนการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กรวรรณ สีสสม (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน ด้วยการบูรณาการการเรียนการสอนรายวิชาเทคโนโลยีมัลติมีเดียผ่าน Google Classroom โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน ผ่านห้องเรียนออนไลน์ Google Classroom 2) หาประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน 3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เรียนจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านผ่าน Google Classroom และ 4) ประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมห้องเรียนกลับด้าน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา ชั้นปีที่ 4 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช จำนวน 36 คน ผลการวิจัย พบว่า ประสิทธิภาพของสื่อที่พัฒนามาจากแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .90 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่มีความเชื่อมั่นสูง และจากการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนระหว่างเรียนและหลังเรียนต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านในระดับมาก เพราะผู้เรียนสามารถรังสรรค์ชิ้นงานผ่านวิธีการเรียนรู้แบบโครงการ รวมทั้งสามารถพูดคุยหรือสอบถามครูผู้สอนได้เมื่อมีปัญหาในการเรียน

4.1.2 งานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนการสื่อสารภาษาไทย

วิไลลักษณ์ แก้วกระจ่าง. (2557). ได้ศึกษา เรื่อง การเพิ่มทักษะการเขียนด้วยชุดแบบฝึกโครงเรื่อง มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการเขียนด้วยชุดแบบฝึกโครงเรื่อง กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

ศูนย์สุพรรณบุรี ชั้นปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 ที่ศึกษารายวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อชุดแบบฝึกโครงเรื่องอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.56 แบบฝึกชุดโครงเรื่องสร้างความเข้าใจในการวางโครงเรื่องได้ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.44 และแบบฝึกชุดโครงเรื่องสามารถเพิ่มประสิทธิภาพทักษะการเขียนได้ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.35 ผลการเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการทำแบบฝึกชุดโครงเรื่อง พบว่า คะแนนเฉลี่ยของนักศึกษาหลังการทำชุดฝึกสูงกว่าก่อนทำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

สรศักดิ์ เชี่ยวชาญ (2558) ได้ศึกษาเรื่อง อิทธิพลของสื่อสังคมออนไลน์ที่มีต่อการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ: กรณีศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการใช้ภาษาไทยในสื่อสังคมออนไลน์ และอิทธิพลของสื่อสังคมออนไลน์ที่มีต่อการใช้ภาษาไทยต่อนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา จำนวน 384 คน จาก 6 เขตพื้นที่ ผลการวิจัยพบว่า ด้านความคิดเห็นที่มีต่อภาษาไทยที่ใช้ในสื่อสังคมออนไลน์ มีความคิดเห็นว่า ภาษาไทยที่ใช้มีค่าที่สะกดผิดอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ภาษาไทยที่ใช้ในสื่อสังคมออนไลน์มีผลต่อการใช้ภาษาไทยตนเอง และมีการใช้คำสแลง สาเหตุที่นักศึกษานำภาษาที่ใช้ในสื่อสังคมออนไลน์มาใช้ เพราะสื่อสารง่ายกับคนวัยเดียวกัน ด้านอิทธิพลของสื่อสังคมออนไลน์ที่มีผลต่อการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาอยู่ในระดับมาก ทั้งด้านการเขียนและการพูด ด้านการเขียน นักศึกษานำคำที่สะกดผิดมาใช้มากที่สุด รองลงมา คือ คำสแลง และด้านการพูด นักศึกษานำคำสแลงมาใช้มากที่สุด ตามด้วยคำทับศัพท์ แนวโน้มของภาษาไทยที่ใช้ในสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษา เห็นว่า จะมีการใช้อยู่ในระยะหนึ่งเท่านั้น และภาษาที่ใช้จะมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

กิตติพงษ์ วงศ์ทิพย์ (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีวัจนศาสตร์เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านตีความของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต งานวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน 2) พัฒนารูปแบบการเรียนการสอน 3) ทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน และ 4) ประเมินประสิทธิภาพรูปแบบการเรียนการสอน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จำนวน 30 คน ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา THAI 3206 การอ่านตีความ ผลการวิจัยพบว่า 1) การอ่านตีความมีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน ดังนั้นจึงควรฝึกให้นักศึกษามีความสามารถในการอ่านตีความ 2) รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนามี 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การวางแผนและการเตรียมการเรียนรู้ของนักศึกษา ระยะที่ 2 ขั้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนหลัก ขั้นตอนที่ 1 ขั้นก่อนอ่าน ได้แก่ ขั้นเรียนรู้ลักษณะการอ่านขั้นให้เครื่องมือผ่านการสาธิต ขั้นตอนที่ 2 ขั้นระหว่างอ่าน ได้แก่ ขั้นอ่านพินิจด้วยตนเอง ขั้นครั้นครัง แลกความเห็น ขั้นใช้ให้เป็นลองฝึกหัด และขั้นตอนที่ 3 ขั้นหลังอ่าน ได้แก่ ขั้นปฏิบัติซ้ำ

เพื่อประเมิน 3) เมื่อทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นแล้ว ปรากฏว่านักศึกษามีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน 4) รูปแบบการเรียนการสอนส่งผลให้นักศึกษามีคะแนนความสามารถในการอ่านตีความหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.1.3 งานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะ

เบญญาภา คงมาลัย และ ศรเนตร อารีโสภณพิเชฐ (2558) ได้ศึกษาและวิจัยเรื่อง การพัฒนาสมรรถนะการจัดการความรู้ของนิสิตนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาสมรรถนะการจัดการความรู้ของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต และ ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะการจัดการความรู้ของนิสิตนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้ 1) สมรรถนะการจัดการความรู้ของนิสิตนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 9 สมรรถนะ 2) สรุปผลการประเมินสมรรถนะการจัดการความรู้ของนิสิตนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.25) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า สมรรถนะที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สมรรถนะด้านความรู้ความเข้าใจด้านเทคโนโลยีสารสนเทศอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.89) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สมรรถนะที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สมรรถนะการมีจิตสำนึกด้านคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับดี (ค่าเฉลี่ย 3.57) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จักรกฤษณ์ จันทะคุณ (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เสริมสร้างสมรรถนะนิสิตครูด้านการพัฒนานวัตกรรมการศึกษาที่เน้นบูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น โดยใช้แนวคิดจิตปัญญาศึกษาร่วมกับเทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อน มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและศึกษาผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เสริมสร้างสมรรถนะนิสิตครูด้านการพัฒนานวัตกรรมการศึกษาที่เน้นบูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น โดยใช้จิตปัญญาศึกษาร่วมกับเทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อน กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตครูสาขาวิชาภาษาไทย ชั้นปีที่ 2 จำนวน 51 คน ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้เสริมสร้างสมรรถนะ ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ได้แก่ สาระสำคัญจุดประสงค์ เนื้อหาสาระ ชิ้นงาน/ภาระงาน กิจกรรมการเรียนรู้/อุปกรณ์ และการวัดและประเมินผล กิจกรรมการเรียนรู้ประกอบไปด้วย 5 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมที่ 1 ร่วมกันวิเคราะห์ปัญหา กิจกรรมที่ 2 เลือกเพื่อนนวัตกรรมที่จะพัฒนา กิจกรรมที่ 3 คุณค่าสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น กิจกรรมที่ 4 ออกแบบนวัตกรรมอย่างมีศิลปะ และกิจกรรมที่ 5 ตรวจสอบคุณภาพนวัตกรรมให้เคยชิน ได้ผลจากการศึกษา คือ 1) ผลการตรวจสอบคุณภาพของกิจกรรม พบว่า ภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 2) ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เสริมสร้างสมรรถนะ พบว่า (1) นิสิตครูมีความรู้ในการพัฒนานวัตกรรมการศึกษาที่เน้นบูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (2) นิสิตครูมีทักษะในการพัฒนานวัตกรรมการศึกษาที่เน้น

บูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นหลังเรียนคิดเป็นร้อยละ 81.76 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (3) ได้ค้นพบว่าการศึกษานี้เน้นบูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นทั้งหมด 25 ชิ้น โดยเป็นนวัตกรรมประเภทแบบฝึกเสริมทักษะการอ่านมากที่สุด จำนวน 10 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 40 ประเด็นสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นที่นำมาบูรณาการมากที่สุด คือ สาระการเรียนรู้เรื่อง กวีานพะเยา นอกจากนี้ยังพบว่า สาระการเรียนรู้ท้องถิ่นที่นิสิตนำมาบูรณาการมีความสอดคล้องกับบริบทส่วนบุคคลของนิสิต และส่วนใหญ่จะเกี่ยวกับบริบทในภาคเหนือ (4) นิสิตครูมีการเปลี่ยนแปลงคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ได้แก่ มีความรักและศรัทธาต่อวิชาชีพรูมากขึ้น มีความรักความสามัคคี มีความรับผิดชอบ มีกระบวนการแก้ปัญหา มีความมั่นใจในตนเอง รับฟังผู้อื่นมากขึ้น และเห็นความสำคัญของการบูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

จิรวัดณ์ เพชรรัตน์ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง ความสามารถในการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสามารถในการใช้ภาษาไทย ได้แก่ ความสามารถในการฟัง พูด อ่าน และเขียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชมงคลธัญบุรี ผลการวิจัย พบว่า 1) ความสามารถในการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชมงคลธัญบุรี ส่วนใหญ่อยู่ระดับปานกลาง 2) ความสามารถในการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 64.25 ความสามารถด้านการอ่านอยู่ในระดับดีมาก (ร้อยละ 80.56) ความสามารถด้านการฟังอยู่ระดับปานกลาง (ร้อยละ 64.81) ความสามารถด้านการเขียน (ร้อยละ 64.25) และความสามารถด้านการพูด (58.18)

4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Bao, X. L. (2016) ได้ศึกษา เรื่อง A Research on Multimodal Self-Directed English Listening Teaching Model เป็นการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการสอนฟังภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีการเรียนแบบนำตนเอง (Self-Directed) ที่หลากหลาย โดยในงานวิจัยนี้เป็นการทดสอบฟังของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในเขตปกครองตนเองมองโกเลียใน (Inner Mongolian) เช่น การเปรียบเทียบวัฒนธรรมทางการสอนฟังด้วยรูปแบบต่าง ๆ ที่ใช้เฉพาะรูปแบบของออดิโอทั่วไปกับรูปแบบการสอนภาษาด้วยวิธีการสอนแบบนำตนเอง (self-directed) ที่หลากหลาย การทดสอบการยอมรับของผู้เรียนต่อรูปแบบการสอนแนวใหม่ และรูปแบบการสอนผ่านทางแบบสอบถามและการทดสอบ รวมถึงการอภิปรายว่ามีปัจจัยอะไรที่มีผลต่อระดับการสอนฟัง และระดับความสามารถทางการพูด-ฟัง จากการทำงานวิจัยพบว่ารูปแบบการสอนแนวใหม่ที่มีผลต่อจำนวนผู้เรียนจำนวนมาก ซึ่งสามารถช่วยพัฒนาการเรียนรู้แบบนำตนเอง (self-directed) และช่วยกระตุ้นระดับการฟังของผู้เรียนและความสามารถทางภาษาที่หลากหลายวิธี

Maryam & Alireza Karbalaei (2016) ได้ศึกษา เรื่อง Competency-based English Teaching and Learning: Investigating the Learning Experience of Islamic Azad University Teachers in Iran เป็นงานวิจัยเกี่ยวกับการสำรวจหาทัศนคติของครูที่นับถือศาสนาอิสลามในมหาวิทยาลัยในประเทศอิหร่าน ที่มีต่อวิชาภาษาอังกฤษที่ใช้วิธีสอนโดยใช้สมรรถนะเป็นฐาน (Competency-based) โดยเฉพาะเกี่ยวกับการออกแบบรายวิชาและการนำไปใช้ นอกจากนี้ยังมุ่งที่จะทดสอบผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcomes) ในมุมมองของอาจารย์ผู้สอนอยู่ในมหาวิทยาลัยแห่งนี้ ในการศึกษาในกลุ่มอาจารย์ชาวอิหร่านซึ่งสอนอยู่ในมหาวิทยาลัย Azad ได้รับเชิญให้เข้าร่วมการวิจัยพร้อมตอบแบบสอบถามด้วย จำนวน 35 คน เพื่อแสดงมุมมองเกี่ยวกับเรื่องนี้ นอกจากนี้ ยังมีนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่มีอายุอยู่ระหว่าง 20 – 24 ปี เข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยด้วย เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาการตอบคำถามเกี่ยวกับเพศซึ่งเป็นตัวแปรหนึ่งในการตอบคำถาม ผู้วิจัยจึงต้องกำหนดให้มีจำนวนชายและหญิงในจำนวนที่เท่ากัน เพื่อให้ง่ายต่อลักษณะการศึกษาและตรงกับจุดประสงค์ในการเก็บข้อมูลจึงได้ทำข้อตกลงกับอาจารย์ที่เข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้ จึงได้แบบสอบถามสองฉบับให้เป็นชุดเดียวกันโดยเฉพาะแบบสอบถามที่ใช้วัดทัศนคติของอาจารย์ในเรื่องที่เกี่ยวกับการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้สมรรถนะเป็นฐาน (Competency-based) และแนวคิด (Concept) ของอาจารย์ที่มีต่อผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcomes) ในการสอนวิชาภาษาด้วยรูปแบบการสอนโดยใช้สมรรถนะเป็นฐาน (Competency-based) ผู้เข้าร่วมมีเวลาที่จะตอบคำถามอย่างระมัดระวัง ที่สำคัญในช่วงที่อยู่ในกระบวนการเก็บข้อมูล ผู้ทำวิจัยต้องระมัดระวังในเรื่องความถูกต้องในการทำวิจัย เช่น การเข้าร่วมของอาจารย์ต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจ และต้องให้ความเชื่อมั่นว่าข้อมูลทั้งหมดที่ตอบไปจะถูกนำไปใช้ในงานวิจัยนี้เท่านั้น

Neil Curry Jo Mynard, Junko Noguchi, & Satoko Watkins (2017) ได้ศึกษา เรื่อง Evaluating a self-directed language learning course in a Japanese University เป็นงานวิจัยเกี่ยวกับการประเมินรายวิชาที่เรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยการสอนแบบนำตนเอง (self-directed) ในมหาวิทยาลัยของประเทศญี่ปุ่น โดยได้ทำการศึกษาในมหาวิทยาลัยนานาชาติในประเทศญี่ปุ่น กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาเข้าใหม่ที่ยังไม่ได้เรียนภาษาอื่นเลยในมหาวิทยาลัย ผู้วิจัยต้องการจะให้นักศึกษาที่ยังใช้ภาษาเดิมที่เคยติดตัวมานั้นเรียนรู้ภาษาใหม่โดยอัตโนมัติ โดยได้แนะนำนักศึกษาให้เรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตัวเองประกอบด้วย นักวิจัยใช้วิธีสอนแบบนี้เพื่อประเมินรายวิชาด้วยวิธีการ 2 วิธีด้วยกัน คือ วิธีที่ 1 ใช้คำถามปลายปิดกับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 47 คน และวิธีที่ 2 ใช้การวิเคราะห์เอกสารของงานที่ทำเสร็จแล้ว จากผู้เข้าร่วม จำนวน 24 คน (รวมถึงการเรียนรู้จากวารสารการวิจัย การโต้ตอบวิจารณ์รายสัปดาห์และการทำรายงานเมื่อจบหน่วยการเรียนรู้) เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการเรียนมากขึ้น ผลการศึกษาพบว่าแม้ผู้เรียนจะได้แสดงให้เห็นว่าได้เรียนรู้

และเข้าใจมากกว่าทักษะที่เรียนรู้ด้วยตัวเองก็ตาม ก็ยังมีสิ่งอื่นที่ต้องนำมาสนับสนุนที่จำเป็นต้องมีการเลือก การใช้ และการประเมินผล ยุทธศาสตร์ รวมถึงการประเมินการเรียนรู้ที่ได้รับด้วย

จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนทั้งงานวิจัยภายในประเทศ และต่างประเทศ ทำให้เห็นแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่หลากหลาย สามารถที่จะนำมาปรับใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนในงานวิจัยนี้ได้เป็นอย่างดี โดยสรุปเป็นประเด็นได้ดังนี้

1. งานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ได้ศึกษางานวิจัย จำนวน 3 เรื่อง พบว่า เป็นงานวิจัยที่เน้นรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง จากรูปแบบการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) และรูปแบบการเรียนรู้ด้วยกระบวนการแก้ไขปัญหา ผลการวิจัยของทุกงานวิจัยเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยทุกประการ ทำให้ได้ข้อสังเกตว่าการวิจัยพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่ศึกษานี้ส่วนมากจะเลือกใช้รูปแบบและทฤษฎีเชิงเดี่ยวมากกว่าการผสมผสานด้วยวิธีการบูรณาการ ซึ่งผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหมวดวิชาศึกษาทั่วไปควรเลือกใช้แนวคิดและทฤษฎีที่หลากหลาย โดยนำจุดเด่นของแต่ละแนวคิดและทฤษฎีมาผสมผสานกันสัปดาห์เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน จากความเชื่อที่ไม่มีรูปแบบการเรียนการสอนใดดีที่สุด รูปแบบการเรียนการสอนแต่ละรูปแบบจะมีทั้งข้อดีและข้อจำกัดเสมอ

2. งานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนการสื่อสารภาษาไทย ได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จำนวน 3 เรื่อง พบว่า เป็นงานวิจัยเกี่ยวกับการใช้นวัตกรรมเพื่อเพิ่มทักษะการใช้ภาษาไทย การศึกษาอิทธิพลของสื่อสังคมออนไลน์ที่ส่งผลต่อการใช้ภาษาไทย และการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทย พบว่า การจัดการเรียนการสอนการใช้ภาษาไทยจำเป็นต้องมีการพัฒนานวัตกรรม และรูปแบบในการถ่ายทอด เพื่อช่วยให้ผลการเรียนรู้ของนักศึกษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการพัฒนาให้สัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม แนวคิดที่สามารถนำมาใช้กับงานวิจัยนี้ มาจากข้อสังเกตถึงตัวแปรของงานวิจัยที่ศึกษานี้เป็นตัวแปรเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนรู้ของหมวดวิชาเฉพาะโดยตรง งานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาไทยในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปมีจำนวนน้อย จึงเป็นเหตุผลให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเกี่ยวกับการสื่อสารภาษาไทยในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปเป็นอย่างดี

3. งานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะ ได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จำนวน 3 เรื่อง พบว่า เป็นงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะในด้านการจัดการความรู้ การสร้างนวัตกรรมที่เน้นการบูรณาการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะ และสมรรถนะการใช้ภาษาไทย ทำให้ได้แนวคิดเกี่ยวกับการเน้นความสำคัญในการพัฒนาการเรียนรู้โดยคำนึงถึงระดับความสามารถหรือสมรรถนะของผู้

ซึ่งก่อนจะมีการพัฒนานวัตกรรมใด ๆ นั้น ผู้วิจัยควรต้องได้ศึกษาและสำรวจสมรรถนะของผู้เรียนให้ชัดเจนเสียก่อน จึงนำมาใช้เป็นข้อมูลเพื่อการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนได้

4. งานวิจัยต่างประเทศ ได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จำนวน 3 เรื่อง พบว่าเป็นงานวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการสอนภาษาอังกฤษ การสำรวจทัศนคติเกี่ยวกับการสอนภาษาอังกฤษ โดยใช้สมรรถนะเป็นฐาน และการประเมินรายวิชาเกี่ยวกับการสื่อสารภาษาอังกฤษ ทำให้ได้แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนการสื่อสารภาษาด้วยการเรียนรู้แบบนำตนเอง (Self-Directed) และการเรียนรู้แบบใช้สมรรถนะเป็นฐาน (Competency-based Learning)

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย
หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี การดำเนินการวิจัยใช้กระบวนการวิจัยและ
พัฒนา (Research and Development, R & D) ซึ่งได้แบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 4 ระยะ ได้แก่

ระยะที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับพัฒนาการเรียนการสอน และพัฒนา
องค์ประกอบของสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับ
ปริญญาตรี

ระยะที่ 2 การพัฒนาการเรียนการสอนและสร้างเครื่องมือเพื่อเสริมสร้าง
สมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

ระยะที่ 3 การศึกษาทดลองประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้าง
สมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

ระยะที่ 4 การพัฒนาปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการ
สื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี นำมาเรียบเรียงเป็นคู่มือ
การรูปแบบการเรียนการสอนฉบับสมบูรณ์

ระยะที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาการเรียนการสอน

ศึกษาและวิเคราะห์บริบทเกี่ยวกับหลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เป็นองค์ประกอบของ
สมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป จากเอกสารเชิงวิชาการ (Concept
paper) เบื้องต้นด้วยการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ทฤษฎีการเรียนรู้
ทางปัญญาสังคม ทฤษฎีแบบจำลองการสื่อสาร S-M-C-R แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบ
ห้องเรียนกลับด้าน การพัฒนาสมรรถนะ การประเมินผลแบบ 360 องศา และศึกษาข้อมูลภาคสนาม
โดยวิธีการสอบถาม (Questionnaire) คณาจารย์ผู้สอนภาษาไทยในระดับปริญญาตรี และการ
สนทนากลุ่ม (Focus Group) จากผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป เพื่อการวิเคราะห์
ข้อมูลพื้นฐานสำหรับนำมาพัฒนาเป็นรูปแบบการเรียนการสอน และพัฒนาเป็นองค์ประกอบของ
สมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ดังนี้

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 1 กำหนดให้มีประชากร 2 กลุ่ม ได้แก่
 กลุ่มที่ 1 คณาจารย์ผู้สอนรายวิชาภาษาไทยในระดับปริญญาตรีใน
 มหาวิทยาลัยสังกัดของรัฐ มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ และมหาวิทยาลัยเอกชน
 กลุ่มที่ 2 ผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนการสอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป

1.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มที่ 1 คณาจารย์ผู้สอนรายวิชาภาษาไทยในระดับปริญญาตรี โดยใช้วิธี
 เลือกแบบกำหนดโควตา (Quota Sampling) แบ่งออกเป็นคณาจารย์ผู้สอนรายวิชาภาษาไทยระดับ
 ปริญญาตรีตามประเภทมหาวิทยาลัย ใช้วิธีเลือกแบบกำหนดโควตา คือ มหาวิทยาลัยในสังกัดของรัฐ
 ร้อยละ 50 มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ร้อยละ 20 และมหาวิทยาลัยเอกชน 30 เป็นการกำหนด
 สัดส่วนตามจำนวนประมาณการของมหาวิทยาลัยแต่ละประเภท โดยรวมคณาจารย์ผู้สอนรายวิชา
 ภาษาไทยทั้งหมดอยู่ที่ จำนวน 300 คน เพื่อให้สะดวกต่อการวิเคราะห์ข้อมูล

กลุ่มที่ 2 ผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนการสอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ผู้เชี่ยวชาญ
 ด้านการเรียนการสอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไปโดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)
 ซึ่งจะพิจารณาคุณสมบัติจากบทบาทและประสบการณ์การบริหารหรือการสอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป
 ไม่น้อยกว่า 10 ปี จำนวน 10 คน

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยระยะที่ 1 นี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง
 ตามโครงสร้างของงานวิจัย เพื่อศึกษาบริบทที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน
 และสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทยที่จะนำมาพัฒนาเป็นรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้าง
 สมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งได้
 กำหนดประเด็นขององค์ประกอบที่ต้องการเก็บข้อมูลไว้ 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านหลักการ 2) ด้าน
 วัตถุประสงค์ 3) ด้านเนื้อหาสาระ 4) ด้านกระบวนการจัดกิจกรรม และ 5) ด้านวิธีการวัดและ
 ประเมินผล โดยการพัฒนาเครื่องมือสำหรับนำไปใช้เก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือไว้ 2 รูปแบบ
 ดังมีรายละเอียดเกี่ยวกับลักษณะของเครื่องมือ วิธีการสร้างเครื่องมือ และการตรวจสอบคุณภาพ
 เครื่องมือ ดังนี้

1.2.1 แบบสอบถาม ใช้สำหรับศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบ
 ของสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ หมวดวิชาศึกษาทั่วไป เพื่อนำมาพัฒนาเป็น
 รูปแบบการเรียนการสอนที่จะเสริมสร้างให้นักศึกษาระดับปริญญาตรี จากกลุ่มตัวอย่างคณาจารย์
 ผู้สอนรายวิชาภาษาไทยระดับปริญญาตรี โดยรายละเอียดดังนี้

1) แบบสอบถามจะมีลักษณะเป็นแบบสอบถามที่มีข้อความแบบปิด (Close ended question) แบบตรวจสอบรายการ (Check – list) แบบประมาณค่า (Rating scale) ระดับมาตราส่วน 5 ระดับ และคำถามแบบแบบเปิด (Open ended question) ซึ่งการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดให้แบบสอบถามมี 4 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 แบบตรวจสอบรายการ (Check – list) ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับ เพศ อายุ วุฒิการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งทางวิชาการ ตำแหน่งหน้าที่ ประเภทของมหาวิทยาลัยที่สังกัด สังกัดหน่วยงานภายใน และระยะเวลาของประสบการณ์การสอน

ตอนที่ 2 แบบตรวจสอบรายการ (Check – list) เป็นข้อความเกี่ยวกับภาพรวมที่เป็นข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับหลักการ แนวคิด และทฤษฎีสำหรับใช้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษา ระดับปริญญาตรี

ตอนที่ 3 แบบประมาณค่า (Rating scale) ระดับมาตราส่วน 5 ระดับ เป็นข้อความเกี่ยวกับองค์ประกอบของสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี เพื่อใช้เป็นตัวชี้วัดในการพัฒนาละประเมินผลสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป โดยใช้วิธีการกำหนดค่าน้ำหนักตามวิธีการของ Likert (ธานินทร์ ศิลป์จารุ 2555, น. 75) ได้แก่ 5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย และ 1 = น้อยที่สุด

ตอนที่ 4 ข้อคำถามแบบเปิด (Open ended question) ประกอบไปด้วย ข้อคำถามเพิ่มเติมจากข้อคำถามจากตอนที่ 2-3 และข้อเสนอแนะอื่น ๆ

2) การตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถาม ผู้วิจัยจะนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษาและหมวดวิชาศึกษาทั่วไปตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) พิจารณาถึงความครอบคลุม และความชัดเจนในการใช้ภาษาของข้อคำถาม เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะที่ผู้วิจัยจะได้นำไปปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลให้มีคุณภาพ

3) หลังจากผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแล้ว จึงนำข้อพิจารณาและข้อเสนอแนะนั้น มาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามนั้นกับประเด็นหลักของเนื้อหา/จุดประสงค์ (Item Objective Congruence: IOC) จากโครงสร้างงานวิจัยระยะที่ 1 ตามวิธีการของ Rovinelli and Hambleton (ผ่องศรี วาณิชยศุภวงค์, 2546: 140) โดยกำหนดคะแนนไว้ ดังนี้

- + 1 เมื่อเห็นว่าตรงกับขอบข่ายเนื้อหาตามที่ระบุไว้
- 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าตรงกับขอบข่ายเนื้อหาตามที่ระบุไว้
- 1 เมื่อแน่ใจว่าไม่ตรงกับขอบข่ายเนื้อหาตามที่ระบุไว้

จากสูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

โดย $\sum R$ คือ ผลรวมของคะแนนผลการตัดสินในข้อคำถามนั้นจากผู้เชี่ยวชาญ

N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

เกณฑ์การตัดสินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา/จุดประสงค์ (IOC)

ถ้า $IOC > 0.50$ ดีความว่าข้อคำถามนั้นวัดได้สอดคล้องกับเนื้อหา/จุดประสงค์

ถ้า $IOC < 0.50$ ดีความว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ไม่สอดคล้องกับเนื้อหา/จุดประสงค์

แบบสอบถามมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.6 – 1 สรุปว่าเป็นข้อคำถามที่สามารถวัดได้สอดคล้องกับเนื้อหา/วัตถุประสงค์ นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญยังได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษา ระดับปริญญาตรี โดยสรุปค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.59 ซึ่งอยู่ในระดับ “ดี” และมีข้อเสนอแนะให้อธิบายคำว่า “สมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย” ให้ชัดเจน เพื่อให้ทุกฝ่ายมีความเข้าใจตรงกัน

4) นำแบบสอบถามไปทดลอง (Try Out) ใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นคณาจารย์ผู้สอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไปและคณาจารย์ผู้สอนรายวิชาภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต จำนวน 20 คน เพื่อพิจารณาถึงความชัดเจนด้านภาษา คำชี้แจง และข้อคำถาม เพื่อนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของ Cronbach (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2544, น. 73)

จากสูตร

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[\frac{\sum S_i^2}{S^2} \right]$$

โดย α สัมประสิทธิ์แอลฟา

n จำนวนข้อคำถาม

$\sum S_i^2$ ผลรวมของความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

S^2 ความแปรปรวนของคะแนนรวม

เกณฑ์การประเมินความเที่ยงสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค ดังนี้	
ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α)	การแปลความหมายระดับความเที่ยง
มากกว่า .9	ดีมาก
มากกว่า .8	ดี
มากกว่า .7	พอใช้
มากกว่า .6	ค่อนข้างพอใช้
มากกว่า .5	ต่ำ
น้อยกว่า หรือ เท่ากับ .5	ไม่สามารถรับได้

ในการหาความเชื่อมั่นโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) ที่มีค่าระดับความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.90 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับดีมาก หมายถึง แบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือ และสามารถนำไปใช้ศึกษากับกลุ่มตัวอย่างจริงได้

5) นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้แล้ว มาแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสมเพื่อนำไปใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยต่อไป

1.2.2 แบบสัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม (Interview & Focus Group) ใช้สำหรับศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนและสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ หมวดวิชาศึกษาทั่วไป เพื่อเสริมสร้างให้นักศึกษาระดับปริญญาตรี จากกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 2 ผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนการสอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1) กำหนดประเด็นการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่มที่จำเป็นต่อการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลของงานวิจัยครั้งนี้ไว้ก่อนล่วงหน้า โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ชื่อ-นามสกุล ตำแหน่งทางวิชาการ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ และระยะเวลาของประสบการณ์การสอน ผู้ให้ข้อมูล

ตอนที่ 2 โครงสร้างประเด็นสัมภาษณ์และสนทนาที่เกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนและองค์ประกอบของสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป ที่จะใช้พัฒนาเป็นรูปแบบการเรียนการสอนแก่นักศึกษาระดับปริญญาตรี

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

2) พัฒนามาจากการศึกษาและการเก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นตามประเด็นที่ต้องการ แล้วนำข้อมูลที่ได้นำมาสังเคราะห์จัดหมวดหมู่และพัฒนาเป็นแบบสัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม (Interview & Focus Group)

3) การตรวจสอบคุณภาพแบบสัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยจะนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไปและผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนวิชาภาษาไทย ได้ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) พิจารณาถึงความครอบคลุมและความชัดเจนของข้อคำถาม เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะที่ผู้วิจัยจะได้นำไปปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลให้มีคุณภาพ โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม (ประเด็นสัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม) กับจุดประสงค์ (Item Objective Congruence: IOC)

โครงสร้างแบบสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่มมีค่า IOC ที่ระดับ 1 สรุปว่าเป็นแบบสนทนากลุ่มที่สามารถวัดได้สอดคล้องกับเนื้อหา/วัตถุประสงค์ นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญยังได้เสนอแนะให้นำบันทึกสรุปให้ผู้ร่วมการสนทนาได้ตรวจสอบ เพื่อการเสนอแนะข้อมูลเพิ่มเติมหรือแก้ไขข้อขัดแย้งบางประการ

4) นำแบบสัมภาษณ์และสนทนากลุ่มที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญแล้วนั้น มาแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสมเพื่อนำไปใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยต่อไป

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ดำเนินการเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

ลักษณะที่ 1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ดำเนินการด้วย 3 วิธี วิธีที่ 1 ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์และอำนวยความสะดวกให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่งกลับ วิธีที่ 2 ใช้แบบสอบถามผ่านช่องทางระบบออนไลน์ โดยใช้ QR Code (Quick Response Code) และ/หรือ URL (Universal Resource Locator) และ วิธีที่ 3 ผู้วิจัยเดินทางไปดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

ลักษณะที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยจะนัดหมายและเรียนเชิญผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนการสอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไปร่วมสนทนาสนทนาตามความเหมาะสม โดยเตรียมวิธีการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่มไว้ 3 วิธี วิธีที่ 1 จัดการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม ณ ที่สถาบันที่ผู้วิจัยปฏิบัติงานอยู่ วิธีที่ 2 จัดการสนทนากลุ่ม ณ สถานที่ที่ผู้เชี่ยวชาญส่วนมากสะดวก และวิธีที่ 3 จัดการสนทนากลุ่มผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ด้วยวิธีการออนไลน์

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยนำข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามมาดำเนินการ ดังนี้

1.4.1 วิเคราะห์แบบสอบถาม

1) การคำนวณหาข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามตอนที่ 1 ที่มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-List) ใช้วิธีการหาค่าความถี่ (Frequency) แล้วสรุปออกมาเป็นค่าร้อยละ (Percentage)

2) การคำนวณหาข้อมูลเกี่ยวกับภาพรวมที่เป็นองค์ประกอบของสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ หมวดวิชาศึกษาทั่วไปจากแบบสอบถามตอนที่ 2 ที่มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-List) ใช้วิธีการหาค่าความถี่ (Frequency) แล้วสรุปออกมาเป็นค่าร้อยละ (Percentage)

3) การคำนวณหาข้อมูลเกี่ยวกับรายละเอียดที่เป็นองค์ประกอบของสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ หมวดวิชาศึกษาทั่วไปที่จะเสริมสร้างให้นักศึกษาระดับปริญญาตรี จากแบบสอบถามตอนที่ 3 ที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

4) การคำนวณหาข้อมูลเกี่ยวกับข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ของผู้ตอบแบบสอบถามจากแบบสอบถามตอนที่ 4 ที่มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (Open-Ended) ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วสรุปออกมาเป็นค่าความถี่ (Frequency) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย

1.4.2 แบบสัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม

แบบสัมภาษณ์และสนทนากลุ่มใช้วิธีการวิเคราะห์โดยการจำแนกชนิดของข้อมูล (Typological Analysis) ระดับจุลภาคจากการวิเคราะห์คำหลัก (Domain Analysis) ตามขั้นตอนดังนี้

1) กำหนดคำหลักเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป ได้แก่ หลักการวัตถุประสงค์ สารการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้

2) ถอดข้อมูลเสียงจากการสนทนากลุ่มแบบคำต่อคำ จำแนกและจัดกลุ่มคำสำคัญเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไปของผู้ร่วมสนทนากลุ่ม ดังนี้

3) นำกลุ่มคำสำคัญเหล่านั้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญที่ร่วมสนทนากลุ่มพิจารณาจัดค่าความถี่ (Frequency) ของกลุ่มคำสำคัญ โดยกำหนดให้มีค่าความถี่ตั้งแต่ 1 – 10

4) จัดความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคำสำคัญกับคำหลักขององค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป โดยกำหนดคำหลักที่อยู่ในชุดขององค์ประกอบ จำนวน 5 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 หลักการ ประกอบด้วยคำหลัก 4 ข้อความ ได้แก่ หลักการของหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ทศนคติในการสื่อสาร การเรียนรู้ด้วยตนเอง และสมรรถนะการสื่อสาร

ชุดที่ 2 วัตถุประสงค์ ประกอบด้วยคำหลัก 3 ข้อความ ได้แก่ ตามทฤษฎี และแนวคิดการเรียนรู้หมวดวิชาศึกษาทั่วไป เน้นการบูรณาการภาษาสู่ศาสตร์อื่น และเน้นการประยุกต์ใช้สื่อสารในชีวิตจริง

ชุดที่ 3 สารการเรียนรู้ ประกอบด้วยคำหลัก 4 ข้อความ ได้แก่ ทักษะการใช้ภาษาระดับปริญญาตรี ภาษาไทยสำหรับการดำรงชีวิต ศิลปะการใช้ภาษาไทย การสร้างสรรค์ภาษาไทย

ชุดที่ 4 กระบวนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วยคำหลัก 3 ข้อความ ได้แก่ แรงจูงใจและแรงบันดาลใจ กระบวนการกลุ่ม การเรียนรู้ในสถานการณ์จริง

ชุดที่ 5 การประเมินผลการเรียนรู้ ประกอบด้วยคำหลัก 2 ข้อความ ได้แก่ รูปแบบการประเมินผลการศึกษาไทยแบบศึกษาทั่วไป การประเมินผลแบบรอบด้าน

5) จัดประเภทขององค์ประกอบของสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย โดยนำข้อมูลจากแบบสอบถามมาจัดเป็นตัวชี้วัดของแต่ละสมรรถนะหลัก (Core Competency) สรุปได้ตัวชี้วัดรวม 22 ตัว แบ่งเป็น สมรรถนะภาคทฤษฎี 9 ตัวชี้วัด สมรรถนะภาคปฏิบัติ 8 ตัวชี้วัด และสมรรถนะภาคคุณลักษณะ 5 ตัวชี้วัด

ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนและการสร้างเครื่องมือวิจัย

การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนและการสร้างเครื่องมือวิจัย โดยนำข้อมูลจากการศึกษาระยะที่ 1 ที่ผ่านการวิเคราะห์และสังเคราะห์มาแล้วมาร่างเป็นรูปแบบการเรียนการสอน เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี รวมถึงการสร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัย ดังนี้

2.1 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน

การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนได้มาจากการศึกษาและทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป จากทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง 3 ทฤษฎี ได้แก่ ทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ (Andragogy Theory) ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (Social Cognitive Learning Theory) และทฤษฎีแบบจำลองการสื่อสาร S-M-C-R กับแนวคิดที่เกี่ยวข้อง 3 แนวคิด ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะ (Competency) และแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินผลแบบ 360 องศา (360-Degree Feedback) โดยได้สกัดคุณลักษณะที่สำคัญของทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องมาสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป และองค์ประกอบของสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทยสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ดังนี้

2.1.1 องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน

องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป ประกอบด้วยหลักการ (Principle) วัตถุประสงค์ (Objective) สารการเรียนรู้ (Content) กระบวนการจัดการเรียนรู้ (Way) การวัดและประเมินผล (Evaluation) ดังนี้

1) หลักการ (Principle) เป็นหลักการของรูปแบบการเรียนการสอน เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป ประกอบด้วย

(1) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนควรเน้นให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจภายใน หรือแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลายและต่อเนื่องตามทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ (Andragogy Theory) อันจะทำให้เกิดการเรียนรู้ด้วยการกำกับตนเอง (Self-Directed Learning)

(2) กระตุ้นและส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างองค์รวมของความรู้ด้วยตนเองจากทักษะการสืบค้นผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศทางการสื่อสารที่หลากหลาย ทั้งการสืบค้นแบบดั้งเดิมและการสืบค้นผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) โดยจะเน้นให้เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริงจากการเชื่อมโยงระหว่างทฤษฎีแบบจำลองการสื่อสาร S-M-C-R และแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom)

(3) เน้นประสบการณ์ตรงอย่างบูรณาการจากการลงมือกระทำในภาคปฏิบัติจริงอย่างมีขั้นตอนและสร้างสรรค์ผ่านกระบวนการกลุ่มแบบร่วมมือซึ่งกันและกันจนเกิดความชำนาญตามศักยภาพของตน ตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (Social Cognitive Theory) เกี่ยวกับการสังเกตแล้วเลียนแบบจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับสิ่งแวดล้อมทางสังคม

(4) การวัดและประเมินผลอย่างรอบด้านและต่อเนื่อง โดยเน้นระดับความสามารถของผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมถึงการทบทวนผลจากการเรียนรู้เป็นระยะตามบทเรียน เพื่อนำผลไปปรับปรุงและพัฒนาการเรียนรู้ในครั้งต่อไป ตามแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะ (Competency) และการประเมินผลแบบ 360 องศา (360-Degree Feedback)

2) วัตถุประสงค์ (Objective)

วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป เพื่อบูรณาการการเรียนการสอนแบบสหวิทยาการตามหลักการของหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ประกอบด้วย วิธีการ เนื้อหาสาระ ทักษะและประสบการณ์ เพื่อให้เกิดสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทยแบบองค์รวม โดยเน้นการวัดและประเมินผลให้ครอบคลุมผลลัพธ์การเรียนรู้ตามทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม (Bloom's Taxonomy) ได้แก่ ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) และด้านจิตพิสัย (Affective Domain) อย่างรอบด้าน

ตามแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะ (Competency) และแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินแบบ 360 องศา (360-Degree Feedback)

3) สารระการเรียนรู้ (Content)

สารระการเรียนรู้ของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป เป็นสารระการเรียนรู้ที่เน้นสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทยเชิงทักษะสัมพันธ์ตามระดับความสามารถด้วยประสบการณ์ตรง จากการสื่อสารเพื่อการวิเคราะห์ วิจัย วิพากษ์ ตีความ และประเมินคุณค่าสาร ซึ่งเป็นไปตามฤๅษีแบบจำลองการสื่อสาร S-M-C-R ที่ประกอบไปด้วย ผู้ส่งสาร (Source: S) ข้อมูลข้างสาร (Message: M) ช่องทางในการสื่อสาร (Channel: C) และผู้รับสาร (Receiver: R) โดยเน้นปัจจัยเชิงสมรรถนะในด้านทักษะการสื่อสาร เจตคติ ระดับความรู้ ระบบสังคมและวัฒนธรรม

4) กระบวนการจัดการเรียนรู้ (Process) เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป เป็นกระบวนการที่พัฒนามาจากหลักการของรูปแบบการเรียนการสอน ให้สัมพันธ์กับวัตถุประสงค์และสารระการเรียนรู้

(1) การสร้างแรงบันดาลใจ (Inspiration) เป็นขั้นตอนการนำเข้าสู่บทเรียนด้วยการสร้างแรงขับภายในจากสิ่งเร้าที่ผู้เรียนสามารถรับรู้ได้ตามความสามารถแห่งตน (Perceived Self-Efficacy) พร้อมทั้งจะกำกับตนเอง (Self-Directed Learning) ไปสู่การเรียนรู้ได้อย่างเต็มใจเต็มกำลัง และมีความสุข

(2) การสรุปรวมของความรู้ (Knowledge Union) เป็นขั้นตอนบอกแจ้งเรื่องที่จะเรียนรู้ด้วยการสื่อสารภาษาเพื่อสรุปความ โดยการใช้กระบวนการกลุ่มร่วมกันสร้างองค์รวมของความรู้จากทักษะการสืบค้นผ่านการสื่อสารทั้งเทคโนโลยีแบบเก่าและแบบใหม่

(3) การนำสู่ประสบการณ์เฉพาะ (Specific Experience) เป็นขั้นตอนการลงมือกระทำเพื่อให้เกิดสมรรถนะด้านการสื่อสารจากประสบการณ์จริง จากการนำข้อสรุปรวมของความรู้ที่ได้สร้างไว้แล้วมาสู่กระบวนการปฏิบัติการจริงตามลักษณะของข้อมูลที่สรุปไว้ เช่น การวิเคราะห์ การวิจารณ์ การวิพากษ์ การตีความ หรือการประเมินคุณค่า

(4) การเจาะประเมินให้ครบถ้วน (All Assessment) เป็นขั้นตอนการแสดงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ตามระดับของสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาที่สามารถระบุถึงขีดความสามารถผู้เรียนให้เห็นได้เป็นเชิงประจักษ์ทั้งปริมาณและคุณภาพ

(5) การทวนผลการเรียนรู้ (Review) เป็นขั้นตอนการทวนย้ำผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ตามระดับของสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย โดยเน้นความเข้าใจและยอมรับด้วย

ตนเองของผู้เรียนเพื่อจะได้นำผลจากการทวนสอบนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง พัฒนา และแก้ไขการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

5) การวัดและประเมินผล (Evaluation)

ใช้การวัดและประเมินผลให้ตรงกับความสามารถครบตามจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) และด้านจิตพิสัย (Affective Domain) โดยแบ่งการประเมินสมรรถนะ 3 สมรรถนะสำคัญ คือ สมรรถนะภาคทฤษฎี (Theoretical Competency) และสมรรถนะภาคปฏิบัติ (Practical Competency) และสมรรถนะภาคคุณลักษณะ (Attributes Competency) ทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณอย่างสัมพันธ์กัน ซึ่งจะเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมเพื่อจะให้เห็นขีดความสามารถของตนเองจากการประเมินแบบ 360 องศา ทั้งระหว่างการเรียนรู้การสอนและสิ้นสุดการเรียนรู้การสอน

2.1.2 องค์ประกอบของสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป

องค์ประกอบของสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป พัฒนาตามหลักการของรูปแบบการเรียนการสอนและสาระการเรียนรู้เกี่ยวกับการสื่อสารภาษาไทย โดยนำแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะ (Competency) และแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินผลแบบ 360 องศา สกัดและสังเคราะห์ระดับความสามารถที่เป็นสมรรถนะหลัก (Core Competency) สรุปเป็น 3 สมรรถนะ คือ สมรรถนะภาคทฤษฎี (Theoretical Competency) สมรรถนะภาคปฏิบัติ (Practical Competency) และสมรรถนะภาคคุณลักษณะ (Attributes Competency) ในแต่ละสมรรถนะหลักจะกำหนดเป็นตัวชี้วัดขยายพฤติกรรมการเรียนรู้เฉพาะของผู้เรียนที่แสดงออก เพื่อให้สะดวกต่อการวัดและประเมินผลได้อย่างรอบด้าน ดังนี้

1) สมรรถนะภาคทฤษฎี (Theoretical Competency) เป็นสมรรถนะที่เน้นระดับของความสามารถด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ประกอบด้วย ความรู้ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า โดยมีตัวชี้วัดที่ระบุถึงการมีความรู้เกี่ยวกับหลักภาษาที่นำมาใช้ได้ สถานการณ์จริง ความเข้าใจหลักการ ขั้นตอน และวิธีการสื่อสารภาษาไทยทั้งส่วนที่เป็นศาสตร์และศิลป์ รวมถึงการรู้เท่าทันสถานการณ์การสื่อสารภาษาไทยในยุคปัจจุบันอย่างรอบด้านและสร้างสรรค์

2) สมรรถนะภาคปฏิบัติ (Practical Competency) เป็นสมรรถนะที่เน้นระดับของความสามารถจากการลงมือปฏิบัติที่เป็นพฤติกรรมแสดงความสามารถเชิงทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) ประกอบด้วย การเลียนแบบ การทำตาม ความถูกต้อง/แม่นยำ ความต่อเนื่อง และความเป็นธรรมชาติ โดยมีตัวชี้วัดที่ระบุถึงการมีทักษะสัมพันธ์ทางการสื่อสารภาษาไทยอย่างชำนาญคล่อง มีทักษะการใช้ภาษาไทยได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการสื่อสาร รวมถึงมีทักษะในการสื่อสารภาษาไทยผ่านกระบวนการกลุ่มอย่างสร้างสรรค์

3) สมรรถนะภาคคุณลักษณะ (Attributes Competency) เป็นสมรรถนะที่แสดงออกทางพฤติกรรมให้เห็นถึงระดับความสามารถเกี่ยวกับความรู้สึกรู้สึกทางการคิดและจิตใจในรูปแบบต่าง ๆ ที่บ่งบอกถึงความสนใจ ความซาบซึ้ง ความเชื่อ ทศนคติ และค่านิยม โดยมีตัวชี้วัดที่ระบุพฤติกรรมการแสดงออกให้เห็นถึงการมีวิจรรย์ญาณ มีจินตนาการ มีจิตสำนึก และมีความภาคภูมิใจในการสื่อสารภาษาไทย รวมถึงการมีบุคลิกภาพทางการสื่อสารที่สร้างสรรค์อย่างเหมาะสม

2.2 การสร้างเครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยการพัฒนาแบบแผนการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยนำข้อมูลจากข้อมูลพื้นฐานของแบบแผนการเรียนการสอนและองค์ประกอบของสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ดำเนินการสร้างแบบประเมินคุณภาพรูปแบบการเรียนการสอนโดยผู้เชี่ยวชาญ แผนการจัดการเรียนรู้ และแบบวัดสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป ซึ่งดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

2.2.1 แบบประเมินคุณภาพรูปแบบการเรียนการสอนโดยผู้เชี่ยวชาญ

แบบประเมินคุณภาพรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 10 คน เป็นแบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งคุณภาพเป็น 5 ระดับ คือ 5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย และ 1 = น้อยที่สุด ดำเนินการสร้างตามขั้นตอนต่อไปนี้

1) กำหนดประเด็นรายการประเมิน 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ประเมิน เป็นข้อคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) จำนวน 7 ข้อ ประเด็นเกี่ยวกับ เพศ อายุ วุฒิการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งทางวิชาการปัจจุบัน ตำแหน่งหน้าที่ สังกัดหน่วยงานภายในสถาบัน และระยะเวลาประสบการณ์การสอนในระดับอุดมศึกษา

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ สาระการการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลและองค์ประกอบของสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป ที่ควรส่งเสริมสร้างให้นักศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบด้วยสมรรถนะหลัก 3 สมรรถนะ 22 ตัวชี้วัด ได้แก่ สมรรถนะภาคทฤษฎี จำนวน 9 ตัวชี้วัด สมรรถนะภาคปฏิบัติ จำนวน 8 ตัวชี้วัด และสมรรถนะภาคคุณลักษณะ จำนวน 5 ตัวชี้วัด

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัญหาและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพิ่มเติม เพื่อให้มีการปรับปรุงหรือแก้ไขสำหรับการพัฒนาแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะ ด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 8 ข้อ

2) นำแบบประเมินไปทดลอง (Try Out) ใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นคณาจารย์ ผู้สอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต จำนวน 10 คน เพื่อนำมาวิเคราะห์หาค่า ความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของ Cronbach (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2544) ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) ที่มีค่าระดับ ความเชื่อมั่นของแบบประเมินเท่ากับ 0.93 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับดีมาก หมายถึง แบบประเมินมีความ น่าเชื่อถือ และสามารถนำไปใช้ศึกษากับกลุ่มตัวอย่างจริงได้

3) นำแบบประเมินที่ผ่านการทดลองใช้แล้ว มาแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสม เพื่อนำไปใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยต่อไป

2.2.2 แผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้าง สมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ดำเนินการวิเคราะห์โดยคณาจารย์มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตผู้สอนรายวิชา GE.102 การใช้ภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ จำนวน 5 คน ตามขั้นตอนต่อไปนี้

1) วิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้รายวิชา เป็นการแปลจุดประสงค์การเรียนรู้ รายวิชาให้เป็นพฤติกรรมที่สังเกตได้ โดยนำตัวชี้วัดขององค์ประกอบของสมรรถนะด้านการสื่อสาร ภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไปมากำหนดเป็นพจนานุกรมสมรรถนะ (Competency Dictionary) ประกอบด้วย การนิยามความหมายสมรรถนะหลัก พฤติกรรมที่คาดหวัง ระดับพฤติกรรม ตัวบ่งชี้ พฤติกรรม และค่าปริมาณคะแนน

2) วิเคราะห์เนื้อหาการเรียนรู้รายวิชา เป็นการนำคำอธิบายอธิบายรายวิชา GE.102 การใช้ภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ มากำหนดเป็นหน่วยการเรียนรู้ให้สัมพันธ์กับทักษะการใช้ ภาษาไทยและองค์ประกอบของสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป

3) วิเคราะห์ความสำคัญของการเรียนรู้ เป็นการกำหนดสัดส่วนน้ำหนัก ระหว่างกิจกรรมการเรียนรู้กับตัวชี้วัดขององค์ประกอบสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชา ศึกษาทั่วไป โดยกำหนดเกณฑ์พิจารณาน้ำหนักเป็นคะแนน ดังนี้

การพิจารณา	คะแนน
สำคัญที่สุด	9 – 10
สำคัญมาก	7 – 8
ปานกลาง	4 – 6
สำคัญน้อย	2 - 3
ไม่สำคัญหรือน้อยที่สุด	0 - 1

4) เขียนแผนการเรียนการสอน ประกอบด้วย คำอธิบายรายวิชา จุดมุ่งหมาย รายวิชา สารการเรี ยนรู้รายหน่วย วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม กระบวนการจัดการเรี ยนรู้ 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นนำ - การสร้างแรงบันดาลใจ ขั้นบอก - การให้อรรถรสมของความรู้ ขั้นทำ - การนำสู่ประสพ การเฉพาะ ขั้นผล - การเจาะประเมินให้ครบถ้วน และขั้นย้ำ - การทวนผลการเรี ยนรู้

5) ตรวจสอบคุณภาพแผนการจัดการเรี ยนรู้ โดยนำแผนการจัดการเรี ยนรู้ให้ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ประเมินคุณภาพจากแบบประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรี ยนรู้ ตามรูปแบบการเรี ยนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษา ทั่วไป ด้วยแบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ สรุปผลการประเมินอยู่ใน ระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ย 4.56

6) หลังจากผู้เชี่ยวชาญประเมินคุณภาพแล้ว จึงนำแผนการจัดการเรี ยนรู้มา ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำไปใช้สำหรับจัดการเรี ยนการสอนต่อไป

2.2.3 แบบวัดและประเมินผลสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชา ศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นแบบประเมินที่ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการประเมิน แบบรอบด้าน 360 องศา กล่าวคือ จะมีความรอบด้านทั้งเนื้อหา บุคคลผู้เกี่ยวข้องกับการประเมิน และวิธีการประเมิน ประกอบด้วย แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษา ทั่วไปก่อนเรี ยนและหลังเรี ยน และแบบประเมินผลสมรรถนะหลัก ด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป ดังนี้

1) แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป ก่อนเรี ยนและหลังเรี ยน ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

(1) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างจุดประสงค์การเรี ยนรู้รายวิชา กับ องค์ประกอบของสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป เพื่อหาค่าน้ำหนักที่ สัมพันธ์กันของจำนวนข้อคำถามและคะแนน

(2) สร้างแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษา ทั่วไปก่อนเรี ยนและหลังเรี ยน เป็นแบบทดสอบปรนัย (Objective Test) โดยพัฒนาแบบทดสอบให้มี ความหลากหลายเพื่อการทดสอบแบบรอบด้าน แบ่งออกเป็น 5 รูปแบบ คือ

แบบที่ 1 แบบตอบสั้น ๆ (Shot Answer Test) จำนวน 25 ข้อ เลือกใช้ในเป็นแบบทดสอบจริง จำนวน 20 ข้อ กำหนดเป็นคะแนนข้อละ 1 คะแนน รวม 20 คะแนน

แบบที่ 2 แบบเติมคำ (Completion Test) จำนวน 6 ข้อ เติมคำข้อละ 5 ตำแหน่ง เลือกใช้ในเป็นแบบทดสอบจริง จำนวน 4 ข้อ กำหนดคะแนนตำแหน่งละ 1 คะแนน รวม 20 คะแนน

แบบที่ 3 แบบจับคู่ (Matching Test) จำนวน 6 ข้อ ประกอบด้วย ข้อละ 5 คู่ข้อความ และคำตอบถูก 5 คำตอบ คำตอบลวง 3 คำตอบ เลือกใช้ในเป็นแบบทดสอบจริง จำนวน 4 ข้อ กำหนดคะแนนคู่ละ 1 คะแนน รวม 20 คะแนน

แบบที่ 4 แบบถูกผิด (True-False Test) จำนวน 6 ข้อ แบ่งเป็นข้อย่อย 5 ข้อ เลือกใช้ในเป็นแบบทดสอบจริง จำนวน 4 ข้อ กำหนดคะแนนข้อย่อยละ 1 คะแนน รวม 20 คะแนน

แบบที่ 5 แบบเลือกตอบ (Multiple Choice Test) มีตัวเลือก 5 ตัวเลือก จำนวน 25 ข้อ เลือกใช้ในเป็นแบบทดสอบจริง จำนวน 20 ข้อ กำหนดคะแนนข้อละ 1 คะแนน รวม 20 คะแนน

(3) นำแบบทดสอบที่สร้างแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ นำข้อพิจารณาและข้อเสนอแนะนั้นมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามนั้นกับประเด็นหลักของเนื้อหา/จุดประสงค์ (Item Objective Congruence: IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณาได้ค่า IOC ตั้งแต่ระดับ 0.6 – 1 และดำเนินการปรับปรุงข้อที่มีค่าระดับ IOC ไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนดตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

(4) นำแบบทดสอบที่ผ่านการปรับปรุงตามข้อพิจารณาเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปหาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบด้วยการทดลอง (Try Out) กับนักศึกษาที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน นำผลการทดลองมาหาคุณภาพของแบบทดสอบ ดังนี้

การวิเคราะห์ค่าความยากง่ายของข้อสอบปรนัย (Item Analysis) รายข้อ โดยใช้สูตร (ธีรวุฒิ เอกะกุล. 2552, น. 162-163)

$$P = \frac{R_H + R_L}{N_H + N_L}$$

เมื่อ

P คือ ความยากง่ายของข้อสอบรายข้อ

R_H คือ จำนวนผู้สอบกลุ่มสูงที่ตอบถูกเป็นรายข้อ

R_L คือ จำนวนผู้สอบกลุ่มต่ำที่ตอบไม่ถูกเป็นรายข้อ

N_H คือ จำนวนผู้สอบในกลุ่มสูง

N_L คือ จำนวนผู้สอบในกลุ่มต่ำ

การวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบเป็นรายข้อ

$$r = \frac{R_H - R_L}{N_H}$$

เมื่อ

- r คือ ค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบ
- R_H คือ จำนวนผู้สอบกลุ่มสูงที่ตอบถูกเป็นรายข้อ
- R_L คือ จำนวนผู้สอบกลุ่มต่ำที่ตอบไม่ถูกเป็นรายข้อ
- N_H คือ จำนวนผู้สอบในกลุ่มสูง

คัดเลือกข้อสอบที่มีค่าความยากง่าย (P) อยู่ระหว่าง 0.20 – 0.80 ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.20 – 1.00 ได้แบบทดสอบตอนที่ 1 แบบเขียนคำตอบสั้น ๆ (Shot Answer Test) จำนวน 20 ข้อ ตอนที่ 2 แบบเติมคำ (Completion Test) จำนวน 4 ข้อ แบ่งเป็นคำตอบย่อย 20 คำตอบ ตอนที่ 3 แบบจับคู่ (Matching Test) จำนวน 4 ข้อ แบบถูกผิด แบ่งเป็นคำตอบย่อย 20 คำตอบ ตอนที่ 4 แบบถูกผิด (True-False Test) จำนวน 4 ข้อ แบ่งเป็นคำตอบย่อย 20 คำตอบ และตอนที่ 5 แบบเลือกตอบ (Multiple Choice Test) จำนวน 20 ข้อ ทั้งนี้เพื่อให้สะดวกต่อการวิเคราะห์คะแนนทดสอบแบบ จากนั้นนำไปหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีการของ คูเดอร์ และ ริชาร์ดสัน (Kuder & Richardson) สูตรที่ 20 (KR-20) ใช้การหาค่าความเชื่อมั่นแบบทดสอบฉบับเดียวกับผู้สอบครั้งเดียว โดยให้คะแนนตามระบบ 0 – 1 (ตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบไม่ถูกให้ 0 คะแนน) ตามสูตร ดังนี้ (กัญจนา ลินทรัตนศิริกุล. 2546: 262)

$$r_{tt} = \frac{k}{k-1} \left[1 - \frac{\sum pq}{S^2} \right]$$

เมื่อ

- r_{tt} คือ ค่าความเที่ยงของแบบทดสอบ
- k คือ จำนวนข้อคำถามในแบบทดสอบ
- p คือ สัดส่วนของผู้สอบที่ตอบแต่ละข้อคำถามถูก
- q คือ สัดส่วนของผู้สอบที่ตอบแต่ละข้อคำถามไม่ถูก
ซึ่งมีค่าเท่ากับ $1 - p$
- S^2 คือ ความแปรปรวนของคะแนน

(5) นำแบบทดสอบที่ผ่านการหาความเชื่อมั่น และได้ค่าความเชื่อมั่นระดับสูงที่ 0.93 นำมาปรับให้เป็นแบบทดสอบหลังเรียน ด้วยวิธีการทำให้เป็นแบบทดสอบคู่ขนานที่ใช้วัดในสิ่งเดียวกันและมีลักษณะเดียวกัน โดยการปรับข้อคำถาม ตัวเลือก และภาษาให้สอดคล้องกับข้อความเดิม แล้วจึงนำไปจัดพิมพ์เป็นต้นฉบับสมบูรณ์ พร้อมนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย

2) แบบประเมินสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป ใช้สำหรับประเมินผลการพัฒนาสมรรถนะหลัก 3 สมรรถนะ ได้แก่ สมรรถนะภาคทฤษฎี (Theoretical Competency) สมรรถนะภาคปฏิบัติ (Practical Competency) และสมรรถนะภาคคุณลักษณะ (Attributes Competency) โดยแบบประเมินจะใช้เกณฑ์เป็นระดับของสมรรถนะที่กำหนดไว้ในพจนานุกรมสมรรถนะ (Competency Dictionary) แบ่งเป็นระดับความสามารถ 5 ระดับ ดังนี้

ระดับที่ 1 แสดงพฤติกรรมให้เห็นประจักษ์ถึงความพยายามในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง (Make it visible: ทำให้เห็น)

ระดับที่ 2 แสดงสมรรถนะระดับที่ 1 พร้อมกับการแสดงพฤติกรรมให้เห็นประจักษ์ถึงการกำหนดเป้าหมายและแผนการดำเนินงานของเรื่องนั้น ๆ อย่างเป็นระบบ (Make it into: ทำให้เป็น)

ระดับที่ 3 แสดงสมรรถนะระดับที่ 2 พร้อมกับการแสดงพฤติกรรมให้เห็นประจักษ์ในความสำเร็จของผลงานนั้นอย่างเป็นรูปธรรม (Make it benefit: ทำให้ได้)

ระดับที่ 4 แสดงสมรรถนะที่ 3 พร้อมกับการแสดงพฤติกรรมให้เห็นประจักษ์ถึงการต่อยอดผลงานนั้นให้โดดเด่นอย่างสร้างสรรค์ (Make it big: ทำให้ใหญ่)

ระดับที่ 5 แสดงสมรรถนะระดับที่ 4 พร้อมกับการแสดงพฤติกรรมให้เห็นประจักษ์ในการเผยแพร่ผลงานนั้นสู่สาธารณชนจนได้รับการยอมรับอย่างดี (Make it great: ทำให้ยิ่งใหญ่)

ระดับของสมรรถนะ 5 ระดับนี้จะใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมินกิจกรรมการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ทุกกิจกรรม เพื่อนำผลจากการประเมินมาสรุปเป็นสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีให้ปรากฏทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ ดังนี้

(1) แบบประเมินสมรรถนะภาคทฤษฎี (Theoretical Competency) เป็นแบบประเมินความสามารถในประเด็นพุทธิพิสัยเกี่ยวกับการสื่อสารภาษาไทยเชิงทฤษฎีที่ต้องใช้การวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นหลักการและแนวคิดด้านการสื่อสารภาษาไทย โดยสร้างเป็นแบบประเมินผลงานด้านการสื่อสารภาษาไทยจากการทำงานกิจกรรมในหน่วยการเรียนรู้ เช่น การวิเคราะห์ การวิจารณ์ การวิพากษ์ การตีความ และการประเมินคุณค่า ซึ่งแบบประเมินสมรรถนะภาคทฤษฎี

จะประกอบด้วย รายการประเมิน 5 ประเด็น คือ ความถูกต้อง การลำดับความ การใช้ภาษา ความเรียบร้อย ความคิดสร้างสรรค์ และวิธีการนำเสนอ

(2) แบบประเมินสมรรถนะภาคปฏิบัติ (Practical Competency) เป็นแบบประเมินที่มุ่งวัดระดับความสามารถในการปฏิบัติการการสื่อสารภาษาไทย ในประเด็นทักษะพิสัย โดยใช้แบบบันทึกพัฒนาการทางทักษะการสื่อสารภาษาไทย ซึ่งจะใช้ร่วมกับข้อมูลการทดสอบทักษะการสื่อสารภาษาไทยและสถานการณ์การจัดการเรียนการสอนภายในหน่วยการเรียนรู้ในชั้นเรียนตามปกติ ประกอบด้วย ทักษะการฟัง ทักษะการอ่าน ทักษะการพูด และทักษะการเขียน มีประเด็นการประเมินดังต่อไปนี้

ทักษะการฟัง ประเด็น ความเข้าใจ การจับใจความสำคัญ การรู้ความหมายศัพท์ และการปฏิบัติตาม

ทักษะการอ่าน ประเด็น ความเข้าใจ การรู้ความหมายศัพท์ และการจับใจความสำคัญ

ทักษะการพูด ประเด็น ความถูกต้อง ศิลปะการใช้ภาษา ความคล่องแคล่ว และความเป็นธรรมชาติ

ทักษะการเขียน ประเด็น ความถูกต้อง การจัดลำดับความ ความชัดเจน และความสมบูรณ์

(3) แบบประเมินผลสมรรถนะคุณลักษณะ (Attributes Competency) หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกให้เห็นถึงความรู้สึทางจิตใจในรูปแบบต่าง ๆ ที่บ่งบอกถึงความสนใจ ความซาบซึ้ง ความเชื่อ ทศนคติ และค่านิยม และเป็นการประเมินความสามารถที่เกี่ยวข้องกับจิตใจอันเป็นความรู้สึกภายใน จึงจำเป็นต้องใช้การประเมินผ่านวิจาร์ณญาณของผู้เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ช่วยในการประเมินผล ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนประเมินด้วยแบบสังเกต นักศึกษาผู้เรียนประเมินตนเองด้วยแบบประเมินการสื่อสารของตนเอง และเพื่อร่วมชั้นเรียนประเมินด้วยแบบประเมินกระบวนการกลุ่ม ดังนี้

แบบสังเกตคุณลักษณะการสื่อสารภาษาไทย เป็นแบบบันทึกพัฒนาการทางพฤติกรรมที่ผู้เรียนแสดงออกให้เห็นสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ หมวดวิชาศึกษาทั่วไปภาคปฏิบัติในส่วนของจิตพิสัย (Affective Domain) ซึ่งจะใช้ลักษณะมีความเป็นนามธรรมสูง การสังเกตจึงต้องใช้การสังเกตทางตรง (Direct Observation) โดยอาจารย์ผู้สอนจะสังเกตในประเด็น เจตคติ (Attitudes) ค่านิยม (Values) ความสนใจ (Interests) แรงจูงใจ (Motivation) ความชื่นชอบ (Preferences) และอัตตมโนทัศน์ (Self-Concepts)

แบบประเมินการสื่อสารภาษาไทยโดยตนเอง เป็นแบบประเมินสำหรับให้นักศึกษาประเมินตนเองหลังจากผ่านการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

กำหนดรายการประเมินในประเด็นจากคำสำคัญในแบบสังเกตคุณลักษณะและองค์ประกอบของสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทยภาคคุณลักษณะมาแต่งขยายความด้วยภาษาที่อ่านเข้าใจง่ายเหมาะสมกับนักศึกษา จำนวนข้อย่อยประเด็นละ 5 ข้อ รวม 6 ประเด็น 30 ข้อ ใช้การประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ โดยกำหนดระดับความสามารถ ได้แก่

ระดับ 5 = มีความสามารถมากที่สุด

ระดับ 4 = มีความสามารถมาก

ระดับ 3 = มีความสามารถปานกลาง

ระดับ 2 = มีความสามารถน้อย และ

ระดับ 1 = มีความสามารถน้อยที่สุดหรือไม่มีเลย

แบบประเมินกระบวนการกลุ่ม เป็นการประเมินแบบสังคมมิติ (Sociometry) ที่มีลักษณะความสัมพันธ์กันเชิงสังคมของผู้เรียนที่แสดงออกถึงการยอมรับกันและกัน มากน้อยอย่างไร เพื่อการสะท้อนและการตรวจสอบพฤติกรรมด้านการปรับตัวของผู้เรียนในมุมมองทั้งของตนเองและผู้อื่น ประกอบไปด้วยประเด็นความมีมนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบ ความร่วมมือ ความอดทน ความมีวินัย และความมีน้ำใจ

(4) นำแบบประเมินที่สร้างแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ นำข้อพิจารณาและข้อเสนอแนะนั้นมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามนั้นกับประเด็นหลักของเนื้อหา/จุดประสงค์ (Item Objective Congruence: IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณาได้ค่า IOC ตั้งแต่ระดับ 0.8 – 1 และดำเนินการปรับปรุงข้อที่มีค่าระดับ IOC ไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนดตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งมีข้อแนะนำให้เพิ่มคำอธิบายเกี่ยวกับประเด็นที่จะประเมินที่เป็นคำสำคัญอีก นอกจากนั้นให้ระบุในคำชี้แจงถึงวิธีการนำผลการประเมินไปตีเป็นคะแนนด้วย

(5) นำแบบประเมินที่ผ่านการตรวจสอบแลพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญแล้วมาแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสมตามข้อเสนอแนะ นำไปจัดพิมพ์สำหรับใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการศึกษา และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยต่อไป

ระยะที่ 3 การศึกษาทดลองประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอน

การศึกษาด้วยการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นการศึกษาประสิทธิผล ดังนี้

การทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นการศึกษาวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ใช้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียว (One-Group Pretest-Posttest Design) วิธีการแบบ $O_1 \times O_2$ (ปรีชา เนาว่าเย็นผล. 2546: 156) ด้วยวิธีการการเปรียบเทียบคะแนนที่เป็นผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนกับหลังเรียน และการเปรียบเทียบผลจากการประเมินสรุปของสมรรถนะหลัก 3 สมรรถนะ กับเกณฑ์ที่กำหนด ร้อยละ 80.00

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 3 คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ระดับปริญญาตรีที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา GE. 102 การใช้ภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ หมวดวิชาศึกษาทั่วไป ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 558 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 3 คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ระดับปริญญาตรีที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา GE. 102 การใช้ภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ หมวดวิชาศึกษาทั่วไป ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โดยใช้วิธีสุ่มแบบเป็นระบบ (Systematic Random Sampling) จากจำนวนเต็มของประชากร 558 คน ให้ได้จำนวน 50 คน เพื่อความสะดวกต่อการวิเคราะห์และเปรียบเทียบ

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้ เป็นเครื่องมือที่ได้พัฒนาและสร้างขึ้นจากระยะที่ 2 1 ได้แก่

3.2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

3.2.2 แบบวัดและประเมินผลสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบด้วย

1) แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป ก่อนเรียนและหลังเรียน

2) แบบประเมินสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป ใช้สำหรับประเมินผลการพัฒนาสมรรถนะหลัก 3 สมรรถนะ ได้แก่

(1) สมรรถนะภาคทฤษฎี (Theoretical Competency) เป็นแบบประเมินผลงานด้านการสื่อสารภาษาไทยจากการทำกิจกรรมในหน่วยการเรียนรู้ โดยมีรายการประเมิน 5 ประเด็น คือ ความถูกต้อง การลำดับความ การใช้ภาษา ความเรียบร้อย ความคิดสร้างสรรค์ และวิธีการนำเสนอ

(2) สมรรถนะภาคปฏิบัติ (Practical Competency) เป็นแบบบันทึกพัฒนาการทางทักษะการสื่อสารภาษาไทย ประกอบด้วย ทักษะการฟัง ทักษะการอ่าน ทักษะการพูด และทักษะการเขียน

(3) สมรรถนะภาคคุณลักษณะ (Attributes Competency) เป็นแบบประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์เกี่ยวเจตคติ ค่านิยม ความสนใจ แรงจูงใจ ความชื่นชอบ และอัตมโนทัศน์ที่ผู้เรียนมีต่อการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป ประกอบด้วย แบบสังเกตแบบประเมินตนเอง และแบบประเมินกระบวนการกลุ่ม

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยในระยะที่ 3 นี้ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยใช้เครื่องมือที่ผู้วิจัยพัฒนาและสร้างไว้แล้ว ดังนี้

3.3.1 เก็บข้อมูลจากแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน เป็นข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ของผู้เรียนก่อนการทำกิจกรรมการเรียนรู้ตามเนื้อหาของรายวิชา GE.102 การใช้ภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ โดยแบบทดสอบจะประมวลความรู้ในภาพรวมทั้งหมดของรายวิชาที่สัมพันธ์กับองค์ประกอบของสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป ซึ่งจะดำเนินการทดสอบภายในสัปดาห์แรกของการเรียนการสอน

3.3.2 เก็บข้อมูลจากแบบประเมินสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป เป็นการเก็บข้อมูลควบคู่กับการประเมินในหน่วยการเรียนการสอนตามปกติ โดยแบ่งออกเป็น 4 ช่วง ได้แก่ ช่วงที่ 1 หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ ช่วงที่ 2 หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง การวิเคราะห์ภาษาไทยเพื่อการตีความ ช่วงที่ 3 หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง ศิลปะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ และช่วงที่ 4 หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง การพูดเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ จะมีการทดสอบด้วยการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหน่วยสาระการเรียนรู้รายวิชาตามปกติ ควบคู่กับการประเมินผลสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป โดยใช้แบบประเมินที่พัฒนาและสร้างขึ้นตามกระบวนการวิจัย ดังนี้

1) แบบประเมินสมรรถนะภาคทฤษฎี (Theoretical Competency) เป็นการนำผลจากการทำแบบฝึกหัดและแบบทดสอบในส่วนที่เป็นความรู้จากสาระการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ จำนวน 4 ครั้ง นำผลรวมมาสรุปเป็นค่าปริมาณคะแนนตามข้อกำหนดในพจนานุกรมสมรรถนะ (Competency Dictionary)

2) แบบประเมินสมรรถนะภาคปฏิบัติ (Practical Competency) เป็นผลจากการบันทึกทักษะการฟัง การอ่าน การพูด และการเขียน โดยใช้ข้อมูลจากผลการทดสอบภาคความรู้ด้าน หลักการ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับทักษะการเรียนรู้ของแต่ละทักษะ นำมาประมวลสรุปเป็นค่าปริมาณคะแนนตามข้อกำหนดในพจนานุกรมสมรรถนะ (Competency Dictionary)

3) แบบประเมินสมรรถนะภาคคุณลักษณะ (Attributes Competency) เป็นการเก็บข้อมูลจากแบบสังเกต แบบประเมินสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาด้วยตนเองของนักศึกษา และแบบประเมินกระบวนการกลุ่ม โดยนำมาสรุปเป็นค่าปริมาณคะแนนตามข้อกำหนดในพจนานุกรมสมรรถนะ (Competency Dictionary)

3.4.3 เก็บข้อมูลจากแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์หลังเรียน เป็นเครื่องมือสำหรับการประเมินความรู้ของผู้เรียนหลังจากการทำกิจกรรมการเรียนรู้ตามเนื้อหาการใช้ภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ครบสมบูรณ์แล้ว โดยจะดำเนินการทดสอบภายในสัปดาห์สุดท้ายของการเรียนการสอน

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการที่ผู้วิจัยได้ทำการสอนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยการวิเคราะห์และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์จากการทดสอบก่อนเรียนกับหลังเรียน และการประเมินผลรวมของสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย จากสมรรถนะหลัก 3 สมรรถนะ คือ สมรรถนะภาคทฤษฎี (Theoretical Competency) สมรรถนะภาคปฏิบัติ (Practical Competency) และสมรรถนะภาคคุณลักษณะ (Attributes Competency) ดังนี้

3.4.1 การวิเคราะห์คะแนนผลสัมฤทธิ์จากการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน นำคะแนนผลสัมฤทธิ์มาเปรียบเทียบโดยใช้สถิติค่าที (t-test dependent) วัดโดยใช้คะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบทั้งสองฉบับ

3.4.2 การวิเคราะห์ผลการประเมินสมรรถนะหลัก (Core Competency) ด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป จากสมรรถนะหลัก 3 สมรรถนะ ดังนี้

1) วิเคราะห์ข้อมูลสมรรถนะภาคทฤษฎี (Theoretical Competency) ใช้แบบประเมินสมรรถนะภาคทฤษฎีเป็นเครื่องมือวิจัย นำมาวิเคราะห์ด้วยสถิติค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

2) วิเคราะห์ข้อมูลสมรรถนะภาคปฏิบัติ (Practical Competency) ใช้แบบบันทึกสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย นำไปวิเคราะห์ด้วยสถิติค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

3) วิเคราะห์ข้อมูลสมรรถนะภาคคุณลักษณะ (Attributes Competency) ใช้แบบสังเกต แบบประเมินตนเอง และแบบประเมินกระบวนการกลุ่ม นำไปวิเคราะห์ด้วยสถิติค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

4) สรุปผลรวมของสมรรถนะหลัก (Core Competency) ด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป โดยนำผลรวมและสรุปมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ร้อยละ 80.00 ด้วยการใช้สถิติค่าที (t-test dependent) จากสูตร ดังต่อไปนี้

สูตร t-test

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{N \sum D^2 - (\sum D)^2}{N - 1}}}$$

เมื่อ

t คือ ค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบระหว่างคะแนนทดสอบหลังเรียนและก่อนเรียน

$\sum D$ คือ ผลรวมของคะแนนทดสอบหลังเรียนและก่อนเรียน

$\sum D^2$ คือ ผลรวมของคะแนนทดสอบหลังเรียนและก่อนเรียนยกกำลังสอง

N คือ จำนวนผู้ทำแบบทดสอบทั้งหมด

ระยะที่ 4 การปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอน

การปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยนำข้อมูลจากผลการศึกษาวิจัยระยะที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี กับข้อมูลการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของสำนักวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต นำมาปรับปรุงเป็นรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีฉบับสมบูรณ์ ดังนี้

4.1 การทวนสอบผลสัมฤทธิ์ (Verification)

การทวนสอบผลสัมฤทธิ์ (Verification) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากเครื่องมือการทวนสอบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้รายวิชา GE.102 การใช้ภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 2 รายการ ดังนี้

4.1.1 แบบประเมินตนเองของนักศึกษาเพื่อการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ (V.GE.01) เป็นแบบประเมินที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักศึกษาประเมินตนเองเกี่ยวกับระดับความรู้ ความสามารถ ทักษะ และพฤติกรรมหลังจากเรียนรายวิชา GE.102 การใช้ภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์จบลงแล้ว เป็นแบบประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) เกณฑ์ 5 ระดับ 5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด ซึ่งเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับมาตรฐานผลลัพธ์การเรียนรู้ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา GE.102 การใช้ภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 558 คน

4.1.2 แบบตรวจสอบการรายงานการทวนสอบมาตรฐานการเรียนรู้ของรายวิชาที่เปิดสอน (V.GE. 03) เป็นแบบตรวจสอบแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) เกณฑ์ 5 ระดับ 5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด รายการตรวจสอบประกอบด้วย 1) เนื้อหาการสอน 2) วิธีการสอน 3) การวัดและประเมินผล 4) ลักษณะการกระจายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 5) มีการนำปัญหาจากผลการเรียนการสอนมาวิเคราะห์หาแนวทางแก้ปัญหา 6) มีการนำปัญหาจากผลการเรียนการสอนและระดับคะแนนมาวิเคราะห์หาแนวทางแก้ปัญหา 7) มีการนำปัญหาการจัดการเรียนการสอนในภาคการศึกษา/ปีการศึกษาที่ผ่านมา นำมาใช้ปรับปรุงการเรียนการสอน โดยคณะกรรมการทวนสอบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ สำนักวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต จำนวน 7 คน

4.2 ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน

สรุปผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนและการสอนภาษาไทยระดับอุดมศึกษา จำนวน 5 คน พิจารณาตรวจสอบนำข้อพิจารณาและข้อเสนอแนะนั้นมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามกับประเด็นหลักของเนื้อหา/จุดประสงค์ (Item Objective Congruence: IOC)

4.3 พัฒนาคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอน

ปรับปรุงเป็นรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีฉบับสมบูรณ์ โดยพิจารณาปรับปรุงทั้งองค์ประกอบการจัดการเรียนการสอนด้านหลักการ วัตถุประสงค์ สารการเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผล เน้นให้ทุกองค์ประกอบมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น จากนั้นจึงนำมาจัดทำเป็นคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี ซึ่งประกอบไปด้วย บทนำ หลักการ วัตถุประสงค์ สารการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย
หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ได้ดำเนินการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์
ของการวิจัยเพื่อ

1. ศึกษาองค์ประกอบของสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป
สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี
2. พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย
หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี
3. ศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการ
สื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี เกี่ยวกับสมรรถนะ
ภาคทฤษฎี สมรรถนะภาคปฏิบัติ และสมรรถนะภาคคุณลักษณะ

1. ผลจากการศึกษาและการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน

การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย
หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ผลการศึกษาและวิเคราะห์บริบทเชิงคุณภาพ
เกี่ยวกับหลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เป็นองค์ประกอบของสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย
หมวดวิชาศึกษาทั่วไป จากเอกสารเชิงวิชาการ (Concept paper) เบื้องต้นด้วยการทบทวน
วรรณกรรม และศึกษาข้อมูลภาคสนามโดยวิธีการสอบถาม (Questionnaire) และการสนทนากลุ่ม
(Focus Group) ดังนี้

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนและ
องค์ประกอบของสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษา
ระดับปริญญาตรี จากแบบสอบถาม (Questionnaire) ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นคณาจารย์ผู้สอนรายวิชา
ภาษาไทยระดับอุดมศึกษา จำนวน 300 คน ดังนี้

1.1.1 เพศของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศหญิง จำนวน 174 คน
คิดเป็นร้อยละ 58.00 และเพศชาย จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 42.00

1.1.2 อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม

จำนวนของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีอายุมากที่สุด คือ ช่วงอายุระหว่าง 36 – 45 ปี จำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 52.67 รองลงมาคือกลุ่มที่มีช่วงอายุระหว่าง 25 – 35 ปี จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 32.00 ระหว่าง 46 – 55 ปี จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 9.67 และช่วงอายุ 56 ปีขึ้นไป จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 5.67 ตามลำดับ

1.1.3 วุฒิการศึกษาสูงสุด

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 191 คน คิดเป็นร้อยละ 63.67 รองลงมาระดับปริญญาเอก จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 33.67 และระดับปริญญาตรี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.67 ตามลำดับ

1.1.4 ตำแหน่งทางวิชาการ

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีตำแหน่งทางวิชาการเป็นอาจารย์ จำนวน 190 คน คิดเป็นร้อยละ 63.33 รองลงมาเป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์ จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 36.00 และรองศาสตราจารย์ 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.67

1.1.5 ตำแหน่งหน้าที่ในหน่วยงาน

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีตำแหน่งหน้าที่ในหน่วยงานปัจจุบันเป็นอาจารย์ประจำ จำนวน 248 คน คิดเป็นร้อยละ 82.67 รองลงมาเป็นผู้บริหาร จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 14.33 และเป็นอาจารย์พิเศษ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 3.00 ตามลำดับ

1.1.6 ประเภทของสถาบันที่สังกัด

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากสังกัดมหาวิทยาลัยในสังกัดของรัฐ จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 รองลงมาเป็นมหาวิทยาลัยเอกชน จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 30.00 และในสังกัดมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 ตามลำดับ

1.1.7 สังกัดหน่วยงานภายในสถาบันของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากสังกัดหน่วยงานในสถาบันที่เป็นคณะวิชา จำนวน 181 คน คิดเป็นร้อยละ 60.33 รองลงมาสังกัดหน่วยงานในสถาบันที่เป็นหมวดวิชาศึกษาทั่วไป จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 39.67

1.1.8 ระยะเวลาของประสบการณ์การสอนในระดับอุดมศึกษา

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีประสบการณ์ในการสอนระดับอุดมศึกษาเป็นระยะเวลามากที่สุดจะอยู่ในช่วงเวลา 6 - 10 ปี จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 43.00 รองลงมาอยู่ในช่วงเวลา 11 – 15 ปี จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 22.33

ช่วงระยะเวลา 16 – 20 ปี จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 14.00 ช่วงระยะเวลาต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 12.33 ช่วงระยะเวลา 21 – 25 ปี จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 6.00 ปี และช่วงเวลา 26 ปีขึ้นไป จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 2.33 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของคณาจารย์ผู้สอนรายวิชาภาษาไทยระดับปริญญาตรี จำนวน 300 คน เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดยุทธศาสตร์ศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษา ระดับปริญญาตรี ดังนี้

ตารางที่ 4.1 ค่าความถี่และร้อยละของข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะของรูปแบบการเรียน การสอนที่เหมาะสมกับหมวดยุทธศาสตร์ศึกษาทั่วไป

N = 300		
รายการ	ความถี่	ร้อยละ
(1) มีลักษณะเป็นสหวิทยาการ	212	70.67
(2) มีลักษณะความเป็นกิจกรรม	56	18.67
(3) มีลักษณะความเป็นคุณธรรม	30	10.00
(4) มีลักษณะเป็นวิชาการสูง	2	0.67

2.1.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะของรูปแบบการเรียนการสอนที่ เหมาะสมกับหมวดยุทธศาสตร์ศึกษาทั่วไป

คณาจารย์ผู้สอนรายวิชาภาษาไทยในระดับอุดมศึกษามีความเห็นที่เป็นไปในแนวทางเดียวกันว่ารูปแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับหมวดยุทธศาสตร์ศึกษาทั่วไปมี ลักษณะเป็นสหวิทยาการ มีค่าความถี่ 212 คิดเป็นร้อยละ 70.67 และมีลักษณะเป็นกิจกรรมที่ เน้นความมีคุณธรรมมากกว่าความเป็นวิชาการ

ตารางที่ 4.2 ค่าความถี่และร้อยละของข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ควรจะต้องคำนึงถึงเรื่องใดมากที่สุด

N = 300

รายการ	ความถี่	ร้อยละ
(1) จิตวิทยาพัฒนาการตามวัยของผู้เรียน	136	45.33
(2) ทักษะการใช้ชีวิตในสังคม	75	25.00
(3) เทคโนโลยีสารสนเทศ	41	13.67
(4) ทักษะทางปัญญา	26	8.67
(5) คุณธรรมนำวิชาการ	22	7.33

2.1.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ควรจะต้องคำนึงถึงเรื่องใดมากที่สุด

คณาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาไทยในระดับอุดมศึกษาที่มีความเห็นที่เป็นไปในแนวทางเดียวกันว่าการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ควรต้องคำนึงถึงจิตวิทยาพัฒนาการตามวัยของผู้เรียน มีค่าความถี่ 136 คิดเป็นร้อยละ 45.33 รองลงมา เป็นทักษะการใช้ชีวิตในสังคม การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะทางปัญญา และการเน้นคุณธรรมนำวิชา

ตารางที่ 4.3 ค่าความถี่และร้อยละของข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะของทฤษฎีที่เหมาะสมกับรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

N = 635

รายการ	ความถี่	ร้อยละ
(1) เกี่ยวกับการสื่อสารที่สัมพันธ์กับวิถีคิดและสังคม	218	34.33
(2) เกี่ยวกับหลักการทางจิตวิทยาพัฒนาการ	150	23.62
(3) เกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง	98	15.43
(4) เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีและสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้	97	15.28
(5) เกี่ยวกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ	72	11.34

2.1.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะของทฤษฎีที่เหมาะสมกับรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

คณาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาไทยในระดับอุดมศึกษามีความเห็นที่เป็นไปในแนวทางเดียวกันว่าลักษณะของทฤษฎีที่เหมาะสมกับรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ควรมีความเกี่ยวข้องกับการสื่อสารที่สัมพันธ์กับวิถีคิดและสังคม มีค่าความถี่ 218 คิดเป็นร้อยละ 34.33 รองลงมา คือ หลักการทางจิตวิทยาพัฒนาการ การเรียนรู้ด้วยตนเอง การใช้เทคโนโลยีและสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ ส่วนที่น้อยที่สุด คือ การเรียนรู้แบบร่วมมือ

ตารางที่ 4.4 ค่าความถี่และร้อยละของข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับความเกี่ยวข้องกันของระดับความสามารถกับการเรียนรู้ (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

N = 476

รายการ	ความถี่	ร้อยละ
(1) สามารถพัฒนาการเรียนรู้ได้ตรงตามเป้าหมายและเป็นจริง	196	41.18
(2) การวัดและประเมินผลมีความแม่นยำและเป็นเชิงประจักษ์	123	25.58
(3) แก้ไขปัญหาจากการเรียนรู้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น	80	16.81
(4) เกิดการยอมรับผลการประเมินอย่างเต็มใจ	77	16.18

2.1.4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเกี่ยวข้องของระดับความสามารถกับการเรียนรู้

คณาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาไทยในระดับอุดมศึกษามีความเห็นที่เป็นไปในแนวทางเดียวกันว่าความเกี่ยวข้องกันของระดับความสามารถกับการเรียนรู้ ทำให้สามารถพัฒนาการเรียนรู้ได้ตรงตามเป้าหมายและเป็นจริง มีค่าความถี่ 196 คิดเป็นร้อยละ 41.18 รองลงมา คือ จะทำให้การวัดและประเมินผลมีความแม่นยำและเป็นเชิงประจักษ์ สามารถใช้แก้ไขปัญหาจากการเรียนรู้ให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น และช่วยทำให้ผู้ถูกประเมินเกิดการยอมรับผลการประเมินอย่างเต็มใจ

ตารางที่ 4.5 ค่าความถี่และร้อยละของข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการเลือกวิธีการจัดการเรียนการสอนการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

N = 809

รายการ	ความถี่	ร้อยละ
(1) การอภิปรายกลุ่มย่อย	154	19.04
(2) การใช้เกม	99	12.24
(3) การแสดงบทบาทสมมติ	82	10.14
(4) การไปทัศนศึกษา	73	9.02
(5) การแสดงละคร	67	8.28
(6) การบรรยาย	56	6.92
(7) การทดลอง	55	6.80
(8) การใช้โปรแกรมสำเร็จรูป	53	6.55
(9) การใช้กรณีตัวอย่าง	43	5.32
(10) การใช้สถานการณ์จำลอง	42	5.19
(11) การใช้ศูนย์การเรียนรู้	39	4.82
(12) การอุปนัย	19	2.35
(13) การนิรนัย	17	2.10
(14) การสาธิต	10	1.24

2.1.5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเลือกวิธีการจัดการเรียนการสอนการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป

คณาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาไทยในระดับอุดมศึกษามีความเห็นที่เป็นไปในแนวทางเดียวกันว่า การเลือกวิธีการจัดการเรียนการสอนการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป ควรเลือกใช้วิธีการสอนด้วยการอภิปรายกลุ่มย่อย มีค่าความถี่ 154 คิดเป็นร้อยละ 19.04 รองลงมา คือ การใช้เกม การแสดงบทบาทสมมติ การไปทัศนศึกษา การแสดงละคร การบรรยาย การทดลอง การใช้โปรแกรมสำเร็จรูป การใช้กรณีตัวอย่าง การใช้สถานการณ์จำลอง การใช้ศูนย์การเรียนรู้ การอุปนัย การนิรนัย และการสาธิต

ตารางที่ 4.6 ค่าความถี่และร้อยละของข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักการที่เหมาะสมต่อการนำมาใช้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษา ระดับปริญญาตรี (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

N = 1054		
รายการ	ความถี่	ร้อยละ
(1) การเรียนรู้จากการลงมือกระทำจริง	245	23.24
(2) การเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง	236	22.39
(3) การกระตุ้นให้เกิดแรงบันดาลใจ	222	21.06
(4) การส่งเสริมให้เรียนรู้ด้วยตนเอง	191	18.12
(5) การเรียนรู้แบบร่วมมือ	160	15.18

2.1.6 ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักการที่เหมาะสมต่อการนำมาใช้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

คณาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาไทยในระดับอุดมศึกษามีความเห็นที่เป็นไปในแนวทางเดียวกันว่าหลักการที่เหมาะสมต่อการนำมาใช้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ควรเน้นการเรียนรู้จากการลงมือกระทำจริง มีค่าความถี่ 245 คิดเป็นร้อยละ 23.24 รองลงมา คือ การเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง การกระตุ้นให้เกิดแรงบันดาลใจ การส่งเสริมให้เรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้แบบร่วมมือ

ตารางที่ 4.7 ค่าความถี่และร้อยละของข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอน เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ควรมีวัตถุประสงค์อย่างไร (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

N = 641

รายการ	ความถี่	ร้อยละ
(1) สัมพันธ์กับผลลัพธ์การเรียนรู้ 3 ด้าน	260	40.56
(2) สัมพันธ์กับองค์ประกอบของการสื่อสาร	158	24.65
(3) สัมพันธ์กับผลลัพธ์การเรียนรู้ 5 ประการ ตาม TQF	125	19.50
(4) การใช้ภาษาไทยที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมปัจจุบัน	98	15.29

2.1.7 ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ควรมีวัตถุประสงค์อย่างไร

คณาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาไทยในระดับอุดมศึกษามีความเห็นที่เป็นไปในแนวทางเดียวกันว่ารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ควรมีวัตถุประสงค์ที่สัมพันธ์กับผลลัพธ์การเรียนรู้ 3 ด้าน มีค่าความถี่ 260 คิดเป็นร้อยละ 40.56 รองลงมา คือ องค์ประกอบของการสื่อสาร ผลลัพธ์การเรียนรู้ 5 ด้าน ตาม TQF และ การใช้ภาษาไทยที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมปัจจุบัน

ตารางที่ 4.8 ค่าความถี่และร้อยละของข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

N = 723

รายการ	ความถี่	ร้อยละ
(1) ใช้ระดับความสามารถในการสื่อสารภาษาไทย อย่างมีประสิทธิภาพ	288	39.83
(2) กระตุ้นให้เกิดการวิเคราะห์ วิจัย และวิพากษ์ภาษาไทย	242	33.37
(3) เน้นสร้างความสัมพันธ์ขององค์ประกอบทางการสื่อสาร	193	26.69

2.1.8 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

คณาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาไทยในระดับอุดมศึกษามีความเห็นที่เป็นไปในแนวทางเดียวกันว่าสาระการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ควรใช้ระดับความสามารถในการสื่อสารภาษาไทยอย่างมีประสิทธิภาพ มีค่าความถี่ 288 คิดเป็นร้อยละ 39.83 รองลงมา คือ การกระตุ้นให้เกิดการวิเคราะห์ วิจัย และวิพากษ์ภาษาไทย และการเน้นสร้างความสัมพันธ์ขององค์ประกอบทางการสื่อสาร

ตารางที่ 4.9 ค่าความถี่และร้อยละของข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะของขั้นตอนการเรียนรู้ของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

N = 776

รายการ	ความถี่	ร้อยละ
(1) สัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันทุกขั้นตอน	270	34.79
(2) การทบทวนผลการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาความก้าวหน้าในการศึกษา	232	29.90
(3) ควรครบตามกระบวนการเรียนการสอน	164	21.13
(4) ทฤษฎีและปฏิบัติมีความสัมพันธ์กัน	110	14.18

2.1.9 ความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะของขั้นตอนการเรียนรู้ของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

คณาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาไทยในระดับอุดมศึกษามีความเห็นที่เป็นไปในแนวทางเดียวกันว่าลักษณะของขั้นตอนการเรียนรู้ของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ควรสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันทุกขั้นตอน มีค่าความถี่ 270 คิดเป็นร้อยละ 34.79 รองลงมา คือ การทบทวนผลการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาความก้าวหน้าในการศึกษา ควรครบตามกระบวนการเรียนการสอน และการใช้ทฤษฎีและปฏิบัติต้องมีความสัมพันธ์กัน

ตารางที่ 4.10 ค่าความถี่และร้อยละของข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่ใช้เพื่อการวัด และประเมินผลการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะ ด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

N = 706

รายการ	ความถี่	ร้อยละ
(1) เน้นให้ครอบคลุมผลลัพธ์การเรียนรู้และสมรรถนะ ด้านการสื่อสารภาษาไทย	282	39.94
(2) เน้นการนำผลการวัดและประเมินผลไปใช้พัฒนา ความก้าวหน้าทางการเรียนรู้	226	32.01
(3) เน้นการมีส่วนร่วมของทุกคนที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้	106	15.01
(4) เน้นการยอมรับผลการวัดและประเมินผล	92	13.03

2.1.10 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่ใช้เพื่อการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

คณาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาไทยในระดับอุดมศึกษามีความเห็นที่เป็นไปในแนวทางเดียวกันว่าสิ่งที่ใช้เพื่อการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ควรเน้นให้ครอบคลุมผลลัพธ์การเรียนรู้และสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย มีค่าความถี่ 282 คิดเป็นร้อยละ 39.94 รองลงมา คือ เน้นการนำผลการวัดและประเมินผลไปใช้พัฒนาความก้าวหน้าทางการเรียนรู้ เน้นการมีส่วนร่วมของทุกคนที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ เน้นการยอมรับผลการวัดและประเมินผล

จากการศึกษาความคิดเห็นของคณาจารย์ผู้สอนรายวิชาภาษาไทย ระดับอุดมศึกษาเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ส่วนมากมีความเห็นไปในทิศทางเดียวกัน ดังนี้

1) รูปแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ควรมีลักษณะเป็นสหวิทยาการ (Interdisciplinary) เน้นการส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านกิจกรรม (Active Learning) และเน้นการอบรมคุณลักษณะภายในเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมมากกว่าการเน้นเชิงวิชาการ

2) การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ควรต้องคำนึงถึงหลักการของจิตวิทยาพัฒนาการของผู้เรียนเป็นสำคัญ จากนั้นจึงเป็นเรื่องของการเรียนรู้การใช้ทักษะชีวิตในสังคม การใช้เทคโนโลยี และการส่งเสริมทักษะทางปัญญา

3) ทฤษฎีและแนวคิดที่เหมาะสมจะนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป ควรมีความเกี่ยวข้องกับการสื่อสารภาษาไทยที่สัมพันธ์กับวิถีคิดและสังคม หลักการทางจิตวิทยาพัฒนาการ การส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Directed Learning) รวมถึงการนำเทคโนโลยี และสามารถนำมาใช้เพื่อการเรียนรู้

4) สมรรถนะหรือระดับของความสามารถของผู้เรียนมีความสัมพันธ์กันในเชิงส่งเสริมให้สามารถพัฒนาการเรียนรู้ได้ตรงตามเป้าหมายและเป็นจริง ทำให้ง่ายต่อการวัดและประเมินผลเชิงประจักษ์ รวมถึงทำให้เกิดการยอมรับผลจากการประเมินนั้นอย่างเต็มใจ เพื่อการพัฒนาปรับปรุงการเรียนรู้ให้ดีขึ้นได้

5) การเลือกใช้วิธีการสอนที่เหมาะสมกับรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป ส่วนมากเป็นวิธีการสอนผ่านกระบวนการกลุ่มด้วยการอภิปรายกลุ่มย่อย รองลงมา คือ การใช้เกม การแสดงบทบาทสมมติ การไปทัศนศึกษา การแสดงละคร การบรรยาย การทดลอง การใช้โปรแกรมสำเร็จรูป การใช้กรณีตัวอย่าง การใช้สถานการณ์จำลอง การใช้ศูนย์การเรียนรู้ การอุปนัย การนิรนัย และการสาธิต

6) หลักการของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ควรเน้นการเรียนรู้จากการลงมือกระทำจริง การเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง การกระตุ้นให้เกิดแรงบันดาลใจ การส่งเสริมให้เรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้แบบร่วมมือ

7) วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ควรสัมพันธ์กับผลลัพธ์การเรียนรู้ 3 ด้าน คือ พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย โดยมีองค์ประกอบของการสื่อสาร และผลลัพธ์การเรียนรู้ 5 ด้าน ตาม TQF รวมถึงการส่งเสริมให้ใช้ภาษาไทยที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมปัจจุบัน

8) สารระการเรียนรู้ของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ควรใช้ระดับความสามารถในการสื่อสารภาษาไทยอย่างมีประสิทธิภาพ มีค่าความถี่ 288 คิดเป็นร้อยละ 39.83 รองลงมา คือ การกระตุ้นให้เกิดการวิเคราะห์ วิจัย และวิพากษ์ภาษาไทย และการเน้นสร้างความสัมพันธ์ขององค์ประกอบทางการสื่อสาร

9) กระบวนการจัดการเรียนรู้ของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ควรสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันทุกขั้นตอน ควรมีการทบทวนผลการเรียนรู้เพื่อนำมาสู่การพัฒนาความก้าวหน้าในการศึกษา ควรจัดการเรียนการสอนให้ครบตามกระบวนการเรียนการสอน คือ การนำเข้าสู่บทเรียน การทำกิจกรรม การวัดและประเมินผล และการใช้ทฤษฎีและปฏิบัติ ต้องมีความสัมพันธ์กัน

10) การวัดและประเมินผลของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ควรเน้นให้ครอบคลุมผลลัพธ์การเรียนรู้และสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย เน้นการนำผลการวัดและประเมินผลไปใช้พัฒนาความก้าวหน้าทางการเรียนรู้ เน้นการมีส่วนร่วมของทุกคนที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ รวมถึงเน้นการยอมรับผลการวัดและประเมินผล

ตอนที่ 3 ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลที่เป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

N = 300

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1) เข้าใจหลักการ ขั้นตอน และวิธีการสื่อสารภาษาไทย	4.34	0.55	มาก
2) ความรู้ทางทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับหลักภาษา	4.65	0.58	มากที่สุด
3) สื่อสารภาษาได้อย่างชำนาญและคล่องแคล่ว	3.80	0.72	มาก
4) พัฒนาบุคลิกภาพตนเองโดยใช้วิธีการสื่อสารภาษาไทย	4.14	0.66	มาก
5) ใช้ภาษาไทยได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการสื่อสาร	4.09	0.67	มาก

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

N = 300

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
6) สื่อสารภาษาไทยเชิงยุทธศาสตร์แบบเน้นเป้าหมาย	4.52	0.72	มากที่สุด
7) มีทักษะการจากการฟัง อ่าน พูด และเขียนอย่างสัมพันธ์กัน	3.96	0.61	มาก
8) วิเคราะห์การสื่อสารภาษาไทยในประเด็นของข้อเท็จจริง	4.67	0.50	มากที่สุด
9) มีความรู้เกี่ยวกับหลักภาษาที่นำมาใช้ได้ สถานการณ์จริง	3.69	0.52	มาก
10) ใช้ภาษาได้ถูกต้องตามกาลเทศะตามบทบาทและหน้าที่	3.68	0.51	มาก
11) มีวิจารณ์ญาณในการสื่อสารภาษาไทย	4.06	0.86	มาก
12) มีจิตสำนึกและรับผิดชอบต่อการสื่อสารของตนเอง	4.65	0.57	มากที่สุด
13) จำแนกระดับการใช้ภาษาได้อย่างถูกต้อง	4.22	0.58	มากที่สุด
14) รู้เท่าทันสถานการณ์การสื่อสารภาษาไทยในยุคปัจจุบัน	4.27	0.79	มาก
15) สร้างรูปแบบการใช้ภาษาแบบใหม่ ๆ ได้อย่างเหมาะสม	4.10	0.63	มาก
16) สร้างความภาคภูมิใจในภาษาประจำชาติของตนเองได้	4.55	0.69	มากที่สุด
17) ดีความภาษาได้ทั้งเชิงวิชาการและศิลปะ	4.17	0.62	มาก
18) รู้และเข้าใจหลักการของศิลปะและสุนทรียะทางภาษาไทย	4.37	0.55	มาก
19) สื่อสารภาษาไทยผ่านกระบวนการกลุ่มอย่างมีคุณภาพ	4.69	0.64	มาก
20) มีความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาทางภาษา	4.02	0.68	มาก
21) สร้างจินตนาการทางภาษาอย่างไม่มีข้อจำกัด	4.08	0.86	มาก
22) เชื่อมโยงการใช้ภาษาให้สัมพันธ์กันได้สองภาษาขึ้นไป	4.67	0.49	มากที่สุด
สรุป	4.25	0.72	มาก

3.1.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

คณาจารย์ผู้สอนรายวิชาภาษาไทยมีความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มีความคิดเห็นทุกประเด็นของตัวแปรอยู่ในระดับ “มาก” มีค่าเฉลี่ยโดยรวม 4.25 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.72 มีความคิดเห็นมากที่สุด ในประเด็นการสื่อสารภาษาไทยผ่านกระบวนการกลุ่มอย่างมีคุณภาพ มีค่าเฉลี่ย 4.69 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.64 รองลงมา

คือ การเชื่อมโยงการใช้ภาษาให้สัมพันธ์กันได้สองภาษาขึ้นไป มีค่าเฉลี่ย 0.67 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.49 ส่วนความคิดเห็นที่น้อยที่สุดในประเด็นใช้ภาษาได้ถูกต้องตามกาลเทศะตามบทบาทและหน้าที่ มีค่าเฉลี่ย 3.68 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.51

ตอนที่ 4 ข้อคำถามแบบเปิด (Open ended question) ประกอบไปด้วย ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนการสอน การบูรณาการสอน การวัดผลและประเมินผล และข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพื่อการพัฒนาการเรียนการสอน เสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

คณาจารย์ผู้สอนรายวิชาภาษาไทยระดับปริญญาตรีที่ตอบคำถามในแบบสอบถามปลายเปิดมีจำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 49.15 และไม่ได้ตอบคำถามจำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 50.85 จากจำนวนเต็มทั้งสิ้น 118 คน โดยมีข้อเสนอแนะมากที่สุดประเด็นควรเน้นให้เกิดสมรรถนะที่ครอบคลุมกับลักษณะของการเรียนรู้ 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านเจตคติ มีค่าความถี่ 22 รายการ คิดเป็นร้อยละ 37.93 รองลงมาคือควรเน้นบูรณาการโดยใช้การสื่อสารภาษาไทยเป็นแกนหลักเชื่อมโยงไปสู่ศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง มีค่าความถี่ 19 รายการ คิดเป็นร้อยละ 32.75 และควรเน้นให้เกิดสมรรถนะที่ครอบคลุมกับลักษณะของการเรียนรู้ 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านเจตคติ มีค่าความถี่ 22 รายการ คิดเป็นร้อยละ 37.93

1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนและองค์ประกอบของสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ดังนี้

ผลการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนและสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ หมวดวิชาศึกษาทั่วไป เพื่อเสริมสร้างให้นักศึกษาระดับปริญญาตรี จากกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 2 ผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนการสอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป จำนวน 10 คน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1.2.1 ส่วนที่ 1 คณะผู้ดำเนินการ

การดำเนินการสนทนากลุ่มได้จัดแบบผสมผสานระหว่าง On-Site และ On-Line จัดที่มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต คณะผู้ดำเนินการสนทนากลุ่มประกอบด้วย 1) ผู้ดำเนินรายการสนทนา (Moderator) จำนวน 1 คน ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้ทำหน้าที่นี้ 2) ผู้ทำหน้าที่จดบันทึก (Note taker) จำนวน 1 คน ทำหน้าที่ในการบันทึกข้อความการสนทนา และ 3) ผู้ช่วยทั่วไป (Assistant) จำนวน 2 คน ทำหน้าที่ในการบันทึกเสียงและภาพการสนทนา รวมถึงประสานงานการ On-Line และการช่วยแก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากการสนทนา

1.2.2 ส่วนที่ 2 คณะผู้ร่วมสนทนา

ผู้ร่วมสนทนาเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ได้ร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group) แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนและสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มีตำแหน่งทางวิชาการ เป็นศาสตราจารย์กิตติคุณ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00 เป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 และเป็นอาจารย์ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 มีอายุเฉลี่ย 60.9 ปี มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00 ปริญญาเอก จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 90.00 มีตำแหน่งหน้าที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00 เป็นผู้อำนวยการสำนักวิชาศึกษาทั่วไป จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00 เป็นอาจารย์ประจำ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 80.00 มีอายุเฉลี่ยประสบการณ์การสอน 26 ปี

1.2.3 ส่วนที่ 3 ประเด็นหัวข้อการสนทนา

1) รูปแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับการพัฒนาสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

(1) ประเด็นหลักการของรูปแบบ ผู้เชี่ยวชาญที่ร่วมการสนทนามีความเห็นด้วยกับการนำ 3 ทฤษฎี และ 3 แนวคิดมาใช้เป็นหลักการตั้งต้นของการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ได้แก่ ทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ (Andragogy Theory) ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (Social Cognitive Theory) ทฤษฎีแบบจำลองการสื่อสาร S-M-C-R แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะ (Competency) และแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินแบบ 360 องศา (360-Degree Feedback) โดยได้เสนอแนะให้นำแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดทักษะที่เป็นซอฟต์แวร์ (Soft Skills) ซึ่งเป็นทักษะที่หมวดวิชาศึกษาทั่วไปต้องนำมาบูรณาการให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน

(2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ผู้ร่วมการสนทนาให้ข้อเสนอแนะในการกำหนดวัตถุประสงค์ของรูปแบบว่าจะต้องนำหลักการของรูปแบบ หลักการของหมวดวิชาศึกษาทั่วไป หลักการของการสื่อสาร และคำอธิบายรายวิชาที่จะนำมาใช้ในการศึกษา

(3) เนื้อหาสาระการเรียนรู้ ผู้ร่วมสนทนาเสนอแนะให้ใช้กระบวนการบูรณาการเนื้อหาที่เป็นหลักการสำคัญของศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ได้แก่ สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ การสื่อสารด้วยภาษา วิทยาศาสตร์ละคนิตศาสตร์ รวมถึงองค์ความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาทางภาษาของท้องถิ่นด้วย

(4) กระบวนการจัดการเรียนรู้ ผู้ร่วมสนทนาเสนอแนะให้ใช้การบูรณาการกระบวนการและวิธีการ โดยใช้แนวความคิดการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) จากวิธีการ “เรียนรู้ที่บ้านทำการบ้านที่โรงเรียน” ซึ่งต้องเน้นกระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยกระบวนการกลุ่ม และที่สำคัญก็คือการใช้เทคโนโลยีที่เป็นสื่อโซเชียลเน็ตเวิร์ค เพราะจากนี้ไปการจัดการเรียนการสอนจะต้องเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ทางสังคม

(5) การวัดและประเมินผล ผู้ร่วมสนทนาได้อภิปรายถึงข้อมูลที่ให้ไปล่วงหน้าเกี่ยวกับการประเมินผลสมรรถนะการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป โดยใช้รูปแบบการประเมิน 360 องศา ว่าเป็นกระบวนการที่ค่อนข้างจะเป็นเชิงประจักษ์ โดยมีบางคนแนะนำเพิ่มเติมว่าการกำหนดเกณฑ์การประเมินให้เหมาะสมกับระดับความสามารถของผู้เรียนจะช่วยให้ผลจากการประเมินนั้นมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

1.2.4 องค์ประกอบของสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

การสนทนาในประเด็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ได้มีการสรุปตัวแปรจากข้อคำถามมาจัดลงเป็นตัวชี้วัดพฤติกรรมของแต่ละสมรรถนะหลัก ดังนี้

- 1) สมรรถนะภาคทฤษฎี (พุทธิวิสัย) มีตัวแปรที่จะใช้เป็นตัวชี้วัด 9 ตัว ได้แก่
  - (1) รู้เท่าทันสถานการณ์การสื่อสารภาษาไทยในยุคปัจจุบัน
  - (2) เข้าใจหลักการ ขั้นตอน และวิธีการสื่อสารภาษาไทย
  - (3) มีความรู้เกี่ยวกับหลักภาษาที่นำมาใช้ได้ สถานการณ์จริง
  - (4) มีความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาทางภาษา
  - (5) ตีความภาษาได้ทั้งเชิงวิชาการและศิลปะ
  - (6) จำแนกระดับการใช้ภาษาได้อย่างถูกต้อง
  - (7) วิเคราะห์การสื่อสารภาษาไทยในประเด็นของข้อเท็จจริง
  - (8) ความรู้ทางทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับหลักภาษา
  - (9) รู้และเข้าใจหลักการของศิลปะและสุนทรียะทางภาษาไทย
- 2) สมรรถนะภาคปฏิบัติ (ทักษะพิสัย) มีตัวแปรที่จะใช้เป็นตัวชี้วัด 8 ตัว ได้แก่
  - (1) ใช้ภาษาไทยได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการสื่อสาร
  - (2) สื่อสารภาษาได้อย่างชำนาญและคล่องแคล่ว
  - (3) สร้างรูปแบบการใช้ภาษาแบบใหม่ ๆ ได้อย่างเหมาะสม
  - (4) เชื่อมโยงการใช้ภาษาให้สัมพันธ์กันตั้งแต่สองภาษาขึ้นไป
  - (5) มีทักษะการการฟัง อ่าน พูด และเขียนอย่างสัมพันธ์กัน

- (6) ใช้ภาษาได้ถูกต้องตามกาลเทศะตามบทบาทและหน้าที่
  - (7) สื่อสารภาษาไทยผ่านกระบวนการกลุ่มอย่างมีคุณภาพ
  - (8) สื่อสารภาษาไทยเชิงยุทธศาสตร์แบบเน้นเป้าหมาย
- 3) สมรรถนะภาคคุณลักษณะ (เจตพิสัย) มีตัวแปรที่จะใช้เป็นตัวชี้วัด 5 ตัว

ได้แก่

- (1) มีจิตสำนึกและรับผิดชอบต่อการสื่อสารของตนเอง
- (2) สร้างจินตนาการทางภาษาอย่างไม่มีข้อจำกัด
- (3) สร้างความภาคภูมิใจในภาษาประจำชาติของตนเองได้
- (4) มีวิจรรย์ญาณในการสื่อสารภาษาไทย
- (5) พัฒนาบุคลิกภาพตนเองโดยใช้วิธีการสื่อสารภาษาไทย

1.3 ผลการสรุปและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

ผลการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ดำเนินการโดยนำผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลระยะที่ 1 มาสังเคราะห์เป็นรูปแบบการเรียนการสอน จากนั้นจึงนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ แล้วจึงนำมาปรับปรุงตามข้อแนะนำนั้น

รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบไปด้วยหลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระ กระบวนการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล ดังนี้

1.3.1 หลักการ

หลักการของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ได้นำทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ (Andragogy Theory) ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (Social Cognitive Theory) ทฤษฎีแบบจำลองการสื่อสาร S-M-C-R แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะ (Competency) และแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินผลแบบ 360 องศา (360-Degree Feedback) โดยสรุปสังเคราะห์เป็นแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

- 1) การจัดการเรียนการสอนจะเน้นให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจภายในหรือแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลายและต่อเนื่อง
- 2) ผู้เรียนจะได้รับการกระตุ้นและส่งเสริมให้สร้างสรรค์องค์รวมของความรู้ด้วยตนเองจากทักษะการสืบค้นด้วยเทคโนโลยีทางการสื่อสารภาษาไทยที่หลากหลาย

ทั้งการสืบค้นแบบดั้งเดิมและการสืบค้นผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) โดยจะเน้นให้เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง

3) ผู้เรียนจะได้รับประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับการสื่อสารภาษาไทยอย่างบูรณาการจากการลงมือกระทำในภาคปฏิบัติอย่างมีขั้นตอนและสร้างสรรค์ผ่านกระบวนการกลุ่มแบบร่วมมือซึ่งกันและกันจนเกิดความชำนาญตามศักยภาพของตน

4) การวัดและประเมินผลจะเป็นการประเมินอย่างรอบด้านแลต่อเนื่องและเน้นระดับความสามารถของผู้เรียน รวมถึงการทบทวนผลจากการเรียนรู้เป็นระยะตามบทเรียน เพื่อนำผลไปปรับปรุงและพัฒนาการเรียนรู้ในครั้งต่อ ๆ ไป

1.3.2 วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอนเป็นประสิทธิผลที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนหลังจากได้ผ่านกระบวนการเรียนการสอนครบจนถึงการวัดและประเมินผลแล้ว ในงานวิจัยนี้ได้สังเคราะห์วัตถุประสงค์จากกรอบแนวคิดของการวิจัย ดังนี้

1) เพื่อพัฒนาสมรรถนะในการวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้ด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไปอย่างสร้างสรรค์

2) เพื่อพัฒนาสมรรถนะเกี่ยวกับทักษะปฏิบัติการการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไปอย่างสร้างสรรค์

3) เพื่อพัฒนาสมรรถนะเกี่ยวกับทัศนคติและค่านิยมในการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไปอย่างสร้างสรรค์

1.3.3 สารการเรียนรู้

สารการเรียนรู้เป็นประมวลเนื้อหาสาระแห่งองค์ความรู้ที่ปรากฏอยู่ในขอบข่ายของเรื่องที่กำหนดให้เรียน การกำหนดสารการเรียนรู้จะต้องอาศัยพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ สารการเรียนรู้ที่ใช้ในงานวิจัยนี้เป็นสารการเรียนรู้จากรายวิชาการใช้ภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ หมวดวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต โดยการสังเคราะห์จากคำอธิบายรายวิชาให้สัมพันธ์กับสารการเรียนรู้จากกรอบแนวคิดการวิจัย

1.3.4 กระบวนการจัดการเรียนรู้

กระบวนการจัดการเรียนรู้เป็นขั้นตอนและวิธีการสำหรับการวางเงื่อนไขให้เกิดการเรียนรู้จากการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้ใช้ศักยภาพของตนเองสร้างความหมายและความเข้าใจในประสบการณ์นั้น ๆ ให้แก่ตนเอง งานวิจัยนี้จึงได้นำรูปแบบของวิธีการนี้มาสังเคราะห์เป็นขั้นตอนของรูปแบบของกระบวนการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สร้างแรงบันดาลใจ (Inspiration: I) เป็นการจัดการเรียนการสอนจะเน้นให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจภายในหรือแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลายและต่อเนื่อง โดยสามารถเลือกใช้วิธีใดวิธีหนึ่งให้สัมพันธ์กับสาระการเรียนรู้ ดังนี้

วิธีที่ 1 ใช้พลังภาษา (Language Power: L) เป็นวิธีการใช้ศิลปะทางภาษาสื่อสารให้เกิดแรงบันดาลใจ ซึ่งอาจจะเป็นการใช้การพูดจรรโลงใจ กิจกรรมนันทนาการ หรือใช้บทเพลงก็ได้

วิธีที่ 2 หากกรณีตัวอย่าง (Example Case: E) เป็นการใช้ตัวอย่างทั้งบุคคลและสถานการณ์ที่ผู้เรียนนิยมหรือศรัทธาพร้อมที่จะนำมาเป็นต้นแบบ โดยอาจนำเสนอทั้งทางตรงหรือทางอ้อมก็ได้

วิธีที่ 3 สร้างพลังจิตใจเพิ่ม (Power up: P) เป็นการใช้วิธีการให้กำลังใจในกรณีที่ต้องการให้เกิดพลังที่จะเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยอาจใช้การทำสมาธิ หรือการปรับทัศนคติจากเรื่องง่าย ๆ

วิธีที่ 4 เสริมด้วยแรงจูงใจเชิงบวก (Motivate: M) เป็นวิธีการใช้เงื่อนไขด้วยสิ่งเร้าให้ผู้เรียนมีความพึงพอใจที่กระทำตามเพื่อผลประโยชน์ทางการเรียนรู้ เช่น การให้คะแนน การให้รางวัล การให้การยอมรับ การยกย่อง และการชมเชย

ขั้นตอนที่ 2 ในห้องคร่อมของความรู้ (Knowledge Union: K) เป็นการกระตุ้นและส่งเสริมให้ผู้เรียนได้สร้างสรรค์องค์รวมของความรู้ด้วยตนเองจากทักษะการสืบค้นด้วยเทคโนโลยีทางการสื่อสารภาษาไทยที่หลากหลาย ทั้งการสืบค้นแบบดั้งเดิมและการสืบค้นผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยจะเน้นให้เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง ในการในห้องคร่อมของความรู้ที่เป็นภาคทฤษฎี จากการประยุกต์แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน มาใช้ในประเด็น “การเรียนรู้ที่บ้าน และทำการบ้านที่โรงเรียน” โดยควรจัดตามลำดับวิธีการดังนี้

ลำดับวิธีที่ 1 การรวบรวมข้อมูล (Gathering: G) เป็นการเรียนรู้ภาคทฤษฎีนอกห้องเรียนก่อนล่วงหน้า โดยให้ผู้เรียนไปสืบค้นข้อมูลความรู้ที่เกี่ยวข้องกับบทเรียน ซึ่งผู้สอนจะต้องแนะนำแหล่งสืบค้นบางส่วนให้ผู้เรียนไปศึกษา หรือสร้างบทเรียนสำเร็จรูปเป็นโปรแกรมโมดูล (Module) หรือใช้การให้ข้อมูลเสริมผ่านโปรแกรมออนไลน์

ลำดับวิธีที่ 2 การสรุปข้อมูล (Conclusion: C) เป็นการนำข้อมูลที่ผู้เรียนได้ไปสืบค้นมาและสรุปไว้แล้วเบื้องต้นมาร่วมกันอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันภายในห้องเรียน แล้วจึงสังเคราะห์สรุปข้อมูลของทุกคนให้เป็นองค์รวมความรู้ใหม่พร้อมที่จะนำไปใช้ในบทเรียนต่อไป

ลำดับวิธีที่ 3 การเชื่อมโยงข้อมูล (Connecting: C) เป็นการนำข้อมูลใหม่ของผู้เรียนนำมาอภิปรายให้สัมพันธ์กับบทเรียนและกิจกรรมที่จะเรียนรู้ในขั้นตอนต่อไปที่จะเน้นการนำข้อมูลภาคทฤษฎีเชื่อมโยงไปสู่ภาคปฏิบัติต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 นำสู่ประสบการณ์เฉพาะ (Specific Experience: S) เป็นการทำให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับการสื่อสารภาษาไทยอย่างบูรณาการจากการลงมือกระทำในภาคปฏิบัติอย่างมีขั้นตอนและสร้างสรรค์ผ่านกระบวนการกลุ่มแบบร่วมมือซึ่งกันและกันจนเกิดความชำนาญตามศักยภาพของตน ด้วยการเรียนรู้ในภาคปฏิบัติด้วยกระบวนการกลุ่มเน้นการสื่อสารตามทฤษฎีแบบจำลองการสื่อสาร SMCR Theory ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก หรือ Active Learning และการสร้างสรรค์ โดยประยุกต์เป็นภาคปฏิบัติให้ครบถ้วนตามลำดับวิธีการและรอบด้านโดย 360-Degree Feedback ดังนี้

ครบถ้วนตามลำดับวิธีการ ได้แก่

ลำดับวิธีที่ 1 การฟักตัว (Incubation: I) เป็นการนำข้อมูลจากการสรุปเชื่อมโยงมาทบทวนและพิสูจน์ยืนยันความถูกต้องของข้อมูลโดยใช้กระบวนการกลุ่มเป็นตัวขับเคลื่อน

ลำดับวิธีที่ 2 การตกผลึกความคิด (Crystallization: C) เป็นการก่อกำเนิดความคิดใหม่จากข้อมูลที่ผ่านมาการพิสูจน์แล้ว

ลำดับวิธีที่ 3 การพัฒนานวัตกรรม (Innovation: I) เป็นการนำข้อมูลที่ตกผลึกแล้วมาพัฒนาเป็นแนวคิด แนวทาง วิธีการ ขั้นตอน หรือรูปแบบที่เป็นสิ่งใหม่ ๆ อย่างเหมาะสม

ลำดับวิธีที่ 4 การนำเสนอ (Presentation: P) เป็นการเผยแพร่ผลงานของกลุ่ม โดยเลือกใช้รูปแบบการนำเสนอที่สร้างสรรค์ตามความเหมาะสมของนวัตกรรมนั้น ๆ

ขั้นตอนที่ 4 เจาะประเมินให้ครบถ้วน (All Assessment: A) เป็นการวัดและประเมินผลอย่างรอบด้านและต่อเนื่อง โดยจะเน้นสมรรถนะหรือระดับความสามารถของผู้เรียนอย่างครบถ้วน และรอบด้านโดย 360-Degree Feedback ได้แก่

0 องศา (ศูนย์กลาง) เป็นการประเมินตนเอง เป็นการประเมินผ่านแบบประเมินกระบวนการกลุ่ม และการประเมินคุณลักษณะตนเองจากแบบสอบถาม

90 องศา เป็นการประเมินโดยผู้สอน เป็นการประเมินจากบทลงล่างผ่านแบบสังเกตและแบบวัดทักษะโดยผู้สอน

180 องศา เป็นการประเมินโดยเพื่อนร่วมเรียน เป็นการประเมินผ่านแบบประเมินกระบวนการกลุ่ม

360 องศา เป็นการประเมินฐานความรู้ เป็นการประเมินโดยใช้แบบทดสอบในภาคของความรู้ ได้แก่ การทดสอบก่อน-หลังเรียน และการทดสอบความรู้ท้ายบทเรียน

ขั้นตอนที่ 5 ทวนผลการเรียนรู้ (Review: R) เป็นการนำผลจากการวัดและประเมินผลการเรียนรู้มาทบทวนในเชิงอภิปรายในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ ได้แก่ ความคาดหวังก่อนการเรียนรู้ ประสบการณ์การเรียนรู้ ความสัมพันธ์กับการเรียนรู้เดิม การเรียนรู้ใหม่ที่เกิดขึ้น และการนำไปใช้ประโยชน์ โดยกำหนดเป็นวิธีการที่จะต้องทบทวน 5 ประเด็น ดังนี้

1) ทบทวนความคาดหวังก่อนการเรียนรู้ (Before Activity: B) เป็นการอภิปรายถึงความคาดหวังที่ต้องการก่อนเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ตามแผน โดยอาจมีการบันทึกการสนทนาในกิจกรรมปฐมนิเทศชั่วโมงแรกของกระบวนการเรียนการสอน แล้วนำมาพิจารณาว่าเป็นไปตามการคาดหวังนั้นมากน้อยเพียงใด

2) ทบทวนประสบการณ์การเรียนรู้ (Learning Experiences: L) เป็นการอภิปรายถึงกิจกรรมการเรียนรู้ที่ได้รับในภาพรวมถึงความพึงพอใจ ความเข้าใจ และสาเหตุของผลการเรียนรู้จากกิจกรรมนั้นทั้งเชิงบวกและเชิงลบ

3) ทบทวนความสัมพันธ์กับการเรียนรู้เดิม (Connection to Previous Learning: C) เป็นการอภิปรายเชื่อมโยงระหว่างประสบการณ์การเรียนรู้ที่ได้รับกับความรู้เดิมที่เคยเรียนรู้มาถึงความเหมือนและความต่าง

4) การเรียนรู้ใหม่ที่เกิดขึ้น (Unlearning and Relearning: U) เป็นการอภิปรายถึงประสบการณ์การเรียนรู้องค์ความรู้ที่ได้รับใหม่ โดยพิจารณาถึงผลจากการเรียนรู้นั้นมีส่วนทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางการเรียนรู้ของตนเองอย่างไร

4) การนำไปใช้ประโยชน์ (Application: A) เป็นอภิปรายถึงวิธีการนำประสบการณ์การเรียนรู้ที่ได้สังเคราะห์แล้วไปใช้ประโยชน์สำหรับการดำเนินชีวิตของตนเอง

1.3.5 การวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผลสำหรับรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นการวัดและประเมินผลที่เน้นสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย โดยกำหนดเป็นพจนานุกรมสมรรถนะ (Competency Dictionary) เพื่อนิยามความหมายเกี่ยวกับศัพท์ที่ใช้ประกอบการวัดและประเมินผลสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป

ระดับของสมรรถนะ หมายถึง ระดับของความสามารถทางการสื่อสารภาษาไทย
หมวดวิชาศึกษาทั่วไปที่ระบุถึงพฤติกรรมการแสดงออกทางความรู้ ทักษะ และเจตคติ ของผู้เรียน
โดยพฤติกรรมที่แสดงออกนั้นจะมีความเข้มข้นขึ้นตามระดับของการเรียนรู้ที่สืบเนื่องกัน 5 ระดับ
(5M Method) ดังนี้

ระดับที่ 1 แสดงพฤติกรรมให้เห็นประจักษ์ถึงความพยายามในเรื่องใด
เรื่องหนึ่ง (Make it visible: ทำให้เห็น)

ระดับที่ 2 แสดงสมรรถนะระดับที่ 1 พร้อมกับการแสดงพฤติกรรมให้เห็น
ประจักษ์ถึงการกำหนดเป้าหมายและแผนการดำเนินงานของเรื่องนั้น ๆ อย่างเป็นระบบ (Make it
into: ทำให้เป็น)

ระดับที่ 3 แสดงสมรรถนะระดับที่ 2 พร้อมกับการแสดงพฤติกรรมให้เห็น
ประจักษ์ในความสำเร็จของผลงานนั้นอย่างเป็นรูปธรรม (Make it benefit: ทำให้ได้)

ระดับที่ 4 แสดงสมรรถนะที่ 3 พร้อมกับการแสดงพฤติกรรมให้เห็นประจักษ์
ถึงการต่อยอดผลงานนั้นให้โดดเด่นอย่างสร้างสรรค์ (Make it big: ทำให้ใหญ่)

ระดับที่ 5 แสดงสมรรถนะที่ 4 พร้อมกับการแสดงพฤติกรรมให้เห็นประจักษ์
ในการเผยแพร่ผลงานนั้นสู่สาธารณชนจนได้รับการยอมรับอย่างดี (Make it great: ทำให้ยิ่งใหญ่)

ตารางที่ 4.12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลที่เป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพ
ของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย
หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

N = 5

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ คิดเห็น
1. การวัดและประเมินผล	4.80	0.40	มากที่สุด
2. หลักการ	4.60	0.49	มากที่สุด
5. กระบวนการเรียนรู้	4.40	0.80	มาก
3. วัตถุประสงค์	4.20	0.75	มาก
4. สารการเรียนรู้	4.00	0.89	มาก
รวม	4.40	0.81	มาก

1.3.6 ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในระดับมากที่สุด 2 ประเด็น คือ การวัดและการประเมินผล มีค่าเฉลี่ย 4.80 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.40 และหลักการ มีค่าเฉลี่ย 4.60 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.49 ระดับมาก 3 ประเด็น คือ กระบวนการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย 4.40 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.80 วัตถุประสงค์ มีค่าเฉลี่ย 4.20 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.75 สาระการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย 4.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.89 ค่าเฉลี่ยโดยรวม 4.40 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.81 โดยสรุปคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนจึงอยู่ในระดับมาก

2. ผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอน

ผลการศึกษาทดลองเพื่อหาประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอน ภายหลังจากการใช้กระบวนการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ซึ่งเป็นค่าคะแนนเฉลี่ยจากแบบวัดสมรรถนะการสื่อสารภาษาไทยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพของผู้เรียน 3 ส่วน คือ สมรรถนะภาคทฤษฎี (Theoretical Competency) สมรรถนะภาคปฏิบัติ (Practical Competency) และสมรรถนะภาคคุณลักษณะ (Attributes Competency) โดยการสรุปการวัดและประเมินผลเชิงปริมาณจากแบบทดสอบสมรรถนะที่แบ่งการวัดผลและประเมินผลระหว่างเรียน

ตารางที่ 4.13 สรุปค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลสัมฤทธิ์ด้านการสื่อสารภาษาไทย จากการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ของรูปแบบการเรียนการสอน เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

	N = 50			
รายการ	$\bar{X}$	S.D.	t-test	Sig
ผลสัมฤทธิ์ด้านการสื่อสารภาษาไทยก่อนเรียน	48.76	11.45	31.79	0.000*
ผลสัมฤทธิ์ด้านการสื่อสารภาษาไทยหลังเรียน	86.94	7.70		

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

2.1 ผลสัมฤทธิ์จากการทดสอบก่อนเรียน เท่ากับ 41.93 ผลสัมฤทธิ์จากการทดสอบหลังเรียน เท่ากับ 87.33 เมื่อนำผลสัมฤทธิ์จากการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนมาเปรียบเทียบกับกัน พบว่า มีค่า t-test เท่ากับ 47.49 และผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบหลังเรียนมากกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย
หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

N = 50				
รายการ	$\bar{X}$	S.D.	t- test	Sig
สมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทยภาคทฤษฎี	86.94	7.70		
สมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทยภาคปฏิบัติ	86.52	5.32		
สมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทยภาคคุณลักษณะ	84.84	4.09		
รวม	86.10	5.79	7.85	0.000*

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

2.2 จากการศึกษาและทดลองสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี พบว่า สมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทยภาคทฤษฎี มีค่าเฉลี่ย 86.97 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 7.70 สมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทยภาคปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ย 86.52 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 5.32 และ สมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทยภาคคุณลักษณะ มีค่าเฉลี่ย 84.84 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.09 โดยทั้งสามสมรรถนะหลักอยู่ในระดับ “มาก” (ทำให้ใหญ่) มีค่าเฉลี่ยโดยรวม 86.10 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 5.79 เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ร้อยละ 80.00 พบว่าสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอน

พัฒนาปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยนำข้อมูลจากผลการศึกษาวิจัยระยะที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี กับข้อมูลจากการทวนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของสำนักวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต นำมาปรับปรุงเป็นรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีฉบับสมบูรณ์ ดังนี้

3.1 การทวนผลสัมฤทธิ์ (Verification)

ตารางที่ 4.15 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากแบบประเมินตนเองของนักศึกษา
เพื่อการทวนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้รายวิชา GE.102 การใช้ภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์
ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563

N = 558			
รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านทักษะทางปัญญา	4.70	0.48	มากที่สุด
2. ด้านความรู้	4.68	0.57	มากที่สุด
3. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	4.61	0.71	มากที่สุด
4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ	4.31	0.87	มาก
5. ด้านคุณธรรม จริยธรรม	4.16	0.61	มาก
สรุป	4.49	0.70	มาก

3.1.1 ผลจากการประเมินตนเองของนักศึกษาเพื่อการทวนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ 5 ด้าน ที่ระบุไว้ใน มคอ. 3 พบว่า การประเมินตนเองนักศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด 3 ประเด็น คือ ด้านความรู้ มีค่าเฉลี่ย 4.68 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.57 ด้านทักษะทางปัญญา มีค่าเฉลี่ย 4.70 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.87 ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มีค่าเฉลี่ย 4.61 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.71

ในระดับมาก 2 ประเด็น คือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม มีค่าเฉลี่ย 4.16 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.61 และด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ย 4.31 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.87

เมื่อพิจารณาประเด็นที่อยู่ในระดับมากควรเป็นประเด็นที่จะได้รับการปรับปรุงให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการประเมินสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป ได้แก่ สมรรถนะภาคคุณลักษณะที่มีค่าร้อยละน้อยกว่าสมรรถนะภาคอื่น ๆ คือมีค่าร้อยละ 84.84 แม้จะเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 80.00 แต่ก็ควรที่จะนำมาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป โดยได้ศึกษาประเด็นย่อยจากแบบประเมินตนเองของนักศึกษา เพื่อการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ในประเด็นข้อเสนอแนะ พบว่า

1) การประเมินกระบวนการกลุ่ม ไม่ควรประเมินเพียงครั้งเดียว ควรจะประเมินทุกครั้งหลังจากมีการทำงานกลุ่ม เพราะจะได้ปรับปรุงตนเองในการทำงานร่วมกับกลุ่มครั้งต่อไป ครั้งเดียวทำให้ไม่มีโอกาสได้แก้ไขตัวเอง

2) ควรให้เวลาในการทำกิจกรรมกลุ่มเวลามีการประชุม (อภิปราย) ให้มากกว่านี้ เพราะการพูดคุยกันทางออนไลน์ไม่สะดวกและรวดเร็วเหมือนในห้องเรียน

ตารางที่ 4.16 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากแบบตรวจสอบการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้รายวิชา GE.102 การใช้ภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563

N = 7			
รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. วิธีการสอน	4.86	0.35	มากที่สุด
2. เนื้อหาการสอน	4.71	0.45	มากที่สุด
3. การวัดและประเมินผล	4.57	0.73	มากที่สุด
4. มีการนำปัญหาจากผลการเรียนการสอนมาวิเคราะห์หาแนวทางแก้ปัญหา	4.14	0.83	มาก
5. ลักษณะการกระจายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	3.86	0.99	มาก

ตารางที่ 4.16 (ต่อ)

N = 7

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
6. มีการนำปัญหาจากผลการเรียนการสอนและระดับคะแนน มาวิเคราะห์หาแนวทางแก้ปัญหา	3.86	0.99	มาก
7. มีการนำปัญหาการจัดการเรียนการสอนในภาคการศึกษา/ ปีการศึกษาที่ผ่านมา นำมาใช้ปรับปรุงการเรียนการสอน	3.29	1.03	ปานกลาง
สรุป	4.18	0.96	มาก

3.1.2 ผลการสรุปจากแบบรายงานทวนสอบมาตรฐานการเรียนรู้ มีประเด็นที่อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 3 ประเด็น ได้แก่ วิธีการสอน มีค่าเฉลี่ย 4.86 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.35 เนื้อหาการสอน มีค่าเฉลี่ย 4.71 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.45 การวัดและประเมินผล มีค่าเฉลี่ย 4.57 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.73 อยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ประเด็น ได้แก่ มีการนำปัญหาจากผลการเรียนการสอนมาวิเคราะห์หาแนวทางแก้ปัญหา มีค่าเฉลี่ย 4.14 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.83 ลักษณะการกระจายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าเฉลี่ย 3.86 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.99 มีการนำปัญหาจากผลการเรียนการสอนและระดับคะแนนมาวิเคราะห์หาแนวทางแก้ปัญหา มีค่าเฉลี่ย 3.86 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.99 และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 1 ประเด็น คือ มีการนำปัญหาการจัดการเรียนการสอนในภาคการศึกษา/ปีการศึกษาที่ผ่านมา นำมาใช้ปรับปรุงการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ย 3.29 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.96 ซึ่งประเด็นที่มีค่าน้อยที่สุดเป็นประเด็นของการปรับปรุงการเรียนการสอนที่คณะกรรมการได้แสดงความคิดเห็นในเชิงข้อเสนอแนะไว้ท้ายแบบรายงาน โดยสรุปดังนี้

1) ควรจัดทำเอกสารประกอบการให้ชวนอ่านและนำติดตาม โดยแบ่งเป็นเรื่องย่อย ๆ ที่แตกมาจากหน่วยใหญ่ของบทเรียน ซึ่งอาจจัดเป็นรูปแบบชุดการเรียนรู้หรือโมดูล (Module) ที่เป็นบทเรียนสำเร็จรูปแบบครบวงจรตั้งแต่การทดสอบก่อนการเข้าเนื้อหาบทเรียน เทคนิควิธีการศึกษาบทเรียน และการทดสอบหลังจากศึกษาบทเรียนจบแล้ว

2) แผนการจัดการเรียนการสอนควรจะต้องเป็นแผนที่ยืดหยุ่นได้ เพื่อให้ตอบสนองต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทางสังคมปัจจุบัน โดยอาจปรับการเรียนการสอนได้ทั้งแบบออนไลน์ (On-Line) และแบบออนไซต์ (On-Site)

3) การวัดและประเมินผลควรจะทำให้มีความสัมพันธ์กันตั้งแต่ระดับมหัพภาค (Macro Plan) จนถึงระดับจุลภาค (Micro Plan) โดยการวัดและประเมินผลแบบรอบด้าน

3.2 ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน

นำผลสรุปการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนและการสอนภาษาไทยระดับอุดมศึกษา จำนวน 5 คน พิจารณาตรวจสอบนำข้อพิจารณาและข้อเสนอแนะนั้นมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามกับประเด็นหลักของเนื้อหา/จุดประสงค์ (Item Objective Congruence: IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณาได้ค่า IOC ตั้งแต่ระดับ 0.8 – 1 และดำเนินการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งมีข้อเสนอแนะให้จัดทำเป็นเอกสารคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี

3.3 พัฒนาคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอน

ปรับปรุงเป็นรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีฉบับสมบูรณ์ โดยพิจารณาปรับปรุงทั้งองค์ประกอบการจัดการเรียนการสอนด้านหลักการ วัตถุประสงค์ สารการเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผล เน้นให้ทุกองค์ประกอบมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น จากนั้นจึงนำมาจัดทำเป็นคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี ซึ่งประกอบไปด้วย บทนำ หลักการ วัตถุประสงค์ สารการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล ดังนี้

3.3.1 บทนำ เป็นการระบุถึงที่มาของการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนได้มาจากการศึกษาและทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป จากทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง 3 ทฤษฎี ได้แก่ ทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ (Andragogy Theory) ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (Social Cognitive Learning Theory) และทฤษฎีแบบจำลองการสื่อสาร S-M-C-R กับแนวคิดที่เกี่ยวข้อง 3 แนวคิด ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะ (Competency) และแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินผลแบบ 360 องศา (360-Degree Feedback) โดยได้สกัดคุณลักษณะที่สำคัญของทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องมาสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป และองค์ประกอบของสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทยสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

3.3.2 หลักการ เป็นข้อสรุปจากทฤษฎีและแนวคิดของรูปแบบการเรียนการสอน เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป ประกอบด้วย

1) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนควรเน้นให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจภายใน หรือแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลายและต่อเนื่องตามทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ (Andragogy Theory) อันจะทำให้เกิดการเรียนรู้ด้วยการกำกับตนเอง (Self-Directed Learning)

2) กระตุ้นและส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างองค์รวมของความรู้ด้วยตนเองจากทักษะ การสืบค้นผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศทางการสื่อสารที่หลากหลาย ทั้งการสืบค้นแบบดั้งเดิมและ การสืบค้นผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) โดยจะเน้นให้เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง จากการเชื่อมโยงระหว่างทฤษฎีแบบจำลองการสื่อสาร S-M-C-R และแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการ เรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom)

3) เน้นประสบการณ์ตรงอย่างบูรณาการจากการลงมือกระทำในภาคปฏิบัติ จริงอย่างมีขั้นตอนและสร้างสรรค์ผ่านกระบวนการกลุ่มแบบร่วมมือซึ่งกันและกันจนเกิดความชำนาญ ตามศักยภาพของตน ตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (Social Cognitive Theory) เกี่ยวกับการสังเกตแล้วเลียนแบบจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับสิ่งแวดล้อมทางสังคม

4) การวัดและประเมินผลอย่างรอบด้านและต่อเนื่อง โดยเน้นระดับ ความสามารถของผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมถึงการทบทวนผลจากการเรียนรู้เป็นระยะตามบทเรียน เพื่อนำผลไปปรับปรุงและพัฒนาการเรียนรู้ในครั้งต่อ ๆ ไป ตามแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะ (Competency) และการประเมินผลแบบ 360 องศา (360-Degree Feedback)

3.3.3 วัตถุประสงค์ เป็นการระบุถึงเป้าหมายปลายทางของรูปแบบการเรียนการสอน เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป เพื่อบูรณาการการเรียนการสอนแบบสหวิทยาการตามหลักการของหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ประกอบด้วย วิธีการ เนื้อหา สาระ ทักษะและประสบการณ์ เพื่อให้เกิดสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทยแบบองค์รวม โดยเน้น การวัดและประเมินผลให้ครอบคลุมผลลัพธ์การเรียนรู้ตามทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม (Bloom's Taxonomy) ได้แก่ ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) และด้านจิตพิสัย (Affective Domain) อย่างรอบด้าน ตามแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะ (Competency) และแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินแบบ 360 องศา (360-Degree Feedback)

3.3.4 สาระการเรียนรู้ เป็นเนื้อหาที่ใช้ในการเรียนการสอนของรูปแบบการเรียน การสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป เป็นสาระการ เรียนรู้ที่เน้นสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทยเชิงทักษะสัมพันธ์ตามระดับความสามารถด้วย ประสบการณ์ตรง จากการสื่อสารเพื่อการวิเคราะห์ วิจัย วิพากษ์ ตีความ และประเมินคุณค่า สาร ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีแบบจำลองการสื่อสาร S-M-C-R ที่ประกอบไปด้วย ผู้ส่งสาร (Source: S)

ข้อมูลข่าวสาร (Message: M) ช่องทางในการสื่อสาร (Channel: C) และผู้รับสาร (Receiver: R) โดยเน้นปัจจัยเชิงสมรรถนะในด้านทักษะการสื่อสาร เจตคติ ระดับความรู้ ระบบสังคมและวัฒนธรรม

3.3.5 กระบวนการจัดการเรียนการสอน เป็นขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป เป็นกระบวนการที่พัฒนามาจากหลักการของรูปแบบการเรียนการสอน ให้สัมพันธ์กับวัตถุประสงค์และสาระการเรียนรู้

1) การสร้างแรงบันดาลใจ (Inspiration) เป็นขั้นตอนการนำเข้าสู่บทเรียนด้วยการสร้างแรงขับภายในจากสิ่งเร้าที่ผู้เรียนสามารถรับรู้ได้ตามความสามารถแห่งตน (Perceived Self-Efficacy) พร้อมทั้งกำกับตนเอง (Self-Directed Learning) ไปสู่การเรียนรู้ได้อย่างเต็มใจ เต็มกำลัง และมีความสุข

2) การสรุปรองครวมของความรู้ (Knowledge Union) เป็นขั้นตอนบอกแจ้งเรื่องที่จะเรียนรู้ด้วยการสื่อสารภาษาเพื่อสรุปความ โดยการนำกระบวนการกลุ่มร่วมกันสร้างองค์รวมของความรู้จากทักษะการสืบค้นผ่านการสื่อสารทั้งเทคโนโลยีแบบเก่าและแบบใหม่

3) การนำสู่ประสบการณ์เฉพาะ (Specific Experience) เป็นขั้นตอนการลงมือกระทำเพื่อให้เกิดสมรรถนะด้านการสื่อสารจากประสบการณ์จริง จากการนำข้อสรุปรองครวมของความรู้ที่ได้สร้างไว้แล้วมาสู่กระบวนการปฏิบัติการจริงตามลักษณะของข้อมูลที่สรุปไว้ เช่น การวิเคราะห์ การวิจารณ์ การวิพากษ์ การตีความ หรือการประเมินคุณค่า

4) การเจาะประเมินให้ครบถ้วน (All Assessment) เป็นขั้นตอนการแสดงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ตามระดับของสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาที่สามารถระบุถึงขีดความสามารถผู้เรียนให้เห็นได้เป็นเชิงประจักษ์ทั้งปริมาณและคุณภาพ

5) การทวนผลการเรียนรู้ (Review) เป็นขั้นตอนการทวนย้ำผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ตามระดับของสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย โดยเน้นความเข้าใจและยอมรับด้วยตนเองของผู้เรียนเพื่อจะได้นำผลจากการทวนสอบนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง พัฒนา และแก้ไขการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

3.3.6 การวัดและประเมินผล เป็นการกำหนดการวัดและประเมินผลให้ตรงกับความสามารถครบตามจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย ด้านทักษะพิสัย และด้านจิตพิสัย โดยแบ่งการประเมินสมรรถนะ 3 สมรรถนะสำคัญ คือ สมรรถนะภาคทฤษฎี และสมรรถนะภาคปฏิบัติ และสมรรถนะภาคคุณลักษณะ ทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณอย่างสัมพันธ์กัน ซึ่งจะเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมเพื่อจะให้เห็นขีดความสามารถของตนเอง จากการประเมินแบบ 360 องศา ทั้งระหว่างการเรียนการสอนและสิ้นสุดการเรียนการสอน

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการพัฒนาารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ใช้กรอบแนวคิดการวิจัยจากการผสมผสานทฤษฎีและแนวคิด ได้แก่ ทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ (Andragogy Theory) ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (Social Cognitive Theory) ทฤษฎีแบบจำลองการสื่อสาร (SMCR Theory) แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะ (Competency) แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) และแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินแบบ 360 องศา (360-Degree Feedback) จากการศึกษาทำให้ได้รูปแบบการเรียนการสอนที่ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ สารการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ การวัดและการประเมินผล โดยใช้ องค์ประกอบด้านการสื่อสารภาษาไทย หมดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นกรอบในการดำเนินการจัดการเรียนการสอน โดยมีรายละเอียดตามรายงานสรุปการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. สรุปการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สารสำคัญของการวิจัยนี้ ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมติฐานการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และผลการวิจัย ได้ดังนี้

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1.1.1 ศึกษาองค์ประกอบของสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทยหมดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

1.1.2 พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

1.1.3 เพื่อศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

1.2 สมมติฐานของการวิจัย

ประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

1.2.1 รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ได้รับการประเมินคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ ด้านการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนในระดับมาก

1.2.2 ผลสัมฤทธิ์ด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป หลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.2.3 สมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป มีค่าเฉลี่ยรวมของสมรรถนะหลักเท่ากับ ร้อยละ 80.00 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05

1.3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.3.1 ประชากร

1) คณาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาไทยระดับอุดมศึกษาจากมหาวิทยาลัยในสังกัดของรัฐ มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ และมหาวิทยาลัยเอกชน

2) ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน และการสอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป

3) นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา GE.102 การใช้ภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ จำนวน 558 คน

1.3.2 กลุ่มตัวอย่าง

1) คณาจารย์ผู้สอนรายวิชาภาษาไทยระดับปริญญาตรี จำนวน 100 คนขึ้นไป โดยใช้วิธีเลือกแบบกำหนดโควตา (Quota Sampling) แบ่งออกเป็นคณาจารย์ผู้สอนรายวิชาภาษาไทยระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยสังกัดของรัฐ จำนวน ร้อยละ 50 มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ จำนวน ร้อยละ 20 และมหาวิทยาลัยเอกชน จำนวน ร้อยละ 30 โดยให้ได้จำนวน 300 คน เพื่อให้มีความสะดวกต่อการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

2) ผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนการสอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไปโดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยพิจารณาคุณสมบัติจากบทบาทและประสบการณ์การบริหารหรือการสอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไปไม่น้อยกว่า 10 ปี จำนวน 10 คน

3) นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา GE. 102 การใช้ภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ หมวดวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 50 คน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างเป็นระบบ (Systematic Random Sampling)

1.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1.4.1 แบบสอบถาม (Questionnaire) ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนและองค์ประกอบของสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี จากคณาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาไทยระดับอุดมศึกษา

1.4.2 แบบสนทนากลุ่ม (Focus Group) ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนและจัดองค์ประกอบของสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี จากผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนการสอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป

1.4.3 แบบประเมินคุณภาพรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี จากผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน

1.4.4 แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป จากนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ที่เรียนรายวิชาการใช้ภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์

1.4.5 แบบประเมินสมรรถนะหลักด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป ได้แก่ สมรรถนะภาคทฤษฎี สมรรถนะภาคปฏิบัติ และสมรรถนะภาคคุณลักษณะ จากนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ที่เรียนรายวิชาการใช้ภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์

1.5 วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี การดำเนินการวิจัยใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development, R & D) เป็นขั้นตอนหลักในการวิจัย ซึ่งได้แบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนและองค์ประกอบของสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนและการสร้างเครื่องมือเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

ระยะที่ 3 การศึกษาทดลองประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

ระยะที่ 4 การพัฒนาปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี นำมาเรียบเรียงเป็นคู่มือการรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อการเผยแพร่

1.6 ผลการศึกษาและพัฒนา

จากการศึกษาและพัฒนาารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

1.6.1 องค์ประกอบของสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี พบว่า คณาจารย์ผู้สอนรายวิชาภาษาไทยมีความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มีความคิดเห็นทุกประเด็นของตัวแปรอยู่ในระดับ “มาก” มีค่าเฉลี่ยโดยรวม 4.25 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.72 มีความคิดเห็นมากที่สุด ในประเด็นการสื่อสารภาษาไทยผ่านกระบวนการกลุ่มอย่างมีคุณภาพ มีค่าเฉลี่ย 4.69 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.64 รองลงมา คือ การเชื่อมโยงการใช้ภาษาให้สัมพันธ์กันทั้งสองภาษาขึ้นไป มีค่าเฉลี่ย 0.67 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.49 ส่วนความคิดเห็นที่น้อยที่สุดในประเด็นใช้ภาษาได้ถูกต้องตามกาลเทศะตามบทบาทและหน้าที่ มีค่าเฉลี่ย 3.68 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.51

สรุปองค์ประกอบของสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยจัดตัวแปรที่ได้ทั้งหมด 22 ตัวแปร ใช้เป็นตัวชี้วัดลงในกลุ่มสมรรถนะหลัก 3 สมรรถนะ ได้แก่ สมรรถนะภาคทฤษฎี 9 ตัวชี้วัด สมรรถนะภาคปฏิบัติ 8 ตัวชี้วัด และสมรรถนะภาคคุณลักษณะ 5 ตัวชี้วัด

1.6.2 คุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี พบว่า รูปแบบการเรียนการสอนจะประกอบไปด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ สารการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล พบว่า ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในระดับมากที่สุด 2 ประเด็น คือ การวัดและการประเมินผล มีค่าเฉลี่ย 4.80 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.40 และหลักการ มีค่าเฉลี่ย 4.60 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.49 ระดับมาก 3 ประเด็น คือ กระบวนการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย 4.40 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.80 วัตถุประสงค์ มีค่าเฉลี่ย 4.20 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.75 สารการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย 4.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.89 ค่าเฉลี่ยโดยรวม 4.40 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.81 โดยสรุปคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนจึงอยู่ในระดับมาก

1.6.3 ประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี พบว่า

1) ผลสัมฤทธิ์จากการทดสอบก่อนเรียน เท่ากับ 41.93 ผลสัมฤทธิ์จากการทดสอบหลังเรียน เท่ากับ 87.33 เมื่อนำผลสัมฤทธิ์จากการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนมา

เปรียบเทียบกัน พบว่า มีค่า t-test เท่ากับ 47.49 และผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบหลังเรียนมากกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2) สมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทยภาคทฤษฎี มีค่าเฉลี่ย 86.97 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 7.70 สมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทยภาคปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ย 86.52 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 5.32 และ สมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทยภาคคุณลักษณะ มีค่าเฉลี่ย 84.84 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.09 โดยทั้งสามสมรรถนะหลักอยู่ในระดับ “มาก” (ทำให้ใหญ่) มีค่าเฉลี่ยโดยรวม 86.10 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 5.79 เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 80.00 พบว่าสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.6.3 ผลสรุปการปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี จากการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ และการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า

1) การประเมินตนเองนักศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด 3 ประเด็น คือ ด้านความรู้ มีค่าเฉลี่ย 4.68 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.57 ด้านทักษะทางปัญญา มีค่าเฉลี่ย 4.70 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.87 ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มีค่าเฉลี่ย 4.61 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.71 ในระดับมาก 2 ประเด็น คือ ด้านคุณธรรมจริยธรรม มีค่าเฉลี่ย 4.16 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.61 และด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ย 4.31 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.87

2) ผลการสรุปจากแบบรายงานทวนสอบมาตรฐานการเรียนรู้ มีประเด็นที่อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 3 ประเด็น ได้แก่ วิธีการสอน มีค่าเฉลี่ย 4.86 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.35 เนื้อหาการสอน มีค่าเฉลี่ย 4.71 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.45 การวัดและประเมินผล มีค่าเฉลี่ย 4.57 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.73 อยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ประเด็น ได้แก่ มีการนำปัญหาจากผลการเรียนการสอนมาวิเคราะห์หาแนวทางแก้ปัญหา มีค่าเฉลี่ย 4.14 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.83 ลักษณะการกระจายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าเฉลี่ย 3.86 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.99 มีการนำปัญหาจากผลการเรียนการสอนและระดับคะแนนมาวิเคราะห์หาแนวทางแก้ปัญหา มีค่าเฉลี่ย 3.86 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.99 และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 1 ประเด็น คือ มีการนำปัญหาการจัดการเรียนการสอนในภาคการศึกษา/ ปีการศึกษาที่ผ่านมา นำมาใช้ปรับปรุงการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ย 3.29 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.96

3) ผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณา ได้ค่า IOC ของการปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนมีระดับตั้งแต่ 0.8 – 1 และมีข้อเสนอแนะให้จัดทำเป็นเอกสารคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี

2. อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวตวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยสามารถสรุปและอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

2.1 องค์ประกอบของสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทยหมวตวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

ผลจากการวิเคราะห์จากการสอบถามคณาจารย์ผู้สอนภาษาไทยระดับปริญญาตรีทำ ให้ทราบว่าองค์ประกอบของสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวตวิชาศึกษาทั่วไป มีประเด็นที่ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเห็นด้วยในระดับ “มาก” (ค่าเฉลี่ย 4.69) คือ การสื่อสารภาษาไทยผ่าน กระบวนการกลุ่ม แสดงให้เห็นว่าสมรรถนะการสื่อสารภาษาไทย หมวตวิชาศึกษาทั่วไป มีความสำคัญ และมีความสัมพันธ์กับระบบของการอยู่ร่วมกันทางสังคม โดยเฉพาะการสื่อสารด้วยภาษาจะช่วยให้ เกิดคุณลักษณะที่ดีเกิดขึ้นอีกหลายประการ สอดคล้องกับแนวคิดของ อีริกสัน (Erik Erikson, 1968) กล่าวว่า การพัฒนาทักษะทางสังคมมีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาบุคลิกภาพ บุคคลจะมีการพัฒนา บุคลิกภาพตลอดชีวิต และเป็นสิ่งสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมหรือการมีปฏิสัมพันธ์ กับบุคคลอื่น ๆ ในสังคม ซึ่งสมรรถนะการสื่อสารผ่านกระบวนการกลุ่มนี้จัดว่าเป็นต้นทางการเกิด สมรรถนะที่ส่งผลถึงความรู้ ทักษะ ทศนคติ ค่านิยม บุคลิกภาพส่วนตัว แรงจูงใจ และแรงบันดาลใจ ตามแนวคิดของ เดวิด ซี. แม็คเคลลีแลนด์ (David C. McClelland, 1973) กล่าวว่าความสัมพันธ์ ระหว่างคุณลักษณะที่ดีของบุคคล (Excellent Performer) เกี่ยวกับระดับทักษะ ความรู้ และ ความสามารถ จะเป็นจุดเริ่มต้นสำหรับการพัฒนาความสามารถของบุคคล ซึ่งกระบวนการนี้จะ กลายเป็นทางเลือกหนึ่งในการวัดระดับความสามารถทางเชาวน์ปัญญาหรือไอคิวได้ โดยจะต้อง กระตุ้นให้ผู้ถูกพัฒนาแสดงออกทางพฤติกรรมให้เห็นถึงสมรรถนะหรือระดับของความสามารถที่ยัง ซ่อนเร้นอยู่ในตัวบุคคล ตามทฤษฎีภูเขาน้ำแข็ง (Iceberg Model) โดยสรุป คือ องค์ประกอบของ สมรรถนะควรมีลักษณะที่แสดงให้เห็นถึงผลงานของบุคคล สามารถวัดหรือประเมินคุณค่าได้ ทำให้ เกิดเรียนรู้และพัฒนาต่อยอดได้ โดยจะมีทั้งส่วนที่สามารถมองเห็นได้จากพฤติกรรมกระทำ ภาคปฏิบัติ และส่วนที่ไม่ปรากฏให้เห็นได้ชัดเจน แต่สามารถจะเห็นได้ด้วยการสังเกตอย่างเป็นระบบ สเปนเซอร์และสเปนเซอร์ (Spencer and Spencer, 1993, p. 9-11, ณรงค์วิทย์ แสนทอง, 2546, น. 27, ปิยะชัย จันทร์วงศ์ไพศาล, 2549, น. 15-16)

เมื่อนำองค์ประกอบของสมรรถนะมาปรับใช้กับการเรียนการสอน โดยเฉพาะ ในการวัดและประเมินผลก็จะทำให้สามารถลดช่องว่างทางการเรียนรู้ได้ ซึ่งปิยะชัย จันทร์วงศ์ไพศาล (2549, น. 68) ได้อธิบายถึงผลจากการประเมินที่จะทำให้เกิดช่องว่างที่เรียกว่า Competency Gap

ซึ่งช่องว่างจะแบ่งเป็น 3 ลักษณะ คือ ถ้าบุคคลมีสมรรถนะต่ำกว่าระดับที่คาดหวังก็ต้องพัฒนาอย่างเร่งด่วน ถ้ามีสมรรถนะเท่ากับระดับที่คาดหวังก็ต้องเสริมให้มีความสามารถเพิ่มขึ้น และถ้ามีสมรรถนะสูงกว่าระดับที่คาดหวังก็ควรใช้เป็นบุคคลต้นแบบเพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้อื่นต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับคำอธิบายในพจนานุกรมศึกษาศาสตร์ของราชบัณฑิตยสถาน (2555, น. 102) ความว่า สมรรถนะ หมายถึง คุณลักษณะและพฤติกรรมที่บ่งชี้ถึงความสามารถ ความชำนาญในการใช้ความรู้ ความเข้าใจ และทักษะที่มีอยู่อย่างเชี่ยวชาญ รวมทั้งวิธีการที่จะทำงานให้สำเร็จ โดยนำมาใช้ในการพัฒนาการวัดและประเมินผลด้วย

2.2 คุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

ผลจากการวิเคราะห์การประเมินคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญา โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนได้สรุปและรับรองคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนให้อยู่ในระดับมาก (คะแนนเฉลี่ย 4.40) เมื่อพิจารณาประเด็นย่อยของข้อคำถามพบว่า มีประเด็นที่อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ประเด็น คือ ประเด็นการวัดและประเมินผล (ค่าเฉลี่ย 4.80) และประเด็นของหลักการ (ค่าเฉลี่ย 4.60) ซึ่งทั้งสองประเด็นนี้มีความเกี่ยวข้องกับแนวคิดการวัดและประเมินผลแบบรอบด้านตามแนวคิดของการประเมินสมรรถนะด้วยการประเมินแบบ 360 องศา นับได้ว่าเป็นจุดใหม่และจุดเด่นของรูปแบบการเรียนการสอนของการวิจัยนี้ ทั้งนี้ด้วยการวัดและประเมินผลแบบ 360 องศา จะทำให้เห็นมิติทางคุณภาพของผู้ถูกประเมินมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ทำให้ง่ายต่อการตัดสินใจและสรุปจากเชิงปริมาณเป็นเชิงคุณภาพ โดยสอดคล้องกับแนวคิดของ อลิสา อินทร์ประเสริฐ (2562: ออนไลน์) ได้ระบุถึงประโยชน์ของการใช้วิธีประเมินแบบ 360 องศาไว้ 3 ประเด็น ได้แก่ 1) ทำให้ได้ทัศนะที่หลากหลายในการประเมินมากยิ่งขึ้น และถือเป็นการเปิดโอกาสให้มีการวิพากษ์วิจารณ์เชิงสร้างสรรค์ ทั้งยังเป็นการชี้ให้เห็นจุดบกพร่องและการระบุจุดเด่นของตนอีกด้วย 2) เกิดประโยชน์ต่อการปรับปรุงภาวะผู้นำของผู้รับการประเมิน และพร้อมทั้งการปรับปรุงระดับความพึงพอใจของผู้ได้รับข้อมูลย้อนกลับ และ 3) การสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างกันของผู้ร่วมกิจกรรมการประเมิน และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้รับการประเมินกับผู้ประเมินอีกด้วย ทำให้มีการสื่อสารที่ดี มีความเชื่อมั่นระหว่างกัน เกิดความร่วมมือร่วมใจกัน ทั้งยังสร้างจิตสำนึกในการมองประโยชน์ส่วนรวมกันมากขึ้น

2.3 ประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

ประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนเป็นผลจากการใช้รูปแบบการเรียนการสอนแล้วบรรลุวัตถุประสงค์ที่คาดหวังตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยดำเนินงานตามกระบวนการ

การเรียนการสอนและขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ดังนี้

2.3.1 ประสิทธิภาพจากผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ในการวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ทางสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไปนั้น เป็นการประมวลหลักการ แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการใช้ภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งสามารถนำไปต่อยอดทางการสื่อสารในการพัฒนารูปแบบการสื่อสารใหม่ ๆ ที่เป็นรูปแบบเฉพาะของตนเองได้ นับว่าเป็นต้นให้เกิดทัศนคติที่มีต่อการสื่อสารภาษาไทยของนักศึกษาว่าจะสามารถนำไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตได้จริงอย่างสร้างสรรค์ สอดคล้องกับแนวคิดของ วิจารย์พาณิชย์ (2555, น. 44) กล่าวถึงเป้าหมายของทักษะการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ว่า สามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ ใช้เทคโนโลยีเพื่อวิจัย จัดระบบประเมิน และสื่อสารสารสนเทศ ใช้เครื่องมือสื่อสารเชื่อมโยงเครือข่าย Social Network อย่างถูกต้อง เหมาะสม เพื่อเข้าถึง จัดการ ผสมผสาน ประเมิน และสร้างสารสนเทศ เพื่อทำหน้าที่ในเศรษฐกิจฐานความรู้ ปฏิบัติตามคุณธรรม และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึง และเทคโนโลยีสารสนเทศ นอกจากนี้ ไพฑูรย์ สีนลาร์ตัน (2551, น. 123) ยังได้กล่าวไว้ว่า การศึกษาต้องเป็นไปเพื่อการคิดวิเคราะห์และการสร้างสิ่งใหม่ ๆ ให้กับผู้เรียนให้กับสังคมอยู่ตลอดเวลา กระบวนการของการศึกษาจึงต้องเน้นไปที่การสร้างและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และสร้างสรรค์อย่างมีความรับผิดชอบอยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะศูนย์กลางของการศึกษาจะอยู่ที่ใดก็ตาม

2.3.2 สมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สรุปรูป 3 สมรรถนะหลักมีคะแนนเฉลี่ย 86.10 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 80.00 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายสมรรถนะหลัก พบว่า สมรรถนะภาคคุณลักษณะมีคะแนนเฉลี่ย 84.84 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด แต่น้อยกว่าอีกสองสมรรถนะหลักคือ สมรรถนะภาคทฤษฎี (86.97) และสมรรถนะภาคปฏิบัติ (86.52) โดยเหตุผลที่สมรรถนะภาคคุณลักษณะนี้มีความเป็นนามธรรมสูง การวัดและประเมินผลใช้วิธีสังเกตพฤติกรรมทำได้ยาก จำกัด้วยเงื่อนไขของเวลาของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และจำนวนของบุคคล ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ เดวิด ซี. แม็คเคลแลนด์ (David C. McClelland. 1973) กล่าวถึงทฤษฎีแบบจำลองภูเขาน้ำแข็ง (Iceberg Model) ในส่วนของฐานภูเขาน้ำแข็งที่จมอยู่ใต้น้ำ เปรียบได้กับลักษณะอุปนิสัยของบุคคลที่ซ่อนเร้นอยู่ภายในเกี่ยวกับอารมณ์ความรู้สึก ทัศนคติ และค่านิยม ไม่สามารถเห็นพฤติกรรมได้โดยตรง จำเป็นต้องใช้การสังเกตด้วยระยะเวลาที่เหมาะสม

2.4 การปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

การปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี จากการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ และการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า

2.4.1 การทวนสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้รายวิชา GE.102 การใช้ภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้ข้อมูลจากแบบประเมินตนเองของนักศึกษา และแบบตรวจสอบการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้จากคณะกรรมการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของสำนักวิชาศึกษาทั่วไป พบว่า ประเด็นที่ควรนำมาใช้เป็นข้อมูลเพื่อปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนส่วนมากจะเป็นข้อสรุปจากการประเมินตนเองของนักศึกษามากกว่าข้อสรุปจากแบบตรวจสอบการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ที่เป็นประเด็นในเชิงการบริหารจัดการทั่วไป ซึ่งประเด็นที่เป็นข้อสรุปจากการประเมินตนเองของนักศึกษาที่มีค่าเฉลี่ย 4.16 นับว่ามีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าประเด็นอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับผลการประเมินสมรรถนะภาคคุณลักษณะก็ตามที่สุดเช่นกัน ทั้งนี้ยอมรับได้ว่าประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนของงานวิจัยนี้ สอดคล้องกับผลสัมฤทธิ์ด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

2.4.2 หลังจากผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนได้พิจารณาได้ค่า IOC ที่ระดับตั้งแต่ 0.8 – 1 และมีข้อเสนอแนะให้จัดทำเป็นเอกสารคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ผู้วิจัยจึงได้รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งหมดนำมาเรียบเรียงเป็นคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนอย่างละเอียด ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอนการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีสืบไป

3. ข้อเสนอแนะ

ผลจากการวิจัยนี้สามารถนำไปพิจารณาประยุกต์ใช้ได้ ดังนี้

3.1 ใช้เป็นแนวทางจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาสมรรถนะด้านการสื่อสารทางภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป รายวิชาการใช้ภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์อีกแนวทางหนึ่ง คณาจารย์ผู้สอนที่สนใจสามารถนำรูปแบบการเรียนการสอนนี้ ไปปรับใช้กับรายวิชาภาษาไทยที่เน้นทักษะเฉพาะได้ตามความเหมาะสม

3.2 ใช้เป็นแนวทางการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน สำหรับพัฒนาสมรรถนะต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์และบริบทของรายวิชาอื่น ๆ นอกจากรายวิชาภาษาไทย

3.3 นำข้อจำกัดที่เกิดจากการงานวิจัยนี้ในส่วนของสมรรถนะภาคคุณลักษณะแม้จะมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด แต่ก็ยังมีประเด็นที่ควรนำมาพัฒนาให้มีความชัดเจนทั้งในการจัดการเรียนรู้และการประเมินผล ซึ่งผลการวิจัยนี้สามารถใช้เป็นข้อมูลไปทำการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมแนวทางในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทยและรายวิชาอื่น ๆ ให้มีความเข้มแข็งและสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรวรรณ สืบสม และ นพรัตน์ หมิมพลัด. (2560). “การพัฒนาการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) ด้วยการบูรณาการการเรียนการสอนรายวิชาเทคโนโลยีมีลติมีเดียผ่าน Google Classroom” *สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี* 6, 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม): 118 – 127.
- กฤษณี สงสวัสดิ์. (2557). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน สร้างความรู้สำหรับนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต*. (วิทยานิพนธ์การศึกษาดุสิตบัณฑิตไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- กัญญา ลินทรตันศิริกุล. (2546). “การวิจัยเกี่ยวกับเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียน” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการวิจัยหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน*. (หน่วยที่ 14). ตอนที่ 14.3 หน้า 223 - 362 นนทบุรี, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช บัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์.
- กาญจนา แก้วเทพ และ นิคม ชัยขุนพล. (2556). *คู่มือสื่อสารใหม่ศึกษา*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- กาญจนา จันทร์ประเสริฐ. (2554). *การพัฒนาแบบการเรียนรู้แบบนำตนเองโดยใช้ปัญหาเป็นฐานในการสอนวิชาฟิสิกส์วิทยาศาสตร์ชีวภาพ*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุสิตบัณฑิตไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยรังสิต, ปทุมธานี.
- กิตติพงษ์ วงศ์ทิพย์. (2561). “การพัฒนาแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีวัจนปฏิบัติศาสตร์เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านตีความของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต” *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี*. 12, 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม): 8 – 24.
- กิติมา สุรสนธิ. (2541). *ความรู้ทางการสื่อสาร*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2546). *การคิดเชิงบูรณาการ*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : ชัคเชส มีเดีย.
- เกศินี จุฑาวิจิตร. (2542). *การสื่อสารเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น Communication in Rural Development*. นครปฐม, สถาบันราชภัฏนครปฐม.
- เขมณัฏฐ์ มิ่งศิริธรรม. (2552). *การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองบนเครือข่าย* *Journal of Education Khon Kaen University* Vol. 32 No. 1 (January-March).
- จักรกฤษณ์ จันทะคุณ. (2559). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เสริมสร้างสมรรถนะนิสิตครูด้านการพัฒนานวัตกรรมการศึกษาที่เน้นบูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น โดยใช้แนวคิดจิตปัญญาศึกษาร่วมกับเทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อน*. สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยพะเยา.

- จิตติมา วรรณศรี. (2552). “คุณภาพการศึกษา กับสมรรถนะของครูที่พึงประสงค์” *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น* 32, 1 (มกราคม – มีนาคม): 1 -5.
- จิรวัดน์ เพชรรัตน์. (2560). “ความสามารถในการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม” *วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร* 14, 3 (กันยายน - ธันวาคม): 49 – 62.
- ชนาธิป พรกุล. (2543). *รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2556). “การทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอน” *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์* 5, 1 (มกราคม - มิถุนายน): 5 – 7.
- ชัยฤทธิ์ โพธิ์สุวรรณ. (2544). “ความพร้อมในการเรียนรู้โดยการชี้นำตนเองของผู้ใหญ่ของกิจกรรมศึกษาผู้ใหญ่บางประเภท” *วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์* 3, 1 (กันยายน - ธันวาคม): 65 – 81.
- ณรงค์วิทย์ แสันทอง. (2550). *มารู้จัก Competency กันเถอะ*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : เอช อาร์ เซ็นเตอร์.
- ณัฐปัทมาภรณ์ กิตติสุนทรพิศาล. (2559). “การพัฒนาแบบเรียนแบบร่วมมือบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ด้วยกระบวนการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ที่มีต่อความสามารถเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษา” *งานวิจัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์*.
- दनัย เทียนพุด. (2547). *ธุรกิจและกลยุทธ์ HR การประเมินระบบ 360 องศา (360 Degree Feedback)*. กรุงเทพฯ : โครงการ man Capital.
- _____. (2546). *Core Human Competencies: ความสามารถปัจจัยชัยชนะของธุรกิจและคน*. กรุงเทพฯ : นาโกต้า.
- ทิตินา แคมมณี. (2556). *รูปแบบการเรียนการสอนทางเลือกที่หลากหลาย*. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2554). *ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้*. (พิมพ์ครั้งที่ 14). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนาคารกรุงเทพ. (2563). *ฉบับใหม่ควรรู้! ทักษะและทัศนคติก่อนไปสัมภาษณ์งาน* ค้นคืนวันที่ 22 มีนาคม 2563 จาก <http://www.bangkokbanksme.com/en/skills-and-attitudes-before-job-interview>
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2555). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ : บิสเนส อาร์ แอนด์ ดี.

- อํารงค์ศักดิ์ คงคาสวัสดิ์. (2553). *Competency ภาคปฏิบัติ เขาทำกันอย่างไร*. (พิมพ์ครั้งที่ 7).
กรุงเทพฯ : สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).
- _____. (2553). *เริ่มต้นอย่างไร...เมื่อจะนำ Competency มาใช้ในองค์กร*. (พิมพ์ครั้งที่ 7).
กรุงเทพฯ : สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).
- อิติพัฒน์ เอี่ยมนิรันดร์. (2548). *การประยุกต์นิเทศศาสตร์ด้านการจัดการความรู้เพื่อพัฒนา*. นนทบุรี:
โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- นรินทร์ชัย พัฒนาพงศา. (2542). *การสื่อสารการรณรงค์เชิงยุทธศาสตร์เพื่อเปลี่ยนพฤติกรรมมนุษย์
เน้นการเจาะจงกลุ่ม*. เชียงใหม่ : สำนักพิมพ์ริ้วเขียว.
- นิคม ทาแดง. (2536). “การสร้างแบบจำลองระบบการศึกษา” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการจัดระบบ
ทางการศึกษา*. (หน่วยที่ 3 – 6) หน้า 136, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- นิสตาร์ก เวชยานนท์. (2549). *Competency – Based Approach*. กรุงเทพฯ : กราฟิโก.
- เบญญาภา คงมาลัย และ ศรเนตร อารีโสภณพิเชฐ. (2558). “การพัฒนาสมรรถนะการจัดการ
ความรู้ของนิสิตนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในศตวรรษที่ 21” *วารสารครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย* 43, 1 (มกราคม - มีนาคม): 377 – 47.
- ประสงค์ร์ ปึ้งทพลังกูร. (2562). “การประเมินผลแบบ 360 องศา”. ค้นคืนวันที่ 26 พฤศจิกายน 2560
จาก <https://prakal.com>
- ปิยะชัย จันทรวงศ์ไพศาล. (2549). *การค้นหาและวิเคราะห์เจาะลึก Competency ภาคปฏิบัติ*.
(พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : เอช อาร์ เซ็นเตอร์.
- ปิยสุดา ชัดิยะวรา. (2545). *การกำหนดขีดความสามารถของนักบริหารทรัพยากรมนุษย์ในด้าน
ผลประโยชน์และสวัสดิการ: กรณีศึกษานาคาร์พาคณิษฐ์ไทย*. (ภาคนิพนธ์ปริญญา
วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ผ่องศรี วาณิชย์ศุภวงศ์. (2546). *เอกสารคำสอนระเบียบวิธีวิจัยทางการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 4).
ปัตตานี ฝ่ายเทคโนโลยีการศึกษา สำนักวิทยบริการมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา. (2544). *จิตวิทยาการศึกษา (Educational Psychology)*. กรุงเทพฯ:
พัฒนศึกษา
- พรพร โยธาวงษ์. (2561). ผลสัมฤทธิ์จากการเรียนแบบห้องเรียนกลับด้านร่วมกับการสอน
แบบบรรยายในวิชาการจัดการฟาร์ม ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
สาขาวิชาการจัดการเทคโนโลยีฟาร์ม. *วารสารปัญญาภิวัฒน์* 10, พิเศษ (กรกฎาคม):
252 – 261.
- พระพรหมคุณาภรณ์ ป.อ.ปยุตโต. (2552). *การศึกษาทั่วไปเพื่อพัฒนามนุษย์*. กรุงเทพฯ :
ศูนย์บริหารจัดการวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2538). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 6).
กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พุมิ เด่นสมพรพันธ์. (2543). *การศึกษาขีดความสามารถหลักเพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบ
กิจกรรมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์: กรณีศึกษา สำนักงานเขตพระราม 4 ธนาคาร
เพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย. (ภาคนิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
ไม่ได้ตีพิมพ์). สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพฯ.*
- พิเชฐ คุชลธารา. (2559). “บทบาทของ e-Learning กับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง Role of
e-Learning with Self-directed Learning” *วารสารโรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิม
พระเกียรติ* 1, 1 (มกราคม – เมษายน): 53 – 61.
- พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์ และ สุวพิชชา ประสิทธิ์ธัญกิจ. (2553). “การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง
ของนักศึกษาภาควิชาพื้นฐานการศึกษา” *รายงานการวิจัย คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง.*
- พูนสุข อุดม. (2548). “รูปแบบการบูรณาการหลักสูตร” *วารสารศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยทักษิณ* 5, 1 (มกราคม – ธันวาคม): 45 – 62.
- ไพฑูรย์ สีนลรัตน์. (2562). *หลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป หลักการและวิธีดำเนินการ*. (พิมพ์ครั้งที่ 4).
กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
_____. (2555). *หลักและเทคนิคการสอนระดับอุดมศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มณฑล ไบบัว. (2536). *หลักการและทฤษฎีการสื่อสาร*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- มัลลิกา คณานุกรักษ์. (2547). *จิตวิทยาการสื่อสารของมนุษย์*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2555). *พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน*. กรุงเทพฯ :
อรุณการพิมพ์.
- วัฒนา พัฒนพงศ์. (2547). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการวัดการเพิ่มผลผลิตภาคบริการ*. กรุงเทพฯ :
สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ.
- วาโร เฟิงส์วดี. (2552). “การวิจัยและการพัฒนา (Research and Development)” *วารสาร
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร* 1, 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม): 2 – 11.
- วิจารณ์ พานิช. (2556). *ครูเพื่อศิษย์ สร้างห้องเรียนกลับทาง*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ:
เอส. อาร์. พรินติ้ง แมสโปรดักส์.
- วิจิตร ศรีสอ้าน. (2559). *การปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาทั่วไป (สไลด์พาวเวอร์พอยต์) มหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีสุรนารี.*

- วิชัย วงศ์ใหญ่, มารุต พัฒนา. (2562). *Soft Skills to Master*. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิไลลักษณ์ แก้วกระจ่าง. (2557). “การเพิ่มทักษะการเขียนด้วยชุดแบบฝึกโครงเรื่อง” รายงานการวิจัยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิสุพรรณบุรี.
- วิสุทธิ ตรีเงิน. (2562). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อคุณภาพชีวิตและสังคม ในห้องเรียนกลับด้าน โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน. *วารสารสุทธิปริทัศน์* 33, 105 (มกราคม - มีนาคม): 51 – 63.
- ศรีเพ็ญ สุภพิทยากุล. (2554). “หลักการพื้นฐานในการสอนวิชาศึกษาทั่วไป” *วารสารศึกษาทั่วไปแห่งประเทศไทย* 3, 1- 2 (มกราคม - ธันวาคม): 41 – 45.
- ศรีเรื่อน แก้วกังวาล. (2553). *จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย เล่ม 1 แนวคิดเชิงทฤษฎี-วัยเด็กตอนกลาง*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศศิธร มุกประดับ และคณะ. (2561). “ประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับทางและคุณลักษณะการเรียนรู้แบบชั้นนำตนเองของนักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 2 ในรายวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ 1” *วารสารพยาบาลสงขลานครินทร์* 38, 1 (มกราคม – มีนาคม): 1 – 9.
- ศักรินทร์ ขนประชา. (2557). “ทฤษฎีการเรียนรู้ผู้ใหญ่: สิ่งที่ครูสอนผู้ใหญ่ต้องเรียนรู้” *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี* 25, 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม): 13 – 23.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2544). *ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศูนย์วิจัยมหาวิทยาลัยกรุงเทพ (กรุงเทพโพลล์). (2553). วิชาภาษาไทยในความเห็นของวัยรุ่นยุคใหม่ คำนวณวันที่ 18 พฤษภาคม 2562 จาก <https://bangkokpoll.bu.th/poll/result/poll486>
- สงัด อุทรานันท์. (2532). *เทคนิคการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มิตรสยาม.
- สมคิด อิศระวัฒน์. (2542). “ลักษณะการเรียนรู้ด้วยตัวเองของคนไทย” รายงานการวิจัย คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สมพร สุทัศนีย์. (2544). *จิตวิทยาการปกครองชั้นเรียน*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. (2550). *ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม Theories and Techniques in Behavior Modification*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สยามรัฐออนไลน์. (2562). “จ๊อบไทยเปิดตัว “โมบายแอปพลิเคชัน” ตอบโจทย์ไลฟ์สไตล์คนทำงาน
ทุกรูปแบบ” คืบคืบวันที่ 18 พฤษภาคม 2562 จาก <https://siamrath.co.th/n/62473>
- สรศักดิ์ เชี่ยวชาญ. (2558). “อิทธิพลของสื่อสังคมออนไลน์ที่มีต่อการใช้ภาษาไทยของนักศึกษา
ระดับปริญญาตรี สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ: กรณีศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
ล้านนา” *วารสารหอการค้าไทย* 35, 3 (กรกฎาคม - กันยายน): 81 – 97.
- สวนดุสิตโพลล์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต. (2561). *ประชาชนคิดอย่างไร? กับ การใช้ภาษาไทย ณ วันนี้*
คืบคืบวันที่ 2 มกราคม 2563 จาก <http://www.suandusitpoll.dusit.ac.th>.
- สวณิต ยมาภัย. (2526). *การสื่อสารของมนุษย์*. กรุงเทพฯ : 68 การพิมพ์.
- สำลี รักสุทธี. (2546). *คู่มือการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ตามเกณฑ์ใหม่ของ ก.ค. บัณฑิตการเน้น
ผู้เรียนเป็นสำคัญ ผลที่เกิดกับผู้เรียน*. กรุงเทพฯ : เพิ่มทรัพย์การพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2552). *ความรู้ความสามารถ ทักษะและสมรรถนะ
ที่จำเป็นสำหรับตำแหน่ง*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.
- สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา สกอ. (2560). *เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา
พ.ศ. 2558 และเกณฑ์มาตรฐานที่เกี่ยวข้อง*. กรุงเทพฯ : วงศ์สว่างพับลิชชิง แอนด์พริ้นติ้ง.
- สิริพัทธ์ เจษฎาวิโรจน์. (2546). *การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ*. กรุงเทพฯ : บึก พอยท์.
- สุดาวดี ดีอินทร์. (2546). *กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการพัฒนากลุ่มอาชีพ บ้านสูงยางใต้
ตำบลคูเมือง อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดร้อยเอ็ด*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- สุนนทิพย์ บุญสมบัติ. (2554). “การบูรณาการความรู้ที่เป็นสากลกับภูมิปัญญาท้องถิ่น” ใน *ประมวล
สาระชุดวิชา สัมมนาหลักสูตรและการสอน หน่วยที่ 10* (พิมพ์ครั้งที่ 3). หน้า 10-1 –
10-66 นนทบุรี สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช บัณฑิตศึกษา สาขาวิชา
ศึกษาศาสตร์.
- สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. (2547). *จิตวิทยาเพื่อการฝึกอบรมผู้ใหญ่*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). ฉบับปรับปรุง กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- แสงเดือน เจริญฉิม และคณะ. (2555). “ความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนิสิตฝึก
ประสบการณ์วิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์” รายงานการวิจัย
คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อลิสา อินทร์ประเสริฐ. (2562). *การบริหารแบบ 360 องศา*. คืบคืบ วันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2563 จาก
<https://www.gotoknow.org/posts/449739>

- อเนก เทียนบุชา. (2559). *การพัฒนาสมรรถนะหลักเพื่อเตรียมคนเข้าสู่งาน*. (ดุสิตนิพนธ์ปรัชญา
ดุสิตบัณฑิต ไม้ได้ตีพิมพ์). เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, กรุงเทพฯ.
- อานนท์ ศักดิ์วีระวิชัย. (2547). “แนวความคิดเรื่องสมรรถนะเรื่องเก่าที่เราหลงทาง” *จุฬาลงกรณ์
วารสาร* 16, 64 (กรกฎาคม - กันยายน): 57-78.
- อาภรณ์ ภูวพิชญ์. (2555). *การจัดทำเส้นทางการฝึกอบรมระยะยาวบนพื้นฐานของขีด
ความสามารถ Competency-based Training Road Map (TRM)*. (พิมพ์ครั้งที่ 2).
กรุงเทพฯ : เอช อาร์ เซ็นเตอร์.
- อุทุมพร จามรมา. (2541). “โมเดลคืออะไร” *วารสารวิชาการ* 1, 3 (มีนาคม): 22-25.
- อุกฤษณ์ กาญจนเกตุ. (2543). *การใช้ Competency ในการบริหารงานบุคคล*. *วารสารการบริหารคน*
21 (ตุลาคม-ธันวาคม): 11-18.
- เอกรินทร์ สีมหาศาล. (2546). *การออกแบบเครื่องมือวัดและประเมินตามสภาพจริง*. กรุงเทพฯ :
บุ๊คพอยท์.
- เอกศักดิ์ บุตรลับ. (2537). *ครูและการสอน*. คณะวิชาครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏเพชรบุรี, เพชรบุรี.
- Bardo, J.W., & Hartman, J.J. (1982). *Urban Sociology : A Systematic Introduction*.
New York: F.E. Peacock.
- Bao, X. L. (2016). *A Research on Multimodal Self-Directed English Listening Teaching
Model*. *Canadian Social Science*, 12, 6 pp. 80-86.
- Beane, James, A. (1991). *Curriculum Planning and Development*. Boston, Allyn and
Bacon P. 9.
- Benjamin, S. Bloom. (1956). *Taxonomy of educational objectives: Cognitive and
affective Domains* New York: David Mcky.
- Bergmann J. and Sams A. (2012). *Flip Your Classroom: Reach Every Student in Every
Class Every Day* International Society for Technology in Education.
- Brookfield, Stephen, D. (1984). *Self-Directed Adult Learning: A Critical Paradigm* *Adult
Education Quarterly*. 35, 2 pp. 59-71.
- Brown, Warren B., and Moberg, Denis J. (1980). *Organizational Theory and
Management: A Macro Approach*. New York: John Wiley & Sons.
- David C. McClelland. (1973). *Testing for Competency Rather than for Intelligence*
American Psychologist, 28, 1 pp. 1-14.

- Edward Ramirez, Roland Gau, John Hadjimarcou, and Zhenning (Jimmy) Xu. (2018).
User - Generated Content As Wprd of Mouth Journal of Marketing Theory
and Practice 26, 1-2 (Winter-Spring) pp. 90-98.ISSN: 1069-6697 (print) / ISSN
1994-7175.
- Erikson, E. H. (1968). Idenfiti: Youth and Crisis New York: W.W.Norton.
- Frazee, B., & Rudnitski, R. A. (1998). Integrated Teaching Methods: Theory, Classroom
Applications Field-Based Connections, Albany, NY: Delmar.
- Gerlach, V.S. & Ely, D.P. (1971). Teaching and Media: A systematic approach.
New Jersey: Prentice-Hall, Inc.
- Giffin, Colin. (1983). Curriculum Theory in Adult Lifelong Education. London: Croom
Italm Joyce B., Weil M., with Calhoun E. (2000). Models of Teaching 6th ed.
Needham Heighs, Pearson Education Company.
- Glaser R. (2977). Adaptive Education: Theory Into Practice and Learning NY: Holt,
Rinehart and Winston.
- Husen, T. & Postlethwaite. N.T. (1994). The international encyclopedia of education,
2 nded. New York: Pergawon press Inc.
- Keeves P.J. (1988). Educational research, methodology and measurement:
An international handbook Oxford Pergamon Press.
- Kibler, R. J., L. L. Barker and D. T. Miles. (1970). Behavioral Objectives and Instruction.
Boston Allyn and Bacon.
- Klausmeier, H.J. & Ripple R.E. (1971). Learning and Human Abilities : Educational
Psychology (3 rd ed) New York : Harper and Row.
- Knowles, M.S. (1975). Self-directed Learning: A Guide for Learners and Teachers
Englewood Cliffs Prentice Hall/Cambridge.
- Knowles, M.S. (1972). The Modern Practice of Adult Education: Andragogy Versus
Pedagogy New York: Association Press.
- Kotler, Phillip and Armstrong. (2002). Principle of Marketing USA: Prentice-Hall.
- Lois Hoffman Scott and Elizabeth Hall. (1994). Developmental Psychology Today
New York: McGraw-Hill, Inc.

- Maryam Saadi & Alireza Karbalaci. (2016). *Competency-based English Teaching and Learning: Investigating the Learning Experience of Islamic Azad University Teachers in Iran* International Journal of Humanities and Cultural Studies <http://www.ijhcs.com/index.php/ijhcs/index>
- Maslow, A.H. (1970). *Motivation and Personality* New York: Herper & Row Neil Curry, Jo Mynard, Junko Noguchi & Satoko Watkins. (2017). *Evaluating a self-directed language learning course in a Japanese University*, International Journal of Self-Directed Learning, Volume 14, Number 1. 2017.
- Peter Ward. (1999). *360-Degree Feedback* IDD-House: London.
- Procter, & Paul. (1978). *Longman of Contemporary English*. London: Longman.
- Romiszowski, A.J. (1981). *Designing Instructional System: Decision Making in Course Planning and Curriculum Design* New York, NY: Nichols.
- Saylor and Others. (1981). *Curriculum Planning for Better Teaching and Learning* 4th ed. New York Sanders International.
- Sanghi Seema. (1961). *The Handbook of Competency Mapping: Understanding, Disigning and Implementing Competency Models in Organizations*, 2nd New Delhi. SAGE Publications Asia-Pacific Pte Ltd.
- Spencer, L. M., & Spencer, S. M. (2993). *Competence at Work: Model for Superior Performance* New York: Wiley & Sons.
- Skager, Rodney. W. and Dave, R.H. (1977). *Curriculum Education for Lifelong Education* Toronto: Peigamon Press.
- Steve France. (2000). *360' Appraisal*. The Industry Society: London.
- Sullivan, R. L., Wirceski, J. L., Arnold, s.s., & Sarkees, M. D. (1990). *Creating a Positive Training Climate*. In *A Practical Manual for the Design, Delivery and Evaluation of Training* pp. 1-3 Rockville, MD: Aspen.
- Tosi, H.L. and Carroll, S.J. (1982). *Management* New York: John Wiley and Sons.
- Tyler Ralph W. (1949). *Basic Principia of Curriculum and Instruction* Chicago : the University of Chicago press.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สภามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ภาคผนวก ก

หนังสือเชิญและรายชื่อผู้เข้าร่วมงานพิจารณาเครื่องมือวิจัย

ที่ อว 0602.16 (บ)/409

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

10 มิถุนายน 2563

เรื่อง ขอร้องเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.รัญจวน คำขิรพิทักษ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการคุษฎีนิพนธ์

จำนวน 1 ชุด

ด้วย นายปรภัสร์ มาสะอาด นักศึกษาระดับคุษฎีบัณฑิต วิชาเอกหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช ได้รับอนุญาตให้ทำคุษฎีนิพนธ์เรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ตามโครงการคุษฎีนิพนธ์ที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำคุษฎีนิพนธ์ดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล และได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์คุษฎีนิพนธ์ไว้ชั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติและสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย สาขาวิชา จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน ในฐานะผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาวัตกรรมการเรียนการสอน ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ วิฒนกุลเจริญ)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 02-504-8503

เบอร์นักศึกษา 08-4332-7455

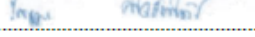
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
แบบตอบรับการเป็นผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ข้าพเจ้า รองศาสตราจารย์ ดร.รัญจวน คำวชิรพิทักษ์ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการ หน่วยงาน ศูนย์
นวัตกรรมการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

เบอร์โทรศัพท์ 08-5969-6689 E-mail ranchuan.kam@kbu.ac.th

- มีความยินดีเป็นผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาเครื่องมือวิจัย
- ไม่สามารถเป็นผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาเครื่องมือวิจัย

ให้กับ นายปรภัสร์ มาสะอาด นักศึกษาระดับดุสิตบัณฑิต วิชาเอกหลักสูตรและการสอน
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ดุษฎีนิพนธ์เรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน
เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

ลงชื่อ.....

(รองศาสตราจารย์ ดร.รัญจวน คำวชิรพิทักษ์)

ที่ อว 0602.16 (บ)/409

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

10 มิถุนายน 2563

เรื่อง ขอร้องเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.สมชัย ศรีนोक

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการคุษฎีนิพนธ์

จำนวน 1 ชุด

ด้วย นายปรภัสร์ มาสะอาด นักศึกษาระดับคุษฎีบัณฑิต วิชาเอกหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุญาตให้ทำคุษฎีนิพนธ์เรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ตามโครงการคุษฎีนิพนธ์ที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำคุษฎีนิพนธ์ดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล และได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์คุษฎีนิพนธ์ไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติและสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย สาขาวิชา จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน ในฐานะผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอน ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 02-504-8503

เบอร์นักศึกษา 08-4332-7455

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
แบบตอบรับการเป็นผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ข้าพเจ้า รองศาสตราจารย์ ดร.สมชัย ศรีนอก ตำแหน่ง รองศาสตราจารย์ประจำ หลักสูตร
บัณฑิตศึกษา หน่วยงาน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
เบอร์โทรศัพท์ 08-2450-8732 E-mail somchai.sri@mcu.ac.th

- มีความยินดีเป็นผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาเครื่องมือวิจัย
- ไม่สามารถเป็นผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาเครื่องมือวิจัย

ให้กับ นายปรภัสร์ มาสะอาด นักศึกษาระดับดุขภูบัณฑิต วิชาเอกหลักสูตรและการสอน
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ดุษฎีนิพนธ์เรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน
เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

ลงชื่อ.....

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชัย ศรีนอก)

ที่ อว 0602.16 (บ)/409

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

10 มิถุนายน 2563

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ รุณรา

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการคุษฎีนิพนธ์

จำนวน 1 ชุด

ด้วย นายปรภัสร์ มาสะอาด นักศึกษาระดับคุษฎีบัณฑิต วิชาเอกหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช ได้รับอนุญาตให้ทำคุษฎีนิพนธ์เรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ตามโครงการคุษฎีนิพนธ์ที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำคุษฎีนิพนธ์ดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล และได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์คุษฎีนิพนธ์ไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติและสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย สาขาวิชา จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน ในฐานะผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอน ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 02-504-8503

เบอร์นักศึกษา 08-4332-7455

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
แบบตอบรับการเป็นผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ข้าพเจ้า ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ รุณรา ตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชา
ภาษาไทย หน่วยงาน คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

เบอร์โทรศัพท์ 08-6354-2298 E-mail prasirt_cru@hotmail.com

- มีความยินดีเป็นผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาเครื่องมือวิจัย
- ไม่สามารถเป็นผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาเครื่องมือวิจัย

ให้กับ นายปรกัศร์ มาสะอาด นักศึกษาระดับดุขฎีบัณฑิต วิชาเอกหลักสูตรและการสอน
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ดุขฎีนิพนธ์เรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน
เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

ลงชื่อ.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ รุณรา)

ที่ อว 0602.16 (บ)/409

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

10 มิถุนายน 2563

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน อาจารย์ ดร.ยุทธพร นาคสุข

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการคุษฎินิพนธ์

จำนวน 1 ชุด

ด้วย นายปรภัสร์ มาสะอาด นักศึกษาระดับคุษฎินิพนธ์ วิชาเอกหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุญาตให้ทำคุษฎินิพนธ์เรื่อง การพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ตามโครงการคุษฎินิพนธ์ที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำคุษฎินิพนธ์ดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล และได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์คุษฎินิพนธ์ไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุม เนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติและสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย สาขาวิชา จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน ในฐานะผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอน ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็น เพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบคุณ
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 02-504-8503

เบอร์นักศึกษา 08-4332-7455

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
แบบตอบรับการเป็นผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ข้าพเจ้า อาจารย์ ดร.ยุทธพร นาคสุข ตำแหน่ง อาจารย์ประจำ หน่วยงาน สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล

เบอร์โทรศัพท์ 08-6611-4926 E-mail yuttaporn.nak@mhido.ac.th

- มีความยินดีเป็นผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาเครื่องมือวิจัย
- ไม่สามารถเป็นผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาเครื่องมือวิจัย

ให้กับ นายปรภัสร์ มาสะอาด นักศึกษาระดับดุสิตบัณฑิต วิชาเอกหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ดุษฎีนิพนธ์เรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

ลงชื่อ.....

(อาจารย์ ดร.ยุทธพร นาคสุข)

ที่ อว 0602.16 (บ)/409

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

10 มิถุนายน 2563

เรื่อง ขอรเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน อาจารย์ ดร.สุภาวรรณ แก้วปองปก

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการคุษฎินิพนธ์

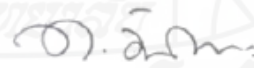
จำนวน 1 ชุด

ด้วย นายปรภัสร์ มาสะอาด นักศึกษาระดับคุษฎินิพนธ์ วิชาเอกหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุญาตให้ทำคุษฎินิพนธ์เรื่อง การพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ตามโครงการคุษฎินิพนธ์ที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำคุษฎินิพนธ์ดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล และได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์คุษฎินิพนธ์ไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุม เนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติและสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย สาขาวิชา จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน ในฐานะผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอน ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็น เพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 02-504-8503

เบอร์นักศึกษา 08-4332-7455

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช
แบบตอบรับการเป็นผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ข้าพเจ้า อาจารย์ ดร.สุภาวรรณ แก้วปองปก ตำแหน่ง ผู้อำนวยการ หน่วยงาน หลักสูตร
สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสมัยใหม่ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
เบอร์โทรศัพท์ 08-1695-9875 E-mail supawan.kae@kbu.ac.ch

- มีความยินดีเป็นผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาเครื่องมือวิจัย
- ไม่สามารถเป็นผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาเครื่องมือวิจัย

ให้กับ นายปรภัสร์ มาสะอาด นักศึกษาระดับดุขฎีบัณฑิต วิชาเอกหลักสูตรและการสอน
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช ดุขฎีนิพนธ์เรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน
เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

ลงชื่อ สุภาวรรณ แก้วปองปก
(อาจารย์ ดร.สุภาวรรณ แก้วปองปก)

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเครื่องมือวิจัย

รองศาสตราจารย์ ดร.รัฐจวน คำวชิรพิทักษ์	ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยและนวัตกรรม การศึกษา - ครุศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต (ค.ด.) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย - ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ - การศึกษาศาสตรบัณฑิต (กศ.บ.) วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร
รองศาสตราจารย์ ดร.สมชัย ศรีนอก	ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน การศึกษา - พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (พระพุทธศาสนา) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย - Ph.D. (Sociology) Magadh University, India - พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พระพุทธศาสนา) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย - พุทธศาสตรบัณฑิต (ภาษาอังกฤษ) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ รุณรา	ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาไทย การศึกษา - อักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต (อ.ด.) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย - อักษรศาสตรมหาบัณฑิต (อ.ม.) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย - พุทธศาสตรบัณฑิต (พธ.บ. เกียรตินิยม) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย - ศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ) ภาษาไทย มหาวิทยาลัยรามคำแหง

อาจารย์ ดร.ยุทธพร นาคสุข

ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาศาสตร์ (คติชนวิทยา)

การศึกษา

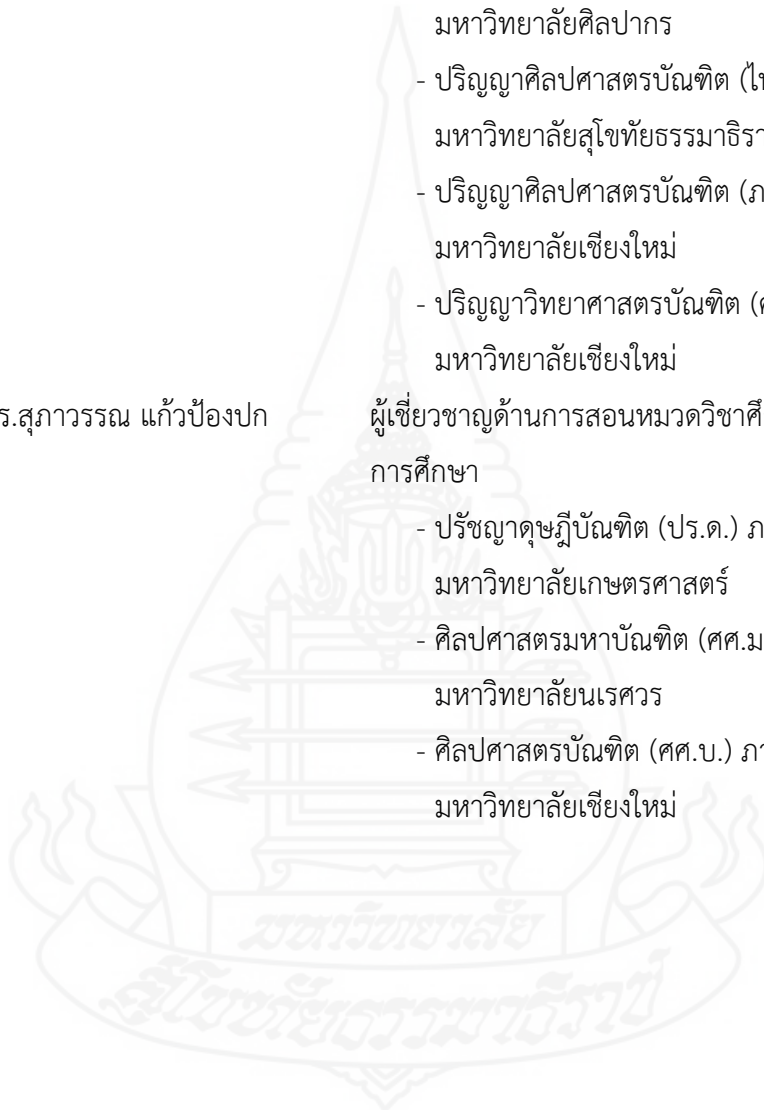
- ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ภาษาศาสตร์)
มหาวิทยาลัยมหิดล
- ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (จารึกภาษาไทย)
มหาวิทยาลัยศิลปากร
- ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต (ไทยคดีศึกษา)
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต (ภาษาไทย)
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (คณิตศาสตร์)
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

อาจารย์ ดร.สุภาวรรณ แก้วป้องปก

ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป

การศึกษา

- ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) ภาษาไทย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม.) ภาษาไทย
มหาวิทยาลัยนเรศวร
- ศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.) ภาษาไทย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ภาคผนวก ข
เอกสารเครื่องมือวิจัย

แบบสอบถามคณาจารย์ผู้สอนภาษาไทยระดับอุดมศึกษา

1

คำชี้แจง แบบสอบถาม

เรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวควิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยคุณวุฒิพนธ์ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบของสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวควิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวควิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี 3) เพื่อศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวควิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ผลการวิจัยครั้งนี้จะทำให้ได้รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวควิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งคาดว่าจะจะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา โดยเฉพาะการเรียนการสอนในหมวควิชาศึกษาทั่วไป คำตอบของท่านมีคุณค่าอย่างยิ่งต่องานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลที่ได้รับจากท่านไว้เป็นความลับ โดยจะนำไปใช้เพื่อสรุปผลการวิจัยเป็นภาพรวมเท่านั้น ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริงและสมบูรณ์จะช่วยให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความถูกต้อง ผู้วิจัยจึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดตอบแบบสอบถามตามความคิดเห็นของท่านอย่างรอบคอบให้ครบทุกข้อ

แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 4 ตอน มีจำนวน 6 หน้า

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของคณาจารย์ผู้สอนรายวิชาภาษาไทย หมวควิชาศึกษาทั่วไปในสถาบันอุดมศึกษา ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-List) จำนวน 9 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวควิชาศึกษาทั่วไป เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check-List) จำนวน 10 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบของสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวควิชาศึกษาทั่วไป ที่ควรส่งเสริมสร้างให้แก่ักศึกษาระดับปริญญาตรี ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) จำนวน 30 ข้อ

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับข้อเสนอแนะอื่น ๆ ของคณาจารย์ผู้สอนรายวิชาภาษาไทย หมวควิชาศึกษาทั่วไปในสถาบันอุดมศึกษา ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิด (Open ended Questions) มีจำนวน 5 ข้อ

หลังจากที่ท่านได้ตอบแบบสอบถามฉบับนี้แล้ว กรุณาพับแบบสอบถาม และเย็บผนึกด้วยลวดเย็บกระดาษ (Staples) แล้วจัดส่งกลับมาตามที่อยู่ที่ผู้วิจัยได้เจ้าหน้าที่ของและติดแสตมป์เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ภายในวันที่ ... เดือน ..... พ.ศ. .... นี้ ขอขอบพระคุณในความกรุณาของท่านมา ณ โอกาสนี้

นายปรกัศร์ มาสะอาด

2

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย $\surd$ ลงใน หน้าคำตอบที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง และกรณการกรอกรายละเอียดลงในช่องว่างที่กำหนดถ้าท่านเลือกตัวเลือกหัวข้อนั้น ๆ (จำนวน 7 ข้อ)

ตอนที่ 2 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไปและสมรรถนะ (Competency)

ที่พึงประสงค์จากผู้สอนรายวิชาภาษาไทย

คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย ลงใน หน้าคำตอบที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน และกรณารอรายละเอียด
ลงในช่องว่างที่กำหนดด้านล่างเลือกตัวเลขข้อนั้น ๆ (จำนวน 10 ข้อ)

คำถาม	คำตอบ
1. ท่านคิดว่ารูปแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับ หมวดวิชาศึกษาทั่วไปควรมีลักษณะเช่นใด	☐ 1.1 มีลักษณะเป็นวิชาการสูง ☐ 1.2 มีลักษณะความเป็นกิจกรรม ☐ 1.3 มีลักษณะความเป็นคุณธรรม ☐ 1.4 มีลักษณะเป็นสหวิทยาการ
2. ท่านคิดว่าการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนหมวด วิชาศึกษาทั่วไป ควรจะต้องคำนึงถึงเรื่องใดมากที่สุด	☐ 2.1 พัฒนาการตามวัยของผู้เรียน ☐ 2.2 ทักษะการใช้ชีวิตในสังคม ☐ 2.3 คุณธรรมนำวิชาการ ☐ 2.4 ทักษะทางปัญญา ☐ 2.5 เทคโนโลยีสารสนเทศ
3. ท่านคิดว่าทฤษฎีที่เหมาะสมกับรูปแบบการเรียนการสอน เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวด วิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาในระดับปริญญาตรี ควรมี ลักษณะอย่างไร	☐ 3.1 เกี่ยวกับการสื่อสารที่สัมพันธ์กับวิถีคิด และสังคม ☐ 3.2 เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีและสารสนเทศ เพื่อการเรียนรู้ ☐ 3.3 เกี่ยวกับการหลักการทางจิตวิทยาพัฒนาการ ☐ 3.4 เกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง ☐ 3.5 เกี่ยวกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ
4. ท่านคิดว่าระดับความสามารถกับการเรียนรู้มีความ เกี่ยวข้องกันอย่างไร	☐ 4.1 ทำให้สามารถพัฒนาการเรียนรู้ได้ตรงตาม เป้าหมายและเป็นจริง ☐ 4.2 ทำให้การแก้ไขปัญหาจากการเรียนรู้มีความ ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ☐ 4.3 ทำให้การวัดและประเมินผลมีความแม่นยำ และเป็นเชิงประจักษ์ ☐ 4.4 เกิดการยอมรับผลการประเมินอย่างเต็มใจ
5. ท่านคิดว่าวิธีการจัดการเรียนการสอนการสื่อสาร ภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป ควรใช้วิธีการใดได้บ้าง	☐ 5.1 การบรรยาย ☐ 5.2 การสาธิต ☐ 5.3 การทดลอง ☐ 5.4 การนิรนัย ☐ 5.5 การอุปนัย

คำถาม	คำตอบ
	☐ 5.6 การไปทัศนศึกษา ☐ 5.7 การอภิปรายกลุ่มย่อย ☐ 5.8 การแสดงละคร ☐ 5.9 การแสดงบทบาทสมมติ ☐ 5.10 การใช้กรณีตัวอย่าง ☐ 5.11 การใช้เกม ☐ 5.12 การใช้สถานการณ์จำลอง ☐ 5.13 การใช้ศูนย์การเรียนรู้ ☐ 5.14 การใช้โปรแกรมสำเร็จรูป
<p>6. ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักการที่เหมาะสมต่อการนำมาพัฒนาเป็นรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี</p>	☐ 6.1 การกระตุ้นให้เกิดแรงบันดาลใจ ☐ 6.2 การส่งเสริมให้เรียนรู้ด้วยตนเอง ☐ 6.3 การเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ☐ 6.4 การเรียนรู้จากการลงมือกระทำจริง ☐ 6.5 การเรียนรู้แบบร่วมมือ
<p>7. ท่านคิดว่ารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ควรมีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายปลายทางที่สำคัญอย่างไร</p>	☐ 7.1 ผลลัพธ์การเรียนรู้ 3 ด้าน คือ พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย ☐ 7.2 ผลลัพธ์การเรียนรู้ 5 ประการ ตาม TQF ☐ 7.3 การสื่อสารแบบเชิงสัมพันธ์กับองค์ประกอบของการสื่อสาร ☐ 7.4 การใช้ภาษาไทยที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมปัจจุบัน
<p>8. ท่านคิดว่าสาระการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ควรมีลักษณะเช่นใด</p>	☐ 8.1 กระตุ้นให้เกิดการวิเคราะห์ วิจารณ์ และวิพากษ์ภาษาไทย ☐ 8.2 เน้นสร้างความสัมพันธ์ขององค์ประกอบทางการสื่อสาร ☐ 8.3 ใช้ระดับความสามารถในการสื่อสารภาษาไทยอย่างมีประสิทธิภาพ
<p>9. ท่านคิดว่าขั้นตอนการเรียนรู้ของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ควรมีลักษณะเช่นใดบ้าง</p>	☐ 9.1 สัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันทุกขั้นตอน ☐ 9.2 ครอบคลุมองค์ประกอบการเรียนการสอน ☐ 9.3 ทฤษฎีและปฏิบัติมีความสัมพันธ์กัน ☐ 9.4 ทบทวนผลการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาความก้าวหน้าในการศึกษา

คำถาม	คำตอบ
10. ท่านคิดว่าการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวควิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาในระดับปริญญาตรี ควรเน้นสิ่งใดบ้าง	☐ 10.1 เน้นให้ครอบคลุมผลลัพธ์การเรียนรู้และสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย ☐ 10.2 เน้นการมีส่วนร่วมของทุกคนที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ ☐ 10.3 เน้นการยอมรับผลการวัดและประเมินผล ☐ 10.4 เน้นการนำผลการวัดและประเมินผลไปใช้พัฒนาความก้าวหน้าทางการเรียนรู้

ตอนที่ 3

ข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบของสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวควิชาศึกษาทั่วไป ที่ควรส่งเสริมสร้างให้แก่ศึกษาระดับปริญญาตรี

คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมายวงกลม ล้อมรอบตัวเลข 5 4 3 2 1 ที่บอกระดับความคิดเห็นของท่าน ตามข้อความจากรายการความคิด (จำนวน 30 ข้อ)

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1) เข้าใจหลักการ ชั้นตอน และวิธีการสื่อสารภาษาไทย	5	4	3	2	1
2) ความรู้ทางทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับหลักภาษา	5	4	3	2	1
3) สื่อสารภาษาได้อย่างชำนาญและคล่องแคล่ว	5	4	3	2	1
4) พัฒนาบุคลิกภาพตนเองโดยใช้วิธีการสื่อสารภาษาไทย	5	4	3	2	1
5) ใช้ภาษาไทยได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการสื่อสาร	5	4	3	2	1
6) สื่อสารภาษาไทยเชิงยุทธศาสตร์แบบเน้นเป้าหมาย	5	4	3	2	1
7) มีทักษะการสื่อสารจากการฟัง อ่าน พูด และเขียนอย่างสัมพันธ์กัน	5	4	3	2	1
8) วิเคราะห์การสื่อสารภาษาไทยในประเด็นของข้อเท็จจริง	5	4	3	2	1
9) มีความรู้เกี่ยวกับหลักภาษาที่นำมาใช้ในสถานการณ์จริง	5	4	3	2	1
10) ใช้ภาษาได้ถูกต้องตามกาลเทศะตามบทบาทและหน้าที่	5	4	3	2	1
11) มีวิจารณญาณในการสื่อสารภาษาไทย	5	4	3	2	1
12) มีจิตสำนึกและรับผิดชอบต่อการสื่อสารของตนเอง	5	4	3	2	1
13) จำแนกระดับการใช้ภาษาได้อย่างถูกต้อง	5	4	3	2	1

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
14) รู้เท่าทันสถานการณ์การสื่อสารภาษาไทยในยุคปัจจุบัน	5	4	3	2	1
15) สร้างรูปแบบการใช้ภาษาแบบใหม่ ๆ ได้อย่างเหมาะสม	5	4	3	2	1
16) สร้างความภาคภูมิใจในภาษาประจำชาติของตนเองได้	5	4	3	2	1
17) ตีความภาษาได้ทั้งเชิงวิชาการและศิลปะ	5	4	3	2	1
18) รู้และเข้าใจหลักการของศิลปะและสุนทรียะทางภาษาไทย	5	4	3	2	1
19) สื่อสารภาษาไทยผ่านกระบวนการกลุ่มอย่างมีคุณภาพ	5	4	3	2	1
20) มีความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาทางภาษา	5	4	3	2	1
21) สร้างจินตนาการทางภาษาอย่างไม่มีข้อจำกัด	5	4	3	2	1
22) เชื่อมโยงการใช้ภาษาให้สัมพันธ์กันได้ตั้งแต่สองภาษาขึ้นไป	5	4	3	2	1

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัญหาและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่ท่านต้องการให้มีการปรับปรุงหรือแก้ไขสำหรับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี (จำนวน 5 ข้อ)

1. ความเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

.....

.....

.....

2. ความเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

.....

.....

.....

3. ความเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการบูรณาการการสอนตามหลักการของหมวดวิชาศึกษาทั่วไป

.....
.....
.....

4. ความเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลตามรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะ
ด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

.....
.....
.....

5. ข้อเสนอแนะอื่น

.....
.....
.....
.....
.....
.....

โครงสร้างการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

1

โครงสร้างแบบสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

ชื่อโครงการวิจัย การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชา
ศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

1. คณะผู้ดำเนินรายการ

- 1.1 ..... ผู้ดำเนินรายการสนทนา (Moderator)
1.2 ..... ผู้ทำหน้าที่จดบันทึก (Note taker)
1.3 ..... ผู้ช่วยทั่วไป (Assistant)

วัน, เดือน, ปี ที่สนทนา ...../...../..... ใช้เวลาสนทนา.....นาที่ ตั้งแต่..... น. ถึง..... น.

สถานที่สนทนา.....

---

2. คณะผู้ร่วมสนทนา (จำนวนผู้เชี่ยวชาญร่วมสนทนา 10 คน)

- (2.1) ชื่อ-นามสกุล.....(2.2) อายุ.....ปี (2.3) วุฒิการศึกษาสูงสุด.....
(2.4) ตำแหน่งทางวิชาการ..... (2.5) ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน.....
(2.6) วิชาที่สอน/เคยสอนในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป..... (2.7) ประสบการณ์การสอน.....ปี
-

3. ประเด็นหัวข้อการสนทนา

3.1 หลักการ

- 3.1.1 การเรียนการสอนการสื่อสารภาษาไทยในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป
3.1.2 ความสำคัญของทัศนคติในการสื่อสารภาษาไทยหมวดวิชาศึกษาทั่วไปของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
3.1.3 ความเป็นไปได้ในการเรียนรู้การสื่อสารภาษาไทยด้วยตนเองสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี
3.1.4 ลักษณะของสมรรถนะการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป

3.2 วัตถุประสงค์

- 3.2.1 ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการใช้ภาษาไทยที่เหมาะสมในระดับปริญญาตรี
3.2.2 วิธีการบูรณาการการสื่อสารภาษาไทยสู่ศาสตร์อื่น ๆ
3.2.3 การประยุกต์ใช้การสื่อสารภาษาไทยในชีวิตจริงของนักศึกษา

3.3 สารการเรียนรู้

- 3.3.1 ทักษะการใช้ภาษาไทยในระดับปริญญาตรี
- 3.3.2 ภาษาไทยขั้นพื้นฐานสำหรับการดำรงชีวิต
- 3.3.3 ศิลปะการใช้ภาษาไทย
- 3.3.4 การสร้างสรรค์ภาษาไทย

3.4 กระบวนการจัดการเรียนรู้

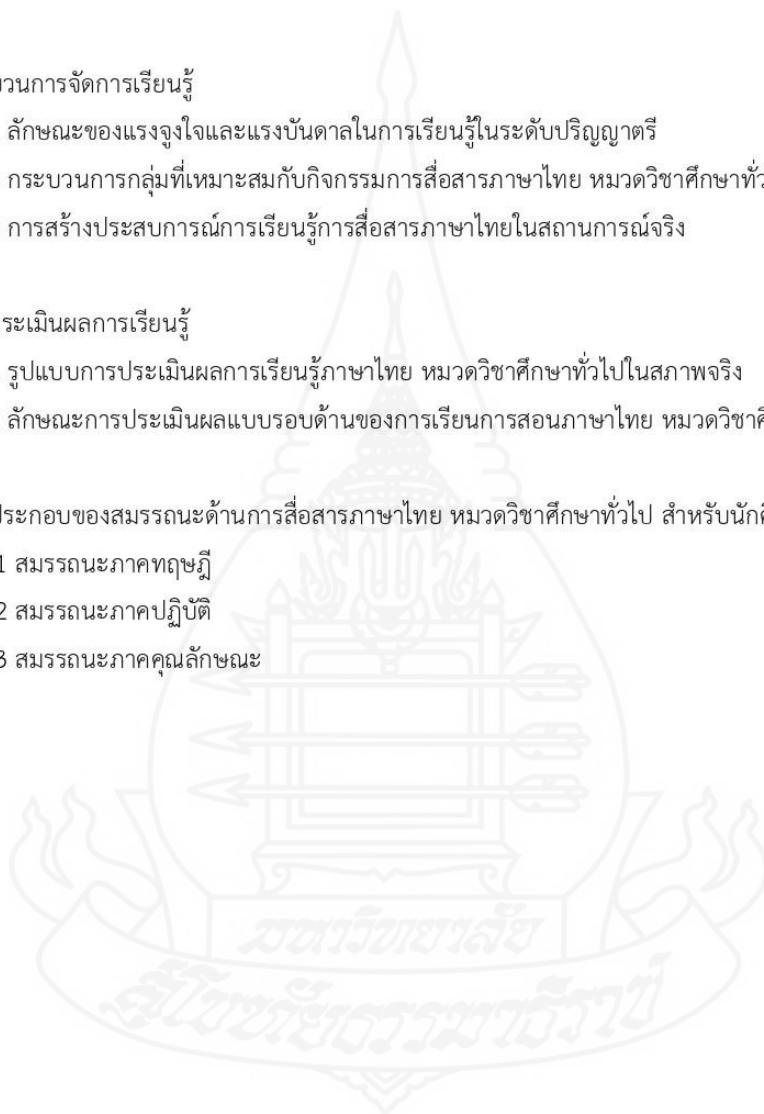
- 3.4.1 ลักษณะของแรงจูงใจและแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ในระดับปริญญาตรี
- 3.4.2 กระบวนการกลุ่มที่เหมาะสมกับกิจกรรมการสื่อสารภาษาไทย หมดวิชาศึกษาทั่วไป
- 3.4.3 การสร้างประสบการณ์การเรียนรู้การสื่อสารภาษาไทยในสถานการณ์จริง

3.5 การประเมินผลการเรียนรู้

- 3.5.1 รูปแบบการประเมินผลการเรียนรู้ภาษาไทย หมดวิชาศึกษาทั่วไปในสภาพจริง
- 3.5.2 ลักษณะการประเมินผลแบบรอบด้านของการเรียนการสอนภาษาไทย หมดวิชาศึกษาทั่วไป

3.6 องค์ประกอบของสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

- 3.6.1 สมรรถนะภาคทฤษฎี
- 3.6.2 สมรรถนะภาคปฏิบัติ
- 3.6.3 สมรรถนะภาคคุณลักษณะ

แบบประเมินคุณภาพรูปแบบการเรียนการสอน

แบบประเมินคุณภาพรูปแบบการเรียนการสอนโดยผู้เชี่ยวชาญ

ชื่องานวิจัย การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชา
ศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ประเมิน

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย $\surd$ ลงใน หน้าคำตอบที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง และกรณาก่อกรายละเอียด
ลงในช่องว่างที่กำหนดถ้าท่านเลือกตัวเลือกอื่น ๆ (จำนวน 7 ข้อ)

1. เพศ

- 1) ชาย 2) หญิง

2. อายุ

- 1) 25 – 35 ปี 2) 36 – 45 ปี
 3) 46 – 55 ปี 4) 56 ปีขึ้นไป

3. วุฒิการศึกษาสูงสุด

- 1) ปริญญาตรี 2) ปริญญาโท
 3) ปริญญาเอก

4. ตำแหน่งทางวิชาการปัจจุบัน

- 1) อาจารย์ 2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์
 3) รองศาสตราจารย์ 4) ศาสตราจารย์

5. ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน

- 1) อาจารย์พิเศษ 2) อาจารย์ประจำ
 3) ผู้บริหาร 4) อื่น ๆ .....

6. สังกัดหน่วยงานภายในสถาบัน

- 1) หมวดวิชาศึกษาทั่วไป 2) คณะวิชา.....
 3) หน่วยงานอื่น ๆ .....

7. ระยะเวลาประสบการณ์การสอนในระดับอุดมศึกษา

- 1) ต่ำกว่า 5 ปี 2) 6 – 10 ปี
 3) 11 – 15 ปี 4) 16 – 20 ปี
 5) 21 – 25 ปี 6) 26 ปี ขึ้นไป

ตอนที่ 2

ข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนและองค์ประกอบของสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป ที่ควรส่งเสริมสร้างให้นักศึกษาระดับปริญญาตรี

คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมายวงกลม ○ ส้อมรอบตัวเลข 5 4 3 2 1 ที่บอกระดับคุณภาพตามความคิดเห็นของท่านตามข้อความจากรายการประเมิน (จำนวน 8 ข้อ)

รายการประเมิน		ระดับคุณภาพ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี						
	1. หลักการ	5	4	3	2	1
	2. วัตถุประสงค์	5	4	3	2	1
	3. สารการเรียนรู้	5	4	3	2	1
	4. กระบวนการเรียนรู้	5	4	3	2	1
	5. การวัดและประเมินผล	5	4	3	2	1
องค์ประกอบของสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี						
6. สมรรถนะภาคทฤษฎี (Theoretical Competency) จำนวน 9 ตัวชี้วัด						
	6.1 ความรู้ทางทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับหลักภาษาไทย	5	4	3	2	1
	6.2 มีความรู้เกี่ยวกับหลักภาษาที่นำมาใช้ได้ สถานการณ์จริง	5	4	3	2	1
	6.3 เข้าใจหลักการ ขั้นตอน และวิธีการสื่อสารภาษาไทย	5	4	3	2	1
	6.4 มีความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาทางภาษาไทย	5	4	3	2	1
	6.5 จำแนกระดับการใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้อง	5	4	3	2	1
	6.6 รู้และเข้าใจหลักการของศิลปะและสุนทรียะทางภาษาไทย	5	4	3	2	1
	6.7 วิเคราะห์การสื่อสารภาษาไทยในประเด็นของข้อเท็จจริง	5	4	3	2	1
	6.8 ตีความภาษาไทยได้ทั้งเชิงวิชาการและศิลปะ	5	4	3	2	1
	6.9 รู้เท่าทันสถานการณ์การสื่อสารภาษาไทยในยุคปัจจุบัน	5	4	3	2	1

ตอนที่ 2 (ต่อ)

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
7. สมรรถนะภาคปฏิบัติ (Practical Competency) จำนวน 8 ตัวชี้วัด					
7.1 มีทักษะการฟัง การอ่าน การพูด และการเขียนอย่างสัมพันธ์กัน	5	4	3	2	1
7.2 ใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้องตามกาลเทศะตรงตามบทบาทและหน้าที่	5	4	3	2	1
7.3 ใช้ภาษาไทยได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการสื่อสาร	5	4	3	2	1
7.4 สื่อสารภาษาไทยได้อย่างชำนาญและคล่องแคล่วเป็นธรรมชาติ	5	4	3	2	1
7.5 สื่อสารภาษาไทยผ่านกระบวนการกลุ่มอย่างมีคุณภาพ	5	4	3	2	1
7.6 สื่อสารภาษาไทยเชิงยุทธศาสตร์แบบเน้นเป้าหมาย	5	4	3	2	1
7.7 สร้างรูปแบบการใช้ภาษาไทยแบบใหม่ ๆ ได้อย่างเหมาะสม	5	4	3	2	1
7.8 เชื่อมโยงการใช้ภาษาไทยให้สัมพันธ์กันได้ตั้งแต่สองภาษาขึ้นไป	5	4	3	2	1
8. สมรรถนะภาคคุณลักษณะ (Attributes Competency) จำนวน 5 ตัวชี้วัด					
8.1 มีวิจรรณญาณในการสื่อสารภาษาไทย	5	4	3	2	1
8.2 มีจิตสำนึกและรับผิดชอบต่อการสื่อสารของตนเอง	5	4	3	2	1
8.3 สร้างจินตนาการทางภาษาได้อย่างไม่มีข้อจำกัด	5	4	3	2	1
8.4 พัฒนาบุคลิกภาพตนเองโดยใช้วิธีการสื่อสารภาษาไทย	5	4	3	2	1
8.5 สร้างความภาคภูมิใจในภาษาในฐานะภาษาประจำชาติของตนเองได้	5	4	3	2	1

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัญหาและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่ท่านต้องการให้มีการปรับปรุงหรือแก้ไขสำหรับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี (จำนวน 8 ข้อ)

1. ความเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับหลักการของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

.....

.....

.....

.....

.....

2. ความเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

.....

.....

.....

.....

.....

3. ความเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

.....

.....

.....

.....

.....

4. ความเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนรู้ของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

.....

.....

.....

.....

.....

5. ความเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

.....

.....

.....

.....

.....

6. ความเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี: สมรรถนะภาคทฤษฎี

.....

.....

.....

.....

.....

.....

7. ความเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี: สมรรถนะภาคปฏิบัติ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

8. ความเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี: สมรรถนะภาคคุณลักษณะ

.....

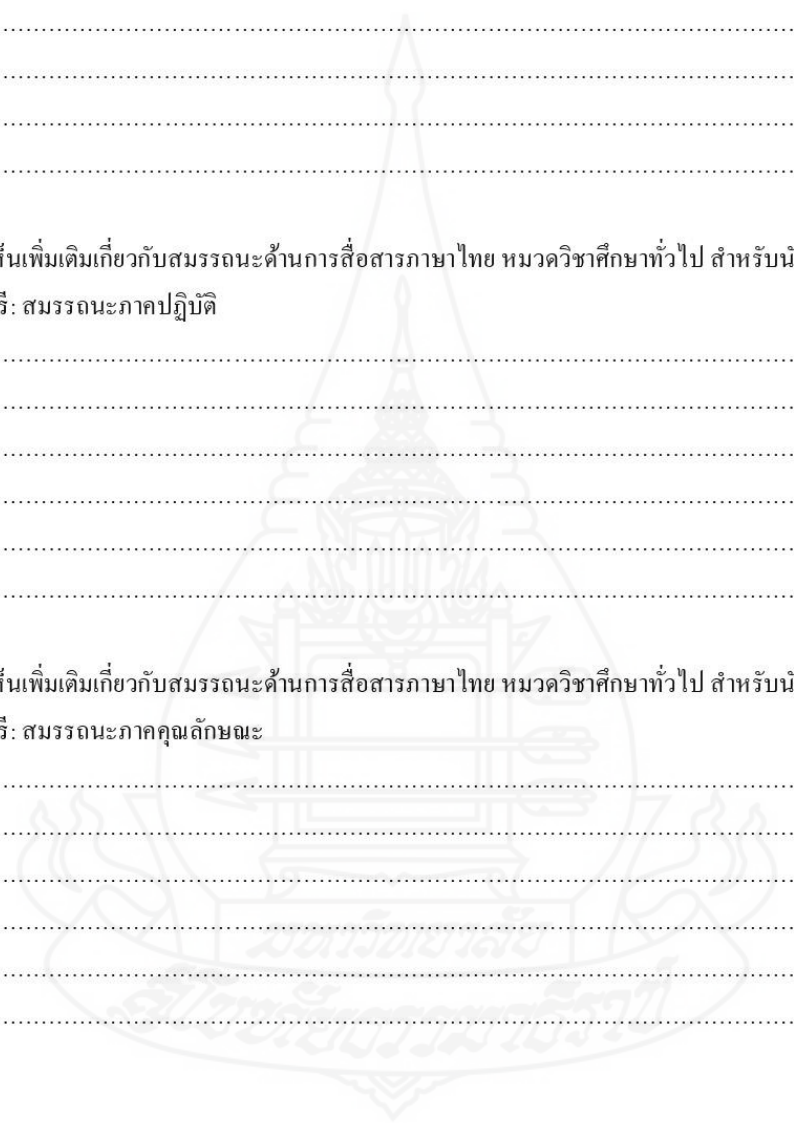
.....

.....

.....

.....

.....

แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ด้านการสื่อสารภาษาไทยก่อนเรียน
รายวิชา GE.102 การใช้ภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์
ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563

ตอนที่ 1 ให้นักศึกษาเขียนคำตอบที่ถูกต้องลงในแบบทดสอบที่กำหนดให้ (20 คะแนน)

ข้อ	คำถาม	คำตอบ
1	องค์ประกอบของการสื่อสารมีทั้งหมดเท่าไร	..... 5 .....
2	เฟซบุ๊กและไลน์จัดว่าเป็นองค์ประกอบใดของการสื่อสาร	..... สื่อ .....
3	ข้อความที่ถูกพิมพ์ลงในเฟซบุ๊กจัดว่าเป็นองค์ประกอบใดของการสื่อสาร	..... สาร .....
4	การสื่อสารยุคใหม่หรือยุคปัจจุบันมีศัพท์เรียกเป็น “ภาษาไทย” ว่าอะไร	..... การสื่อสารไร้พรมคน .....
5	อะไรเป็นเครื่องมือสำหรับใช้ในการสื่อสารที่ชัดเจนที่สุด	..... ภาษา .....
6	สิ่งที่สำคัญที่สุดที่แสดงว่าภาษานั้น “ยังไม่ตาย” คืออะไร	..... เสียงพูด .....
7	คำว่า “เสียงแท้” คือเสียงอะไรในภาษาไทย	..... เสียงสระ .....
8	คำว่า “เสียงแปร” คือเสียงอะไรในภาษาไทย	..... เสียงพยัญชนะ .....
9	คำว่า “เสียงคนตรี” คือเสียงอะไรในภาษาไทย	..... เสียงวรรณยุกต์ .....
10	คำว่า “คำ” เป็นเสียงวรรณยุกต์ใด	..... เสียงตรี .....
11	หน่วยความหมายที่เล็กที่สุดเรียกว่าอะไร	..... หน่วยคำ .....
12	“วลี” คืออะไร	..... กลุ่มคำ .....
13	โวหารที่เน้นความงามและความอลังการของภาษาเรียกว่าอะไร	..... พรรณาโวหาร .....
14	โวหารที่เน้นการอบรมสั่งสอนคือโวหารอะไร	..... เทศนาโวหาร .....
15	ข้อบังคับในการการประพันธ์ร้อยกรองไทยเรียกว่าอะไร	..... จันท์ลักษณะ .....
16	“ผู้ใหญ่นำผ้าใหม่ ให้สะใภ้ใช้คล้องคอ” เป็นร้อยกรองอะไร	..... กาพย์ยี่มี ๑๑ .....
17	“ข้าขอประณตน์มสัการ บูรพณาจารย์ ผู้ก่อประโยชน์ศึกษา” เป็นร้อยกรองอะไร	..... กาพย์มัง ๑๖ .....
18	“สาวตายาย” เมื่อผวนกลับจะได้คำตรงว่าอย่างไร	..... สายตายาว .....
19	“อะหรีดอย” เมื่อผวนกลับจะได้คำตรงว่าอย่างไร	..... อร่อยดี .....
20	“น้ารักจุงเบย” จัดว่าเป็นคำประเภทใดในภาษาไทย	..... คำสแลง .....

ตอนที่ 2 ให้นักศึกษาเติมคำในข้อความต่อไปนี้ให้ถูกต้องและสมบูรณ์ (20 คะแนน)

1. จงเติมคำในข้อความร้อยแก้วให้ถูกต้องและสมบูรณ์ โดยเน้นคำที่เป็นภาษาเขียน

ในพิธี...**มงคลสมรส**...หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าการแต่งงานของคนไทย เป็นพิธีที่กลุ่ม...**บุคคล**...ทั้งสองครอบครัว จะต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งได้แก่ “ความเป็นมงคล” และความเป็นมงคล...**ดังกล่าว**...นี้จะต้องมีสอดแทรกอยู่กับทุกขั้นตอนและสิ่งของเครื่องใช้ของพิธีการ เช่น ต้นกล้วย ต้นอ้อย ในชบวนแห่ขันหมาก การใช้เครื่องประดับที่เป็นเส้นเป็นสายกันเป็นประดุจเงินประดู่ทอง เป็นต้น นอกจากนั้นยังมีคำเรียกฝ่ายผู้ชายว่า...**เจ้าบ่าว**... และฝ่ายผู้หญิงว่า...**เจ้าสาว**... ก็ยังแฝงนัยบางอย่างไว้ในเชิงภาษาเช่นกัน ส่วนคำดังกล่าวนี้จะนัยว่าอย่างไรก็คงต้องไม่เกิ่นการคาดเดาของคนไทยที่ใช้ภาษาไทยไปเท่าไรนัก เพราะเป็นที่รู้กันว่าใครจะต้องรับใช้ใคร

2. จงเติมคำในข้อความร้อยแก้วให้ถูกต้องและสมบูรณ์

พระบาทสมเด็จพระชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร .....**ทรง**...เป็นพระมหากษัตริย์แห่งราชจักรีวงศ์รัชกาลที่ ๙ ซึ่งคนไทยเขาในภาคเหนือมักเรียกพระองค์แบบสามัญชนว่า...**พ่อหลวง**... ด้วยทรงมีพระ...**มหากรุณาธิคุณ**... แก่พวกเราเหล่านั้นมากมายเหลือที่จะพรรณนา โครงการ...**พระราชดำริ**...หลากหลายโครงการถูกนำไปใช้ช่วยเหลือทั้งด้านการอาชีพและการรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่นอยู่ไม่ขาด ในขณะที่คนไทยทั่วไปก็มักจะเรียกขานพระองค์อย่างสั้น ๆ ว่า...**ในหลวง**... เช่นกัน การใช้ภาษาเหล่านี้เป็นสิ่งซึ่งบอกถึงเจตนาที่ฝังลึกอยู่ในความรู้สึกของคนไทยที่ใช้ภาษาไทยอย่างถูกวัดคู่ประสงค์และเป้าหมายของตนเองอย่างดียิ่ง

3. จงเติมคำสัมผัสลงในบทกลอนสุภาพนี้ให้ถูกต้องตามฉันทลักษณ์และมีความหมายสัมพันธ์กับเนื้อหา

อันร้อยกรอง ของไทย ช่างไพเราะ	อ่าน... เสนาะ .. ตำนึงเรียงภาษา
สัมผัสสนอก สัมผัสใน ไช.. วาจา	เพิ่ม.. คุณค่า .. ให้คนไทย ได้ชื่นชม
เราคนไทย จงร่วมใจ ฝึ.. เรียนรู	ร่วมเชิดชู ดูแลไว้ ให้งาม... สม ....
เอกลักษณ์ ภาษาไทย ฝึนิยม	ให้สังคม ได้ประจักษ์ รักษาดีไทย

4. จงเติมคำสัมผัสลงในบทกาพย์ยานีนี้ ให้ถูกต้องตามฉันทลักษณ์และมีความหมายสัมพันธ์กับเนื้อหา

ควรทราบกาพย์ยานี	ใช้... วาท .....สืบเอ็ดคำ
วรรคหน้าห้า.. คำนำ	วรรคหลังหกยกมารวม
สัมผัสจัดจัดคล้อง.. จอง ..	เป็น.. คำพ้อง ..ต้องส่งสรวม
ใช้ได้ไม่.. กำกวม	ร่วมเหมือนกลอนสอนกันมา

ตอนที่ 3 ให้นักศึกษาจับคู่ข้อความที่มีความเกี่ยวข้องกันมากที่สุด (20 คะแนน)

1. จงอ่านข้อความเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ แล้วจับคู่ข้อความให้ถูกต้องโดยนำตัวพยัญชนะหน้าข้อความด้านขวามือ มาเขียนใส่ไว้หลังข้อความด้านซ้ายมือ

ข้อ	ข้อความ	ข้อ	คำตอบ
1.1	จังหวัดสุโขทัยเคยเป็นราชธานีของไทยมาก่อน .....ก.....	ก	ประโยชน์พิเศษ
1.2	ใครเป็นผู้ประดิษฐ์อักษรไทย .....ข.....	ข	ประโยชน์คำสั่ง
1.3	กรุณาใช้เสียงดังในโรงพยาบาล .....ง.....	ค	ประโยชน์ความเรียง
1.4	เตรียมตัวเคารพธงชาติ ทั้งหมดตรง .....ช.....	ง	ประโยชน์ขอร้อง
1.5	คนซื้อสตั๊มป์ไม่ถ่วงการตรวจสอบ .....ก.....	จ	ประโยชน์ความร่วมมือ
		ฉ	ประโยชน์บอกเล่า
		ช	ประโยชน์คำถาม
		ซ	ประโยชน์ความซ่อน

2. จงอ่านข้อความเกี่ยวกับขั้นตอนการสร้างสรรค์ แล้วจับคู่ข้อความให้ถูกต้องโดยนำตัวพยัญชนะหน้าข้อความด้านขวามือมาเขียนใส่ไว้หลังข้อความด้านซ้ายมือ

ข้อ	ข้อความ	ข้อ	คำตอบ
2.1	การทบทวนข้อมูล .....ก.....	ก	รวบรวมวัตถุดิบ
2.2	กำเนิดความคิดใหม่ .....ข.....	ข	เปรียบเทียบข้อมูล
2.3	สร้างรูปแบบเป็นแนวคิดใหม่ .....ง.....	ค	ฟักตัว
2.4	การวิเคราะห์ข้อมูล .....ช.....	ง	เพิ่มเติม
2.5	ข้อมูลที่ใช้สำหรับการสร้างสรรค์ .....ก.....	จ	พัฒนา
		ฉ	ตัดลดข้อมูล
		ช	ตกผลึก
		ซ	บดย่อยวัตถุดิบ

3. จงอ่านข้อความเกี่ยวโหวารภาพพจน์ แล้วจับคู่ข้อความให้ถูกต้องโดยนำตัวพยัญชนะหน้าข้อความด้านขวามือมาเขียนใส่ไว้หลังข้อความด้านซ้ายมือ

ข้อ	ข้อความ	ข้อ	คำตอบ
3.1	ครูคือแม่พิมพ์ของชาติ .....ก.....	ก	นามนัย
3.2	ปัญญาประดิษฐ์อาวุธ .....จ.....	ข	บุคคลวิค
3.3	ดาวส่องแสงระยิบระยับ .....ข.....	ค	อุปถัมภ์
3.4	หลานย่าโม .....ก.....	ง	ปฏิพากย์
3.5	คิดถึงเธอใจแทบขาด .....ข.....	จ	อุปมาอุปมัย
		ฉ	อวพจน์
		ช	ศัพท์พจน์
		ซ	อติพจน์

4. จงอ่านข้อความเกี่ยวกับการประพันธ์ร้อยกรอง แล้วจับคู่ข้อความให้ถูกต้องโดยนำตัวพยัญชนะหน้าข้อความด้านขวามือมาเขียนใส่ไว้หลังข้อความด้านซ้ายมือ

ข้อ	ข้อความ	ข้อ	คำตอบ
4.1	กลอนตัดทวนและกลอนดอกสร้อย .....ง.....	ก	ฉันท์ลักษณะ
4.2	กลอนสุภาพจะแบ่งเป็นสี่วรรค .....ก.....	ข	32 คำรวมเป็นสองบาท
4.3	กลอนสุภาพหนึ่งบท .....ข.....	ค	มีชื่อว่าสลับ รับ รอง ส่ง
4.4	เฮย แส แล ภา นา .....จ.....	ง	นิยมจบด้วยคำว่าเฮย
4.5	มีทั้งสระและพยัญชนะ .....ข.....	จ	คำสร้อย
		ฉ	กาพย์
		ช	สัมผัส
		ซ	นิราศ

ตอนที่ 4 ให้นักศึกษาใส่เครื่องหมายถูก (✓) และเครื่องหมายผิด (×) ในช่องตารางคำตอบ ที่พิจารณาข้อความแล้วว่า ถูกหรือผิด (20 คะแนน)

1. จงอ่านและพิจารณาข้อความเกี่ยวกับการสร้างสรรค์แล้วตอบ โดยใส่เครื่องหมายว่า “ถูก” หรือ “ผิด” หลังรายการข้อความ

ข้อ	รายการข้อความ	คำตอบ
1.1	“สิ่งสร้างสรรค์” ก็คือ “นวัตกรรม”	✓
1.2	นักท่องเที่ยวนิยมไปพักผ่อนตามแหล่งธรรมชาติ ถือได้ว่าเป็นการเสพงานศิลปะเพราะช่วยผ่อนคลายอารมณ์ได้	×
1.3	โบราณสถานทั้งสุโขทัยและอยุธยาล้วนเป็นงานศิลปะแทบทั้งสิ้น	✓
1.4	คนที่มีลักษณะชอบคิดและสื่อสารอย่างรวดเร็วมักจะมีข้อผิดพลาดอยู่บ่อย ๆ แต่ก็นับว่าเป็นคนที่มีความคิดสร้างสรรค์ได้เช่นกัน	✓
1.5	จินตนาการก็คือการคิดแบบริเริ่มที่จะนำไปสู่การสร้างสรรค์ได้เป็นอย่างดี	✓

2. จงอ่านและพิจารณาข้อความเกี่ยวกับภูมิปัญญาทางภาษาไทยแล้วตอบ โดยใส่เครื่องหมายว่า “ถูก” หรือ “ผิด” หลังรายการข้อความ

ข้อ	รายการข้อความ	คำตอบ
2.1	คำพังเพยเป็นข้อความที่มุ่งเตือนสติมากกว่าการสอนให้เห็นว่าถูกหรือผิด	✓
2.2	“รักวัวให้ผูก รักลูกให้ตี” เป็นคำสุภาษิต	×
2.3	ศัพท์เฉพาะศาสตร์เป็นภูมิปัญญาทางภาษาที่มีเป้าหมายเพื่ออบรมสั่งสอนคุณธรรมจริยธรรม	×
2.4	เอกลักษณ์ที่โดดเด่นของภาษาไทยคือการใช้คำคล้องจอง	✓
2.5	การเล่นคำทาย คำพวน และคำจัดปาก ล้วนเป็นภูมิปัญญาทางภาษาไทยทั้งสิ้น	✓

3. จงอ่านและพิจารณาข้อความเกี่ยวกับการตีความและการประเมินคุณค่าสาร แล้วตอบ โดยใส่เครื่องหมายว่า “ถูก” หรือ “ผิด” หลังรายการข้อความ

ข้อ	รายการข้อความ	คำตอบ
3.1	องค์ประกอบที่สำคัญของการตีความคือตัวบทที่ใช้ภาษาแบบนัยประหวัด	✓
3.2	การตีความตามน้ำเสียงจากการฟังเพลง สิ่งสำคัญที่สุดก็คือเสียงของนักร้อง	×
3.3	ผู้ที่จะตีความได้โดยทั่วไปจะต้องเป็นผู้มีความรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ อย่างรอบด้าน	×
3.4	ความมุ่งมั่นคือคุณสมบัติที่สำคัญของนักตีความเบื้องต้น	✓
3.5	การประเมินคุณค่าสารคือการตัดสินว่าสารนั้นมีประโยชน์และสามารถนำไปปรับใช้ได้	✓

4. จงอ่านและพิจารณาข้อความเกี่ยวกับการใช้คำ แล้วตอบโดยใส่เครื่องหมายว่า “ถูก” หรือ “ผิด” หลังรายการข้อความ

ข้อ	รายการข้อความ	คำตอบ
4.1	“การพินิจพิจารณาใคร่ครวญในสิ่งที่มองเห็นว่าเป็นประโยชน์เป็นผลดีกับประเทศชาติบ้านเมืองแล้ว ก็พึงกระทำตามนั้นเถิด” ข้อความนี้เป็นข้อความที่ผ่านการสรรคามาดีแล้ว	✗
4.2	การประคิษฐ์คำใหม่สามารถทำได้ทั้งการการ “ตัดคำ” และการ “จัดคำ”	✓
4.3	“ชีวิตของหล่อนั้นเรริงจัด อาจจะไม่ชั่ววินรินทร์ หากช่วงที่ผ่านมาถึงคืนวานนั้นช่วงระยับเมือกอย่างทีผู้หญิงหลายคนที่มีหรือเคยมีสามีเพียงคนเดียวนึกอิจฉา” ข้อความนี้ใช้ศัพท์ที่มีความหมายกำกวมอยู่หลายคำ ทำให้ยากต่อการทำความเข้าใจ จึงไม่ใช่ข้อความที่ดี	✗
4.4	“พักตรานางคมคายเหมือนพระจันทร์ยามเพ็ญ ผมเหมือนภุมรินอันเกาะห้อยอยู่บนบุปผชาติปลายโชนงโค้งโค้งดั่งคันศรยาวจรดถึงกรรม โขษฐ์มีรสเหมือนจันทร์มฤต” เป็นข้อความเชิงบรรยายให้เห็นความงามของสตรี	✓
4.5	การประคิษฐ์คำใหม่จากภาษาต่างชาติ โดยหลักการให้เลือกใช้คำมูลในภาษาไทยก่อน แต่ถ้าหากคำไทยไม่ได้แล้วจึงให้ใช้คำที่มาจากบาลีสันสกฤต จนท้ายที่สุดก็ยังไม่ได้จึงให้ใช้ทับภาษาภาษาเดิมได้เลย	✓

ตอนที่ 5 ให้นักศึกษาเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดแล้วเขียนลงในกระดาษคำตอบที่กำหนดให้ (20 คะแนน)

1. อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบว่าใช้โวหารแบบใด

การดำเนินชีวิตบนมรรคาแห่งการเปลี่ยนแปลง ย่อมต้องคำนึงถึงลำดับการให้ความสำคัญต่อการกระทำตามกาลและเวลา อดีตกาลเป็นเรื่องที่ผ่านมาแล้ว อนาคตกาลเป็นเรื่องที่ยังมาไม่ถึง และปัจจุบันกาลเป็นเรื่องที่กำลังกระทำอยู่ ประการหลังนี้ย่อมเป็นฐานข้อมูลของอดีต เป็นดัชนีชี้วัดอนาคต ขอเราจงเลือกเถิดว่าจะเริ่มต้นชีวิตที่จากเรื่องใด

1. เทศนาโวหาร	2. พรรณนาโวหาร
3. สาธกโวหาร	4. อุปถัมภ์โวหาร
5. บรรยายโวหาร	

2. กวีนิพนธ์ข้างล่างนี้เป็นโวหารภาพพจน์ชนิดใด

ยिनฟ้าร้องให้ใจระหือย ฟ้าจังหวังตั้งจิตคิดนำพา	ฟ้าอ่อนน้อยน้ำใจให้หวนหา เชื้อเถิดหนาฟ้ายังอยู่คู่ใจคน
---	---

1. สาธก	2. ปฏิพากย์
3. นามนัย	4. บุคลาธิษฐาน
5. อุปถัมภ์	

3. ข้อใดหมายถึงการตีความ

1. ทำเนื้อหาให้ละเอียด	2. การค้นหาความจริงในเนื้อหา
3. การสร้างเนื้อหาเพิ่มเติม	4. การเข้าถึงวิธีการนำเสนอเนื้อหา
5. การตัดสินเนื้อความอย่างรอบด้าน	

4. ข้อความใดที่ต้อใช้การตีความจึงจะสามารถเข้าใจความหมายที่แท้จริงได้อย่างครบถ้วน

1. พระเพลิงได้เผาผลาญบ้านเรือนจนมอดไหม้เป็นถ้ำถ่าน
2. ฟ้าแดงฉานลมหนึ่งนั่นเป็นสัญญาณบอกว่ากำจะมีพายุใหญ่ในทะเล
3. รุ่งอรุณทวยพระอาทิตย์หรือก็สาดสีทองทาบทว่าริมขอบฟ้าทิศตะวันออก
4. จงสร้างฝันด้วยจินตภาพอันบรรเจิดและชื่นเย็นดูแสงจันทร์สาดแสงเหนือชลธิ
5. เธอช่างเป็นสุภาพสตรีที่เพียบพร้อมด้วยจริยธรรมพร้อมด้วยเบญจกัลยาณียิ่งนัก

5. ศิลปะการใช้ถ้อยคำสำนวนและโวหารให้เกิดความประทับใจ ตรงกับศัพท์ในข้อใด

1. อภิปราย	2. วาทศิลป์
3. อักษรศาสตร์	4. วาทกรรม
5. ปณามพจน์	

6. การพูดแสดงความคิดเห็นควรต้องเป็นการพูดตามข้อใด

1. พูดให้ครบตามเนื้อหาที่เตรียมไว้
2. พูดตามความเป็นจริงจากสิ่งที่ตนเองเชื่อ
3. พูดให้ถูกหลักภาษาและหลักการพูดในที่สาธารณะ
4. พูดแสดงข้อเท็จจริงอย่างเป็นเหตุเป็นผลและปราศจากอคติใด ๆ
5. พูดโดยใช้วาจาและโวหารเพื่อให้เกิดความประทับใจแก่ผู้ฟังเป็นสำคัญ

7. การกล่าวสุนทรพจน์เป็นรูปแบบการพูดที่เหมาะสมกับบุคคลใดมากที่สุด

1. คารา	2. นายกรัฐมนตรี
3. พระสงฆ์	4. นักเรียนนักศึกษา
5. ครูและอาจารย์	

8. ข้อใดไม่ใช่วาทศิลป์แบบมาตรฐาน

☒ 1. ยอวาทิ	2. อภิปราย
3. โต้วาทิ	4. สุนทรพจน์
5. ปาฐกถา	

9. “การโต้วาทิ” จัดว่าเป็นการพูดแบบใด

1. การพูดโดยอ่านจากต้นฉบับ
2. การพูดโดยท่องจำจากต้นฉบับ
3. การพูดตามหัวข้อหรือโครงสร้างที่วางไว้
4. การพูดโดยจับพลันไม่ได้มีการเตรียมตัวไว้ก่อน
5. การพูดโดยแสดงบทบาทและน้ำเสียงประกอบเป็นระยะ ๆ

10. ข้อใดเป็นคุณสมบัติที่สำคัญที่สุดของผู้จะเป็นนักเขียนที่ประสบความสำเร็จได้

1. ใฝ่รู้
2. มีใจรัก
3. อดทน
4. เก่งภาษา
5. มีน้ำใจ

11. “ผลงานการเขียนที่มีคุณค่าและโดดเด่นไม่เหมือนใคร” จัดว่าเป็นผลงานเช่นใด

1. มีศิลปะ
2. มีเอกลักษณ์
3. มีเป้าหมาย
4. มีอุดมการณ์
5. มีความอดั่งการ

12. ข้อใดผูกประโยคแบบ “ซัดความ” ได้เหมาะสมที่สุด

1. ดอกกุหลาบมักใช้แทนความรัก ที่มีสีแดงและสีชมพู
2. จากเดือนเป็นวัน เป็นปีและสัปดาห์ วนเวียนเช่นนี้ตลอดไป
3. มะม่วงออกผล ออกช่อ เมื่อถึงฤดูกาล มีกิ่งก้านใบออกคกเต็มต้น
4. ย่านลิเภาเป็นพืชตระกูลเฟิร์นหรือเถาวัลย์ มักถูกนำมาผลิตเป็นเครื่องจักสาน
5. ชาวนาเปรียบเหมือนกระดูกสันหลังของชาติ เป็นเกษตรกรผู้ปลูกข้าวเลี้ยงชาวโลก

13. ข้อใดมีคำ “สัมผัสสระ” ถูกต้องทั้งหมด

1. ไก่ฟ้า ปลาทอง มงคงู กูร์อง บ้องกัน
2. วันวาน กันท่า ปลาหู คูตี มีไฟ ปลาหนา
3. สารบัญ สัญญา มหากษัตริย์ ศาสตร์ศิลป์
4. อันเดียว เกียงงอน สอนรำ ตามหา พยาบาท
5. ละเมียดละไม หายป่วย ช่วยดูแล แวะเยี่ยมเยียน

18. โคลงกลบทที่กำหนดให้ต่อไปนี้ควรจะต้องตั้งชื่อว่าโคลงกลบทอะไรจึงจะเหมาะสมที่สุด

จบครูจับเครื่องเจ็ย	ครอบงม
ตามแบบเดือนบอเคิม	บทตั้ง
สายขึ้นสอดไขเสริม	ขานตั้ง
เรียงเทียบรันทตั้ง	ทอครูเทอญรา

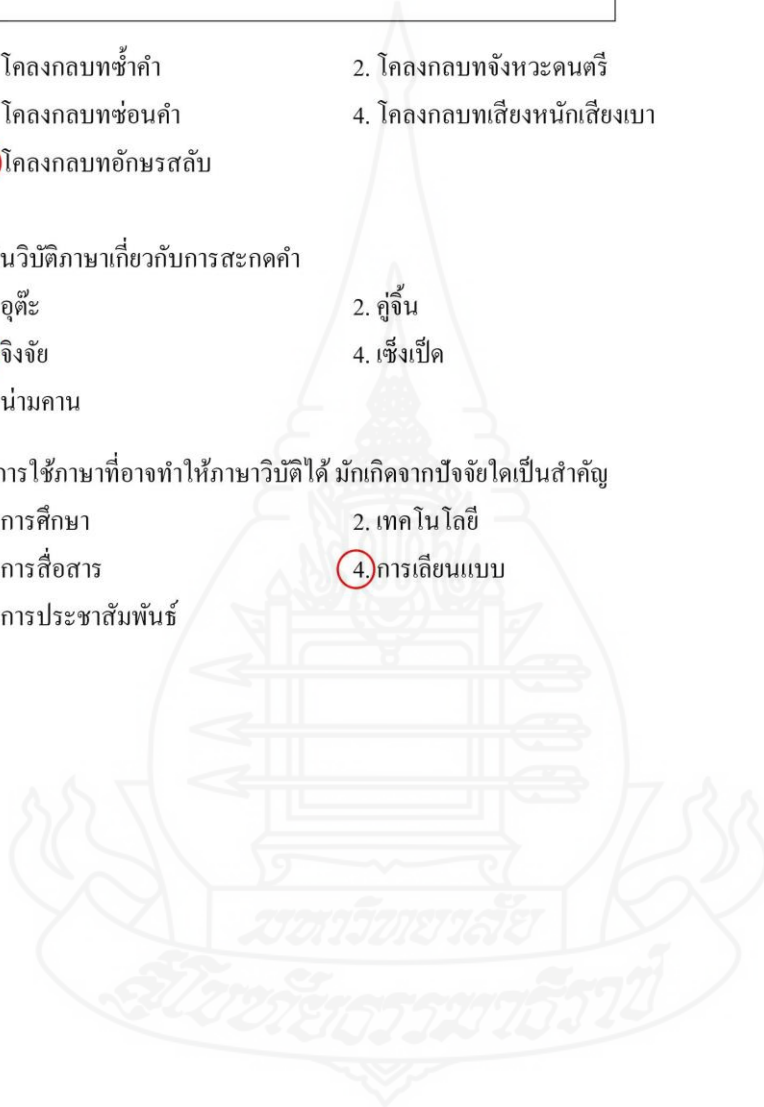
1. โคลงกลบทห้าคำ
2. โคลงกลบทจังหวะดนตรี
3. โคลงกลบทช่อนคำ
4. โคลงกลบทเสียงหนักเสียงเบา
5. โคลงกลบทอักษรสลับ

19. ข้อใดเป็นวิบัติภาษาเกี่ยวกับการสะกดคำ

1. อุตะ
2. อุจัน
3. จิงจัย
4. เซ็งเป็ด
5. นามคาน

20. คำนิยมการใช้ภาษาที่อาจทำให้ภาษาวิบัติได้ มักเกิดจากปัจจัยใดเป็นสำคัญ

1. การศึกษา
2. เทคโนโลยี
3. การสื่อสาร
4. การเลียนแบบ
5. การประชาสัมพันธ์

แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ด้านการสื่อสารภาษาไทยหลังเรียน
รายวิชา GE.102 การใช้ภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์
ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563

ตอนที่ 1 ให้นักศึกษาเขียนคำตอบที่ถูกต้องลงในแบบทดสอบที่กำหนดให้ (20 คะแนน)

ข้อ	คำถาม	คำตอบ
1	การเข้าใจ “ความหมาย” จะปรากฏอยู่ในองค์ประกอบใดของการสื่อสาร	..... ปฏิกิริยา .....
2	ช่องทางในเรียนรู้ยุคการสื่อสารไร้พรมแดนเรานิยมใช้ผ่านช่องทางอะไร	..... โซเชียลเน็ตเวิร์ค .....
3	การสื่อสารออนไลน์ผ่านเฟซบุ๊กอะไรคือองค์ประกอบที่เรียกว่า “สาร”	..... ข้อความโพสต์ .....
4	การสื่อสารไร้พรมแดนจัดว่าเป็นการสื่อสารของยุคใด	..... ยุคโลกาภิวัตน์ .....
5	คำว่า “ภาษา” มาจากคำบาลีสันสกฤต แปลตรงตัวเป็นคำไทยว่าอะไร	..... ถ้อยคำ .....
6	สิ่งที่สำคัญที่สุดที่แสดงว่าภาษานั้น “ยังไม่ตาย” คืออะไร	..... เสียงพูด .....
7	เสียงสระในภาษาไทยตรงกับเสียงอะไรตามหลักของภาษาศาสตร์	..... เสียงที่ .....
8	เสียงพยัญชนะในภาษาไทยตรงกับเสียงอะไรตามหลักของภาษาศาสตร์	..... เสียงปร .....
9	เสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยตรงกับเสียงอะไรตามหลักของภาษาศาสตร์	..... เสียงวรรณยุกต์ .....
10	คำว่า “หลง” เป็นเสียงวรรณยุกต์ใด	..... เสียงจัตวา .....
11	หน่วยที่อาจมีความหมายหรือไม่มีความหมายที่เล็กที่สุดเรียกว่าอะไร	..... หน่วยพยางค์ .....
12	“กลุ่มคำ” คืออะไร	..... วลี .....
13	คำไวพจน์และการเล่นคำมักจะถูกนำไปใช้กับโวหารอะไร	..... พรรณนาโวหาร .....
14	“การบรรยายธรรม” นิยมใช้โวหารอะไร	..... เทศนาโวหาร .....
15	“สัมผัสนอก” ตามฉันทลักษณ์ร้อยกรองมีชื่อเรียกอีกอย่างว่าอะไร	..... สัมผัสบังคับ .....
16	“วิชาเหมือนสินค้า อันมีค่าอยู่เมืองไกล” เป็นร้อยกรองอะไร	..... กาพย์ยานี ๑๑ .....
17	“หากสยามยังอยู่ยั้ง ยืนยง เราก็เหมือนอยู่คง ชีพด้วย หากสยามพินาศลง ไทยอยู่ได้ฤา เราก็เหมือนมอดม้วย หมดสิ้นสกุลไทย” เป็นร้อยกรองอะไร	..... โคลง .....
18	“หมึกหกเลอะมุ้ง มุ้งเลอะหมึกหมด” เป็นการเล่นคำลักษณะใด	..... คำตัดปาก .....
19	“พลีทะหล่ำปัด สุใหม่ อะหรีดอย” เมื่อพวนกลับจะให้ความว่าอย่างไร	..... หัตถะหล่ำปัดใส่หม่อรอยดี .....
20	“รักนะ เตง จู๊บ จู๊บ” จัดว่าเป็นคำประเภทใดในภาษาไทย	..... คำสแลง .....

ตอนที่ 2 ให้นักศึกษาเติมคำในข้อความต่อไปนี้ให้ถูกต้องและสมบูรณ์ (20 คะแนน)

1. จงเติมคำในข้อความร้อยแก้วให้ถูกต้องและสมบูรณ์

เมื่อ.....**สถาปนา**.....กรุงรัตนโกสินทร์ขึ้นเป็นราชธานีของสยามประเทศแล้ว พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช พระองค์ผู้ทรงเป็นพระปฐมบรมกษัตริย์ราชเจ้า.....**แห่ง**.....จักรีบรมราชวงศ์ ....**ทรงพระ**.....กรุณาโปรดให้ประชุมผู้รู้แบบแผนราชประเพณีครั้งกรุงเก่า รวบรวมแบบแผน...**พระราช**...พิธีบรมราชาภิเษกตามโบราณราชประเพณีแต่ก่อน เพื่อใช้เป็นแบบอย่างการพระราชพิธี.....**บรม**.....ราชาภิเษกต่อไปในภายหน้า ในแต่ละรัชกาลภายหลัง ถูบบรรณการพระราชพิธีที่ทรงพระมหากุณา โปรดให้รวบรวมแต่ครั้งนั้นตามควรแก่กาลเป็นหลักปฏิบัติในการพระราชพิธีบรมราชาภิเษกต่อมา โดยเพิ่มเติมหรือลดทอนรายละเอียดปลีกย่อยบางประการออกไปบ้าง

2. จงเติมคำในข้อความร้อยแก้วให้ถูกต้องและสมบูรณ์

สมัยที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช เสด็จขึ้นครองราชย์สมบัติสืบ **ต้นดวง**...ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ลำดับที่ ๙ แห่งพระ **บรมราช**...จักรีวงศ์ ณ วันที่ ๙ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๙๕ หลังการพระราชพิธีบรมราชาภิเษกได้ทำตามแบบอย่างโบราณ...**ราช**...ประเพณีดังกล่าวก่อน ๆ แต่โปรดให้จัดพระราชพิธีเพียง ๒ วัน คือ วันที่ ๔ และวันที่ ๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๙๑ เป็นวันงานพระราชพิธีบรมราชาภิเษกในวันที่ ๕ พฤษภาคมนี้เอง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ **ทรง**...รับเสด็จสมเด็จพระบรมเชษฐาธิราชเจ้า และทรงมี **พระบรมราชโองการ**เป็นปฐมว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” ครั้นแล้ว ทรงตั้งพระราชสัตยาธิษฐานจะปฏิบัติพระราชนุกิจ ปกครองราชอาณาจักรด้วยทศพิธราชธรรมจรรยา

3. จงเติมคำสัมผัสลงในบทกลอนสุภาพนี้ให้ถูกต้องตามฉันทลักษณ์และมีความหมายสัมพันธ์กับเนื้อหา

การสื่อสาร ภาษาไทย จำให้มั่น	จงช่วย... กัน ... ปกป้อง และรักษา
จะอ่านเขียน เรียนรู้ ให้นำ พา ...	เพิ่ม คุณค่า ... ภาษาไว้ ได้ชื่นชม
เราคนไทย ใช้คำไทย ให้ถูก ต้อง .	นายกอง ช้องสรรเสริญ เจริญ สม .
เอกลักษณ์ ภาษาไทย ฝึมนิยม	ให้สังคม ได้ประจักษ์ รักชาติไทย

4. จงเติมคำสัมผัสลงในบทกาพย์ยานีนี้ ให้ถูกต้องตามฉันทลักษณ์และมีความหมายสัมพันธ์กับเนื้อหา

เห่เอยพระจันทร์เพ็ญ	ลอย ดวงเด่น ...เห็นกลางหา
เมฆาดารา... พราว	ระวาววับจับแสงจันทร์
แสงแจ่มจรัส... จ้า	นวลนภาฟ้า เจิดจ้าน ...
ชวนให้ใฝ่ จันทร	จ้านงจิตคิดลำนนำ

ตอนที่ 3 ให้นักศึกษาจับคู่ข้อความที่มีความเกี่ยวข้องกันมากที่สุด (20 คะแนน)

1. จงอ่านข้อความเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ แล้วจับคู่ข้อความให้ถูกต้องโดยนำตัวพยัญชนะหน้าข้อความด้านขวามือ มาเขียนใส่ไว้หลังข้อความด้านซ้ายมือ

ข้อ	ข้อความ	ข้อ	คำตอบ
1.1	ปัจจุบันกรุงเทพมหานครเป็นเมืองหลวงของไทย .....ก.....	ก	ประโยชน์พิเศษ
1.2	จะมีใครที่สามารถเสียสละเพื่อชาติได้จริง .....ข.....	ข	ประโยชน์คำสั่ง
1.3	ขอให้ทุกคนใช้ความพยายามให้ถึงที่สุด .....ง.....	ค	ประโยชน์ความเรียง
1.4	จงตอบคำถามของครูให้ครบถ้วน .....ข.....	ง	ประโยชน์ขอร้อง
1.5	เมื่อถึงที่สุดทุกคนก็ลงเอยมาร่วมมือกัน .....ก.....	จ	ประโยชน์ความร่วมมือ
		ฉ	ประโยชน์บอกเล่า
		ช	ประโยชน์คำถาม
		ซ	ประโยชน์ความซื่อ

2. จงอ่านข้อความเกี่ยวกับขั้นตอนการสร้างสรรค์ แล้วจับคู่ข้อความให้ถูกต้องโดยนำตัวพยัญชนะหน้าข้อความด้านขวามือมาเขียนใส่ไว้หลังข้อความด้านซ้ายมือ

ข้อ	ข้อความ	ข้อ	คำตอบ
2.1	การทบทวนข้อมูล .....ก.....	ก	รวบรวมวัตถุดิบ
2.2	กำเนิดความคิดใหม่ .....ข.....	ข	เปรียบเทียบข้อมูล
2.3	สร้างรูปแบบเป็นแนวคิดใหม่ .....จ.....	ค	ฝึกตัว
2.4	การวิเคราะห์ข้อมูล .....ข.....	ง	เพิ่มเติม
2.5	ข้อมูลที่ใช้สำหรับการสร้างสรรค์ .....ก.....	จ	พัฒนา
		ฉ	คัดลอกข้อมูล
		ช	ตกผลึก
		ซ	บดย่อยวัตถุดิบ

3. จงอ่านข้อความเกี่ยวกับอาหารภาพจน์ แล้วจับคู่ข้อความให้ถูกต้องโดยนำตัวพยัญชนะหน้าข้อความด้านขวามือมาเขียนใส่ไว้หลังข้อความด้านซ้ายมือ

ข้อ	ข้อความ	ข้อ	คำตอบ
3.1	ประเทศเป็นบ้าน ทหารเป็นรั้ว ...ก.....	ก	นามนัย
3.2	เด็กเท่าจีตามค .....ก.....	ข	บุคคลวัต
3.3	ลมพัดผ่านพริ้วพริ้วพรายสลายสดชื่น .....ข.....	ค	อุปถัมภ์
3.4	หนุ่มเมืองน้ำหอมต้องยอมสาวเมืองผู้ดี .....ก.....	ง	ปฏิพากย์
3.5	ธรรมเนียมนี้ เป็นพยาน .....ข.....	จ	อุปมาอุปมัย
		ฉ	อวพจน์
		ช	ศัพท์พจน์
		ซ	อติพจน์

4. จงอ่านข้อความเกี่ยวกับการประพันธ์ร้อยกรอง แล้วจับคู่ข้อความให้ถูกต้องโดยนำตัวพยัญชนะหน้าข้อความด้านขวามือมาเขียนใส่ไว้หลังข้อความด้านซ้ายมือ

ข้อ	ข้อความ	ข้อ	คำตอบ
4.1	วรรคหน้าคำห้าหลังหกคำ .....ง.....	ก	ฉันทลักษณ์
4.2	กลอนบทละคร .....ก.....	ข	มีสองบาท สี่วรรค
4.3	กลอนสุภาพหนึ่งบท .....ข.....	ค	มักจะขึ้นต้นว่าเมื่อนั้นหรือบัดนั้น
4.4	หากสยามยังอยู่ยัง ยืนยง .....จ.....	ง	กาพย์ยานี ๑๑
4.5	เป็นสัมผัสนอกและสัมผัสสระ .....ข.....	จ	โคลง
		ฉ	กาพย์
		ช	สัมผัสบังคับ
		ซ	นิราศ

ตอนที่ 4 ให้นักศึกษาใส่เครื่องหมายถูก (✓) และเครื่องหมายผิด (X) ในช่องตารางคำตอบ ที่พิจารณาข้อความแล้วว่า ถูกหรือผิด (20 คะแนน)

1. จงอ่านและพิจารณาข้อความเกี่ยวกับการสร้างสรรค์แล้วตอบโดยใส่เครื่องหมายว่า “ถูก” หรือ “ผิด” หลังรายการข้อความ

ข้อ	รายการข้อความ	คำตอบ
1.1	“ถึงสร้างสรรค์” ก็คือ “นวัตกรรม”	✓
1.2	นักท่องเที่ยวนิยมไปพักผ่อนตามแหล่งธรรมชาติ ถือได้ว่าเป็นการเสพงานศิลปะเพราะช่วยผ่อนคลายอารมณ์ได้	✗
1.3	โบราณสถานทั้งสุโขทัยและอยุธยาล้วนเป็นงานศิลปะแทบทั้งสิ้น	✓
1.4	คนที่มีลักษณะชอบคิดและสื่อสารอย่างรวดเร็วมักเกิดข้อผิดพลาดอยู่บ่อย ๆ แต่ก็นับว่าเป็นคนที่มีความคิดสร้างสรรค์ได้เช่นกัน	✓
1.5	จินตนาการก็คือการคิดแบบริเริ่มที่จะนำไปสู่การสร้างสรรค์ได้เป็นอย่างดี	✓

2. จงอ่านและพิจารณาข้อความเกี่ยวกับภูมิปัญญาทางภาษาไทยแล้วตอบโดยใส่เครื่องหมายว่า “ถูก” หรือ “ผิด” หลังรายการข้อความ

ข้อ	รายการข้อความ	คำตอบ
2.1	คำพังเพยเป็นข้อความที่มุ่งเตือนสติมากกว่าการสอนให้เห็นว่าถูกหรือผิด	✓
2.2	“ความกตัญญูเป็นเครื่องหมายของคนดี” เป็นคำสุภาษิต	✓
2.3	ศัพท์เฉพาะศาสตร์เป็นภูมิปัญญาทางภาษาที่มีเป้าหมายเพื่ออบรมสั่งสอนคุณธรรมจริยธรรม	✗
2.4	เอกลักษณ์ที่โดดเด่นของภาษาไทยคือการใช้คำคล้องจอง	✓
2.5	การเล่นคำทาย คำผวน และคำขัดปาก ล้วนเป็นภูมิปัญญาทางภาษาไทยทั้งสิ้น	✓

3. จงอ่านและพิจารณาข้อความเกี่ยวกับการตีความและการประเมินคุณค่าสาร แล้วตอบโดยใส่เครื่องหมายว่า “ถูก” หรือ “ผิด” หลังรายการข้อความ

ข้อ	รายการข้อความ	คำตอบ
3.1	องค์ประกอบที่สำคัญของการตีความคือตัวบทที่ใช้ภาษาแบบนัยประหวัด	✓
3.2	การตีความตามน้ำเสียงจากการฟังเพลง สิ่งสำคัญที่สุดก็คือเสียงของนักร้อง	✗
3.3	ผู้ที่ตีความได้โดยทั่วไปจะต้องเป็นผู้มีความรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ อย่างรอบด้าน	✗
3.4	ความมุ่งมั่นคือคุณสมบัติที่สำคัญของนักตีความเบื้องต้น	✓
3.5	การประเมินคุณค่าสารคือการตัดสินใจว่าสารนั้นมีประโยชน์และสามารถนำไปปรับใช้ได้	✓

4. จงอ่านและพิจารณาข้อความเกี่ยวกับการใช้คำ แล้วตอบโดยใส่เครื่องหมายว่า “ถูก” หรือ “ผิด” หลังรายการข้อความ

ข้อ	รายการข้อความ	คำตอบ
4.1	“การพินิจพิจารณาใคร่ครวญในสิ่งที่มองเห็นว่าเป็นประโยชน์เป็นผลดีกับประเทศชาติบ้านเมืองแล้ว ก็พึงกระทำตามนั้นเถิด” ข้อความนี้เป็นข้อความที่ผ่านการสรรคำมาดีแล้ว	✗
4.2	การประดิษฐ์คำใหม่สามารถทำได้ทั้งการกร “ตัดคำ” และการ “จัดคำ”	✓
4.3	“ชีวิตของหล่อนรีนเริงจัด อาจจะไม่ชั่ววินิรันดร หากช่วงที่ผ่านมาถึงคืนวานนั้นช่างระยับเมื่อกอย่างกับผู้หญิงหลายคนที่มีหรือเคยมีสามีเพียงคนเดียวนี้ก็อิจฉา” ข้อความนี้ใช้ศัพท์ที่มีความหมายกำกวมอยู่หลายคำ ทำให้ยากต่อการทำความเข้าใจ จึงไม่ใช่ข้อความที่ดี	✗
4.4	“พัทธรานางคมาศเหมือนพระจันทร์ยามเพ็ญ ผมเหมือนภุมรินอันเกาะห้อยอยู่บนบุบผาชาติปลายโขงโขงโค้งโค้งดั่งคันศรยาวจรดถึงกรรม โอบอุ้มมีรสเหมือนจันทร์มฤต” เป็นข้อความเชิงบรรยายให้เห็นความงามของสตรี	✓
4.5	การประดิษฐ์คำใหม่จากภาษาต่างชาติ โดยหลักการให้เลือกใช้คำมูลในภาษาไทยก่อน แต่ถ้าหากคำไทยไม่ได้แล้วจึงให้ใช้คำที่มาจากบาลีสันสกฤต จนท้ายที่สุดก็ยังไม่ได้จึงให้ใช้ทับภาษาภาษาเดิมได้เลย	✓

ตอนที่ 5 ให้นักศึกษาเลือกคำตอบที่ถูกที่สุดแล้วเขียนลงในกระดาษคำตอบที่กำหนดให้ (20 คะแนน)

1. อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบว่าใช้โวหารแบบใด

ศูนย์กลางของพระราชวังคูสิต คือ อ่างหยก เป็นสระน้ำใหญ่ลงเขื่อนมีน้ำใสสะอาดเต็ม ตั้งอยู่กลางพระราชวัง ริมอ่างหยกด้านหนึ่งมีพระที่นั่งไม้สามชั้น คือพระที่นั่งวิมานเมฆ ริมพระที่นั่งมีโรงเฟิร์นขนาดใหญ่ ในนั้น มีน้ำพุประดับด้วยต้นเฟิร์นและไม้อื่นดูเอือกเย็น

1. เทศนาโวหาร
2. พรรณนาโวหาร
3. สารกโวหาร
4. อุปถัมภ์โวหาร
5. บรรยายโวหาร

2. กวีนิพนธ์ข้างล่างนี้เป็นโวหารภาพพจน์ชนิดใด

ขออุทิศแขนพี่ทั้งซ้ายขวา	เป็นมาลาสรวมใส่สอดประสาน
ขออุทิศร่างกายใช้เป็นพาน	รองมาลาสาธุการวันเกิดน้อง

1. สารก
2. ปฏิพากย์
3. นามนัย
4. นุกลาธิษฐาน
5. อุปถัมภ์

3. ข้อใด "ไม่ใช่" องค์ประกอบหลักของการตีความสาร

1. ตัวบท
2. บริบทของเนื้อหา
3. รูปศัพท์
4. วิธีการอ่านเนื้อหา
5. การอธิบาย

4. ข้อความใดที่ต้องใช้การตีความ

1. พระเพลิงได้เผาผลาญบ้านเรือนจนมอดไหม้เป็นถ้ำถ่าน
2. พ้าแดงฉานลมหนึ่งนั่นเป็นสัญญาณบอกว่าทะเลกำลังจะพิโรธ
3. รุ่งอรุณทวยพระสุริย์หรือก็สาดสีทองทาบทั้วริมขอบฟ้าทิศตะวันออก
4. ความฝันเป็นเหมือนภาพสะท้อนแห่งจินตนาการภาพของปुरुชนทั่วไป
5. เขอช่างเป็นสุภาพสตรีที่เพียบพร้อมด้วยจริตแห่งนางอัปสรจากแดนสวรรค์นั้น

5. ข้อใดเป็นความหมายของคำว่า "วาทศิลป์"

1. ศิลปะการประพันธ์หนังสือ
2. ศิลปะการเจรจาในการต่อรองต่าง ๆ
3. ศิลปะการเรียบเรียงหนังสือเกี่ยวกับการพูด
4. ศิลปะการกล่าวคำที่มีความไพเราะชวนให้หลงใหล
5. ศิลปะการใช้ถ้อยคำสำนวนและโวหารให้เกิดความประทับใจ

6. บุคคลใดพูดแสดงความคิดเห็นได้เหมาะสมและสร้างสรรค์ที่สุด

1. นิติ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องสั้นที่ได้รับรางวัลทั้งในด้านดีและข้อจำกัด
2. นิรันดร วิจารณ์ข้อบกพร่องของนักกีฬาบาสเกตบอลแต่ละคนที่ทำให้ทีมแพ้คู่แข่ง
3. สหรัฐ วิจารณ์เรียงความที่ได้รับรางวัลชนะเลิศว่าใช้ภาษาไม่ดีไม่เหมาะที่จะได้รับรางวัล
4. ชูากร แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการคอร์รัปชันในประเทศไทยว่าเป็นเหมือนมะเร็งร้ายเกาะกินประเทศ
5. จักรภพ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อบกพร่องของคณะกรรมการเลือกตั้งประธานนักเรียน ทำให้การเลือกตั้งมีการทุจริตเกิดขึ้น

7. ข้อใดแสดงว่าการกล่าวสุนทรพจน์เป็นการพูดที่แตกต่างจากการพูดโดยทั่วไป

1. เป็นการพูดของบุคคลที่เป็นผู้นำ
2. เป็นการพูดในพิธีการทางศาสนาเท่านั้น
3. เป็นการพูดด้วยถ้อยคำที่ไพเราะอ่อนหวาน
4. เป็นการพูดที่ใช้เฉพาะในวาระโอกาสเฉพาะ
5. เป็นการพูดเพื่อแสดงความมีน้ำใจเป็นกรณีพิเศษ

8. ข้อใดเป็นวาทศิลป์ประยุกต์

1. โต้วาทิ	2. อภิปราย
☒ 3. ยอวาทิ	4. สุนทรพจน์
5. ปาฐกถา	

9. ข้อใด "ไม่ใช่" วัตถุประสงค์ของการโต้วาทิ

1. เพื่อฝึกฝนศิลปะการพูดในที่ชุมชน
2. เพื่อฝึกฝนให้รู้จักการคิดหาเหตุผล
3. เพื่อฝึกฝนการเขียนร่างการโต้วาทิ
4. เพื่อฝึกฝนการผจญปัญหาและแก้ปัญหา
5. เพื่อฝึกฝนการฟังอย่างมีวิจารณญาณ

10. ข้อใด "ไม่เกี่ยวข้อง" กับคุณสมบัติของนักเขียน

1. ใฝ่หาความรู้	2. มีใจรักการเขียน
3. ผู้เพียรอดทน	4. คงแก่เรียนด้านภาษา
☒ 5. เป็นคนมีน้ำใจ	

11. นักเขียนที่มีความสามารถในการมองตัวออก บอกตัวได้ และใช้ตัวเป็น แสดงว่าเขาเป็นนักเขียนที่มีคุณภาพตามข้อใด

1. มีทักษะ	☒ 2. มีอัตลักษณ์
3. มีปณิธาน	4. มีอุดมการณ์
5. มีคุณธรรม	

12. จากข้อความในภาพ ข้อความใดเป็นคำสำหรับ "รวบความ"

“...การเกิดย่อมเป็นไปตามธรรมชาติกำหนดทั้งสิ้น นอกจากนั้นการแก่ก็ย่อมเป็นไปตามธรรมชาติกำหนด เช่นเดียวกันกับการเจ็บและการตายก็ย่อมเป็นไปตามธรรมชาติกำหนดเช่นกัน...”

เมื่อนำมาผูกประโยค โดยวิธีรวบความจึงได้ข้อความว่า

“...การเกิด แก่ เจ็บและตาย ทั้งสี่ประการนี้ย่อมเป็นไปตามธรรมชาติกำหนดทั้งสิ้น..”

1. ทั้งสิ้น	2. เกิด แก่ เจ็บ ตาย
3. ย่อมเป็นไป	4. ตามธรรมชาติกำหนด
☒ 5. ทั้งสี่ประการนี้	

13. ร้อยกรองต่อไปนี้ข้อใดมีสัมผัสพยัญชนะมากที่สุด

1. ชีเอ๋ยชีวิต ไครลิจิตให้ระทมครมหนักหนา
2. สักวาภาษาไทยในวันนี้ คำพูดดีมีศิลป์ปิ่นข้อเขียน
3. ไครมาทักถ้ำหลู่คูน่าฆ่า เรอย่าตำนำพาให้หัวไหว
4. อันความรักนี้ช่างหวังจิต ทำให้คิดแต่จะคว่ำมาครองขวัญ
5. ละเมียดละไมเมื่อมีมิตรสนิทแนบ เข้าอิงแอบอุระทาบกำซาบสัน

14. จงจัดข้อความที่เป็นร้อยกรองต่อไปนี้ให้ถูกต้องตามฉันทลักษณ์ของกลอนสุภาพและมีความหมาย

(ก) คือความกุ่มคือความผืนน่นแหละรัก (ข) คือน้ำผึ้งคือน้ำตาลคือยาพิษ
(ค) คือเกสรดอกไม้คือไฟรูม (ง) คือหยาดน้ำอำมฤตอันชื่นชุ่ม

1. (ก) (ข) (ค) (ง)
2. (ข) (ง) (ค) (ก)
3. ง) (ข) (ค) (ก)
4. (ข) (ก) (ค) (ง)
5. (ค) (ง) (ข) (ก)

15. ข้อใดเป็นลักษณะเฉพาะของกลอนตัดกวาง

1. เป็นกลอนสุภาพที่ใช้วิธีการแต่งเพียงสั้น ๆ
2. ขึ้นต้นด้วยคำว่าสักวา และจบด้วยคำว่าเอ๋ย
3. เป็นกลอนที่นิยมใช้ประกอบการละเล่นอย่างหนึ่ง
4. เป็นการใช้ไหวพริบปฏิภาณในการประพันธ์ร้อยกรอง
5. เป็นการแต่งกลอนตามเรื่องที่น่ามาจากนิทานเรื่องต่าง ๆ

16. ร้อยกรองต่อไปนี้เป็นร้อยกรองชนิดใด

ข้าขอน้อมประณตสักการ   บูรพคณาจารย์
ผู้ก่อประโยชน์ศึกษา
ทั้งผู้ประสาทวิชา   อบรมจริยา
แก่ข้าในกาลปัจจุบัน

1. กาพย์ฉบัง ๑๖
2. กาพย์เห่เรือ
3. กาพย์สุรางคนางค์ ๒๘
4. กาพย์ยานี ๑๑
5. กาพย์ชนัญชยาวคส์ ๑๒

17. จากโคลงกลบท “คำพวน” ที่กำหนดให้ต่อไปนี้ ข้อใด “ไม่ใช่” คำเฉลยจากความของโคลงบทนี้

โคลงปริศนาคำพวน “สาว”	
สาว หนึ่งสี่บริสุทธิ์	สะอาดตา
สาว หนึ่งทั่วกาย	จุดแต้ม
สาว หนึ่งกล่าววาจา	จ้วงจาบ
สาว หนึ่งยามยลเยี่ยม	เบิ่งได้ไกลตา

1. สาวซี
2. สาวตายาย
3. สาวเดื่อ
4. สาวพริ้งพรวย
5. สาวหาม

18. กลอนกลบทต่อไปนี้ควรจะตั้งชื่อว่ากลบทอะไรจึงจะเหมาะสมที่สุด

เมื่อมีงมีมากมายมิตรหมายมอง	เมื่อมีวหมองมิตรมองเหมือนหมูหมา
เมื่อไม่มีมิตรหมคมุ่งมองมา	เมื่อมอดม้วยแม่หมูหมาไม่มามอง

1. กลบทห้าคำ
2. กลบทจิ้งหะดนตรี
3. กลบทอักษรล้วน
4. กลบท ม.มีมากมาย
5. กลบทอักษรสลับ

19. ปัญหาการใช้ภาษาไทยข้อใดมักจะพบมากที่สุดในการสื่อสาร

1. การสะกดผิด
2. การใช้ภาษาท้องถิ่น
3. การใช้ภาษาปาก
4. การใช้สำนวนภาษาต่างประเทศ
5. การเขียนเว้นวรรคตอนผิด

20. ปัจจัยการใช้ภาษาไทยในปัจจุบัน ปัจจัยด้านใดเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นง่ายและแก้ไขได้ยากที่สุด

1. ปัจจัยด้านค่านิยม
2. ปัจจัยด้านไวยากรณ์
3. ปัจจัยด้านการศึกษา
4. ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม
5. ปัจจัยด้านการสื่อสาร

ภาคผนวก ค

แผนการจัดการเรียนรู้ และคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอน

แผนการจัดการเรียนรู้

แผนการสอน

รายวิชา GE.102 การใช้ภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์
ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2563

แผนลำดับที่ 1

ชื่อหน่วยการเรียนรู้ การสื่อสารภาษาอย่างสร้างสรรค์

หน่วยกิต 2 (2-0-4)

ระยะเวลา จำนวน 8 ชั่วโมง (สัปดาห์ที่ 1 – 4)

1. คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาและฝึกทักษะการใช้ภาษาไทยอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ การวิเคราะห์เชิงลึก การวิจารณ์ การวิพากษ์คุณค่าจากการรับสารและการส่งสารทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง การพูดและการเขียนอย่างมีศิลปะและสร้างสรรค์ การวิเคราะห์ลักษณะการใช้ภาษาไทยในปัจจุบัน

2. จุดมุ่งหมายรายวิชา

- 2.1 เพื่อให้ นักศึกษารู้และเข้าใจแนวคิด ทฤษฎี หลักการ และวิธีการการใช้ภาษาไทยได้อย่างสร้างสรรค์
- 2.2 เพื่อให้ นักศึกษามีทักษะในการสื่อสารภาษาไทยอย่างมีวิจารณญาณ สามารถวิเคราะห์ วิจารณ์ ตีความ และวิพากษ์คุณค่าของภาษาไทยได้อย่างสร้างสรรค์
- 2.3 เพื่อให้ นักศึกษาสามารถบูรณาการองค์ความรู้เกี่ยวกับศิลปะการใช้ภาษาไทยและศาสตร์อื่น ๆ นำมาประยุกต์เป็นแนวคิด หลักการ และวิธีการสร้างสรรค์นวัตกรรมทางการสื่อสารภาษาไทย

3. สาระการเรียนรู้รายหน่วย

- 3.1 การสร้างสรรค์ภาษา
  - 3.1.1 ความหมาย แนวคิด หลักการ และองค์ประกอบของสร้างสรรค์
  - 3.1.2 ความเกี่ยวข้องระหว่างศิลปะกับหลักการสร้างสรรค์
  - 3.1.3 รูปแบบการสร้างสรรค์ภาษาทั่วไป
- 3.2 ภาษาไทยกับการสร้างสรรค์
  - 3.2.1 ภูมิปัญญาทางภาษาไทย
  - 3.2.2 ศิลปะการใช้ภาษาไทย
  - 3.2.3 หลักการสร้างสรรค์ภาษาไทย

4. วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

หลังจากเรียนรู้หน่วยการเรียนรู้แล้ว นักศึกษาต้องสามารถ

- 4.1 อธิบายความหมาย แนวคิด หลักการ และองค์ประกอบเกี่ยวกับการสื่อสารภาษาได้อย่างสร้างสรรค์
- 4.2 วิเคราะห์และจำแนกการใช้ภาษาไทยปัจจุบัน โดยเน้นเป้าหมายที่แท้จริงในการสื่อสารเป็นสำคัญ
- 4.3 ระบุขั้นตอนการสร้างสรรคภาษาไทยได้

5. กระบวนการจัดกิจกรรม

หัวข้อการเรียนรู้	ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน (IKSAR Model)				
	สร้างแรงบันดาลใจ (Inspiration: I)	ให้องค์รวมของความรู้ (Knowledge Union: K)	นำสู่ประสบการณ์เฉพาะ (Specific Experience: S)	เจาะประเมินให้ครบถ้วน (All Assessment: A)	ทวนผลสัมฤทธิ์ (Repeat Results: R)
สัปดาห์ที่ 1 (2 ชม.) ปฐมนิเทศ	กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ และจัดกลุ่มย่อย	เรียนรู้เกี่ยวกับ 1) วัตถุประสงค์รายวิชา 2) กิจกรรมการเรียนรู้ 3) การวัดผลและการ ประเมินผล	1) การสำรวจบุคลิกที่ สัมพันธ์กับรูปแบบการคิด ของตนเอง โดยใช้หลักการ จากศาสตร์ Anneagram ประยุกต์เป็นแบบสำรวจ การคิดสร้างสรรค์ของ บุคคล	1) นำผลของการสำรวจ ของแต่ละบุคคลมากำหนด เป็นบทบาทและหน้าที่ ภายในกลุ่มย่อย 2) ทดสอบก่อนเรียน (pre- test)	1) ถอดรหัสการสื่อสาร กิจกรรมการสร้างแรงบันดาลใจ 2) ทบทวนแผนปฏิบัติการ เรียนรู้ของกลุ่มย่อยถึง ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ 3) ทบทวนการทำแบบทดสอบ ก่อนเรียน

หัวข้อการเรียนรู้	ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน (IKSAR Model)				
	สร้างแรงบันดาลใจ (Inspiration: I)	ให้องค์รวมของความรู้ (Knowledge Union: K)	นำสู่ประสบการณ์เฉพาะ (Specific Experience: S)	เจาะประเมินให้ครบถ้วน (All Assessment: A)	ทวนผลสัมฤทธิ์ (Repeat Results: R)
สัปดาห์ที่ 2 (2 ชม.) การสร้างสรรคภาษา	กิจกรรมเกมภาษา “พะหมี่”	บรรยายประกอบการ สาธิตในประเด็น 1) ความหมาย แนวคิด หลักการ และ องค์ประกอบของการ สร้างสรรค 2) ความเกี่ยวข้องระหว่าง ศิลปะกับหลักการ สร้างสรรค 3) รูปแบบการสร้างสรรค ภาษาทั่วไป	1) อภิปรายกลุ่มย่อยโดย การวิเคราะห์ภาษาที่ใช้ใน เกมภาษา “พะหมี่” ที่ สัมพันธ์กับหลักการใช้ ภาษาไทยทั้งในระดับคำ และระดับความ 2) ระดมสมองกลุ่มย่อยใน ประเด็นประโยชน์ของ ศิลปะทางภาษากับการ สื่อสารจริงใน ชีวิตประจำวัน	การนำเสนอผลจากการ อภิปรายและการระดม สมองของแต่ละกลุ่มย่อย โดยวิธีพิเศษจากการ นำเสนอผ่านการคิดเป็น ภาพ (Visual Thinking)	1) ถอดรหัสกิจกรรมเกมภาษา “พะหมี่” 2) ตัวแทนแต่ละกลุ่มย่อย ร่วมกันซักถาม วิจารณ์ วิพากษ์ และเสนอแนะประเด็นการ นำเสนอผลงานการคิดเป็น ภาพอย่างสร้างสรรค
สัปดาห์ที่ 3-4 (4 ชม.) ภาษาไทยกับการ สร้างสรรค	กิจกรรมการเล่นคำใน ภาษาไทย ประกอบด้วย 1) การเล่นคำต่อ 2) การเล่นคำทาย 3) การเล่นคำผวน 4) การเล่นคำขัดปาก	บรรยายประกอบการ สาธิตในประเด็น 1) ภูมิปัญญาทางภาษา 2) ศิลปะการใช้โวหารใน ภาษาไทย 3) หลักการสร้างสรรค ภาษาไทย	กิจกรรมการสร้างสรรคเกม ภาษาไทย โดยแต่ละกลุ่ม ย่อยร่วมกันนำตัวอย่างจาก การคำในภาษามาประยุกต์ เป็นเกมภาษาที่มีเป้าหมาย มีวิธีการเล่น และวิธีการ ประเมินผลอย่างชัดเจน	ประเมินผลด้วย แบบสอบถามความพึง พอใจในเกมภาษาที่แต่ละ กลุ่มย่อยออกแบบ	1) ถอดรหัสกิจกรรมการเล่น คำในภาษาไทย 2) นำผลจากการประเมินความ พึงพอใจมาทบทวนตามความ เป็นจริงเชิงประจักษ์

6. สื่อการสอน

- 6.1 PowerPoint นำเสนอการบรรยายประกอบการสาธิต
- 6.2 วีดิทัศน์ประกอบการบรรยายเรื่องภูมิปัญญาภาษาไทย
- 6.3 แบบทดสอบก่อนเรียน (Pre-test)
- 6.4 แบบสอบถามความพึงพอใจเกมภาษา

7. แหล่งเรียนรู้/ช่องทางการสื่อสาร

- 7.1 แหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาภาษาจากลิงก์ใน โปรแกรมยูทูป (You tube)
- 7.2 กลุ่มไลน์ (Line Group)
- 7.3 เฟซบุ๊กไลฟ์ (Facebook Live)
- 7.4 ห้องเรียนออนไลน์ใน โปรแกรม Microsoft Team

8. บันทึกหลังทำกิจกรรม

8.1 บันทึกผลการทำกิจกรรม

.....

.....

.....

.....

8.2 ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

.....

(.....)

ตำแหน่ง.....

...../...../.....

แผนการสอน
รายวิชา GE.102 การใช้ภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์
ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2563

แผนลำดับที่ 2

ชื่อหน่วยการเรียนรู้ การตีความและการประเมินคุณค่าภาษาไทย

หน่วยกิต 2 (2-0-4)

ระยะเวลา จำนวน 6 ชั่วโมง (สัปดาห์ที่ 5 – 7)

1. คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาและฝึกทักษะการใช้ภาษาไทยอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ การวิเคราะห์เชิงลึก การวิจารณ์ การวิพากษ์คุณค่าจากการรับสารและการส่งสารทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง การพูดและการเขียนอย่างมีศิลปะและสร้างสรรค์ การวิเคราะห์ลักษณะการใช้ภาษาไทยในปัจจุบัน

2. จุดมุ่งหมายรายวิชา

- 2.1 เพื่อให้ นักศึกษารู้และเข้าใจแนวคิด ทฤษฎี หลักการ และวิธีการการใช้ภาษาไทยได้อย่างสร้างสรรค์
- 2.2 เพื่อให้ นักศึกษามีทักษะในการสื่อสารภาษาไทยอย่างมีวิจารณญาณ สามารถวิเคราะห์ วิจารณ์ ตีความ และวิพากษ์คุณค่าของภาษาไทยได้อย่างสร้างสรรค์
- 2.3 เพื่อให้ นักศึกษาสามารถบูรณาการองค์ความรู้เกี่ยวกับศิลปะการใช้ภาษาไทยและศาสตร์อื่น ๆ นำมาประยุกต์เป็นแนวคิด หลักการ และวิธีการสร้างสรรค์นวัตกรรมทางการสื่อสารภาษาไทย

3. สาระการเรียนรู้รายหน่วย

- 3.1 การตีความภาษาไทย
  - 3.1.1 หลักการตีความ
  - 3.1.2 การตีความจากการฟัง
  - 3.1.3 การตีความจากการอ่าน
- 3.2 การประเมินคุณค่าภาษาไทย
  - 3.2.1 การแสดงทรรศนะ
  - 3.2.2 การวิพากษ์สาร

4. วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

หลังจากเรียนรู้หน่วยการเรียนรู้แล้ว นักศึกษาต้องสามารถ

- 4.1 อธิบายความหมาย แนวคิด หลักการ และองค์ประกอบเกี่ยวกับการตีความและการประเมินคุณค่าภาษาไทยได้
- 4.2 วิเคราะห์และจำแนกการเป้าหมายการสื่อสารภาษาไทยเพื่อการตีความและการประเมินคุณค่าได้
- 4.3 ปฏิบัติการตามขั้นตอนการตีความและการประเมินคุณค่าภาษาไทยได้

5. กระบวนการจัดกิจกรรม

หัวข้อการเรียนรู้	ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน (IKSAR Model)				
	สร้างแรงบันดาลใจ (Inspiration: I)	ให้องค์รวมของความรู้ (Knowledge Union: K)	นำสู่ประสบการณ์เฉพาะ (Specific Experience: S)	เจาะประเมินให้ครบถ้วน (All Assessment: A)	ทวนผลสัมฤทธิ์ (Repeat Results: R)
สัปดาห์ที่ 5 (2 ชม.) การตีความภาษาไทย: หลักการตีความ	กรณีศึกษาการใช้ภาษา เชิงศิลปะจากบทร้อง เพลงไทยเดิม “ระบำดาวดึงส์”	บรรยายสรุปเรื่อง หลักการตีความ ภาษาไทย 4 ขั้นตอน 1) สรุปตัวบท 2) วิเคราะห์ตัวบท 3) วิเคราะห์เชื่อมโยง 4) วิพากษ์ 3 ประเด็น - ตีความตามเนื้อหา - ตีความตามน้ำเสียง - ประเมินคุณค่า	1) กลุ่มย่อยร่วมกัน อภิปรายเพื่อฝึกฝนการ ตีความในข้อความ ปริศนาว่า “สี่คนห้าม สามคนแห่ คนเดียวนั่ง แคว่ สองคนนำไป” โดย ดำเนินการตามหลักการ และขั้นตอนการตีความ	1) การประเมินผล ความก้าวหน้าการเรียนรู้ เรื่องหลักการตีความของ ตนเองด้วยตนเอง จากการ ฟังเรื่อง “ภรรยาทั้งสี่” ทั้ง ด้านเนื้อหาและด้านน้ำเสียง	1) ถอดรหัสการสื่อสาร กรณีศึกษาบทร้องเพลงระบำ ดาวดึงส์ 2) อภิปรายสะท้อนผลการ ประเมินการเรียนรู้ของตนเอง ด้วยตนเอง 3) อภิปรายสะท้อนผลการ ประเมินโดยเพื่อนภายในชั้น เรียนอย่างสร้างสรรค์

หัวข้อการเรียนรู้	ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน (IKSAR Model)				
	สร้างแรงบันดาลใจ (Inspiration: I)	ให้องค์รวมของความรู้ (Knowledge Union: K)	นำสู่ประสบการณ์เฉพาะ (Specific Experience: S)	เจาะประเมินให้ครบถ้วน (All Assessment: A)	ทวนผลสัมฤทธิ์ (Repeat Results: R)
สัปดาห์ที่ 6-7 (4 ชม.) การตีความภาษาไทย: การตีความจากการฟัง และการอ่าน	กรณีศึกษาเรื่อง “บทอศรรักษ์” ใน วรรณคดีไทย จากบท ร้องเพลงไทยเดิม “พระอาทิตย์ชิงดวง”	บรรยายสรุปเรื่อง ศิลปะ การใช้ภาษาในเชิง โวหาร และวรรณกรรม ที่มีความชัดเจนในการ ใช้โวหาร	1) กลุ่มย่อยร่วมกัน อภิปรายประเด็นการใช้ โวหารในภาษาไทย ได้แก่ - โวหารสำนวน หรือ โวหารหลัก - โวหารภาพพจน์ หรือ โวหารรอง จากนั้นจึงนำข้อมูลมา นำเสนอในกลุ่มใหญ่ทั้ง ชั้นเรียน 2) กิจกรรมสืบค้น หนังสือที่ใช้การอ่าน เพื่อการตีความ ได้แก่ หนังสือวรรณกรรม สร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่ง อาเซียน (รางวัลซีไรต์) ที่สำนักบรรณสาร	1) แบบทดสอบประมวล ความรู้เรื่องการตีความและ การประเมินคุณค่า 2) ตรวจสอบและวิพากษ์ผลงาน โดยการจับคู่กลุ่มย่อย แลกเปลี่ยนวิพากษ์ผลงาน ระหว่างกันอย่างสร้างสรรค์ 3) ประเมินตนเองและ ประเมินสมาชิกภายในกลุ่ม ย่อย จากแบบประเมิน กระบวนการกลุ่ม	สะท้อนผลการเรียนรู้จากผลงาน ภาคปฏิบัติและแบบการประเมิน โดย ผู้สอนสะท้อนภาพรวม นักศึกษาสะท้อนตนเองและ สะท้อนการทำงานเป็นกลุ่มทั้ง การนำเสนอด้วยการพูดและการ จดบันทึก

6. สื่อการสอน

- 6.1 PowerPoint นำเสนอการบรรยาย
- 6.2 วิดีทัศน์เพลงไทยขับร้องที่มีบทอักษรรยจากวรรณคดีไทยปรากฏอยู่ (เพลงพระอาทิตย์ชิงดวง)
- 6.3 แบบทดสอบประมวลความรู้เรื่องการใช้โวหารในภาษาไทย
- 6.4 บัญชีหนังสือวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (รางวัลซีไรต์) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2522 – ปัจจุบัน

7. แหล่งเรียนรู้/ช่องทางการสื่อสาร

- 7.1 แหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับบทอักษรรยจากลิงก์ในยูทูป (You Tube) และโปรแกรม google
- 7.2 กลุ่มไลน์ (Line Group)
- 7.3 เฟซบุ๊กไลฟ์ (Facebook Live)
- 7.4 ห้องเรียนออนไลน์ในโปรแกรม Microsoft Team

8. บันทึกหลังทำกิจกรรม

8.1 บันทึกผลการทำกิจกรรม (แบบประเมินทักษะสัมพันธ์การสื่อสารภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์)

.....

.....

.....

.....

8.2 ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

.....

(.....)

ตำแหน่ง.....

...../...../.....

แผนการสอน
รายวิชา GE.102 การใช้ภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์
ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2563

แผนลำดับที่ 3

ชื่อหน่วยการเรียนรู้ ประพันธ์ศาสตร์ (ศิลปะการเขียน)

หน่วยกิต 2 (2-0-4)

ระยะเวลา จำนวน 8 ชั่วโมง (สัปดาห์ที่ 8 – 11)

1. คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาและฝึกทักษะการใช้ภาษาไทยอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ การวิเคราะห์เชิงลึก การวิจารณ์ การวิพากษ์คุณค่าจากการรับสารและการส่งสารทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง การพูดและการเขียนอย่างมีศิลปะและสร้างสรรค์ การวิเคราะห์ลักษณะการใช้ภาษาไทยในปัจจุบัน

2. จุดมุ่งหมายรายวิชา

- 2.1 เพื่อให้ให้นักศึกษารู้และเข้าใจแนวคิด ทฤษฎี หลักการ และวิธีการการใช้ภาษาไทยได้อย่างสร้างสรรค์
- 2.2 เพื่อให้ให้นักศึกษามีทักษะในการสื่อสารภาษาไทยอย่างมีวิจารณญาณ สามารถวิเคราะห์ วิวิจารณ์ ตีความ และวิพากษ์คุณค่าของภาษาไทยได้อย่างสร้างสรรค์
- 2.3 เพื่อให้นักศึกษาสามารถบูรณาการองค์ความรู้เกี่ยวกับศิลปะการใช้ภาษาไทยและศาสตร์อื่น ๆ นำมาประยุกต์เป็นแนวคิด หลักการ และวิธีการสร้างสรรค์นวัตกรรมทางการสื่อสารภาษาไทย

3. สาระการเรียนรู้รายหน่วย

- 3.1 ประพันธ์ศาสตร์
  - 3.1.1 สมบัตินักประพันธ์
  - 3.1.2 หลักการใช้ภาษาเชิงการประพันธ์
  - 3.1.3 ประดิษฐ์การเขียนสู่การสร้างสรรค์
- 3.2 รูปแบบของการประพันธ์ไทย
  - 3.2.1 การประพันธ์ร้อยแก้ว
  - 3.2.2 การประพันธ์ร้อยกรอง

4. วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

หลังจากเรียนรู้หน่วยการเรียนรู้แล้ว นักศึกษาต้องสามารถ

- 4.1 อธิบายความหมาย แนวคิด หลักการ องค์ประกอบ และรูปแบบศิลปะการประพันธ์ภาษาไทย
- 4.2 วิเคราะห์และจำแนกการใช้ภาษาระหว่างภาษาสามัญและภาษาการประพันธ์
- 4.3 เขียนและแต่งภาษาไทยแบบร้อยแก้วและร้อยกรองเบื้องต้นได้

5. กระบวนการจัดกิจกรรม

หัวข้อการเรียนรู้	ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน (IKSAR Model)				
	สร้างแรงบันดาลใจ (Inspiration: I)	ให้องค์รวมของความรู้ (Knowledge Union: K)	นำสู่ประสบการณ์เฉพาะ (Specific Experience: S)	เจาะประเมินให้ครบถ้วน (All Assessment: A)	ทวนผลสัมฤทธิ์ (Repeat Results: R)
สัปดาห์ที่ 8 - 9 (4 ชม.) ประพันธ์ศาสตร์	พบปะและพูดคุยกับ นักเขียนอาชีพผ่านการ ไลฟ์สด (Facebook Live) เน้นนักเขียนใน กลุ่มนักเขียนออนไลน์	บรรยายสรุปหลักการ ประพันธ์ - สมบัตินักประพันธ์ - หลักการใช้ภาษาเชิง การประพันธ์ - ประดิษฐ์กรรมการเขียน สู่การสร้างสรรค์	กลุ่มย่อยร่วมกันศึกษา บทความของ เจือ สตะ เวทิน เรื่อง “รามเกียรติ์ รื้อ เรียนเพื่อรู้” จาก หนังสือคลังวรรณคดี เล่ม 2 แล้วปฏิบัติกิจกรรม ดังนี้ 1) วิเคราะห์การใช้ภาษา เชิงโวหาร 2) เขียนย่อความ (สรุป) 3) ขยายความ	1) แบบทดสอบประมวล ความรู้เรื่องประพันธ์ ศาสตร์ 2) ตรวจและวิพากษ์ผลงาน โดยการจับคู่กลุ่มย่อย แลกเปลี่ยนวิพากษ์ผลงาน ระหว่างกันอย่าง สร้างสรรค์	สะท้อนผลการเรียนรู้จาก ผลงานภาคปฏิบัติและแบบ การประเมิน โดย ผู้สอน สะท้อนภาพรวม นักศึกษา สะท้อนตนเองทั้งการนำเสนอ ด้วยการพูดและการจดบันทึก

หัวข้อการเรียนรู้	ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน (IKSAR Model)				
	สร้างแรงบันดาลใจ (Inspiration: I)	ให้องค์รวมของความรู้ (Knowledge Union: K)	นำสู่ประสบการณ์เฉพาะ (Specific Experience: S)	เจาะประเมินให้ครบถ้วน (All Assessment: A)	ทวนผลสัมฤทธิ์ (Repeat Results: R)
สัปดาห์ที่ 10 - 11 (4 ชม.) รูปแบบของการประพันธ์ ไทย	พบปะและพูดคุยกับ นักเขียนอาชีพผ่านการ ไลฟ์สด (Facebook Live) เน้นนักเขียนใน กลุ่มนักเขียนหนังสือ ประเภทนวนิยาย เรื่อง สั้น หรือกวีนิพนธ์	บรรยายสรุปรูปแบบการ ประพันธ์ - ร้อยแก้ว - ร้อยกรอง	1) การสรุปหนังสือ หนังสือวรรณกรรม สร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่ง อาเซียน (รางวัลซีไรต์) โดยใช้กระบวนการคิด เป็นภาพ (Visual Thinking) และนำเสนอใน กลุ่มใหญ่หน้าชั้นเรียนด้วย การพูด 2) การแต่งกลอนสุภาพ เบื้องต้น	1) ประเมินการคิดเป็นภาพ (Visual Thinking) โดย สมาชิกภายในกลุ่มย่อย แลกเปลี่ยนการวิจารณ์ ผลงานอย่างสร้างสรรค์ 2) แบบประเมินการแต่ง กลอนสุภาพ โดยอาจารย์ ผู้สอน 3) ประเมินตนเองและ ประเมินสมาชิกภายในกลุ่ม ย่อยจากแบบประเมิน กระบวนการกลุ่ม	สะท้อนผลการเรียนรู้จาก ผลงานภาคปฏิบัติและแบบ การประเมิน โดย ผู้สอน สะท้อนภาพรวม นักศึกษา สะท้อนตนเองและสะท้อน การทำงานเป็นกลุ่มทั้งการ นำเสนอด้วยการพูดและการ จดบันทึก

6. สื่อการสอน

- 6.1 PowerPoint นำเสนอการบรรยายประกอบการสาธิต
- 6.2 แบบทดสอบประมวลความรู้เรื่องประพันธศาสตร์
- 6.3 แบบประเมินการคิดเป็นภาพ (Visual Thinking)
- 6.4 แบบประเมินกระบวนการกลุ่ม

7. แหล่งเรียนรู้/ช่องทางการสื่อสาร

- 7.1 กลุ่มไลน์ (Line Group)
- 7.2 เฟซบุ๊กไลฟ์ (Facebook Live)
- 7.3 ห้องเรียนออนไลน์ในโปรแกรม Microsoft Team

8. บันทึกหลังทำกิจกรรม

- 8.1 บันทึกผลการทำกิจกรรม (แบบประเมินทักษะสัมพันธการสื่อสารภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์)

.....

.....

.....

.....

- 8.2 ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

.....

(.....)

ตำแหน่ง.....

...../...../.....

แผนการสอน

รายวิชา GE.102 การใช้ภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2563

แผนลำดับที่ 4

ชื่อหน่วยการเรียนรู้ วาทกรรมสร้างสรรค์

หน่วยกิต 2 (2-0-4)

ระยะเวลา จำนวน 8 ชั่วโมง (สัปดาห์ที่ 12 – 15)

1. คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาและฝึกทักษะการใช้ภาษาไทยอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ การวิเคราะห์เชิงลึก การวิจารณ์ การวิพากษ์คุณค่าจากการรับสารและการส่งสารทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง การพูดและการเขียนอย่างมีศิลปะและสร้างสรรค์ การวิเคราะห์ลักษณะการใช้ภาษาไทยในปัจจุบัน

2. จุดมุ่งหมายรายวิชา

- 2.1 เพื่อให้ให้นักศึกษารู้และเข้าใจแนวคิด ทฤษฎี หลักการ และวิธีการการใช้ภาษาไทยได้อย่างสร้างสรรค์
- 2.2 เพื่อให้ให้นักศึกษามีทักษะในการสื่อสารภาษาไทยอย่างมีวิจารณญาณ สามารถวิเคราะห์ วิจารณ์ ตีความ และวิพากษ์คุณค่าของภาษาไทยได้อย่างสร้างสรรค์
- 2.3 เพื่อให้นักศึกษาสามารถบูรณาการองค์ความรู้เกี่ยวกับศิลปะการใช้ภาษาไทยและศาสตร์อื่น ๆ นำมาประยุกต์เป็นแนวคิด หลักการ และวิธีการสร้างสรรค์นวัตกรรมทางการสื่อสารภาษาไทย

3. สาระการเรียนรู้รายหน่วย

3.1 วาทศิลป์

- 3.1.1 หลักการใช้วาจา
- 3.1.2 หลักการและขั้นตอนการพูดเชิงวาทศิลป์
- 3.1.3 รูปแบบของการพูดเชิงวาทศิลป์

3.2 การพูดอย่างสร้างสรรค์

- 3.2.1 การกล่าวสุนทรพจน์
- 3.2.2 สุนทรียสนทนา

4. วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

หลังจากเรียนรู้หน่วยการเรียนรู้แล้ว นักศึกษาต้องสามารถ

- 4.1 อธิบายความหมาย แนวคิด หลักการ และขั้นตอนการพูดเชิงวาทศิลป์ได้
- 4.2 วิเคราะห์และจำแนกลักษณะของภาษาที่เป็นวาทการกับภาษาที่เป็นวาทกรรมได้
- 4.3 ประยุกต์หลักการและแนวคิดการพูดพูดเชิงวาทศิลป์สู่การพูดที่สร้างสรรค์ได้

5. กระบวนการจัดกิจกรรม

หัวข้อการเรียนรู้	ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน (IKSAR Model)				
	สร้างแรงบันดาลใจ (Inspiration: I)	ให้องค์รวมของความรู้ (Knowledge Union: K)	นำสู่ประสบการณ์เฉพาะ (Specific Experience: S)	เจาะประเมินให้ครบถ้วน (All Assessment: A)	ทวนผลสัมฤทธิ์ (Repeat Results: R)
สัปดาห์ที่ 12 - 13 (4 ชม.) วาทศิลป์	กิจกรรมกรณีศึกษาการพูดเชิงวาทศิลป์ จากวิดีโอทัศน์การกล่าวสุนทรพจน์	บรรยายสรุป - หลักการใช้วาท - หลักการและขั้นตอนการพูดเชิงวาทศิลป์ - รูปแบบของการพูดเชิงวาทศิลป์	1) กิจกรรมการวิเคราะห์วัตถุประสงค์ของการพูดจากวิดีโอทัศน์ที่กำหนดให้ล่วงหน้าก่อนเข้าชั้นเรียน 2) กิจกรรมการวางแผนสำหรับการการบรรยายนำเสนอผลงานทางวิชาการ โดยกลุ่มย่อยร่วมกันเขียน โครงสร้าง	1) ร่วมกันประเมินการนำเสนอข้อสรุปบทวิเคราะห์วัตถุประสงค์การพูด โดยทุกคนในชั้นเรียนให้ข้อเสนอแนะที่สร้างสรรค์ 2) แลกเปลี่ยนเรียนรู้แผนการพูดบรรยายตามโครงสร้างที่กำหนดไว้	สะท้อนผลการเรียนรู้จากผลงานภาคปฏิบัติและแบบการประเมิน โดยผู้สอนสะท้อนภาพรวม นักศึกษาสะท้อนตนเองทั้งการนำเสนอด้วยการพูดและการจดบันทึก

หัวข้อการเรียนรู้	ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน (IKSAR Model)				
	สร้างแรงบันดาลใจ (Inspiration: I)	ให้องค์รวมของความรู้ (Knowledge Union: K)	นำไปสู่ประสบการณ์เฉพาะ (Specific Experience: S)	เจาะประเมินให้ครบถ้วน (All Assessment: A)	ทวนผลสัมฤทธิ์ (Repeat Results: R)
สัปดาห์ที่ 14 - 15 (4 ชม.) การพูดอย่างสร้างสรรค์	พบนักพูดสร้างแรงบันดาลใจ	บรรยายสรุป - การกล่าวสุนทรพจน์ - สุนทรียสนทนา	1) กลุ่มย่อยร่วมกันร่างบทกล่าวสุนทรพจน์และนำบทมาทดลองพูดกันภายในกลุ่ม จากนั้นจึงเลือกบทสุนทรพจน์และผู้กล่าวเป็นตัวแทนกล่าวสุนทรพจน์หน้าชั้นเรียน 2) กิจกรรมเข้าวงพูดคุยแบบสุนทรียสนทนาเพื่อการสร้างสรรค์	1) แบบประเมินการกล่าวสุนทรพจน์ โดยครูอาจารย์ผู้สอนและเพื่อนในชั้นเรียนร่วมกันประเมิน 2) อภิปรายแสดงความรู้สึกละมุ่มมงกิจกรรมสุนทรียสนทนา 3) ทดสอบหลังเรียน (Post-test) 4) ประเมินกระบวนการกลุ่ม	สะท้อนผลการเรียนรู้จากผลงานภาคปฏิบัติและแบบประเมิน โดยผู้สอนสะท้อนภาพรวม นักศึกษาสะท้อนตนเองทั้งการนำเสนอด้วยการพูดและการจัดบันทึก

6. สื่อการสอน

- 6.1 PowerPoint นำเสนอการบรรยายประกอบการสาธิต
- 6.2 วิดิทัศน์การกล่าวสุนทรพจน์และการพูดตามวัตถุประสงค์ ได้แก่ การพูดเพื่อให้ความรู้ การพูดเพื่อโน้มน้าว การพูดเพื่อจรรโลงใจ และการพูดเพื่อการบันเทิง
- 6.3 แบบทดสอบหลังเรียนเรียน (Post-test)
- 6.4 แบบประเมินการกล่าวสุนทรพจน์
- 6.5 แบบประเมินกระบวนการกลุ่ม

7. แหล่งเรียนรู้/ช่องทางการสื่อสาร

- 7.1 แหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับการพูดจากลิงก์ในยูทูป (You tube)
- 7.2 กลุ่มไลน์ (Line Group)
- 7.3 เฟซบุ๊กไลฟ์ (Facebook Live)
- 7.4 ห้องเรียนออนไลน์ในโปรแกรม Microsoft Team

8. บันทึกหลังทำกิจกรรม

- 8.1 บันทึกผลการทำกิจกรรม (แบบประเมินทักษะสัมพันธ์การสื่อสารภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์)

.....

.....

.....

.....

- 8.2 ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

.....

(.....)

ตำแหน่ง.....

...../...../.....

คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอน

คู่มือการใช้

รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะ
ด้านการสื่อสารภาษาไทย หมดวิชาศึกษาทั่วไป

สำนักวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
อาจารย์ปรกัศร์ มาสะอาด

คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอน
เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย
หมวดวิชาศึกษาทั่วไป

สำนักวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
อาจารย์ปรภัสร์ มาสะอาด

คำนำ

การพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนใหม่ ๆ ให้สอดคล้องต่อลักษณะของผู้เรียนและบริบททางสังคม การที่จะได้มาซึ่งรูปแบบการเรียนการสอนที่มีคุณภาพนั้น ย่อมจะต้องใช้กระบวนการวิจัยจากการศึกษาและพัฒนาสร้างเป็นนวัตกรรมทางการเรียนรู้ โดยนำหลักการ แนวคิด และทฤษฎีต่าง ๆ มาสังเคราะห์เป็นรูปแบบและขั้นตอนการเรียนการสอน แล้วจึงนำไปทดลองใช้เพื่อหาประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนก่อนนำไปเผยแพร่สู่สาธารณะสังคมทางการศึกษาต่อไป

รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่ได้ผ่านกระบวนการวิจัยจากการศึกษาทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องจนตกผลึกเป็นรูปแบบการเรียนการสอนอันประกอบด้วยหลักการ วัตถุประสงค์ สาระการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล ทั้งนี้ เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนการสื่อสารภาษาไทยในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปมีประสิทธิผลถึงระดับสมรรถนะที่แท้จริงของนักศึกษา กล่าวคือความสามารถที่เป็นทักษะสำคัญในความเป็นบัณฑิตที่สมบูรณ์ที่เรียกว่า “ซอฟต์สกิล” (Soft Skills) ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้สมรรถนะทางวิชาชีพ (Hard Skills) ของนักศึกษามีความชัดในทางปฏิบัติมากยิ่งขึ้น

ด้วยความคาดหวังดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการนำข้อมูลจากผลการวิจัยมาเรียบเรียงเป็นคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณาจารย์ผู้สอนรายวิชาการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป ได้ใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ปรภัสร์ มาสะอาด

สารบัญ

	หน้า
คำนำ.....	ค
ความเป็นมาของรูปแบบการเรียนการสอน.....	1
องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน.....	3
ความเป็นมาของสมรรถนะ.....	9
องค์ประกอบของสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป.....	10
ระดับของสมรรถนะ.....	12
พจนานุกรมสมรรถนะ (Competency Dictionary).....	13
บรรณานุกรม.....	17

1. ความเป็นมาของรูปแบบการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอนในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปในสถาบันอุดมศึกษาได้ยึดตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา 2558 ซึ่งการจัดการศึกษาหมวดวิชาศึกษาทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษานี้จะมีความแตกต่างกันตามบริบทของสถาบัน บางสถาบันจัดแบบจำแนกรายวิชาโดยกระจายความรับผิดชอบการเรียนการสอนไปที่คณะวิชา บางสถาบันก็จัดเป็นแบบบูรณาการโดยอยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานด้านวิชาศึกษาทั่วไปของสถาบันเฉพาะ หรือบางสถาบันก็จัดแบบคละกันไปทั้งสองลักษณะ ซึ่งจะมีหน่วยงานด้านวิชาศึกษาทั่วไปเป็นหน่วยประสานงาน การบริหารจัดการการเรียนการสอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไปดังกล่าวนี้ ย่อมมีผลกระทบต่อประสิทธิผลจากการเรียนการสอนเป็นธรรมดา ซึ่งปัญหาการจัดการเรียนการสอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไปนี้ได้รับการศึกษาและรวบรวมไว้โดย ไพฑูรย์ สินดารัตน์ (2562: 30-38) ได้นำผลการวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2526 และ พ.ศ. 2549 มาสรุปเป็นประเด็นปัญหาตามองค์ประกอบทั่วไปของการเรียนการสอน ดังนี้

1. ผู้รับผิดชอบและผู้สอนมีความเข้าใจเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปไม่เป็นที่ไปในแนวทางเดียวกัน ทำให้เกิดความขัดแย้งทางความคิดระหว่างจุดมุ่งหมายของหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไปกับหมวดวิชาเฉพาะหรือวิชาชีพ โดยเฉพาะรายละเอียดและจุดเน้นของวิชาศึกษาทั่วไป ซึ่งส่งผลให้ไม่เกิดความเป็นเอกภาพระหว่างผู้รับผิดชอบการจัดการเรียนการสอนโดยรวม

2. การกำหนดรูปแบบและเนื้อหาของหลักสูตรมีความหลากหลาย กล่าวคือ ผู้เรียนมาจากหลายคณะวิชาในกรณีที่ต้องเรียนวิชาศึกษาทั่วไปแบบบังคับร่วม ทำให้เกิดปัญหาความสมดุลระหว่างจำนวนผู้เรียนกับกิจกรรมไม่สอดคล้องกัน ส่วนเนื้อหานั้นมีความเกี่ยวข้องกับศาสตร์หลายศาสตร์ทำให้เกิดปัญหาการจัดการกำหนดสาระรายวิชาให้ครอบคลุมในข้อจำกัดของหน่วยกิตที่กำหนดไว้ไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต

3. การเรียนการสอนในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปจำเป็นต้องใช้การสอนแบบสหวิทยาการ ทั้งนี้เพราะเป็นหมวดวิชาที่มีข้อจำกัดในด้านเนื้อหาที่เน้นความเป็นนามธรรมและอุดมคติอยู่มาก ทำให้ยากต่อการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน โดยปัญหาที่สำคัญที่สุดได้แก่ประสบการณ์ด้านการจัดการเรียนการสอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไปของคณาจารย์ผู้สอนยังไม่เป็นชัดเจนและยังไม่มีความเป็นเอกภาพในด้านหลักการ

4. การบริหารหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไปมีระบบการบริหารจัดการที่ไม่แน่นอน โดยทั่วไปพบว่ามีการบริหารจัดการเป็น 3 รูปแบบ คือ จัดโดยภาควิชา (คณะวิชา) จัดโดยคณะกรรมการ และจัดโดยหน่วยงานอิสระเฉพาะ ซึ่งไม่ว่าจะเป็นการจัดรูปแบบใดก็ตาม ถ้าผู้รับผิดชอบทั้งด้านบริหารจัดการและขับเคลื่อนกระบวนการเรียนการสอนยังไม่เข้าใจหรือตระหนักถึงความสำคัญของหลักการหมวดวิชาศึกษาทั่วไปแล้ว การดำเนินใด ๆ ก็ไม่อาจทำให้บรรลุเป้าหมายของหมวดวิชาศึกษาทั่วไปได้

จากข้อสรุปสภาพปัญหาของหมวดวิชาศึกษาทั่วไปในภาพรวมที่เกิดขึ้นจากสภาพจริง ทั้งนี้ด้วยมุมมองของนักการศึกษาหมวดวิชาศึกษาทั่วไปจะพิจารณาตามลักษณะหลักการของหมวดวิชาที่ยึดภาพรวมเชิงบูรณาการเป็นสำคัญ จะไม่มองแยกเป็นรายวิชาใดวิชาหนึ่งเป็นเฉพาะ ด้วยแนวคิดที่ว่าปัญหาที่เป็นองค์รวมนี้ย่อมจะส่งผลกระทบต่อส่วนย่อย ๆ ของวิชาศึกษาทั่วไปอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ กล่าวคือ ผู้เรียน ผู้สอน สาระรายวิชา วิธีการสอน รวมถึงการวัดและประเมินผล ซึ่งปัญหาทั้งสี่ประเด็นนี้มีจุดร่วมที่เหมือนกันคือ ความเข้าใจที่ไม่ชัดเจนในความเป็นวิชาศึกษาทั่วไป ทั้งความไม่ชัดเจนในจุดมุ่งหมาย รูปแบบ เนื้อหา กระบวนการเรียนการสอน และการบริหารหลักสูตร การจะพัฒนาให้หมวดวิชาศึกษาทั่วไปได้บรรลุถึงเป้าหมายและหลักการได้นั้น จำเป็นที่จะต้องสร้างความชัดเจนในประเด็นดังกล่าวให้มีความเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

เพื่อให้เกิดการพัฒนาจึงได้ทำการวิจัยที่มุ่งสร้างความชัดเจนของรูปแบบการเรียนการสอนให้บรรลุถึงเป้าหมายและหลักการของหมวดวิชาศึกษาทั่วไป รวมถึงการใช้เป็นต้นแบบหรือตัวอย่างในการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนรายวิชาอื่น ๆ ในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปด้วย จึงได้เจาะจงเลือกรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารภาษาไทย ซึ่งอยู่ในบริบทหนึ่งที่เป็นเงื่อนไขในเชิงเป้าหมายของหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ทั้งนี้ด้วยการสื่อสารภาษาไทยจัดว่าเป็นเครื่องมือที่สำคัญเบื้องต้นในการใช้เพื่อเข้าถึงศาสตร์ต่าง ๆ ตามที่ระบุไว้ในหลักการของหมวดวิชาศึกษาทั่วไป กล่าวคือ สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ กับคณิตศาสตร์ โดยการสื่อสารด้วยภาษาจะสามารถเชื่อมโยงศาสตร์ดังกล่าวได้อย่างเป็นเอกภาพในเชิงบูรณาการหลักการที่สำคัญของศาสตร์เหล่านั้นเข้าด้วยกัน การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนสมควรที่จะเน้นให้เกิดทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบที่เรียกว่า Soft Skills ซึ่งทักษะนี้ได้ถูกกำหนดไว้ในยุทธศาสตร์การพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา (พ.ศ. 2560 – 2564) ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาที่มุ่งส่งเสริมให้เกิดการพัฒนา Soft Skills ที่บูรณาการกับ Hard Skills อย่างสมดุล ทั้งทักษะการคิดอย่างเป็นระบบ การคิดวิเคราะห์ การคิดเชิงวิพากษ์ รวมถึงความรู้จักความรับผิดชอบต่อชีวิต ความซื่อสัตย์สุจริต มีระเบียบวินัย การรักษากิริยามารยาท ทักษะด้านการทำงานเป็นทีมร่วมกับผู้อื่น และสร้างมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่น ทักษะการติดต่อสื่อสาร และทักษะภาษาต่างประเทศ

การจัดกระบวนการเรียนการสอนให้เกิดทักษะ โดยทั่วไปจะต้องเกี่ยวข้องกับระดับความสามารถหรือที่เรียกว่าสมรรถนะ (Competency) อันเป็นคุณลักษณะและพฤติกรรมที่บ่งถึงความสามารถ ความชำนาญในการใช้ความรู้ ความเข้าใจ และทักษะที่มีอยู่อย่างเชี่ยวชาญ รวมทั้งวิธีการที่จะทำงานให้สำเร็จ โดยนำมาใช้ในการพัฒนาวัดและประเมินผลด้วย จากคุณลักษณะของสมรรถนะอย่างกว้าง ๆ อาจไม่มีความเป็นรูปธรรมมากนัก ถ้าจะแสดงให้เห็นถึงคุณลักษณะของสมรรถนะในรูปแบบของพฤติกรรมที่ผู้เรียนแสดงออกให้เห็นได้คงต้องนำไปผนวกกับทักษะการสื่อสารในกิจกรรมต่าง ๆ ที่ผู้เรียนจะต้องแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมนั้น ๆ โดยเฉพาะทักษะการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสามารถสังเกตได้จากการทำงานเป็นทีม ความร่วมมือ และทักษะด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ความรับผิดชอบต่อตนเอง

และความรับผิดชอบในฐานะพลเมือง รวมถึงการสื่อสารแบบโต้ตอบ และแนวคิดนี้ได้ถูกนำมาใช้สำหรับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยสรุปสมรรถนะที่ผู้เรียนจะต้องแสดงออกให้เห็นพฤติกรรมการเรียนรู้ 3 ด้าน คือ ด้านการเรียนรู้ภาคทฤษฎี ภาคปฏิบัติ และภาคคุณลักษณะหรือเจตคติ ตามรูปแบบการเรียนการสอนนี้จะจัดเป็นระดับของความสามารถ 5 ระดับ ได้แก่ ระดับที่ 1 ทำให้เห็น (Make it visible) ทำให้เป็น (Make it into) ทำให้ได้ (Make it benefit) ทำให้ใหญ่ (Make it big) และทำให้ยิ่งใหญ่ (Make it great) ดังรายละเอียดในคู่มือนี้

2. องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน

จากการวิจัยและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยผ่านขั้นตอนการศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนและสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป การนำผลจากการศึกษานั้นมาพัฒนาเป็นรูปแบบการเรียนการสอน การนำรูปแบบการเรียนการสอนมาทดลองใช้ และการนำผลการทดลองนั้นมาปรับปรุงพัฒนาเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่สมบูรณ์ ผลการวิจัยทำให้ได้รูปแบบการเรียนการสอนที่ประกอบไปด้วยหลักการ วัตถุประสงค์ สารการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ การวัดและการประเมินผล ดังนี้

2.1 หลักการ

หลักการของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป มีความสอดคล้องกับทฤษฎีและแนวคิด โดยเริ่มต้นจากการสร้างแรงจูงใจภายในที่เรียกว่าแรงบันดาลใจ (Inspiration) ตามทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ (Andragogy Theory) ในประเด็นสามารถชี้นำตนเองด้วยแรงบันดาลใจเป็นสิ่งนำทางในเรียนรู้ได้ จากนั้นจึงส่งเสริมให้สร้างสรรค์องค์รวมของความรู้ (Knowledge Union) ด้วยตนเอง ตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (Social Cognitive Theory) โดยใช้ทักษะการสืบค้นด้วยเทคโนโลยีทางการสื่อสารภาษาไทยที่หลากหลายผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เพื่อจะเน้นให้เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง (Mastery Learning) ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) ในการเชื่อมโยงการเรียนรู้ในห้องเรียนกับในห้องเรียนให้สัมพันธ์กันนั้น เพื่อสรุปการเรียนรู้ในส่วนของทฤษฎีแล้ว จึงนำสู่การปฏิบัติจริงด้วยประสบการณ์เฉพาะเรื่อง (Specific Experience) ที่ต้องการให้เรียนรู้ ได้แก่ทักษะการสื่อสารตามทฤษฎีแบบจำลองการสื่อสาร SMCR Theory ซึ่งเน้นสมรรถนะ (Competency) ส่วนการวัดและประเมินผลจะต้องเน้นการประเมินอย่างรอบด้านตามแนวคิดของการประเมินแบบ 360 องศา (360-Degree Feedback) เน้นการ

ประเมินตามระดับความสามารถของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย สุดท้ายเมื่อได้ผลการประเมินมาแล้วก็นำผลการเรียนรู้นั้นมาทบทวน (Review) โดยสรุปเป็นหลักการได้ 4 ประการ ดังนี้

2.1.1 การจัดการเรียนการสอนจะเน้นให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจภายในหรือแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลายและต่อเนื่อง

2.1.2 ผู้เรียนจะได้รับภาระกระตุ้นและส่งเสริมให้สร้างสรรค์องค์รวมของความรู้ด้วยตนเองจากทักษะการสืบค้นด้วยเทคโนโลยีทางการสื่อสารภาษาไทยที่หลากหลาย ทั้งการสืบค้นแบบดั้งเดิมและการสืบค้นผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) โดยจะเน้นให้เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง

2.1.3 ผู้เรียนจะได้รับประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับการสื่อสารภาษาไทยอย่างบูรณาการจากการลงมือกระทำในภาคปฏิบัติอย่างมีขั้นตอนและสร้างสรรค์ผ่านกระบวนการกลุ่มแบบร่วมมือซึ่งกันและกันจนเกิดความชำนาญตามศักยภาพของตน

2.1.4 การวัดและประเมินผลจะเป็นการประเมินอย่างรอบด้านอย่างต่อเนื่อง และเน้นระดับความสามารถของผู้เรียน รวมถึงการทบทวนผลจากการเรียนรู้เป็นระยะตามบทเรียน เพื่อนำผลไปปรับปรุงและพัฒนาการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

2.2 วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอนเป็นประสิทธิผลที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนหลังจากได้ผ่านกระบวนการเรียนการสอนครบจนถึงการวัดและประเมินผลแล้ว ในงานวิจัยนี้ได้สังเคราะห์วัตถุประสงค์จากกรอบแนวคิดของการวิจัย ดังนี้

2.2.1 เพื่อพัฒนาสมรรถนะในการวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้ด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไปอย่างสร้างสรรค์

2.2.2 เพื่อพัฒนาสมรรถนะเกี่ยวกับทักษะปฏิบัติการการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไปอย่างสร้างสรรค์

2.2.3 เพื่อพัฒนาสมรรถนะเกี่ยวกับทัศนคติและค่านิยมในการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไปอย่างสร้างสรรค์

2.3 สารการเรียนรู้

สารการเรียนรู้เป็นประมวลเนื้อหาสาระแห่งองค์ความรู้ที่ปรากฏอยู่ในขอบข่ายของเรื่องที่กำหนดให้เรียน การกำหนดสารการเรียนรู้จะต้องอาศัยพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ สารการเรียนรู้ที่ใช้ในงานวิจัยนี้เป็นสารการเรียนรู้จากรายวิชาการใช้ภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ หมวดวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต โดยการสังเคราะห์จากคำอธิบายรายวิชาให้สัมพันธ์กับสาระ

การเรียนรู้จากกรอบแนวคิดการวิจัย นำมาพัฒนาเป็นเนื้อหาที่จะนำไปสู่การพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยอย่างสร้างสรรค์ ดังนี้

2.3.1 ทักษะทางการฟัง เป็นการรับสารที่มีเนื้อหาเป็นเสียงเกี่ยวข้องกับหลักการแนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการสื่อสารภาษาไทยอย่างสร้างสรรค์ โดยเน้นการฟังเพื่อจับประเด็น ความเข้าใจ การจับใจความสำคัญ การรู้ความหมายคำศัพท์ และการสามารถปฏิบัติตามคำสั่ง คำแนะนำ หรือการเสนอแนะได้

2.3.2 ทักษะการอ่าน เป็นการรับสารด้วยข้อความตัวอักษรหรือภาพที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับหลักการแนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการสื่อสารภาษาไทยอย่างสร้างสรรค์ โดยเน้นการอ่านเพื่อจับประเด็น การทำความเข้าใจ และการจับใจความสำคัญ

2.3.3 ทักษะการพูด เป็นการส่งสารที่ผ่านกระบวนการการคิด วิเคราะห์ และสังเคราะห์เป็นภาษาพูด โดยมีผลในเชิงปฏิบัติได้ถูกต้อง มีศิลปะการใช้ภาษา มีความคล่องแคล่วชำนาญ และมีความเป็นธรรมชาติสม่ำเสมอ

2.3.4 ทักษะการเขียน เป็นการส่งสารที่ผ่านกระบวนการการคิด วิเคราะห์ และสังเคราะห์เป็นภาษาเขียน โดยมีผลเป็นความถูกต้อง สามารถจัดลำดับความได้กระชับ มีความชัดเจนในเนื้อหา และมีความสมบูรณ์ในภาพรวม

2.4 กระบวนการจัดการเรียนรู้

กระบวนการจัดการเรียนรู้เป็นขั้นตอนและวิธีการสำหรับการวางเงื่อนไขให้เกิดการเรียนรู้จากการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้ใช้ศักยภาพของตนเองสร้างความหมายและความเข้าใจในประสบการณ์นั้น ๆ ให้แก่ตนเองจากข้อมูลที่เป็นปัจจัยป้อนเข้า (Input) คือ หลักการวัตถุประสงค์ และสาระการเรียนรู้ เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายที่เป็นผลผลิต (Output) ตามความคาดหวังที่เป็นผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcome) งานวิจัยนี้ได้สังเคราะห์หลักการเพื่อใช้เป็นวิธีการในรูปแบบของ IKSAR Model แล้ว จึงได้นำรูปแบบของวิธีการนี้มาสังเคราะห์เป็นขั้นตอนของรูปแบบของกระบวนการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สร้างแรงบันดาลใจ (Inspiration: I) เป็นการจัดการเรียนการสอนจะเน้นให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจภายในหรือแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลายและต่อเนื่อง โดยสามารถเลือกใช้วิธีการสำหรับจัดกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียนระยะเวลาสั้น ๆ ประมาณร้อยละ 10 ของเวลาเรียนทั้งหมด โดยสามารถเลือกใช้วิธีใดวิธีหนึ่งให้สัมพันธ์กับสาระการเรียนรู้ ด้วย LEPM Method ดังนี้

วิธีที่ 1 ใช้พลังภาษา (Language Power: L) เป็นวิธีการใช้ศิลปะทางภาษาสื่อสารให้เกิดแรงบันดาลใจ ซึ่งอาจจะเป็นการใช้การพูดจรรโลงใจ กิจกรรมนันทนาการ หรือใช้บทเพลงก็ได้

วิธีที่ 2 หากรณีตัวอย่าง (Example Case: E) เป็นการใช้ตัวอย่างทั้งบุคคลและสถานการณ์ที่ผู้เรียนนิยมหรือศรัทธาพร้อมที่จะนำมาเป็นต้นแบบ โดยอาจนำเสนอทั้งทางตรงหรือทางอ้อมก็ได้

วิธีที่ 3 สร้างพลังคลใจเพิ่ม (Power up: P) เป็นการใช้วิธีการให้กำลังใจในกรณีที่ต้องการให้เกิดพลังที่จะเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยอาจใช้การทำสมาธิ หรือการปรับทัศนคติจากเรื่องง่าย ๆ

วิธีที่ 4 เสริมด้วยแรงจูงใจเชิงบวก (Motivate: M) เป็นวิธีการใช้เงื่อนไขด้วยสิ่งเร้าให้ผู้เรียนมีความพึงพอใจที่กระทำตามเพื่อผลประโยชน์ทางการเรียนรู้ เช่น การให้คะแนน การให้รางวัล การให้การยอมรับ การยกย่อง และการชมเชย

ขั้นตอนที่ 2 ให้องค์รวมของความรู้ (Knowledge Union: K) เป็นการกระตุ้นและส่งเสริมให้ผู้เรียนได้สร้างสรรค์องค์รวมของความรู้ด้วยตนเองจากทักษะการสืบค้นด้วยเทคโนโลยีทางการสื่อสารภาษาไทยที่หลากหลาย ทั้งการสืบค้นแบบดั้งเดิมและการสืบค้นผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) โดยจะเน้นให้เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง (Mastery Learning) ในการให้องค์รวมของความรู้ที่เป็นภาคทฤษฎี จากการประยุกต์แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) มาใช้ในประเด็น “การเรียนรู้ที่บ้าน และทำการบ้านที่โรงเรียน” โดยควรจัดตามลำดับวิธีการ GCC Method ดังนี้

ลำดับวิธีที่ 1 การรวบรวมข้อมูล (Gathering: G) เป็นการเรียนรู้ภาคทฤษฎีนอกห้องเรียนก่อนล่วงหน้า โดยให้ผู้เรียนไปสืบค้นข้อมูลความรู้ที่เกี่ยวข้องกับบทเรียน ซึ่งผู้สอนจะต้องแนะนำแหล่งสืบค้นบางส่วนให้ผู้เรียนไปศึกษา หรือสร้างบทเรียนสำเร็จรูปเป็นโปรแกรมโมดูล (Module) หรือให้การให้ข้อมูลเสริมผ่าน โปรแกรมออนไลน์

ลำดับวิธีที่ 2 การสรุปข้อมูล (Conclusion: C) เป็นการนำข้อมูลที่ผู้เรียนได้ไปสืบค้นมาและสรุปไว้แล้วเบื้องต้นมาร่วมกันอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันภายในห้องเรียน แล้วจึงสังเคราะห์สรุปข้อมูลของทุกคนให้เป็นองค์รวมความรู้ใหม่พร้อมที่จะนำไปใช้ในบทเรียนต่อไป

ลำดับวิธีที่ 3 การเชื่อมโยงข้อมูล (Connecting: C) เป็นการใช้ข้อมูลใหม่ของบทเรียนนำมาอภิปรายให้สัมพันธ์กับบทเรียนและกิจกรรมที่จะเรียนรู้ในขั้นตอนต่อไปที่จะเน้นการนำข้อมูลภาคทฤษฎีเชื่อมโยงไปสู่ภาคปฏิบัติต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 นำสู่ประสบการณ์เฉพาะ (Specific Experience: S) เป็นการเน้นให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับการสื่อสารภาษาไทยอย่างบูรณาการจากการลงมือกระทำในภาคปฏิบัติอย่างมีขั้นตอนและสร้างสรรค์ผ่านกระบวนการกลุ่มแบบร่วมมือซึ่งกันและกันจนเกิดความชำนาญตามศักยภาพของตน ด้วยการเรียนรู้ในภาคปฏิบัติด้วยกระบวนการกลุ่มเน้นการสื่อสารตามทฤษฎีแบบจำลองการสื่อสาร S-M-C-R Theory ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก หรือ Active Learning และการสร้างสรรค์ โดยปฏิบัติการตามลำดับ ดังนี้

ลำดับวิธีที่ 1 การฟักตัว (Incubation: I) เป็นการนำข้อมูลจากการสรุปเชื่อมโยง มาทบทวนและพิสูจน์ยืนยันความถูกต้องของข้อมูลโดยใช้กระบวนการกลุ่มเป็นตัวขับเคลื่อน

ลำดับวิธีที่ 2 การตกผลึกความคิด (Crystallization: C) เป็นการก่อกำเนิด ความคิดใหม่จากข้อมูลที่ผ่านมาการพิสูจน์แล้ว

ลำดับวิธีที่ 3 การพัฒนานวัตกรรม (Innovation: I) เป็นการนำข้อมูลที่ตกผลึก แล้วมาพัฒนาเป็นแนวคิด แนวทาง วิธีการ ขั้นตอน หรือรูปแบบที่เป็นสิ่งใหม่ ๆ อย่างเหมาะสม

ลำดับวิธีที่ 4 การนำเสนอ (Presentation: P) เป็นการเผยแพร่ผลงานของกลุ่ม โดยเลือกใช้รูปแบบการนำเสนอที่สร้างสรรค์ตามความเหมาะสมของนวัตกรรมนั้น ๆ

ขั้นตอนที่ 4 จะประเมินให้ครบถ้วน (All Assessment: A) เป็นการวัดและ ประเมินผลอย่างรอบด้านและต่อเนื่อง โดยจะเน้นสมรรถนะหรือระดับความสามารถของผู้เรียนอย่าง ครบถ้วนตามลำดับวิธีการ 5M Method ดังนี้

ลำดับวิธีที่ 1 ทำให้เห็น (Make it visible: M₁) แสดงพฤติกรรมให้เห็นประจักษ์ ถึงความพยายามในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

ลำดับวิธีที่ 2 ทำให้เป็น (Make it into: M₂) แสดงสมรรถนะระดับที่ 1 พร้อมกับการ แสดงพฤติกรรมให้เห็นประจักษ์ถึงการกำหนดเป้าหมายและแผนการดำเนินงานของเรื่องนั้น ๆ อย่าง เป็นระบบ

ลำดับวิธีที่ 3 ทำให้ได้ (Make it benefit: M₃) แสดงสมรรถนะระดับที่ 2 พร้อมกับการ แสดงพฤติกรรมให้เห็นประจักษ์ในความสำเร็จของผลงานนั้นๆอย่างเป็นรูปธรรม

ลำดับวิธีที่ 4 (Make it big: M₄) แสดงสมรรถนะที่ 3 พร้อมกับการแสดง พฤติกรรมให้เห็นประจักษ์ถึงการต่อยอดผลงานนั้นให้โดดเด่นอย่างสร้างสรรค์

ลำดับวิธีที่ 5 ทำให้ยิ่งใหญ่ (Make it great: M₅) แสดงสมรรถนะที่ 4 พร้อมกับการ แสดงพฤติกรรมให้เห็นประจักษ์ในการเผยแพร่ผลงานนั้นสู่สาธารณชนจนได้รับการยอมรับอย่างดี

รอบด้านโดย 360-Degree Feedback ได้แก่

0 องศา (ศูนย์กลาง) เป็นการประเมินตนเอง เป็นการประเมินผ่านแบบประเมิน กระบวนการกลุ่ม และการประเมินคุณลักษณะตนเองจากแบบสอบถาม

90 องศา เป็นการประเมินโดยผู้สอน เป็นการประเมินจากบนลงล่างผ่านแบบ สังเกตและแบบวัดทักษะ โดยผู้สอน

180 องศา เป็นการประเมิน โดยเพื่อนร่วมเรียน เป็นการประเมินผ่านแบบ ประเมินกระบวนการกลุ่ม

360 องศา เป็นการประเมินฐานความรู้ เป็นการประเมินโดยใช้แบบทดสอบใน ภาคของความรู้ ได้แก่ การทดสอบก่อน-หลังเรียน และการทดสอบความรู้ที่ถ่ายทอดเรียน

ขั้นตอนที่ 5 ทวนผลการเรียนรู้ (Review: R) เป็นการนำผลจากการวัดและประเมินผลการเรียนรู้มาทบทวนในเชิงอภิปรายในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ ได้แก่ ความคาดหวังก่อนการเรียนรู้ ประสบการณ์เรียนรู้ ความสัมพันธ์กับการเรียนรู้เดิม การเรียนรู้ใหม่ที่เกิดขึ้น และการนำไปใช้ประโยชน์ โดยกำหนดเป็นวิธีการที่จะต้องทบทวน 5 ประเด็น คือ วิธีการ BLCUA Method ดังนี้

ประเด็นที่ 1 ทบทวนความคาดหวังก่อนการเรียนรู้ (Before Activity: B) เป็นการอภิปรายถึงความคาดหวังที่ต้องการก่อนเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ตามแผน โดยอาจมีการบันทึกการสนทนาในกิจกรรมปฐมนิเทศชั่วโมงแรกของการเรียนการสอน แล้วนำมาพิจารณาว่าเป็นไปตามการคาดหวังนั้นมากน้อยเพียงใด

ประเด็นที่ 2 ทบทวนประสบการณ์การเรียนรู้ (Learning Experiences: L) เป็นการอภิปรายถึงกิจกรรมการเรียนรู้ที่ได้รับในภาพรวมถึงความพึงพอใจ ความเข้าใจ และสาเหตุของผลการเรียนรู้จากกิจกรรมนั้นทั้งเชิงบวกและเชิงลบ

ประเด็นที่ 3 ทบทวนความสัมพันธ์กับการเรียนรู้เดิม (Connection to Previous Learning: C) เป็นการอภิปรายเชื่อมโยงระหว่างประสบการณ์การเรียนรู้ที่ได้รับกับความรู้เดิมที่เคยเรียนรู้อันถึงความเหมือนและความต่าง

ประเด็นที่ 4 การเรียนรู้ใหม่ที่เกิดขึ้น (Unlearning and Relearning: U) เป็นการอภิปรายถึงประสบการณ์การเรียนรู้องค์ความรู้ที่ได้รับใหม่ โดยพิจารณาถึงผลจากการเรียนรู้นั้นมีส่วนทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางการเรียนรู้ของตนเองอย่างไร

ประเด็นที่ 5 การนำไปใช้ประโยชน์ (Application: A) เป็นอภิปรายถึงวิธีการนำประสบการณ์การเรียนรู้ที่ได้สังเคราะห์แล้วไปใช้ประโยชน์สำหรับการดำเนินชีวิตของตนเอง

2.5 การวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผลสำหรับรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นการวัดและประเมินผลที่เน้นสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย โดยกำหนดพจนานุกรมสมรรถนะ (Competency Dictionary) เพื่อนิยามความหมายเกี่ยวกับศัพท์ที่ใช้ประกอบการวัดและประเมินผลสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป ประกอบด้วย ความเป็นมาของสมรรถนะ ระดับของสมรรถนะ และประเภทของสมรรถนะ ดังนี้

2.5.1 สมรรถนะภาคทฤษฎี (Theoretical Competency) เป็นสมรรถนะที่เน้นความสามารถด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ประกอบด้วย ความรู้ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า โดยมีตัวชี้วัดที่ระบุถึงการมีความรู้เกี่ยวกับหลักภาษาที่นำมาใช้

ได้ในสถานการณ์จริง ความเข้าใจหลักการ ขั้นตอน และวิธีการสื่อสารภาษาไทยทั้งส่วนที่เป็นศาสตร์และศิลป์ รวมถึงการรู้เท่าทันสถานการณ์การสื่อสารภาษาไทยในยุคปัจจุบันอย่างรอบด้านและสร้างสรรค์

2.5.2 สมรรถนะภาคปฏิบัติ (Practical Competency) เป็นสมรรถนะที่เน้นการลงมือปฏิบัติที่เป็นพฤติกรรมแสดงความสามารถเชิงทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) ประกอบด้วย การเลียนแบบ การทำตาม ความถูกต้อง/แม่นยำ ความต่อเนื่อง และความเป็นธรรมชาติ โดยมีตัวชี้วัดที่ระบุถึงการมีทักษะสัมพันธ์ทางการสื่อสารภาษาไทยอย่างชำนาญละคล่อง มีทักษะการใช้ภาษาไทยได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการสื่อสาร รวมถึงมีทักษะในการสื่อสารภาษาไทยผ่านกระบวนการกลุ่มอย่างสร้างสรรค์

2.5.3 สมรรถนะภาคคุณลักษณะ (Attributes Competency) เป็นสมรรถนะที่แสดงออกให้เห็นถึงความรู้สึกทางจิตใจในรูปแบบต่าง ๆ ที่บ่งบอกถึงความสนใจ ความซาบซึ้ง ความเชื่อ ทศนคติ และค่านิยม โดยมีตัวชี้วัดที่ระบุพฤติกรรมการแสดงออกให้เห็นถึงการมีวิจารณญาณ มีจินตนาการ มีจิตสำนึก และมีความภาคภูมิใจในการสื่อสารภาษาไทย รวมถึงการมีบุคลิกภาพทางการสื่อสารที่สร้างสรรค์อย่างเหมาะสม

3. ความเป็นมาของสมรรถนะ

สมรรถนะ (Competency) หมายถึง ความสามารถที่มีอยู่ในตัวของบุคคลที่แสดงออกผ่านพฤติกรรมต่าง ๆ ความสามารถนี้มีทั้งส่วนที่มองเห็นได้ง่าย ๆ ได้แก่ ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) และส่วนที่ซ่อนเร้นอยู่ภายใน ได้แก่ ทศนคติส่วนบุคคล (Self-concept) บุคลิกลักษณะประจำตัว (Trait) และแรงจูงใจภายใน (Motive) การนำสมรรถนะมาใช้ในการเรียนการสอนถือว่าการพัฒนาการเรียนรู้อย่างใช้สมรรถนะเป็นฐาน (Competency Based Learning) เหมาะสำหรับรายวิชาที่เน้นการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ทั้งนี้เพราะการเรียนการสอนที่เน้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้วยการลงมือกระทำอย่างต้องอาศัยทั้งพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) คือ ความรู้อันเกิดจากการใช้ปัญญา ทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) คือ ความสามารถ ความถนัด และความชำนาญอันเกิดจากการลงมือปฏิบัติจริง และจิตพิสัย (Affective Domain) คือ สภาพความรู้สึกทางจิตใจที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์และการเรียนรู้ของบุคคล ทั้งสามลักษณะนี้เป็นหลักการเดียวกับสมรรถนะ

การใช้ภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ เป็นการเรียนรู้การใช้ภาษาไทยรูปแบบใหม่ที่สอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบัน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ทางการสื่อสารครบ 3 มิติของการใช้ภาษาไทย ได้แก่ มิติการสื่อสารในพื้นฐานชีวิต มิติการสื่อสารเชิงศิลปะ และมิติการสื่อสารเชิงสร้างสรรค์ การสื่อสารภาษาไทยในสามมิตินี้จำเป็นต้องเน้นการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) จึงต้องนำหลักการของสมรรถนะมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความชัดเจนและการคาดหวังผลจากการเรียนรู้แบบครบวงจร โดยการประเมินนั้นจะต้องประเมินให้ครบทุกบริบทของการเรียนรู้ของบุคคลในเชิงพัฒนา

กล่าวคือจะต้องประเมินทั้งส่วนที่มองเห็นและส่วนที่มองไม่เห็น ตามแนวคิดการประเมินสมรรถนะได้แก่ ทฤษฎีภูเขาน้ำแข็ง (Iceberg Model) ที่มีทั้งส่วนยอดของภูเขาที่มองเห็นลอยอยู่เหนือน้ำ และส่วนที่เป็นฐานของภูเขาที่มองไม่เห็นจมอยู่ใต้น้ำ จากแนวคิดตามทฤษฎีนี้ถูกนำมาใช้ในการวัดและประเมินผลสมรรถนะให้ครบถ้วนและรอบด้าน หมายถึง จะต้องวัดและประเมินผลทั้งในส่วนที่มองเห็นพฤติกรรมการแสดงออกทางความสามารถอย่างชัดเจน และในส่วนที่สังเกตได้ยากที่ต้องการอาศัยการตีความจากพฤติกรรมที่เห็นชัดเจนนั้นเชื่อมโยงไปหาความสามารถที่แท้จริงที่ซ่อนอยู่ภายใน

การประเมินผลสมรรถนะการเรียนรู้เป็นการประเมินที่จะต้องเน้นความเที่ยงและความตรงในเชิงประจักษ์ หมายถึง ผู้ถูกประเมินจะต้องเห็นชอบและพอใจกับผลการประเมินนั้นจากขั้นตอนที่โปร่งใสและเป็นธรรม จึงได้เลือกใช้รูปแบบการประเมินแบบ 360 องศา (360 Degree Appraisal) ซึ่งเป็นรูปแบบการประเมินเชิงประจักษ์ที่เน้นการมีส่วนร่วมจากบุคคลที่เกี่ยวข้องและมีผลได้ผลเสียกับการเรียนการสอนโดยตรง

4. องค์ประกอบของสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป

องค์ประกอบของสมรรถนะมีฐานความคิดที่สัมพันธ์กับทฤษฎีรูปแบบภูเขาน้ำแข็ง (Iceberg Model) ซึ่งเป็นทฤษฎีที่อยู่บนฐานความเชื่อว่า ความแตกต่างระหว่างบุคคลเปรียบเสมือนภูเขาน้ำแข็งที่มีบางส่วนอันเป็นส่วนน้อยปรากฏให้เห็นได้ง่ายและชัดเจน ได้แก่ ส่วนของยอดภูเขาที่ลอยพ้นผิวน้ำ ในขณะที่มีส่วนใหญ่ที่ไม่สามารถมองเห็นได้ซึ่งอยู่ใต้น้ำลึก ได้แก่ ฐานและตัวของภูเขา เทียบได้กับบุคคลที่มีภาพลักษณ์ให้เห็นได้เพียงบางส่วนที่เป็นส่วนน้อยด้วยการแสดงออกที่สามารถมองเห็นได้จากกริยาท่าทางหรือการกระทำภาคปฏิบัติ ลักษณะเหล่านี้ได้แก่ ความรู้ (knowledge) และทักษะ (Skills) ต่าง ๆ ในขณะที่ส่วนใหญ่ที่ฝังลึกแฝงอยู่ในตัวตนของบุคคลซึ่งไม่สามารถจะมองเห็นจากการพฤติกรรมธรรมดาในชีวิตประจำวันได้ ลักษณะเหล่านี้ได้แก่ เจตคติ แรงจูงใจ อุปนิสัย ภาพลักษณ์ภายใน และบทบาทที่แสดงออกต่อสังคม และส่วนที่อยู่ใต้น้ำนั้นนับว่าเป็นส่วนที่สำคัญยิ่งต่อการพัฒนาบุคคล โดยสรุปองค์ประกอบของสมรรถนะมี 7 ประการ ดังนี้

4.1 ความรู้ (Knowledge) หมายถึง สาระ ข้อมูล แนวคิด และหลักการที่บุคคลรวบรวมได้จากประสบการณ์ในชีวิต ความรู้เป็นผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ สังคม และเทคโนโลยี บุคคลเรียนรู้จากประสบการณ์ การศึกษา อบรม การถ่ายทอดทางวัฒนธรรม การรับรู้ การคิด และการฝึกปฏิบัติ จนสามารถสรุปสาระความรู้และนำไปใช้ประโยชน์ได้หรือพัฒนาไปสู่ระดับที่สูงขึ้น

4.2 ทักษะ (Skills) หมายถึง ความชำนาญหรือความสามารถในการกระทำหรือการปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง เป็นทักษะพิสัยด้านร่างกาย สติปัญญา หรือสังคม ที่เกิดขึ้นจากการฝึกฝนหรือได้ลงมือกระทำบ่อย ๆ

4.3 อัตมโนทัศน์ (Self-Concept) หมายถึง การประเมินตนเองด้วยตนเองของบุคคลในทุกด้าน ทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม อัตมโนทัศน์แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ อัตมโนทัศน์ด้านบวก และ อัตมโนทัศน์ด้านลบ

4.4 อุปนิสัย (Trait) หมายถึง ความประพฤติที่เคยชินเป็นพื้นมาที่อยู่ในส่วนลึกของบุคคล โดยจะมีพื้นฐานมาจากความรู้สึกนึกคิดที่แสดงความเป็นตัวตนของบุคคลที่มีผลต่อผู้อื่นและสังคมทั้งเชิงบวกหรือเชิงลบก็ได้

4.5 แรงจูงใจ (Motivation) หมายถึง กระบวนการกระตุ้นความคิด ความรู้สึก ความพยายาม ด้วยวิธีการต่าง ๆ ให้บุคคลแสดงพฤติกรรมเพื่อไปสู่เป้าหมาย

4.6 เจตคติ (Attitude) หมายถึง ความรู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ไน้มเอียงไปในทางบวกหรือลบ ซึ่งเกิดจากองค์ประกอบทางอารมณ์หรือจิตใจ เช่น ความรัก ความเกลียด และองค์ประกอบทางด้านความรู้ ความคิดเห็น เจตคติที่เกิดขึ้นมักส่งผลต่อพฤติกรรมของบุคคล

4.7 ค่านิยม (Values) หมายถึง ลักษณะที่บุคคลหรือสังคมยึดถือเป็นเกณฑ์ แรงจูงใจในการคิดตัดสินใจและกำหนดมาตรฐานพฤติกรรมของตนเองหรือสังคม ค่านิยมอาจดีหรือไม่ดีก็ได้ ขึ้นอยู่กับสิ่งที่ใช้เป็นเกณฑ์ตัดสิน

องค์ประกอบของสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทยตามรูปแบบการเรียนการสอนนี้ ได้รับการพัฒนาจากกระบวนการวิจัย โดยการสรุปตัวแปรจากข้อคำถามการวิจัยนำมาจัดลงเป็นตัวชี้วัด พฤติกรรมการแสดงออกทางความสามารถในการสื่อสารภาษาไทย จำนวนตัวชี้วัดรวม 22 ตัว แบ่งเป็น สมรรถนะหลักด้านการสื่อสารภาษาไทย 3 สมรรถนะ ได้แก่ สมรรถนะภาคทฤษฎี จำนวนตัวชี้วัด 9 ตัว สมรรถนะภาคปฏิบัติ จำนวนตัวชี้วัด 8 ตัว และสมรรถนะภาคคุณลักษณะ จำนวนตัวชี้วัด 5 ตัว ดังนี้

สมรรถนะหลัก	ตัวชี้วัด
สมรรถนะภาคทฤษฎี (Theoretical Competency) จำนวน 9 ตัว	1) รู้เท่าทันสถานการณ์การสื่อสารภาษาไทยในยุคปัจจุบัน 2) เข้าใจหลักการ ขั้นตอน และวิธีการสื่อสารภาษาไทย 3) มีความรู้เกี่ยวกับหลักภาษาที่นำมาใช้ได้ สถานการณ์จริง 4) มีความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาทางภาษา 5) ดีความภาษาได้ทั้งเชิงวิชาการและศิลปะ 6) จำแนกระดับการใช้ภาษาได้อย่างถูกต้อง 7) วิเคราะห์การสื่อสารภาษาไทยในประเด็นของข้อเท็จจริง 8) ความรู้ทางทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับหลักภาษา 9) รู้และเข้าใจหลักการของศิลปะและสุนทรียะทางภาษาไทย

สมรรถนะหลัก	ตัวชี้วัด
สมรรถนะภาคปฏิบัติ (Practical Competency) จำนวน 8 ตัว	1) ใช้ภาษาไทยได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการสื่อสาร 2) สื่อสารภาษาได้อย่างชำนาญและคล่องแคล่ว 3) สร้างรูปแบบการใช้ภาษาแบบใหม่ ๆ ได้อย่างเหมาะสม 4) เชื่อมโยงการใช้ภาษาให้ได้ตั้งแต่สองภาษาขึ้นไป 5) มีทักษะการการฟัง อ่าน พูด และเขียนอย่างสัมพันธ์กัน 6) ใช้ภาษาได้ถูกต้องตามกาลเทศะตามบทบาทและหน้าที่ 7) สื่อสารภาษาไทยผ่านกระบวนการกลุ่มอย่างมีคุณภาพ 8) สื่อสารภาษาไทยเชิงยุทธศาสตร์แบบเน้นเป้าหมาย
สมรรถนะภาคคุณลักษณะ (Attributes Competency) จำนวน 5 ตัว	1) มีจิตสำนึกและรับผิดชอบต่อการสื่อสารของตนเอง 2) สร้างจินตนาการทางภาษาอย่างไม่มีข้อจำกัด 3) สร้างความภาคภูมิใจในภาษาประจำชาติของตนเองได้ 4) มีวิจรรณญาณในการสื่อสารภาษาไทย 5) พัฒนามุขลิกภาพตนเองโดยใช้วิธีการสื่อสารภาษาไทย

5. ระดับของสมรรถนะ

ระดับของสมรรถนะ หมายถึง ระดับของความสามารถทางการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชาศึกษาทั่วไปที่ระบุถึงพฤติกรรมการแสดงออกทางความรู้ ทักษะ และเจตคติ ของผู้เรียน โดยพฤติกรรมที่แสดงออกนั้นจะมีความเข้มข้นขึ้นตามระดับของการเรียนรู้ที่สืบเนื่องกัน 5 ระดับ (5M Method) ดังนี้

ระดับที่ 1 แสดงพฤติกรรมให้เห็นประจักษ์ถึงความพยายามในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง (Make it visible: ทำให้เห็น)

ระดับที่ 2 แสดงสมรรถนะระดับที่ 1 พร้อมกับการแสดงพฤติกรรมให้เห็นประจักษ์ถึงการกำหนดเป้าหมายและแผนการดำเนินงานของเรื่องนั้น ๆ อย่างเป็นระบบ (Make it into: ทำให้เป็น)

ระดับที่ 3 แสดงสมรรถนะระดับที่ 2 พร้อมกับการแสดงพฤติกรรมให้เห็นประจักษ์ในความสำเร็จของผลงานนั้นอย่างเป็นรูปธรรม (Make it benefit: ทำให้ได้)

ระดับที่ 4 แสดงสมรรถนะที่ 3 พร้อมกับการแสดงพฤติกรรมให้เห็นประจักษ์ถึงการต่อยอดผลงานนั้นให้โดดเด่นอย่างสร้างสรรค์ (Make it big: ทำให้ใหญ่)

ระดับที่ 5 แสดงสมรรถนะที่ 4 พร้อมกับการแสดงพฤติกรรมให้เห็นประจักษ์ในการเผยแพร่ผลงานนั้นสู่สาธารณชนจนได้รับการยอมรับอย่างดี (Make it great: ทำให้ยิ่งใหญ่)

6. พจนานุกรมสมรรถนะ (Competency Dictionary)

พจนานุกรมสมรรถนะ (competency Dictionary) หมายถึง การนิยามความหมาย การกำหนด พฤติกรรมที่คาดหวัง และการกำหนดวิธีการประเมินของสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาไทย หมวดวิชา ศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยการจำแนกการเรียนรู้ออกเป็นภาค ๆ ตามวัตถุประสงค์ ของการเรียนรู้ทั้งสามด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย ด้านทักษะพิสัย และด้านเจตพิสัย ทั้งนี้เพราะสมรรถนะหรือ ความสามารถทางการเรียนรู้แต่ละด้านย่อมจะต้องใช้เครื่องมือและวิธีการวัดและประเมินผลที่แตกต่างกัน ดังนั้น จึงได้กำหนดการประเมินผลสมรรถนะการเรียนรู้เป็น 3 สมรรถนะ ได้แก่ สมรรถนะภาคทฤษฎี (Theoretical Competency) สมรรถนะภาคปฏิบัติ (Practical Competency) และสมรรถนะภาคคุณลักษณะ (Attributes Competency) โดยกำหนดระดับพฤติกรรมที่คาดหวังไว้ 5 ระดับ ที่สอดคล้องกับนิยามของ สมรรถนะแต่ละภาค ดังนี้

6.1 สมรรถนะภาคทฤษฎี Theoretical Competency: TC

6.1.1 นิยาม

สมรรถนะภาคทฤษฎี (Theoretical Competency) หมายถึง ระดับความสามารถในการ สื่อสารภาษาไทยให้เห็นเชิงประจักษ์เกี่ยวกับการใช้สติปัญญาหรือพฤติกรรมด้านสมองที่จะแสดงพฤติกรรม ให้เห็นถึงความเฉลียวฉลาด มีความสามารถในการรู้ จดจำ วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินคุณค่า และประยุกต์ ใช้ได้อย่างเหมาะสม

6.1.2 พฤติกรรมที่คาดหวัง

ระดับพฤติกรรม	ตัวบ่งชี้พฤติกรรม	ค่าปริมาณ (ร้อยละ)
ระดับที่ 1 (TC-1) แสดงพฤติกรรมให้เห็นประจักษ์ถึงความพยายามในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง	สื่อสารให้เห็นการจำ และการอธิบายข้อมูลที่รับรู้ได้	51 – 60
ระดับที่ 2 (TC-2) แสดงสมรรถนะระดับที่ 1 พร้อมกับการแสดงพฤติกรรมให้เห็นประจักษ์ถึงการกำหนดเป้าหมายและแผนการดำเนินงานของเรื่องนั้น ๆ อย่างเป็นระบบ	วิเคราะห์ข้อมูลที่จำและเข้าใจได้โดยการแยกส่วนและสื่อสารเชื่อมโยงส่วนต่าง ๆ ได้อย่างสัมพันธ์กัน	61 -70

พฤติกรรมที่คาดหวัง (ต่อ)

ระดับพฤติกรรม	ตัวบ่งชี้พฤติกรรม	ค่าปริมาณ (ร้อยละ)
ระดับที่ 3 (TC-3) แสดงสมรรถนะระดับที่ 2 พร้อมกับการแสดงพฤติกรรมให้เห็นประจักษ์ในความสำเร็จของผลงานนั้นอย่างเป็นรูปธรรม	สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ โดยทำให้เกิดความสมบูรณ์ของข้อมูล	71 – 80
ระดับที่ 4 (TC-4) แสดงสมรรถนะที่ 3 พร้อมกับการแสดงพฤติกรรมให้เห็นประจักษ์ถึงการต่อยอดผลงานนั้นให้โดดเด่นอย่างสร้างสรรค์	ระบุแนวทางการเพิ่มคุณภาพการสื่อสารด้วยวิธีการเฉพาะของตนเอง	81 – 90
ระดับที่ 5 (TC-5) แสดงสมรรถนะที่ 4 พร้อมกับการแสดงพฤติกรรมให้เห็นประจักษ์ในการเผยแพร่ผลงานนั้นสู่สาธารณชนจนได้รับการยอมรับอย่างดี	นำเสนอข้อมูลที่รับรู้ด้วยวิธีการสื่อสารที่หลากหลายสู่สาธารณชน	91 – 100

6.1.3 วิธีการประเมินผล

การประเมินผลสมรรถนะภาคทฤษฎี เป็นสมรรถนะในส่วนของความรู้ที่เป็นข้อมูลเกี่ยวกับหลักการ แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการใช้ภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ ดังนั้นการประเมินผลจึงเลือกใช้การประเมินผลด้วยแบบทดสอบประมวลความรู้

6.2 สมรรถนะภาคปฏิบัติ Practical Competency: PC

6.2.1 นิยาม

สมรรถนะภาคปฏิบัติ หมายถึง พฤติกรรมที่บ่งถึงระดับความสามารถในการปฏิบัติการรับสารและส่งสารได้อย่างคล่องแคล่วและชำนาญ โดยมีระยะเวลาและคุณภาพของงานเป็นตัวชี้ระดับของทักษะในการรับรู้หลักการปฏิบัติงาน กระทำถูกต้องตามแบบ มีความคล่องแคล่วและแม่นยำ มีการกระทำอย่างต่อเนื่อง และกระทำได้อย่างเป็นธรรมชาติ

6.2.2 พฤติกรรมที่คาดหวัง

ระดับพฤติกรรม	ตัวบ่งชี้พฤติกรรม	ค่าปริมาณ (ร้อยละ)
ระดับที่ 1 (PC-1) แสดงพฤติกรรมให้เห็นประจักษ์ถึงความพยายามในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง	ปฏิบัติการสื่อสารเลียนแบบได้ครบถ้วนตามต้นแบบ	51 – 60

6.3.2 พฤติกรรมที่คาดหวัง

ระดับพฤติกรรม	ตัวบ่งชี้พฤติกรรม	ค่าปริมาณ (ร้อยละ)
ระดับที่ 1 (AC-1) แสดงพฤติกรรมให้เห็นประจักษ์ถึงความพยายามในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง	สื่อสารให้เห็นถึงความสนใจและเอาใจใส่ในเรื่องที่รับรู้และเรียนรู้	51 – 60
ระดับที่ 2 (AC-2) แสดงสมรรถนะระดับที่ 1 พร้อมกับการแสดงพฤติกรรมให้เห็นประจักษ์ถึงการกำหนดเป้าหมายและแผนการดำเนินงานของเรื่องนั้น ๆ อย่างเป็นระบบ	สื่อสารให้เห็นถึงความซาบซึ้งและเชื่อถือในเรื่องที่รับรู้และเรียนรู้อย่างจริงจัง	61 -70
ระดับที่ 3 (AC-3) แสดงสมรรถนะระดับที่ 2 พร้อมกับการแสดงพฤติกรรมให้เห็นประจักษ์ในความสำเร็จของผลงานนั้นอย่างเป็นรูปธรรม	สื่อสารให้เห็นถึงความพึงพอใจและภาคภูมิใจในผลงานของตนเอง	71 – 80
ระดับที่ 4 (AC-4) แสดงสมรรถนะที่ 3 พร้อมกับการแสดงพฤติกรรมให้เห็นประจักษ์ถึงการต่อยอดผลงานนั้นให้โดดเด่นอย่างสร้างสรรค์	สื่อสารให้เห็นถึงความมุ่งมั่นที่นำความรู้ไปใช้เพื่อพัฒนาตนเองได้	81 – 90
ระดับที่ 5 (AC-5) แสดงสมรรถนะที่ 4 พร้อมกับการแสดงพฤติกรรมให้เห็นประจักษ์ในการเผยแพร่ผลงานนั้นสู่สาธารณชนจนได้รับการยอมรับอย่างดี	สื่อสารชักชวนและแนะนำให้บุคคลอื่นเข้าถึงผลงานและความสำเร็จของตนเอง	91 – 100

6.3.3 วิธีการประเมินผล

การประเมินผลภาคคุณลักษณะ เป็นการประเมินความสามารถที่เกี่ยวข้องกับจิตใจอันเป็นความรู้สึภายใน จึงจำเป็นต้องใช้การประเมินผ่านวิจารณ์ของผู้เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ช่วยในการประเมินผล ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนประเมินด้วยแบบสังเกต นักศึกษาผู้เรียนและเพื่อร่วมชั้นเรียน ประเมินด้วยแบบประเมินกระบวนการกลุ่ม และการประเมินภาพรวมของคุณลักษณะด้วยแบบสอบถามเชิงคุณภาพ

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ (2544) *การบูรณาการ เอกสารชุดเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด* กรุงเทพฯ
 โรงพิมพ์การศาสนา กรมการศาสนา.
- กระทรวงศึกษาธิการ (2551) *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ
 โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด
- กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (2562) *ใหม่! ไลน์กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์
 วิจัย และ นวัตกรรม* ค้นคืนวันที่ 32 ธันวาคม 2562 จาก <https://www.mhesi.go.th/home/>
- กฤษณะ กฤตมโนรธ (2543) *แรงบันดาลใจ* พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ บริษัท พี.เอ.ลีฟวิ่ง จำกัด
- ณรงค์วิทย์ แสนทอง (2550) *มารู้จัก Competency กันเถอะ* พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ บริษัท เอช อาร์
 เซ็นเตอร์ จำกัด
- คณัย เทียนพูน (2547) *ธุรกิจและกลยุทธ์ HR การประเมินระบบ 360 องศา (360 Degree Feedback)*
 กรุงเทพฯ โครงการ man Capital
- ธำรงค์ศักดิ์ คงคาสวัสดิ์ (2553) *Competency ภาคปฏิบัติ เขาทำกันอย่างไร* พิมพ์ครั้งที่ 7 กรุงเทพฯ สมาคม
 ส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น)
- ปิยะชัย จันทร์วงศ์ไพศาล (2549) *การค้นหาและวิเคราะห์เจาะลึก Competency ภาคปฏิบัติ* พิมพ์ครั้งที่ 2
 กรุงเทพฯ บริษัท เอช อาร์ เซ็นเตอร์ จำกัด
- พระพรหมคุณาภรณ์, ป.อ.ปยุตโต (2552) *การศึกษาทั่วไปเพื่อพัฒนามนุษย์* กรุงเทพฯ ศูนย์บริหารจัดการ
 วิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ไพฑูรย์ สีนลาร์ตัน (2555) *หลักและเทคนิคการสอนระดับอุดมศึกษา* พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ โรงพิมพ์
 แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ราชบัณฑิตยสถาน (2555) *พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน* กรุงเทพฯ
 อรุณการพิมพ์
- วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และ อธิป จิตตฤกษ์ แปล (2554) *ทักษะแห่งอนาคตใหม่ การศึกษาเพื่อศตวรรษที่ 21*
 กรุงเทพฯ สำนักพิมพ์ Openworlds
- วิชัย ตันศิริ (2550) *อุดมการณ์ทางการศึกษา ทฤษฎีและภาคปฏิบัติ* พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ สำนักพิมพ์
 แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- วิชัย ปิติเจริญธรรม (2552) *พลังแห่งแรงบันดาลใจ* กรุงเทพฯ ปัญญาชน
- สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ (2547) *จิตวิทยาเพื่อการฝึกอบรมผู้ใหญ่* พิมพ์ครั้งที่ 2 ฉบับปรับปรุง กรุงเทพฯ สำนักพิมพ์
 แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นายปรภัสร์ มาสะอาด
วัน เดือน ปีเกิด	30 สิงหาคม 2505
สถานที่เกิด	อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์
ประวัติการศึกษา	พธ.บ. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. 2529 ศษ.บ. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช พ.ศ. 2546 ศษ.ม. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช พ.ศ. 2549
สถานที่ทำงาน	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต แขวงสวนหลวง เขตสวนหลวง กรุงเทพฯ
ตำแหน่ง	อาจารย์ประจำ

